

TYTO ALBA

PLATFORMA

Michel Houellebecq

Michel Houellebecq

PLATFORMA

TYTO ALBA

Michel Houellebecq

PLATFORMA

ROMANAS

Iš prancūzų kalbos vertė
Vita Malinauskienė

VILNIUS 2004

UDK 840-3
Ho-328

Michel HOUELLEBECQ
PLATEFORME
Flammarion, 2001

Cet ouvrage, publié dans le cadre du programme d'aide à la publication Oscar Milosz, bénéficie du soutien du Ministère des Affaires Etrangères, de l'Ambassade de France en Lituanie et du Centre Culturel Français

Knygos leidimą remia Prancūzijos užsienio reikalų ministerija, Prancūzijos ambasada Lietuvoje, Prancūzų kultūros centras (O. Milašiaus programa knygų leidimui remti)

ISBN 9986-16-381-1

Kuo šlykštesnis žmogaus gyvenimas,
tuo stipriau jis prisiriša prie jo;
tai tampa protesto forma, kasdieniu kerštu.

HONORÉ DE BALZAC

PIRMA DALIS

TAJŲ ATOGRĄŽOS

1

Prieš metus mirė mano tėvas. Aš netikiu teorija, esą žmogus *iš tikrųjų suaugęs* tampa tik tada, kai miršta tėvai; *iš tikrųjų suaugęs* jis netampa niekada.

Per laidotuves, einant paskui senio karstą, į galvą lindo bjaurios mintys. Tas šunsnukis mokėjo gyventi savo malonumui. „Tu dulkinai mergšes, – mėgaudamasis kalbėjau mintyse, – tu grūdai mano motinai tarp kojų didžiulį savo falą“. Be jokios abejonės, mano nervai buvo siaubingai įtempti, juk ne kasdien laidoji kurį nors iš artimųjų. Aš nemačiau lavono, atsisakiau žiūrėti į jį. Man keturiasdešimt, esu matęs daug numirėlių, taigi šį kartą nutariau išvengti nemalonios procedūros. Gal todėl namuose niekada nelaikiau naminių gyvūnų.

Niekada nebuvau vedęs. Turėjau labai daug galimybių, bet kaskart atsisakydavau. Ir vis dėlto aš labai myliu moteris. Šiek tiek apgailestauju, kad turiu gyventi viengungio gyvenimą. Ypač nejaukiai jaučiuosi per atostogas. Kai vyras, sulaukęs tokio amžiaus kaip aš, atostogauja vienas, tai atrodo įtartina. Žmonės ima manyti, kad jis didelis egoistas, be to, šiek tiek patvirkęs; negalėčiau tvirtinti, kad jie neteisūs.

Po laidotuvių nuėjau į namus, kuriuose mano tėvas gyveno paskutiniuosius metus. Prieš savaitę čia buvo rastas jo kūnas. Ant baldų ir kambarių kampuose jau buvo susikaupę dulkių;

ant vieno iš langų aptikau voratinklį. Laikas, entropija ir panašūs dalykai – viskas taip ir turi būti. Šaldiklis – tuščias. Sieninėse virtuvės spintelėse buvo tik *Weight Watchers* – pietų, skirtų reguliuoti svorį, paketėlių, aromatizuotų proteinų dėžučių, kaloringų lazdelių. Kramsnodamas sausainius su magniu, vaikštinėjau po pirmo aukšto kambarius. Katilinėje šiek tiek pamyniau treniruoklį. Nors ir daugiau nei septyniasdešimties, tėvas fiziškai buvo stipresnis už mane. Kasdien po valandą jis intensyviai gimnastikuodavo, du kartus per savaitę plaukiodavo baseine. Laisvadieniais žaisdavo tenisą, mėgdavo pasivažinėti dviračiais su savo vienmečiais draugais; kai kuriuos iš jų mačiau kapinėse. „Jis visus žavėjo! – sušuko ginekologas. – Buvo dešimčia metų vyresnis, o į dviejų kilometrų uolą įkopdavo minute anksčiau nei mes." Tėve, tėve, koks tu buvai tuščiagarbis. Kairėje stovėjo dar vienas treniruoklis raumenims treniruoti ir svarmenys. Prieš akis tarytum mačiau šortais mūvintį seną kretiną susiraukšlėjusiu veidu, labai panašų į mane, beviltiškai pumpuojantį krūtinės raumenis. Tėve, ak, tėve, tu pastatei savo namą ant smėlio. Aš myniau pedalus, kvėpuoti darėsi vis sunkiau, ėmė skaudėti šlaunis, nors pakilti iš pirmo lygio į antrą man taip ir nepavyko. Prisiminiau laidotuvių ceremoniją, žinau, kad visiems padariau puikų įspūdį. Aš siaurų pečių, visuomet gerai nusiskutęs; artėdamas prie trisdešimties, pradėjau plikti, nuo to laiko kerpuosi labai trumpai. Įprastai dėviu pilkus kostiumus, ryšiu santūrių spalvų kaklaraiščius, taigi neatrodo, kad būčiau linksmas vyrukas. Trumpaplaukis, paniuręs, su dailiais akiniais ant nosies, šiek tiek palenkęs galvą, klausiausi krikščioniškų laidotuvių giesmių *maišalynės* ir jaučiausi kaip žuvis vandenyje – kur kas laisviau nei per vestuves. Teisybę pasakius, laidotuvės – mano stichija. Nustojau minti pedalus, kostelėjau. Naktis jau gaubė pievas. Prie betono, į kurį buvo įtvirtintas katilas, ant grindų, buvo matyti

po plovimo likusi dėmė. Čia rado mano tėvą praskeltu kiaušu, apsirengusį šortais ir sportiniais marškinėliais su užrašu *I lowe New York**. Teismo medicinos ekspertas išvadoje rašė, kad mirtis tėvą ištiko prieš tris dienas. Labai norint gal ir galėjai tvirtinti, kad tai nelaimingas atsitikimas – paslydo ant mazuto ar kokio nors panašaus skysčio. Beje, katilinės grindys buvo visiškai švarios, o kiaušas praskeltas keliose vietose, net smegenų šiek tiek ištekėję; buvo akivaizdu, kad įvykdyta žmogžudystė. Šiandien vakare pas mane turi ateiti Šerbūro žandarmerijos kapitonas Šomonas.

Svetainėje įjungiau televizorių *Sony* 16/9 (82 centimetrų įstrižainės ekranas, *erdvinis* garsas ir DVD grotuvas). TF1 kanalas rodė filmą „Ksena" – vieną iš mano mėgstamiausių serialų; dvi raumeningos apyrankėmis apsikarsčiusios merginos trumpais sijonukais mosikavo kardais.

– Tagrata, tavo karaliavimui ateina galas, – pareiškė brunetė. – Aš Ksena, Vakarų stepių kariūnė!

Tuo metu kažkas pasibeldė į duris; pritildžiau garsą.

Lauke jau visiškai tamsu. Vėjas, tyliai linguodamas medžių šakas, purtė lietaus lašus. Duryse stovėjo Šiaurės Afrikos gymio gal kokių dvidešimt penkerių metų mergina.

– Mano vardas Aiša, – tarė ji. – Aš tvarkiau pono Reno butą du kartus per savaitę. Atėjau pasiimti daiktų.

– Taigi, – atsakiau aš, – taigi...

Užuot pakvietęs vidun, ranka parodžiau, kad užeitų. Ji įėjo, metė žvilgsnį į televizoriaus ekraną: dvi kovotojos dabar kovėsi prie pat ugnikalnio kraterio; tokie vaizdai tikriausiai aistrina lesbietes.

* Aš myliu Niujorką (*angl.*). – *Čia ir toliau vertėjos pastabos.*

– Atsiprašau, kad jus sutrukdžiau, – pasakė Aiša, – aš užbėgau tik penkioms minutėms.

– Jūs man netrukdote, – atsakiau. – Niekas man netrukdo.

Ji palingavo galva, tarsi būtų supratusi, ką norėjau pasakyti, ir akimirką įdėmiai žvelgė man į veidą; tikriausiai lygino su tėvu ir per išorinį panašumą ieškojo vidinių sąsajų. Po kelių sekundžių nusisuko ir ėmė lipti į antrą aukštą, kur buvo miegamieji.

– Neskubėkite, – dusliu balsu pasakiau, – kiek reikia, tiek ir būkite...

Ji nieko neatsakė ir žingsnio nesulėtino; gali būti, kad mano žodžių net negirdėjo. Atsisėdau ant sofos, šis susitikimas mane labai išsekino. Reikėjo pasiūlyti nusivilkti apsiaustą; kai žmogus įeina vidun, paprastai jam pasiūloma nusirengti. Staiga pajutau, kad kambaryje siaubingai šalta. Drėgmė smelkėsi tarytum rūsyje. Įjungti šildymo aš nemokėjau, nekilo ranka net pabandyti. Mano tėvas mirė, reikėjo išvažiuoti iškart po laidotuvių. Įjungiau FR3 kanalą, ten rodė baigiamąjį laidos „Klausimai čempionui“ turą. Kai Nadež iš Val Furė pareiškė Žiuljenui Leperui, kad ketina kovoti dėl čempionės vardo trečią kartą, ant laiptų pasirodė Aiša. Per petį ji buvo persimetusi lengvą kelioninį krepšį. Išjungiau televizorių ir nuėjau jos pasitikti.

– Mane visuomet stebina Žiuljenas Leperas, – pasakiau. – Net tada, kai nieko nežino apie miestą ar kaimą, iš kurio kilęs kandidatas, jis įsigudrina bent keletą žodžių pasakyti apie departamentą, apie rajoną, bent šį tą apie klimatą, gamtos grožį. O svarbiausia – jis pažįsta gyvenimą; jam kandidatai – paprasti žmonės, kaip visi, patiriantys ir sunkumų, ir džiaugsmų. Gali prakalbinti kiekvieną, žmonės išsipasakoja jam apie savo profesiją, šeimą, pomėgius, trumpai tariant, apie viską, iš ko susi-

deda mūsų gyvenimas. Jo pašnekovai paprastai arba dainuoja chore, arba groja dūdų orkestre, arba padeda rengti visokiausias šventes, arba dalyvauja kokios nors labdaringos organizacijos veikloje. Salėje dažnai sėdi jų vaikai. Atrodo, kad visi tie žmonės tiesiog laimingi, todėl ir pats pasijunti laimingesnis, imi geriau jaustis. O ką manote jūs?

Aiša žvelgė be šypsenos veide; plaukai susukti į kuodą, beveik nepasidažiusi, vilki kukliais drabužiais; rimta mergina. Keletą sekundžių stovėjo dvejodama, paskui tyliu žemu balsu varžydamasi pasakė:

– Aš labai mylėjau jūsų tėvą.

Nežinojau, ką atsakyti. Jos žodžiai nuskambėjo gana keistai, bet tikriausiai ji buvo nuoširdi. Senis būtų galėjęs papasakoti daug istorijų: jis nemažai keliavo, buvo nuvykęs į Kolumbiją, Keniją ir dar kažkur; turėjo progų pro žiūronus stebėti raganosius. Kai mudu susitikdavome, ironizuodavo, esą aš pasirinkau valdininko gerovę. Neslėpdamas paniekos, pridurdavo: „Šilta tavo vietelė“. Visada taip bendravo su artimais giminaičiais.

– Aš mokausi medicinos seserų mokykloje, – kalbėjo toliau Aiša, – bet, kadangi išėjau iš tėvų namų, turiu pati užsidirbti pragyvenimui tvarkydama namus.

Sukau galvą ieškodamas tinkamo atsakymo; galbūt reikėtų jos paklausti, kiek kainuoja kambario nuoma Šerbūre. Galų gale gyvenimą pažįstančio žmogaus tonu burbtelėjau:

– Na, taip...

Regis, jos tai nenustebino. Pasuko durų link. Priėjęs prie lango pamačiau, kaip jos *Volkswagen Polo* daro posūkį pažliugusiame kelyje. FR3 kanalas rodė filmą apie devynioliktojo amžiaus kaimo gyvenimą. Čeki Karjo vaidino samdinį. Šeimininko duktė (šeimininko vaidmenį atliko Žanas Pjeras Marje-

lis) mokėsi skambinti fortepijonu ir per pertraukėles flirtavo su žavingu kaimiečiu. Jiedu susitikinėdavo tvarte; aš jau grimzdau į miegą, kai Čeki Karjo energingai numovė jai organzos kelnaites. Paskutiniame kadre, kurį dar spėjau išvysti, kamera slinko per nedidelį krūvoje besigrūdančių kiaulių būrelį.

Pabudau nuo šalčio ir skausmo; gulėjau nepatogia poza, todėl dabar negalėjau pasukti kaklo. Atsistojęs ėmiau kosėti; lediniame ore man iš burnos virto garai. Keista, TF1 kanalas rodė laidą „Kibk, žuvele"; tikriausiai aš buvau pabudęs arba mano sąmonė buvo praskaidrėjusi bent tiek, kad įstengiau perjungti kanalą – šito neprisimenu. Laidoje buvo pasakojama apie didžiulius šamus, kurių pašiltėjus klimatui vis daugiau ima veistis Prancūzijos upėse; pačios mėgstamiausios jų vietos – netoli atominių elektrinių. Reportažu buvo siekiama išsklaidyti apie šamus plintančius mitus; suaugę šamai iš tikrųjų esti trijų, kartais ir keturių metrų ilgio; sunku patikėti, bet Drome jų neva pastebėta net daugiau kaip penkių metrų ilgio. Žmonės klysta manydami, kad šamai – plėšrūnai, mauduolių jie niekada nepuola. Yra daug prietarų, susijusių su mėgėjiška šamų žvejyba. Šamų žvejai tikisi, kad laida išsklaidys tuos prietarus. Žinoma, vertinant gastronominį žvejybos aspektą, žvejai neturi kuo pasigirti, nes šamo mėsa visiškai netinka maistui. Užtat kokia puiki tų žuvų žvejyba: ji šiek tiek primena lydekų žvejybą – ugdo intelektines ir sportines žvejo savybes, gal todėl turi tiek daug aistruolių. Ėmiau žingsniuoti po kambarį, bet nė kiek nesušilau. Net neketinau gultis į tėvo lovą. Nusprendžiau užlipti į antrą aukštą ir atsinešti pagalvių bei užklotų. Paskui vėl išsitiesiau ant sofos. Kai ėmė rodyti titrus „Visa tiesa apie šamus", išjungiau televizorių. Tamsi naktis; gili tyla.

2

Viskas kada nors baigiasi, naktis irgi. Iš kaip driežą apėmusio sąstingio mane pažadino aiškus ir skambus kapitono Šomono balsas. Jis atsiprašė, kad neturėjo laiko užeiti vakar. Pasiūliau jam išgerti kavos. Kol virė vanduo, atvožė virtuvėje ant stalo stovinčio nešiojamojo kompiuterio dangtį ir prijungė spausdintuvą. Pasakė galėsiąs tuojau pat išspausdinti parodymus ir duoti man pasirašyti; pritardamas krenkštelėjau. Šiais laikais žandarmerijai užkrauta daug administracinių rūpesčių, deja, jai trūksta laiko atlikti svarbiausias savo pareigas – tirti kriminalinius nusikaltimus; tokią nuomonę susidariau žiūrėdamas televizijos laidas. Šomonas su entuziazmu pritarė šiai mano nuomonei. Trumpai tariant, apklausa prasidėjo tvyrant abipusio supratimo ir pasitikėjimo atmosferai. Džiaugsmingai suburzgė kompiuteris – ėmė krautis *Windows*'ai.

Mano tėvas mirė lapkričio 14 dienos vėlų vakarą, o gal naktį. Tądien buvau darbe, 15-ąją irgi dirbau. Be jokios abejonės, aš galėjau sėsti į automobilį, atvažiuoti čia, nužudyti tėvą ir dar tą pačią naktį grįžti namo. Ką aš veikiau lapkričio 14-osios vakare ir naktį? Kiek prisimenu, nieko; nieko ypatinga. Šiaip ar taip, aš nieko neįsidėmėjau, o juk buvo prabėgę visai nedaug laiko – mažiau nei savaitė. Neturėjau nuolatinės sekso partnerės, neturėjau artimų draugų, todėl ir prisiminti nebu-

vo ko. Diena praėjo, ir tiek. Nusiminęs pažvelgiau į kapitoną Šomoną; norėjau jam pagelbėti, bent nurodyti kryptį.

– Dirstelėsiu į užrašų knygelę, – pasakiau.

Nesitikėjau ten ką nors rasti, bet, kad ir kaip keista, prie skaičiaus 14 aptikau mobiliojo telefono numerį, o po juo vardą „Korali“. Kokia dar Korali? Užrašų knygelėje gali rasti visokiausių nesąmonių.

– Mano smegeninė lyg mėšlo prigrūstas šikpuodis, – pasakiau kvailai šypsodamasis. – Neatsimenu, gal buvau kokiame nors vernisaže.

– Vernisaže?

Jis kantriai laukė padėjęs pirštus ant klaviatūros.

– Taip, aš dirbu Kultūros ministerijoje. Rengiu finansinius parodų, kartais spektaklių, dokumentus.

– Spektaklių?

– Spektaklių... šiuolaikinių šokių...

Jaučiausi visiškai sugniužęs, degiau iš gėdos.

– Taigi jūs dirbate kultūros srityje.

– Galima ir taip sakyti.

Šomonas žiūrėjo į mane rimtai ir draugiškai. Apie kultūros sektoriaus egzistavimą jis turėjo šiokį tokį, nors ir miglotą, supratimą. Dirbdamas savo darbą, Šomonas susitikdavo su įvairiausiais žmonėmis ir žinojo viską, kas vyksta viešajame gyvenime. Žandarams nesvetimi humanitariniai dalykai.

Toliau pokalbis tekėjo kaip įprasta; kažką panašaus man yra tekę matyti per televizorių, jutau, kad esu pasirengęs dalyvauti tokio pobūdžio dialoguose. Ar tėvas turėjo priešų? Kiek žinau, ne; apie jo draugus, teisybę pasakius, irgi nieko nežinau. Mano tėvas nebuvo tokia *svarbi* figūra, kad turėtų priešų. Kam galėjo būti naudinga jo mirtis? Nebent man. Kada buvau atvažiavęs pas jį paskutinį kartą? Tikriausiai rugpjūtį. Ministe-

rijoje rugpjūčio mėnesį beveik nėra kas veikti, bet mano kolegos priversti eiti atostogų dėl vaikų. Aš lieku Paryžiuje su savo kompiuteriu, mėnesio viduryje prisiduriu dienelę kitą prie laisvadienių ir tuomet važiuoju lankyti tėvo. Ar geri buvo mūsų santykiai? Ir taip, ir ne. Veikiau prasti, bet aš aplankydavau jį du ar tris kartus per metus, ir tai nėra taip jau blogai.

Jis linktelėjo galva. Apklausa ėjo į pabaigą, o aš dar norėjau bent ką pasakyti. Jaučiau kapitonui Šomonui keistą nenusakomą simpatiją. Bet jis jau krovė popieriaus lapus į spausdintuvą.

– Mano tėvas buvo labai sportiškas, – šiurkščiai pareiškiau.

Jis sukluso ir pažvelgė į mane.

– Ne, nieko, – burbtelėjau ir iš nevilties nuleidau rankas. – Norėjau pasakyti, kad mano tėvas daug sportavo.

Kapitonas mostelėjo ranka ir įjungė spausdintuvą.

Pasirašęs apklausos protokolą palydėjau jį iki durų.

– Suprantu, kaip liudytojas, aš nuvyliau jus.

– Liudytojai visada nuvilia, – atsakė Šomonas.

Kurį laiką svarsčiau, ką jis norėjo pasakyti šiais žodžiais. Prieš mus plytėjo didžiuliai niūrūs laukai. Sėsdamas į *Peugeot 305*, kapitonas Šomonas pažadėjo man pranešti, kaip vyks tyrimas. Kai miršta pirmos eilės giminaičiai, valstybės tarnautojams suteikiamos mokamos trijų dienų atostogos. Man niekur nereikėjo skubėti, galėjau nusipirkti čionykščio kamambero, bet nieko panašaus nedariau. Iškart pasukau į Paryžiaus automagistralę.

Per likusias laisvas dienas apsilankiau daugybėje kelionių agentūrų. Turistiniai katalogai man patiko dėl jų abstraktumo ir gebėjimo viską pateikti kaip pačias laimingiausias akimirkas; žvaigždučių sistema, nurodanti laimės laipsnį, kurio galite tikėtis būdami vienoje ar kitoje vietovėje, man atrodė kaip didžiausias atradimas. Aš nebuvau laimingas, bet laimę labai

vertinau ir vis dar svajojau tapti laimingas. Anglų ekonomistas Maršalas įsivaizduoja pirkėją kaip racionalų individą, siekiantį tenkinti visus savo poreikius – tiek, kiek leidžia finansinės galimybės; Veblenas analizuoja socialinės aplinkos poveikį įsigijimo procesui (priklausomai nuo to, trokšta individas prie aplinkos derintis ar, atvirkščiai, nori atsiriboti); Koplendas, analizuodamas perkamąją žmogaus galią, atsižvelgia, kokios kategorijos yra produktas ar paslauga: kasdienio vartojimo pirkinys, planuotas pirkinys, tikslinis pirkinys; o iš Bodrajaro-Bekero modelio matyti, kad vartojimas yra neprognozuojamas procesas. Jutau, kad mano širdžiai artimiausias Maršalo modelis.

Grįžęs į darbą pareiškiau Mari Žanai, kad man reikia atostogų. Mari Žana – mano kolegė; mudu drauge rengiame parodų dokumentus, darbuojamės kultūros labui. Jai trisdešimt penkeri, jos plaukai lygūs ir šviesūs, akys – vaiskiai mėlynos; aš nieko nežinau apie intymų Mari Žanos gyvenimą. Ji stovi ant šiek tiek aukštesnio karjeros laiptelio nei aš, bet to nedemonstruoja ir kaip įmanydama stengiasi pabrėžti, kad šiame skyriuje mudu dirbame petys petin. Kai mums tenka priimti itin svarbų asmenį, pavyzdžiui, Vaizduojamojo meno valdybos pirmininką ar kokį nors Ministrų kabineto narį, ji niekada nepamiršta užsiminti, kokia vieninga mūsų komanda. „Štai pats svarbiausias mūsų skyriaus darbuotojas! – sako ji, eidama į mano kabinetą. – Jis žongliruoja balansais, sąskaitomis ir skaičiais... Be jo aš – kaip be rankų“. Ir visada nusijuokia; svarbūs lankytojai irgi juokiasi arba bent laimingi šypsosi. Šypsausi ir aš – taip kaip moku. Bandau įsivaizduoti save kaip žongliruotoją; iš tikrųjų man pakanka mokėti keletą paprastų aritmetikos veiksmų. Nors, tiesą sakant, Mari Žana nieko rimta neveikia, jos darbas sudėtingesnis nei maniškis – ji visada turi

žinoti apie naujausias sroves, judėjimus, tendencijas; užsivertusi ant pečių sunkią atsakomybės dėl kultūros proceso raidos naštą, ji kaskart rizikuoja būti įtarta atsilikimu ar net tamsuoliškumu. Nenorėdama pakliūti į tokią situaciją, Mari Žana nuolatos bendrauja su dailininkais, galerijų savininkais ir žurnalų redaktoriais; aš nepalaikau su jais jokių ryšių. Ji džiaugiasi, kad gali pasikalbėti telefonu su tais žmonėmis, juolab kad iš tikrųjų mėgsta šiuolaikinį meną. Man jis irgi patinka: aš ne iš tų, kurie aukština *amatą* ir nori, kad būtų grįžta prie tradicinės tapybos; elgiuosi santūriai, kaip ir dera žmogui, kurio profesija – buhalterinė apskaita. Aš nesiveliu į politikos ir estetikos subtilybes; man visai nerūpi, rutuliojasi ar įsitvirtina naujos koncepcijos, nauji santykiai; išsižadėjau viso to tada, kai mano nugara sulinko į kuprą, o veidas pasidarė liūdnas. Prisižiūrėjau parodų, vernisažų, įsimintinų performansų ir priėjau prie tokios išvados: menas negali pakeisti gyvenimo. Bent maniškio tikrai ne.

Mari Žana žinojo, kad mirė mano tėvas; ji pasitiko mane su užuojauta, net ranką ant peties uždėjo. Prašymas išleisti atostogų jai buvo visiškai suprantamas.

– Mišeli, – tau būtina viską apmąstyti, – pasakė ji, – įsigilinti į savo vidų.

Bandžiau įsivaizduoti, kaip tai darysiu, ir pagalvojau, kad ji, ko gero, teisi.

– Biudžeto projektą pabaigs Sesilija, – pridūrė Mari Žana. – Aš pasišnekėsiu su ja.

Apie ką ji kalba ir kas tokia toji Sesilija? Ėmiau žvalgytis aplinkui, pamačiau afišą ir staiga prisiminiau. Sesilija – stambi rudaplaukė mergina, visą laiką žiaumojanti Kedberio šokoladą. Ji dirba pas mus viso labo du tris mėnesius – gal pagal laikinąją sutartį, gal pagal bedarbių įdarbinimo programą;

smulki žuvelė. Ir iš tikrųjų žinia apie tėvo mirtį užklupo mane rengiant parodos „Rankas aukštyn, išdykėliai!" sąmatą. Toji paroda sausio mėnesį buvo atidaryta Burlarene. Kalba sukosi apie su teleobjektyvu nufilmuotus žvėriškus policininkų nusikaltimus Ivlino departamente; žiūrovams buvo pateikti ne paprasti fotodokumentai, o erdvinė teatralizuota kompozicija, kur buvo nemažai užuominų apie serialo „Los Andželo policija" epizodus. Autorius, kaip įprasta tokiais atvejais, pasirinko parodiją. Įdomus sumanymas, ne itin brangus ir ne itin sudėtingas; net tokia bukagalvė kaip Sesilija nesunkiai gali baigti rengti sąmatos projektą.

Paprastai po darbo aš traukdavau į *peep-show*. Tai kainuodavo penkiasdešimt frankų, kartais šešiasdešimt, jeigu dar nebūdavau pasitenkinęs. Vaizdelis, kai iš arti matai genitalijas, puikiai plauna smegenis. Norint pamatyti judančius lytinius organus tereikėdavo šiek tiek kilstelėti galvą. „Prieštaringos šiuolaikinio vaizduojamojo meno tendencijos, jautrus požiūris į kultūros tradicijas, novatoriškumo ugdymas..." – viskas akimirksniu išgaruodavo iš galvos žiūrint, kaip prieš akis magiškai šmėžuoja vaginos; ir aš kuo ramiausiai ištuštindavau savo kiaušus. Tuo metu Sesilija šlamšdavo šokoladinius pyragaičius netoli ministerijos esančioje cukrainėje; mudviejų motyvacija buvo gana sudėtinga.

Kambarį už tris šimtus frankų užsisakydavau retai, tik tada, kai mano linksmakotis visiškai nugeibdavo, imdavo panėšėti į mažulytį tironišką apendiksą ir dvokti sūriu; tokiomis dienomis man užtekdavo, kad mergina paimtų jį į rankas, pasigėrėtų, net ir nenuoširdžiai, jo galia ir sėklos gausumu. Visada į namus grįždavau ne vėliau kaip pusę aštuonių. Iš pradžių pažiūrėdavau laidą „Klausimai čempionui", kuri automatiškai

būdavo įrašoma į vaizdajuostę, paskui paklausydavau žinių. Manęs nė kiek nedomino karvių pasiutligės problemos, nes aš dažniausiai valgydavau piurė su sūriu. Paskui visą vakarą žiūrėdavau pačias įvairiausias televizijos laidas. Nėra kada nuobodžiauti, kai turi galimybę perjunginėti šimtą dvidešimt aštuonis kanalus. Baigdavau žiūrėti apie antrą valandą nakties, kai būdavo rodoma muzikinė turkų komedija.

Keletą dienų praleidau gana ramiai, paskui man vėl paskambino kapitonas Šomonas. Pasirodo, reikalai pasistūmėjo į priekį, įtariamasis jau suimtas. Iš tikrųjų jau net nebe įtariamasis, nes prisipažino padaręs nusikaltimą. Po kelių dienų ketinama atlikti nužudymo vyksmo rekonstrukciją, gal ir aš norėčiau dalyvauti? Taip, žinoma, atsakiau.

Mari Žana pagyrė drąsų mano sprendimą, kažką pasakė apie išbandymą nelaime, apie giminystės ryšių paslaptingumą; bėrė tokia proga tinkamus žodžius, o jų atsargos nebuvo didelės, bet argi tai svarbu; jos žodžiuose jaučiau neapsimestą nuoširdumą, buvo malonu, nors ir stebino. „Ir kokios vis dėlto moterys geraširdės, – pagalvojau lipdamas į traukinį, kuris vyko į Šerbūrą. – Jos netgi darbe mezga šiltus santykius, joms sunku gyventi tokiame pasaulyje, kur nėra emocijų; į jį pakliuvusios jos ima vyste vysti. Čia ir slypi moterų silpnumas, daugybės nemalonumų priežastis; ne veltui psichologiniuose *Marie-Claire* puslapiuose nuolatos rašoma apie vieną ir tą patį: būtina skirti profesinį darbą ir emocijas; deja, moterims tai ypač sunkiai sekasi, apie tai daug rašoma to žurnalo puslapiuose.“ Kai pravažiavome Ruaną, mintyse ėmiau analizuoti nusikaltimo detales. Didžiausias kapitono Šomono atradimas buvo tai, kad Aiša turėjo „intymių santykių“ su mano tėvu. Ar dažnai tai vykdavo ir kokio intymumo buvo tie santykiai? Šito kapitonas nežinojo, bet tolesniam tyrimui to nė nereikėjo. Vienas iš mer-

ginos brolių netrukus prisipažino, jog atėjo pas senį ir paprašė, kad „šis pasiaiškintų“; pokalbis virto muštynėmis, o kai brolis išėjo, tėvas liko tysoti ant betoninių katilinės grindų.

Nusikaltimo rekonstrukcijos eksperimentui vadovavo rūstaus veido sudžiūvęs žmogelis; jis mūvėjo flanelinėmis kelnėmis ir tamsiais polo marškinėliais; jo veidą buvo iškreipusi sarkastiška grimasa. Netrukus iniciatyvą iš jo perėmė kapitonas Šomonas, didžiulis tokių ceremonijų meistras. Gyvo būdo, judrus, jis pasitikdavo eksperimento dalyvius, kiekvienam rasdavo keletą nuoširdžių pasisveikinimo žodžių, visus palydėdavo į jiems skirtas vietas. Iš šalies atrodė kaip labai laimingas žmogus. Sunku patikėti, bet tai buvo pirma žmogžudystės byla, kurią jis tyrė; ją išnarplioti Šomonui užteko mažiau nei savaitės; šioje niūrioje ir banalioje istorijoje jis buvo vienintelis tikras herojus. Sulinkusi, sugniužusi, apsigobusi juoda skarele, ant kėdės sėdėjo Aiša; kai įėjau, tik akies krašteliu dirstelėjo į mane, į brolį apskritai nekreipė jokio dėmesio. Jis sėdėjo tarp dviejų žandarų, įbedęs žvilgsnį į grindis. Tam besmegeniui storžieviui nejaučiau jokios užuojautos. Įtariamasis pakėlė galvą, mudviejų žvilgsniai susidūrė, ir jis tikriausiai suprato, kas aš toks. Matyt, jį buvo įspėję, kad atvyksiu. Ko gero, mano, kad aš turiu jam atkeršyti už pralietą tėvo kraują. Mąstė labai primityviai. Mus siejo ypatingas ryšys; tai suvokdamas, įsistebeilijau jam į veidą; jutau, kaip imu jo nekęsti, nuo tokio šiurpiai malonaus jausmo darėsi lengviau kvėpuoti. Jeigu būčiau buvęs ginkluotas, nedvejodamas būčiau jį nudėjęs. Buvau įsitikinęs, kad nužudyti tą niekšą – joks nusikaltimas, atvirkščiai, tiesiog pagirtinas poelgis. Žandaras kreida nubraižė ant grindų kažkokias žymas, ir eksperimentas prasidėjo. Pasak įtariamojo, viskas vyko labai paprastai: jiems besikalbant, jis pasikarščiavo ir šiurkščiai pastūmė mano tėvą; šis krito atbulas ir

prasiskėlė į grindis kiaušą; pamatęs, kas atsitiko, jis išsigando ir pabėgo.

Be jokios abejonės, Aiša brolis sakė netiesą, ir kapitonas Šomonas netrukus jį demaskavo. Kiaušo apžiūra akivaizdžiai rodė, kad auka buvo žiauriai sumušta. Iš žaizdų buvo matyti, kad tėvą spardė kojomis, o veidas taip daužėsi į grindis, kad viena akis net išvirto iš akiduobės.

– Neatsimenu, – teisinosi įtariamasis, – buvau labai įsiutęs.

Žiūrėdami į drebančias jo rankas ir buką piktą veidą, visi patikėjo, kad buvo taip, kaip jis sako; veikė nesąmoningai, o kai tėvas trenkėsi galva į grindis, pašėlo pamatęs kraują. Kokia paprasta ir patikima gynybos sistema: gaus keletą metų, ne daugiau, lygtinai. Kapitonas Šomonas, patenkintas savo veiklos rezultatais, jau ketino pateikti išvadas. Atsistojau ir nuėjau prie lango. Netrukus jau ir vakaras, iš ganyklos bidzena avys. Jos irgi bukos, gal net bukesnės už Aiša brolį, bet jų genuose neužprogramuota agresyvi reakcija. Paskutinį savo gyvenimo vakarą jos ims bliauti iš išgąsčio, smarkiau suspurdės širdys, iš nevilties sudrebės kojos; paskui driokstelės šūvis, gyvybė nutrūks, kūnas virs mėsa. Mes paspaudėme vienas kitam rankas ir išsiskyrėme; kapitonas Šomonas padėkojo man už tai, kad dalyvavau eksperimente.

Kitą dieną susitikau su Aiša; nekilnojamojo turto agentas patarė man iki ateinant pirmiesiems pirkėjams sutvarkyti namus. Atidaviau jai raktus, paskui ji nuvežė mane į Šerbūro stotį. Miškelyje prie namų buvo tikra žiema, virš gyvatvorės tvyrojo rūkas. Būdamas su Aiša jaučiausi labai įsitempęs. Ji turėjo lytinių santykių su mano tėvu, todėl mudviejų suartėjimas buvo neįmanomas. Viskas labai netikėta: iš išvaizdos – ji rimta mergina, o ir mano tėvas nebuvo panašus į suvedžiotoją. Vadinasi, turėjo šiokių tokių patrauklių bruožų, kurių aš

neįstengiau įžvelgti; iš tikrųjų net jo veido negalėjau kaip reikiant prisiminti. Žmonės gyvena nematydami vienas kito, kaip jaučiai bandoje; dar gerai, kad bent retkarčiais išgeria drauge butelį kokio nors alkoholio.

Volkswagen'as sustojo stoties aikštelėje; suprasdamas, kad atsisveikindamas turiu bent ką nors pasakyti, sumurmėjau:

– Taigi...

Po kelių sekundžių Aiša tarė dusliu balsu:

– Aš iš čia išvažiuosiu. Draugas gali rasti man padavėjos darbą Paryžiuje; mokslą galiu tęsti ir ten. Vis tiek šeimoje mane laiko mergše.

Aš supratingai krenkštelėjau.

– Paryžiuje daugiau žmonių, – galų gale ryžausi bent ką nors suregzti.

Kad ir kaip stengiausi, nieko kita išspausti apie Paryžių neįstengiau. Vargana mano replika nė trupučio jos nesutrikdė.

– Negaliu nieko gera tikėtis iš namiškių, – tramdydama pyktį, pasakė ji. – Jie ne tik vargšai, bet dar ir kretinai. Tėvas prieš dvejus metus keliavo į Meką kaip piligrimas, ir nuo to laiko neįmanoma su juo susišnekėti. Broliai – dar blogiau: vienas už kitą kvailesni, jiems terūpi maukti anyžių likerį ir vaizduoti tikros tiesos skleidėjus. Už tai, kad dirbu, mane apšaukia kekše, bet tai bent jau geriau, nei ištekėti už tokio pat kaip jie idioto.

– Taip, visi musulmonai baisūs... – ėmiau painiotis. Paskui stvėriau kelioninį krepšį ir atidariau dureles. – Manau, kad jūsų reikalai susitvarkys, – sumurmėjau ne itin įtikinamu tonu.

Dabar migrantų srautą įsivaizdavau kaip Europą apraizgiusias kraujagysles, o musulmonus – kaip lėtai besirezorbuojančius krešulius. Aiša abejodama žiūrėjo į mane. Pro praviras automobilio dureles skverbėsi šaltis. Turėjau gerą progą pa-

tirti atrakciją braudamasis į musulmonės vaginą. Dirbtinai nusišypsojau. Atsakydama Aiša nusišypsojo kur kas nuoširdžiau. Kai spaudžiau jai ranką, pajutau pirštų šilumą, jaučiau, kaip daužosi jos širdis. Žengęs keletą žingsnių nuo mašinos atsisukau ir atsisveikindamas pamojavau jai ranka; pagaliau pavyko užmegzti bent šiokį tokį žmogišką kontaktą.

Įsikūręs patogiame puikaus traukinio vagone, pagalvojau, kad turėjau duoti jai pinigų. O gal ir gerai pasielgiau, kad nedaviau, dar būtų neteisingai mane supratusi. Keista, bet tik šią akimirką suvokiau, kad tapau turtingu žmogumi; santykinai turtingu. Į mano sąskaitas jau atkeliavo pinigai iš tėvo sąskaitų. Parduoti automobilį įpareigojau garažo savininką, namą – nekilnojamojo turto agentą; viskas klostėsi gana paprastai. Turto vertė buvo nustatyta remiantis rinkos dėsniais. Žinoma, jo kaina galėjo šiek tiek svyruoti – dešimt procentų į vieną ar į kitą pusę, bet ne daugiau. Mokesčiai irgi nebuvo paslaptis, tereikėjo pavartyti puikiai išleistas brošiūras, kurias platino Mokesčių direkcija.

Tėvas tikriausiai ne kartą svarstė, kad reikėtų neleisti man tapti jo turto paveldėtoju, bet galų gale numojo į tai ranka; įsitikino, kad tektų dėti daug pastangų ir dar nežinia, kuo viskas baigtųsi (atimti iš vaikų paveldėjimo teisę nėra lengva, įstatymas riboja tokias galimybes: mažieji nenaudėliai ne tik nuodija tėvams gyvenimą, bet po jų mirties dar ir naudojasi visu tuo, ką tie sukaupė didžiulėmis pastangomis). O svarbiausia, suprato, kad viskas beprasmiška, ir jam visiškai nerūpi, kaip reikalai klostysis po jo mirties. Manau, kad jis samprotavo maždaug taip. Dabar senas krienas pakratė kojas ir aš turiu parduoti namą, kuriame jis gyveno paskutiniaisiais savo gyvenimo metais; taip pat turiu parduoti automobilį *Toyota Land Cruiser*, kuriuo iš Šerbūro prekybos centro atsiveždavo van-

dens *Evian* pakų. Aš gyvenu prie Botanikos sodo, kam man *Toyota Land Cruiser*? Nebent ravioliams iš turgaus Muftaro gatvėje parsivežti. Pirmosios eilės paveldėtojai moka nedidelius mokesčius net ir tada, kai giminystės ryšiai nelabai stiprūs. Juos visus sumokėjus dar turėtų likti trys milijonai – apie penkiolika metinių mano atlyginimų. Tokią sumą Vakarų Europoje nekvalifikuotas darbininkas uždirba per visą savo gyvenimą; taigi iš tikrųjų ne tokie maži pinigai. Galima padoriai gyventi arba bent pamėginti taip gyventi.

Po kelių savaičių tikriausiai gausiu laišką iš banko. Traukinys netrukus atvažiuos į Bajė, ir aš jau bandau mintyse įsivaizduoti, kaip vyks mūsų pokalbis. Filialo darbuotojas konstatuos, kad mano sąskaita pasipildė gana didele suma, ir paprašys sugaišti dar keletą minučių; sakys, kad anksčiau ar vėliau bet kuriam žmogui gali prireikti *tarpininko, tvarkančio investicijas*. Būsiu nepatiklus, sakysiu, jog noriu, kad mano pinigai būtų investuoti pačiais patikimiausiais būdais; jis išklausys iš anksto parengtą mano atsakymą santūriai šypsodamas. Gerai žino, kad dauguma naujokų iš savo investicijų tikisi neblogai uždirbti; jis su savo kolegomis dažnai iš tokių pasišaipo. Reikėtų teisingai tai suprasti – tvarkydami turtą net gana brandūs žmonės pameta galvas. Norėdamas patraukti mano dėmesį, šį kartą jis pasirinko kitą scenarijų – paliko mane kelioms dienoms ramybėje sakydamas, kad man skiria laiko viską apgalvoti. Ir iš tikrųjų kodėl dviejų trečdalių paveldėto turto neinvestuoti tikintis gauti nedidelius, užtat garantuotus procentus? Likusį trečdalį būtų galima investuoti labiau rizikuojant, užtat viliantis gerokai padidinti savo kapitalą. Žinojau, kad keletą dienų pasvarstęs sutiksiu su jo siūlymais. Gavęs mano sutikimą, jis su didžiausiu įkvėpimu ims rengti visus reikiamus dokumentus; atsisveikindami mudu tvirtai paspausime vienas kitam rankas...

Aš gyvenu nuosaikaus socializmo šalyje, kur materialios vertybės griežtai saugomos įstatymų, o banko indėlius gina tvirtos valstybės garantijos. Jeigu paisysiu įstatymų, man negresia nei bankrotas, nei pinigų praradimas. Žodžiu, pagrindo nerimauti tikrai nebuvo. Beje, aš ir anksčiau mažai dėl ko jaudindavausi; mokiausi rimtai, nors nebuvau labai gabus. Baigęs aukštuosius mokslus pradėjau dirbti valstybiniame sektoriuje. Tai buvo devintojo dešimtmečio pradžioje, socializmo modernizavimo laikais, kai kultūra, vadovaujama Žako Lango, maudėsi prabangoje ir buvo šlovinama; priimant į darbą man buvo pasiūlyta gera alga. O paskui, be jaudulio stebėdamas politines permainas, ėmiau senti. Visada buvau mandagus, korektiškas, mane vertino ir kolegos, ir viršininkai, bet įsigyti artimų draugų taip ir nepavyko, gal todėl, kad buvau gana santūraus temperamento. Lizė apylinkes netrukus apgaubs sutemos. Kodėl aš niekada nepasinėriau į darbą taip aistringai kaip Mari Žana? Kodėl apskritai nieko gyvenime nedariau aistringai?

Keletą paskutinių savaičių negavau jokio atsakymo, o gruodžio 23 dienos rytą sėdau į taksi ir išvažiavau į Ruasi.

3

Ir štai dabar aš kaip koks bukagalvis stoviu vienas už kelių metrų nuo *Nouvelles Frontières* langelio. Šeštadienio rytas, švenčių diena, Ruasi oro uostas grūste prisigrūdęs žmonių. Vakarų Europos gyventojai, kai tik turi keletą laisvų dienų, galvotrūkčiais skuba į kitą pasaulio kraštą, apskrenda pusę Žemės rutulio, trumpiau sakant, elgiasi lyg pabėgę iš kalėjimo. Aš jų nepeikiu, pats ketinu pasielgti lygiai taip kaip jie.

Mano svajonės banalios. Kaip ir kiti europiečiai, aš noriu *keliauti*. Šis pomėgis susijęs su įvairiausiais sunkumais; turiu galvoje kalbos barjerą, blogą visuomeninio transporto organizavimą, baimę, kad nukris lėktuvas, kad mane apvogs; bet, kad ir kaip būtų, mane traukia *turizmas*. Svajonės yra tokios, kokios yra. Mano galva, geriausia laiką leisti vartant kelionių agentūros *Nouvelles Frontières* katalogus: *Circuits passion**, *Séjours couleur***, *Plaisir à la carte****.

Šį kartą pasirinkau katalogą *Plaisir à la carte*. Ilgai dvejojau, kurį iš dviejų maršrutų pasirinkti: *Romas ir salsa* (maršrutas CUB CO 033, 16 dienų/14 naktų, dvivietis kambarys – 11 250

* Kelionių aistra (*pranc.*).

** Viešnagių koloritas (*pranc.*).

*** Patrauklūs maršrutai (*pranc.*).

frankų, priemoka už vienvietį kambarį – 1350 frankų) ar *Tajų atogrąžos* (maršrutas THA CA 006, 15 dienų/13 naktų, dvivietis kambarys – 9950 frankų, priemoka už vienvietį kambarį – 1175 frankai). Tiesą sakant, mane labiau traukė Tailandas, bet žavėjo ir Kuba, kaip viena iš paskutinių šalių, kur tebėra išlikęs komunistų valdymas; atgyvenusiame režime, kuris, ko gero, ilgai nebeišsilaikys, tikrai turi būti politinės egzotikos. Galų gale aš vis dėlto pasirinkau Tailandą. Turiu pasakyti, kad nepatyrusiam žmogui sunku atsispirti sumaniai parengtam reklaminės brošiūros tekstui, kad ir tokiam:

Šis maršrutas skirtas nuotykių mėgėjams: nuo bambukų sąžalyno Kvai upėje Samujo salos link ir toliau – pro nuostabią Kra sąsmauką į Puketo ir Pi Pi salas. Puiki kelionė per atogrąžas.

8 valandą 30 minučių Žakas Majo, užtrenkęs savo namo Bjanki bulvare, XIII apygardoje, duris, sėda ant motorolerio ir važiuoja Paryžiaus gatvėmis iš rytų į vakarus. Jo kelionės tikslas – Grenel bulvaras, *Nouvelles Frontières* kelionių agentūros centrinis biuras. Du ar tris kartus per dieną motorizuotas *Nouvelles Frontières* savininkas, pasirišęs fantastišką ryškių spalvų kaklaraištį, lankosi savo kelionių agentūrose. „Nuvežu ką tik išspausdintų katalogų, patikrinu korespondenciją, kaip sakoma, pamatuoju temperatūrą...“ – teigia jis. Tokie vizitai skatina darbuotojus pasitempti. Majo šypsodamas priduria: „Paskutiniosiomis dienomis agentūrų apyvarta didėja...“ Juo besižavinti *Capital* žurnalistė savo straipsnyje neslepia nuostabos: „Ir kas galėjo 1967 metais pamanyti, kad taip greitai į priekį išsiverš nedidelė studentų opozicionierių asociacija?“ To tada negalėjo numatyti ir demonstrantų minia, 1968 metų gegužę ėjusi pro pirmąją *Nouvelles Frontières* agentūrą Paryžiuje, Danfer-Roš-

ro gatvėje. Žakas Majo, buvęs skautas, kairiųjų pažiūrų katalikas, Nacionalinės studentų sąjungos narys, taip komentuoja tuometinius įvykius: *Mes laiku atsidūrėme reikiamoje vietoje – tiesiai prieš televizijos kameras.*

Tokia buvo pirmoji reklaminė firmos akcija, o vardą jie pasirinko iš Džono Kenedžio kalbos apie „naujas Amerikos sienas".

Būdamas prisiekęs liberalas, Žakas Majo anuomet sėkmingai kovojo su *Air France* dėl oro transporto demonopolizacijos. Ekonomikos žurnalai įdėmiai stebėjo, kaip klostosi jo kompanijos, kuri per šiek tiek daugiau nei trisdešimt metų tapo stambiausia Prancūzijos turizmo verslo įmone, reikalai. *Nouvelles Frontières*, įkurta tuo metu, kai padidėjo laisvalaikio civilizuoto leidimo poreikis, kartu su FNAC ir *Club Med* simbolizavo naująjį modernaus kapitalizmo veidą. 2000 metais turizmo industrijos apyvarta pirmą kartą aplenkė visų kitų pasaulio ekonomikos verslo rūšių apyvartas.

Maršrutas „Tajų atogrąžos", kurį aš pasirinkau, nors ir nereikalavo specialaus fizinio pasirengimo, buvo iš „nuotykių maršrutų" kategorijos ir siūlė įvairius gyvenimo variantus: paprastą, standartinį ir pirmos kategorijos; turistų skaičius nedidelis – ne daugiau kaip dvidešimt žmonių, mat siekta, kad kolektyvas būtų darnus. Prie langelio priėjo dvi žavios juodaodės su kuprinėmis ant pečių, ir aš pamaniau, kad jos taip pat pasirinko maršrutą „Tajų atogrąžos"; nudėręs akis žemyn nuėjau pasiimti bilieto ir kelialapio. Skrydis truko šiek tiek ilgiau nei vienuolika valandų.

Šiandien skristi bet kurios kompanijos lėktuvu, kad ir koks būtų maršrutas, – tai patirti daugybę pažeminimų viso skrydžio metu. Esi priverstas susirietęs sėdėti itin mažoje erdvėje, iš kurios neįmanoma pakilti netrukdant kaimynams, o dirbti-

nai besišypsančios palydovės tuojau pat pažeria daugybę įvairiausių draudimų. Vos tik įžengiate į lėktuvo saloną, jos užvaldo asmeninius jūsų daiktus ir uždaro juos bagažo dėžėse; kad ir kaip norėtumėte, neatgausite jų, kol lėktuvas nenusileis ant žemės. Palydovės kibs prie jūsų per visą kelionę, draus vaikščioti ir apskritai daryti bet kokius veiksmus, išskyrus tuos, kurie numatyti kelionės kataloge: tai sodos vandens degustacija, amerikiečių vaizdajuosčių peržiūra, *duty-free* prekių pirkimas. Mintyse visos kelionės metu šmėkščioja aviakatastrofų vaizdai, o nejudrumas ir uždara erdvė kelia siaubingą stresą; kai skrydžiai trukdavo ilgai, yra nutikę, kad keleiviai mirė ištikus širdies priepuoliui. Įgula įsigudrina streso būklę padaryti kritišką, nes neleidžia kovoti su juo įprastomis priemonėmis: lėktuve draudžiama rūkyti, skaityti kada nori, paskutiniu metu vis dažniau ir dažniau – gerti alkoholį. Dar gerai, kad tos mergšės jūsų *neapieško*, todėl aš, kaip patyręs keliautojas, į kelionę visada pasiimu būtiniausių daiktų, be kurių negalėčiau išsiversti. Tai kelios 21 mg *Nicopatch* tabletės, dėželė migdomųjų, siaurakaklis *Southern Comfort* buteliukas. Kai skridome virš buvusios Rytų Vokietijos, aš užmigau giliu miegu.

Mane išbudino sunkumo pojūtis ant peties ir kažkieno karštas kvėpavimas. Be didelių ceremonijų nustūmiau savo kaimyną iš kairės į jo vietą; jis tyliai suniurnėjo, bet akių nepramerkė. Tai buvo stambus kokių trisdešimties metų tipas šviesiai kaštoniniais plaukais, nukirptais „puodeliu“; jo išvaizda nekėlė man antipatijos, neatrodė, kad jis galėtų būti įžūlus. Graudu buvo žiūrėti, kaip jis sėdi įsisupęs į šviesiai mėlyną oro linijų apklotą, pasidėjęs ant kelių nuospaudų nusėtas rankas. Pakėliau nuo žemės kišeninę knygą, kurią jis buvo numetęs; šūdinas kažkokio anglo Frederiko Forsaito bestseleris. Aš esu skaitęs vieną to nevispročio kūrinį, kuriame jis liaupsino

Margaretą Tečer ir paistė visokiausias nesąmones apie Sovietų Sąjungą, vadinamąją *blogio imperiją*. Įdomu, kuo jis mėgaujasi dabar, kai griuvo Berlyno siena? Pavarčiau naująjį opusą: kiek supratau, piktadarių vaidmuo čia atiteko *raudoniesiems bei rudiesiems* ir serbų nacionalistams; rašytojas tikrai žengia koja kojon su laiku. Jo mėgstamas herojus Džeisonas Monkas grįžo tarnauti į CŽV ir sudarė laikiną sutartį su čečėnų mafija. Čia tai bent, pamaniau dėdamas romaniūkštį kaimynui ant kelių; kokių moralės principų laikosi šiuolaikinių bestselerių autoriai anglosaksai! Mano kaimynas kaip knygos skirtuką naudojo tris kartus sulenktą *Nouvelles Frontières* lankstinuką; vadinasi, aš susipažinau su pirmuoju savo kelionės draugu. Man patiko šis šaunus jaunuolis, tikriausiai jis ne toks egocentriškas ir nervingas kaip aš. Pažvelgiau į ekraną, kur buvo pateikti duomenys apie mūsų skrydį; tikriausiai mes jau perskridome Čečėniją, jeigu apskritai virš jos skridome. Temperatūra už borto – minus 53 Celsijaus laipsniai, skrydžio aukštis – 10 143 metrai, vietos laikas – 00:27. Paskui ekrane skaičius pakeitė žemėlapis; mes įskridome į Afganistano oro erdvę. Savaime suprantama, už lango buvo matyti tik juoda naktis. Talibai tikriausiai jau miega nešvariuose savo būstuose.

– Labanakt, talibai, ramios nakties... Saldžių sapnų... – sumurmėjau ir prarijau antrą migdomųjų tabletę.

4

Apie penktą valandą ryto lėktuvas nusileido Don Muango oro uoste. Šiaip ne taip praplėšiau akis. Mano kaimynas, sėdintis kairėje, jau buvo atsikėlęs ir stovėjo eilėje prie išėjimo. Eidamas koridoriumi į keleivių salę, aš pamečiau jį iš akių. Kojos buvo tarytum medinės, vos galėjau apversti liežuvį, ausyse visą laiką zvimbė.

Automatinės durys atsidarė ir aš išėjau į lauką. O ten, lauke, buvo siaubingai karšta, tarytum ugnikalnio krateryje. Ne mažiau kaip 35 Celsijaus laipsniai. Karštis Bankoke ypatingas, *klampus*, tikriausiai todėl, kad oras labai užterštas; šiek tiek laiko pabuvęs lauke pasijunti taip, lyg būtum pasidengęs plonyte nuosėdų plėvele. Pirmąsias trisdešimt sekundžių aš negalėjau kvėpuoti. Stengiausi neatsilikti nuo mūsų grupės vadovės tailandietės, dar nebuvau spėjęs gerai į ją įsižiūrėti; pastebėjau tik tiek, kad ji santūri ir gerai išauklėta, beje, diduma tailandiečių daro būtent tokį įspūdį. Firmos *Lowe Pro Himalaya Trekking* kuprinės diržai veržė pečius – toji kuprinė buvo pati brangiausia iš visų, parduodamų parduotuvėje „Senas stovyklautojas“. Ji turėtų tarnauti visą gyvenimą. Įspūdingas daikčiukas: plieno spalvos, su karabinais, firminiais lipdukais, užtrauktukais, kurie nesilydo net 65 laipsnių temperatūroje. Jos turinys buvo kur kas kuklesnis: keleri šortai, sportiniai marš-

kinėliai, maudymosi kelnaitės, specialūs batai vaikščioti per koralus (125 frankai parduotuvėje „Senas stovyklautojas“), neseseras su visais būtiniausiais vaistais, kuriuos rekomenduoja kelionių vadovas *Routard*, nešiojamoji vaizdo kamera JVC HRD-9600 MS su baterijomis ir atsarginėmis kasetėmis, du amerikiečių bestseleriai, kuriuos atsitiktinai nusipirkau oro uoste.

Didžiulis *Nouvelles Frontières* autobusas stovėjo už dviejų šimtų metrų nuo įėjimo. Milžiniško šešiasdešimt keturių vietų *Mercedes*'o *M-800* viduje visa galia veikė oro kondicionieriai; čia mes pasijutome tarytum šaldymo kameroje. Įsikūriau kairėje prie lango, salono viduryje; priešais mane sėdėjo koks tuzinas keleivių, tarp jų ir lėktuvo kaimynas. Šalia manęs niekas neatsisėdo. Atrodo, praradau pirmą progą suartėti su kolektyvu, užtat turiu visus šansus pasigauti stiprią slogą.

Dar nė nepradėjo aušti, o jau visos šešios į Bankoką vedančios automagistralės eilės pilnut pilnutėlės automobilių. Prie plieno ir stiklo pastatų stypso masyvūs betoniniai pastatai, primenantys sovietų architektūrą: centriniai bankai, didžiuliai viešbučiai, elektronikos kompanijos, beveik visos priklausančios japonams. Pasukus į Čatučaką automagistralė pakilo virš kelių tinklo, juosiančio miesto centrą. Tarp ryškiai šviečiančių viešbučių akys jau ėmė įžiūrėti nedidelius namelius toliu dengtais stogais. Neonine šviesa šviečiančiose ratuotose krautuvėlėse pirkėjams siūlė pirkti sriubos ir ryžių patiekalų; galėjai matyti, kaip ten rūksta skardiniai katilai. Prieš įsukdamas į *New Petchaburi Road*, autobusas sumažino greitį. Išvydome fantasmagorinius kelių raizginius, kurių asfalto spiralės, apšviestos oro uosto prožektorių, regis, kabojo danguje; padaręs didelį lankstą autobusas vėl išvažiavo į greitkelį.

Bankoko *Palace* viešbutis priklausė viešbučių tinklui, panėšinčiam į *Mercure* kompanijos viešbučius; jame buvo paisoma tokių pat maitinimo ir aptarnavimo kokybės principų. Apie tai perskaičiau brošiūroje, kurią pasiėmiau hole, laukdamas, kol paaiškės situacija. Septynios valandos ryto, Paryžiuje dabar vidurnaktis; aplinkui jau virė gyvenimas; atidarė restoraną, jame galima papusryčiauti. Atsisėdau ant suoliuko, man, kaip ir anksčiau, svaigo galva, ūžė ausyse, skaudėjo pilvą. Šalia lūkuriavo žmonės, tikriausiai mūsų grupės nariai. Tarp jų buvo dvi dvidešimt penkerių metų merginos, tiksliau, *bimbos**; jos buvo neblogai sudėtos ir žiūrėjo į visus su panieka. Skirtingai nei jos, pensininkų pulkelis – juos labiau tiko vadinti *žvitruoliais* – susižavėjusiais žvilgsniais apžiūrinėjo viešbučio veidrodžius, dekoratyvinius paauksinimus ir šviestuvus. Pirmomis kolektyvo gyvavimo valandomis paprastai *mezgami kontaktai*; šioje stadijoje būdinga vartoti banalias frazes, neatskleisti tikrųjų jausmų. Kaip teigia Edmundsas ir Vaitas**, nedidelės grupės formavimasis vyksta tik per pirmą ekskursiją arba per pirmus bendrus pusryčius.

Aš krūptelėjau, rodės, tuoj nualpsiu. Norėdamas bent kiek atsigaivelėti, užsirūkiau cigaretę. Migdomieji buvo pernelyg stiprūs, jaučiausi siaubingai; beje, silpni migdomieji manęs apskritai neveikia, taigi prasti mano popieriai. Pensininkų pulkelis tebetūpčiojo toje pačioje vietoje, galėjai pamanyti, kad jie lėtai juda ratu. Jų veidai švytėjo, jie šypsojosi visiems čia esantiesiems. Kol dar dirbo, tikriausiai buvo smulkūs prekiautojai, tik taip galima paaiškinti jų elgesį. Išgirdę savo pavardę

* Kekšės, mergšės, pliuškės, tuščiagalvės (*angl.*).
** Edmunds et White. *Sightseeing tours: a sociological, Annals of Tourism Research*. T. 23, p. 213–227, 1998. – *Aut. past.*

ekskursantai skubėdavo vienas paskui kitą prie grupės vadovės ir gavę raktus eidavo į savo kambarius, taigi traukdavo kas sau. Vadovė garsiai priminė mums, kad galime papusryčiauti dabar, o jeigu nenorime, galime eiti ilsėtis. Keturioliktą valandą renkamės hole, pridūrė, įvyks ekskursija po *klongs**.

Platus mano kambario langas žvelgė į greitkelį. Pusę septynių ryto ten ypač didelis judėjimas, bet pro dvigubus stiklus buvo girdėti tik silpnas gaudesys. Miesto šviesos jau buvo išjungtos, saulė dar neapšvietė plieno ir stiklo, todėl šią valandą miestas atrodė pilkas. Užsisakiau dvigubos ekspreso kavos su romu ir gurkštelėjau jos kartu su eferalganu, dolipranu ir dviguba *oscillococcinum* doze; paskui atsiguliau ir pabandžiau užmerkti akis.

Uždaroje erdvėje tyliai dūgzdami judėjo neaiškūs pavidalai; galbūt tai buvo žemkasės, o gal milžiniški vabzdžiai. Kiek tolėliau stovėjo žmogus su turbanu ant galvos, jis mūvėjo pūstomis baltomis kelnėmis. Rankoje laikė trumpą turkišką kardą ir atsargiai tikrino geležtės aštrumą. Staiga oras nusidažė raudona spalva, jis tapo lipnus, beveik skystas. Prieš akis ritosi tiršti lašai, ir aš supratau, kad toji scena vyksta anapus lango. Dabar žmogus gulėjo ant žemės, slegiamas baisios jėgos. Prie jo stovėjo keli ekskavatoriai ir nedidelis vikšrinis transporteris. Ekskavatoriai sutartinai mojavo savo strėlėmis tarytum rankomis ir daužė kaušais žmogų; jie sukapojo jo kūną į aštuonias ar devynias dalis. Demoniška nelaimėlio galva tebebuvo gyva, barzda apaugusį veidą iškreipė klaiki šypsena. Tuomet į priekį pavažiavo buldozeris ir sutraiškė ją kaip kiaušinį. Smegenų ir smulkių kaulų nuolaužų čiurkšlė ištryško ant stiklo už kelių centimetrų nuo mano veido.

* Gatvės kanalai Bankoke.

5

Turizmas, kaip prasmės paieškos,
su jam būdingu žaismingu bendravimu ir
vaizdinių įvairove yra laipsniško
kodavimo ir svetimos išorinės realybės
suvokimo būdas netraumuojant žmogaus.

RACHID AMIROU

Pabudau vidurdienį, kambaryje dusliai gaudė kondicionierius; galvą skaudėjo nebe taip baisiai. Gulėdamas skersas ant *king size** lovos, galvojau apie tai, kaip viskas klostysis toliau. Beformė grupė greitai taps gyva žmonių bendrija; jau šiandien antroje dienos pusėje man reikės apsispręsti, o dabar aš turiu išsirinkti šortus, kuriais mūvėsiu per ekskursiją po *klongs*. Pasirinkau vidutinio ilgio ne itin prigludusį iš mėlyno džinsinio audinio pasiūtą modelį, apsivilkau *Radiohead* sportinius marškinėlius; paskui įkišau į kuprinę keletą daiktų. Vonios kambaryje su pasibjaurėjimu žvelgiau į savo atvaizdą veidrodyje: persikreipęs, sukaustytas biurokrato veidas tragiškai kontrastavo su drabužių ansambliu, kurį vilkėjau; atrodžiau toks, koks buvau iš tikrųjų: keturiasdešimtmetis valdininkas, per atostogas

* karališko didumo (*angl.*).

apsirengęs kaip jaunuolis; tai mane pribloškė. Priėjau prie lango ir atitraukiau sunkias užuolaidas. Iš dvidešimt septinto aukšto atsivėrė įspūdingas vaizdas. Kairėje kreidinės uolos pusėje puikavosi viešbutis *Mariott*, subrūkšniuotas juodomis horizontaliomis langų juostomis, pusiau pridengtomis balkonų. Saulė kabojo zenite, nutvieksdama plokštumas ir kalnų keteras. Tiesiai priešais mane blykčiojo įdomus pastatas, sukonstruotas iš metalo kūgių ir melsvo stiklo piramidžių. Horizonte it laiptuota piramidė dunksojo didžiuliai betoniniai viešbučio *Grand Plaza President* kubai. Dešinėje, už žalio *Lumphini* parko, kaip gelsvai raudona citadelė kyšojo pagrindiniai *Dusit Thani* bokštai. Dangus – ryškiai mėlynas. Aš lėtai gurkšnojau *Singha Gold*, galvodamas apie visa ko laikinumą.

Apačioje mūsų grupės vadovė šaukė visus vardais ir dalijo *breakfast coupons**. Taip sužinojau abiejų kekšelių vardus: Babetė ir Lėja. Šviesūs Babetės plaukai garbanojosi; jie garbanojosi ne natūraliai, tikriausiai buvo *sugarbanoti*; pro persišviečiantį jos palaidinės audinį, išmargintą liaudiškais *Trois Suisses* piešiniais, ryškėjo daili krūtinė. Iš tokios pat medžiagos pasiūtos kelnės irgi persišvietė, buvo matyti balti apatinių kelnaičių nėriniai. Putlūs tamsiaplaukės, siauraklubės, plonytės lyg siūlas Lėjos sėdmenys buvo aptempti juodomis kelnėmis iki kelių. Vilkėjo skaisčiai geltonos spalvos trumpučiais marškinėliais, po jais agresyviai smygsojo krūtys. Į bambą buvo įsivėrusi nedidelį tviskantį deimantą. Aš įdėmiai žiūrėjau į tas abi pigias prostitutes, kad pamirščiau jas visiems laikams.

Tebevyko talonų dalijimas. Grupės vadovė Son šaukė visus vardais, jos klausantis darėsi bloga. Velniai rautų, mes juk *suaugę* žmonės. Apsidžiaugiau, kai ji išrėkė pensininkų pavar-

* pusryčių talonus (*angl.*).

des „ponas ir ponia Lobližua“. Džiaugsmingai šypsodamasi, tuojau pat pridūrė:

– Žozetė ir Renė.

Sunku patikėti, bet tai tiesa.

– Mano vardas Renė, – į nieką konkrečiai nesikreipdamas tarė pensininkas.

– Na ir kas iš to? – burbtelėjau aš.

Žmona pažvelgė į vyrą pavargusiu žvilgsniu, kurį galėjai suprasti maždaug taip: „Renė, tu erzini žmones“. Staiga prisiminiau, į ką jis panašus: į *poną Pliusą* iš Balzeno reklamos. O gal tai jis? Paklausiau Renė žmonos, ar jiems niekada nėra tekę atlikti antraeilių vaidmenų. Ne, niekada, atsakė ji. Pasirodo, jie dešrininkai, beje, ir atrodo kaip tipiški dešrininkai. Šis linksmas vyrukas kadaise turėjo dešrų krautuvę (Klamare, patikslino žmona). Į tą krautuviūkštę pirkti ateidavo vieni vargšai, jis juos ir linksmindavo savo juokeliais.

Paskui pakvietė dar dvi neišraiškingas, matyt, kažkaip susijusias sutuoktinių poras. Galbūt šie žmonės ilsisi kartu? O gal susipažino prie pusryčių stalo? Šiuo kelionės tarpsniu dar nieko negali suprasti. Pirmoji pora – ypač nesimpatinga. Vyras šiek tiek panėšėjo į Antuaną Vešterį jaunystėje, tik šis buvo šatenas dailiai pakirpta barzdele; iš tikrųjų jis priminė ne tiek Antuaną Vešterį, kiek Robiną Hudą, nors jame buvo galima įžvelgti ir šį tą šveicariška. Trumpiau sakant, nieko nepriminė, jis buvo paprasčiausias kretinas. Žmona dar baisesnė: apsirengusi kombinezonu, nutaisiusi rimtą veidą – dorybinga pieno pardavėja. Tikriausiai jiedu jau paleido į pasaulį panašių į save, pagalvojau; matyt, paliko vaiką pas savo tėvus Lon le Sonjė. Antroji pora, jaunesnė, darė kur kas geresnį įspūdį. Sudžiūvęs ūsuotas nervingas vyras prisistatė man kaip natūropatas. Matydamas nustebusį mano žvilgsnį, paaiškino, kad gydo

žolėmis ir kitokiais natūraliais produktais. Neaukšto ūgio liesa jo žmona dirbo socialinį darbą, Elzase rūpinosi teistų asmenų įdarbinimu; jie atrodė taip, tarsi nebūtų dulkinęsi trisdešimt metų. Sutuoktinis, regis, ketino padiskutuoti su manimi apie natūralių gydymo metodų naudą; pajutęs, kad šito neištversiu, nuėjau toliau ir atsisėdau ant minkštasuolio. Dešrininkų porelė trukdė man gerai įsižiūrėti į tris likusius mūsų grupės narius: vienas iš jų, penkiasdešimtmetis Roberas, iš pažiūros šiurkštus vyras, maždaug tokio pat amžiaus nuovoki moteris Žoziana – juodaplaukė, pikta, suglebusi; ir pagaliau jaunesnė, apie dvidešimt septynerių metų Valeri, nekrintanti į akis, visur sekiojanti paskui Žozianą. „Gerai, dar bus laiko viską išsiaiškinti“, – paniuręs suniurnėjau sau po nosimi eidamas į autobusą. Mačiau, kad Son neatitraukia akių nuo keleivių sąrašo. Jos veide buvo matyti įtampa, lūpos nevalingai šnibždėjo kažkokius žodžius, iš elgesio buvo matyti, kokia ji sutrikusi ir išsigandusi. Pasirodo, vadovė suskaičiavo, kad mūsų grupėje yra trylika turistų, o juk tajų moterys – labai prietaringos, net labiau nei kinų: tajų namuose iš dvylikto aukšto iš karto patenki į keturioliktą, gatvėse nėra tryliktu numeriu pažymėtų namų, taigi daroma viskas, kad būtų išvengta skaičiaus „trylika“. Aš atsisėdau kairėje pusėje, salono centre. Per grupines keliones ekskursantai paprastai apsipranta labai greitai – dėl šventos ramybės reikia tik anksčiau užsiimti vietą autobuse ir stengtis jos nekeisti; reikia parodyti, kad ji tavo, pavyzdžiui, padėti ant jos kokių nors savo daiktų.

Trys ketvirtadaliai vietų mūsų autobuse buvo neužimta, todėl aš labai nustebau, kai šalia manęs atsisėdo Valeri. Už dviejų eilių sėdinčios Babetė ir Lėja persimetė keliais pašaipiais žodeliais. „Būtų geriau, kad užsičiauptumėte, kekšės“, – pamaniau. Aš visą dėmesį sutelkiau į šalia savęs sėdinčią jauną

moterį: ilgi tamsūs plaukai, veidas – net nežinau, kaip apibūdinti; apskritai ją būtų galima apibūdinti kaip *drovų*; ne gražuolė, bet ir nebjauri. Sutelkęs visą savo iškalbą šiaip taip išspaudžiau:

– Ar jums ne per karšta?

– Ne, ne, autobuse visai normalu, – be šypsenos greitai atsakė ji, matyt, pajutusi palengvėjimą, kad aš pirmas pradėjau pokalbį.

Kvailesnio klausimo turbūt nebūčiau galėjęs sugalvoti, nes autobuse buvo šalta.

– Ar jūs jau esate buvęs Tailande? – paklausė ji, sumaniai tęsdama pokalbį.

– Taip, vieną kartą.

Valeri apmirė pasiruošusi išklausyti įdomų pasakojimą. Svarsčiau, ar reikėtų pasakoti apie pirmąją savo kelionę. Nusprendžiau, kad ne dabar, papasakosiu kada nors vėliau.

– Buvo gerai... – galų gale jausmingai išspaudžiau keletą banalių žodžių.

Ji pritardama linktelėjo galva. Tada ir supratau, kad ši mergina nėra priklausoma nuo Žozianos: *iš prigimties* nuolanki, ji tikriausiai ieškojo naujo šeimininko; gali būti, kad Žoziana jau spėjo jai atsibosti; toji, beje, sėdėjo autobuso priekyje, už dviejų eilių nuo mūsų, ir, piktai šnairuodama, įnirtingai vartė kelionių vadovą *Routard*. Viskas vyko lyg pigiame romane.

Už Pėjabo Feri Pjero valtis pasuko į dešinę, Klong Samseno link, ir mes atsidūrėme visai kitokiame pasaulyje. Čia žmonės gyveno kaip prieš šimtą metų. Prie kanalo stovėjo iš tiko ręsti nameliai ant polių. Po stogeliais džiūvo skalbiniai. Pro langus į mus žiūrėjo moterys, kai kurios iš jų netgi nustodavo skalbusios. Tarp polių vandenyje maudėsi vaikai, jie mojavo mums

rankomis. Aplinkui vešėjo augalai; mūsų piroga plaukė pro vandens lelijas ir lotosus; gyvybė čia virte virė. Bet kuri laisva erdvė ore, žemėje ar vandenyje per akimirksnį prisipildydavo plaštakių, driežų ar karpių. Kaip sakė Son, mes atvykome į Tailandą per sausąjį sezoną, tačiau oras vis tiek buvo prisisotinęs drėgmės.

Valeri sėdėjo šalia manęs, nuo jos dvelkė ramybė. Ji mojavo ranka seniams, pypkiuojantiems pypkę balkone, besimaudančiam vaikiūkščiui, skalbiančioms moterims, ir jie atsakydavo jai į sveikinimus. Mūsų ekologai irgi atsipalaidavo, net natūropatai atrodė kur kas taikesni. Aplinkui – tik tylūs garsai ir šypsenos. Valeri atsisuko į mane. Nedaug trūko, kad būčiau paėmęs ją už rankos, bet susitvardžiau, pats nežinau kodėl. Valtis tarytum apmirė: akimirką mes tarsi nugrimzdome į laimingos dienos amžinybę; nuščiuvo net Babetė ir Lėja. Jos „gaudė kaifą“, kaip vėliau, jau prieplaukoje, paaiškino Lėja.

Tuo metu, kai apžiūrinėjome Ryto Aušros šventyklą, pagalvojau, kad reikėtų susirasti vaistinę ir nusipirkti viagros. Grįžęs atgal, sužinojau, kad Valeri kilusi iš Bretanės, kad jos tėvai Tregorua anksčiau turėjo fermą; taip ir nesugalvojau, ką galėčiau jai pasakyti apie save. Jos veidelis buvo protingas, bet aš taip nemėgau protingų kalbų. Man patiko švelnus Valeri balsas, nuolankumas, patiko, kaip juda jos lūpos, kai ji taria žodžius; įsivaizdavau, kokia karšta jos burna ir kaip guviai ji ryja mylinčio draugo spermą.

– Šią popietę buvo gera... – desperatiškai pasakiau.

Buvau atpratęs nuo žmonių, pernelyg ilgai gyvenau atsiskyręs, todėl dabar nežinojau, kaip elgtis.

– Taip, gera, – nepretenzingai atsakė ji.

Tikrai šauni mergina.

Kai autobusas privažiavo prie viešbučio, aš puoliau į barą.

Po trijų kokteilių ėmiau gailėtis, kad taip pasielgiau, ir nuėjau į holą. Septynios valandos vakaro, čia nebuvo nė vieno mūsų grupės žmogaus. Už keturis šimtus batų norintieji galėjo pavakarieniauti ir pasižiūrėti tradicinių tajų šokių. Vakarienė – aštuntą valandą. Valeri, žinoma, eis. Aš jau turėjau šiokį tokį supratimą apie tradicinius tajų šokius, nes neseniai keliavau maršrutu „Klasikinis Tailandas" iš Šiaurės Rožės iki Angelo Miesto. Kelionę organizavo turizmo agentūra *Kuoni*. Turiu pasakyti, neblogas maršrutas, tik brangokas ir itin kultūringas – visi dalyviai su aukštuoju išsilavinimu. Jie domėjosi viskuo: Ratanakosine – trisdešimt dviem Budos pozomis, tajų-birmiečių, tajų, khmerų ir tailandiečių stiliais. Be kelionių vadovo *Guide Bleu* aš jausdavausi juokingas ir iš tos kelionės grįžau labai nusikamavęs. Šioje išvykoje jau kuris laikas jutau nenumaldomą norą pasidulkinti. Buvau neryžtingas, sukau hole ratus ir staiga pamačiau užrašą *Health Club* ir rodyklę, rodančią kryptį į apatinį aukštą.

Prie įėjimo kabojo gražūs neoniniai šviestuvai ir įvairių spalvų lempučių girlianda. Ryškiai apšviestame baltame pano buvo pavaizduotos trys sirenos su bikiniais; atstačiusios neįtikimai dideles krūtis, jos tiesė įėjusiajam šampano taures; antrame plane buvo vaizduojamas stilizuotas Eifelio bokštas; trumpiau tariant, interjero koncepcija čia šiek tiek skiriasi nuo *Mercure* viešbučių *erdvinių formų* koncepcijos. Nuėjau į barą ir užsisakiau burbono. Už stiklo tuzinas merginų pasuko galvas į mano pusę; vienos iš jų šypsojosi, kitos ne. Čia buvau vienintelis klientas. Nors įstaiga nedidelė, merginos buvo įsisegusios ženkliukus su numeriais. Aš iš karto pasirinkau septintą numerį: mergina buvo miela, be to, atrodo, nelabai domėjosi tuo metu rodoma televizijos laida ir aistringai nečiauškėjo niekų su savo drauge kaip kitos. Išgirdusi, kad kviečiama, atsistojo aiškiai patenkinta. Bare

pavaišinau ją *Coca*, ir mes nuėjome į kambarį. Jos vardas Oon, bent taip aš išgirdau. Atvažiavo iš šalies šiaurėje esančio kaimelio netoli Čangmai. Jai penkiolika metų.

Mes išsimaudėme vonioje, nenusišluostęs aš išsitiesiau ant čiužinio; jaučiau, kad man nereikės gailėtis, kad pasirinkau būtent ją. Oon buvo grakšti ir lanksti; ir muilo putų primuilavo tiek, kiek reikia. Iš pradžių krūtimis glamonėjo man sėdmenis; tai buvo jos sumanymas, kitos to nedarydavo. Stipriai išmuilinta jos gakta trynėsi į mano sėklides kaip šiurkštus šepetys. Net pats nustebau, kad taip greitai susižadinau; kai apvertė mane ant nugaros ir koja ėmė glostyti penį, maniau, kad tuojau baigsiu. Iš visų jėgų įtempiau raumenis ir didelėmis pastangomis man pavyko susivaldyti.

Oon atsisėdo ant manęs raita; maniau, turėsiu jėgų ilgai tęsti malonumus, bet apsirikau. Ji, nors buvo labai jauna, puikiai išmanė savo darbą. Pradėjo labai švelniai, palengva kišo į vaginą varpos galvutę, paskui įstūmė ją gilyn keletą centimetrų ir stipriai suspaudė.

– O, ne, Oon, ne!.. – sušukau.

Ji nusijuokė, mėgaudamasi savo galia, ir spūstelėjo dar giliau; jos makšties sienelės susitraukinėjo lėtai ir stipriai; žiūrėjo man tiesiai į akis ir šypsojosi. Kai mano penis sulindo iki pat pašaknių, aš jau buvau baigęs.

Paskui mes apsikabinę gulėjome ant lovos ir plepėjome; iš visko sprendžiant ji neskubėjo grįžti į barą. Klientų ten buvo nedaug; šiame viešbutyje paprastai apsigyvendavo solidaus amžiaus neįdomūs, gyvenimo džiaugsmą praradę žmonės. Apsistodavo ir prancūzų, bet tik nedaugelis iš jų domėjosi *body massage**. Tie, su kuriais ji susidūrė, buvo gana mieli vyrai, bet

* erotiniu masažu (*angl.*).

dažniausiai jai tekdavo aptarnauti vokiečius ir australus. Retkarčiais pasitaikydavo ir japonų, bet japonų Oon nemėgo. Pasak jos, jiems patinka visokios keistybės, jie nori arba mušti tave, arba surišti, arba masturbuojasi įbedę akis į batelius; tokie žaidimai Oon visiškai neįdomūs.

Paklausiau, ar aš jai patikau.

– Tu esi neblogas, – atsakė Oon, – tik aš tikėjausi, kad viskas truks šiek tiek ilgiau. *Much need**, – pridūrė ji, pirštais meiliai purtydama nugeibusią mano varpą.

Manau, kad padariau jai neblogą įspūdį.

– *You look quiet***, – pasakė ji.

Tai sakydama, Oon šiek tiek apsiriko. Beje, ji iš tikrųjų mane apramino. Daviau jai tris tūkstančius batų; kiek prisimenu, tai visai padori suma. Iš jos reakcijos supratau, kad suma iš tikrųjų nemenka.

– *Krop kut kat*! – šypsodama visa burna, tajų kalba pasakė ji ir paglostė delnais mano kaktą.

Palydėjo iki išėjimo laikydama už rankos; prie slenksčio mes pabučiavome vienas kitą į skruostą.

Lipdamas laiptais, akis į akį susidūriau su Žoziana, neryžtingai mindžikuojančia ant viršutinio laiptelio. Ji vilkėjo juoda vakarine tunika su auksuotu apsiuvu, bet dėl to netapo patrauklesnė. Pasukusi protingą putlų veidą, žiūrėjo į mane nemirksėdama. Atkreipiau dėmesį į tai, kad ji išsiplovusi galvą. Niekas nebūtų galėjęs pavadinti jos bjauria; tiesą sakant, Žoziana buvo netgi graži, man patiko tokio tipo libanietės, tačiau jos akys kaip buvo, taip ir liko piktos. Galėjau įsivaizduoti, kaip ji diskutuoja apie politiką, bet jaučiančios kam nors

* Labai norėjosi (*netaisykl. angl.*).

** Tu atrodai ramus (*angl.*).

gailestį – tikrai ne. Neturėjau ką jai pasakyti. Nuleidau galvą. Kiek sutrikusi, ji prakalbo pirmoji:

– Ar ten, apačioje, yra kas nors įdomaus?

Ji mane taip erzino, kad aš vos įstengiau susilaikyti neleptelėjęs: „Ten yra baras su kekšėmis“. Bet susitvardžiau:

– Ne, gerai nežinau, ko gero, grožio salonas...

– Jūs nenuėjote į vakarienę-spektaklį... – neatstojo nuo manęs toji paleistuvė.

– Jūs irgi... – atkirtau tuo pačiu.

Ji delsė atsakyti, elgėsi kaip pamaiva.

– Aš nemėgstu tokios rūšies dalykų, – mostelėjo ranka kaip Rosinio operų herojė. – Tai skirta turistams...

Ką ji norėjo tuo pasakyti? Kad visa kita – ne turistų nosiai? Ir vėl turėjau suimti save į rankas, kad kumščiu nesmogčiau jai į marmūzę. Ji stovėjo laiptų viduryje užtvėrusi man kelią; reikėjo būti labai kantriam, kad tai pakęstum. Ugningų rašinių autorius šventas Jeronimas, kai to reikalaudavo aplinkybės, demonstruodavo *krikščionišką ramybę,* dėl to tapo šventuoju ir dvasiškuoju Bažnyčios tėvu.

Jos nuomone, spektaklį „Tradiciniai tajų šokiai“ tiktų žiūrėti Žozetei ir Renė, kuriuos ji laikė *miesčioniais*; su siaubu suvokiau, kad ji ieško sąjungininko – ir geriausiai tikau aš. Iš tikrųjų netrukus mūsų grupė patrauks į šalies gilumą, mes pasidalysime į dvi stovyklas ir sėdėsime prie dviejų stalų; atėjo laikas apsispręsti – su kuo aš.

– Taigi... – po ilgos pauzės numykiau.

Staiga laiptų viršuje išdygo Roberas. Jis, akivaizdu, ketino lipti žemyn. Palypėjau keletą laiptelių traukdamasis jam iš kelio. Prieš sprukdamas į restoraną atsigręžiau: Žoziana stovėjo it sustingusi ir rijo akimis Roberą, ryžtingai žengiantį į masažo saloną.

Babetė ir Lėja smaksojo prie daržovių stalo. Linktelėjau galva duodamas ženklą, kad pažinau jas, ir įsidėjau į lėkštę batatą. Tikriausiai ir joms tajų šokiai trenkė *naftalinu*. Grįždamas prie savo stalo, pastebėjau, kad abi kekšelės sėdi už kelių metrų nuo manęs. Lėja vilkėjo marškinėliais, ant kurių buvo užrašyta: *Rage against the machine** ir aptemptais bermudų džinsais. Babetė buvo apsirengusi plačia dryžuota įvairiaspalve, permatoma šilko palaidine. Jos guviai plepėjo, kaip man pasirodė, apie Niujorko viešbučius. Būtų *tikras* siaubas turėti tokią, kaip viena iš jų, žmoną. O gal persėsti prie kito staliuko? Ne, tai atrodytų kaip akibrokštas. Aš atsisėdau kitoje pusėje ir atgręžiau joms nugarą. Prarijęs vakarienę grįžau į savo numerį.

Kai nusprendęs išsimaudyti nuėjau į vonios kambarį, aptikau ten tarakoną. Tik ir tetrūko – turėti reikalų su tarakonais. Mažas nenaudėlis lėtai ropojo keramine plytele; akimis ieškojau šlepetės, nors širdyje abejojau, ar man pavyks jį sutraiškyti. Ir ar apskritai verta su juo kovoti? Net Oon negalėtų man padėti, nors elastinga jos vagina mane tikrai pakerėjo. Mes pasmerkti. Tarakonai poruojasi kaip papuola, nepatirdami jokio malonumo, užtat, darydami tai labai dažnai, mutuoja itin greitai; mes esame bejėgiai su jais kovoti.

Prieš nusirengdamas aš ir vėl prisiminiau Oon, atidaviau pagarbą jai ir visoms Tailando prostitutėms. Tų merginų amatas iš tikrųjų nelengvas; manau, kad joms dažnai tenka susidurti su fiziškai stipriais ir padoriai atrodančiais vyrukais, norinčiais, kad orgazmą jie patirtų tuo pačiu metu. Apie japonus geriau nė nekalbėti – aš net suvirpėjau pagalvojęs apie juos ir pasiėmiau kelionių vadovą *Routard*. Babetė ir Lėja negalėtų dirbti taip kaip Tailando prostitutės, jos šito net nenusipelno.

* Siutas dėl mašinų (*angl.*).

Valeri galbūt ir pajėgtų; joje buvo galima įžvelgti šį bei tą motiniška ir kekšiška, žinoma, tik teoriškai, nes dabar ji – miela, draugiška, rimta mergina. Ir protinga. Iš tikrųjų man labai patinka Valeri. Aš šiek tiek pasmaukiau savo kotą, kad paskui nesidirgindamas ramiai galėčiau skaityti; net keli lašai ištryško.

Ruošdamas turistus keliauti į Tailandą, kelionių vadovas *Routard* pasėja daug abejonių, ar apskritai verta leistis į tokią kelionę. Jau pratarmėje šio vadovo rengėjai jaučia pareigą atgrasinti nuo sekso turizmo, vadindami jį *šlykščia išnaudojimo forma*. Autoriai su įkarščiu siekia tikslo apkartinti visus iki paskutinio turistų džiaugsmus. Sprendžiant iš įvairių sarkastiškų pastabų, kurių apstu šiame vadove, iš tikrųjų jie myli tik patys save. Štai kad ir tokia: „Ak, meilute, jeigu būtumėte tai mačiusi hipių laikais!..“ O labiausiai erzina piktas, ramus ir atšiaurus tonas, slepiantis vos tramdomą pasipiktinimą: „Mes nesame drovuoliai, bet Pataja mums ne prie širdies“. Kiek toliau jie užsipuola „plačiakelnius Vakarų turistus“, kurie kaifuoja su mažosiomis tajų moterimis; tokios scenos jiems kelia vėmulį. Tikri idiotai, dorybingi kretinai – štai kas jie tokie su visais jų „šauniais draugais, padėjusiais rengti šią knygą“. Beje, nešvankūs jų visų snukiai žvelgia į jus iš ketvirto viršelio puslapio. Įsiutęs švystelėjau kelionių vadovą per visą kambarį ir vos nepataikiau į *Sony* televizorių. Paskui nusiraminęs atsiverčiau Džono Grišemo „Firmą“. Šis amerikiečių bestseleris – vienas iš populiariausių; turiu galvoje jo perkamumą. Pagrindinis veikėjas – teikiantis vilčių advokatas, šaunus jaunas gražuolis. Jis dirba devyniasdešimt valandų per savaitę; tas mėšlas buvo rašomas ne tik įsivaizduojant būsimą scenarijų, bet ir mintyse jau parenkant aktorius būsimajam filmui. Žinoma, pagrindinis vaidmuo atiteko Tomui Kruzui. Šio herojaus žmona – irgi nieko sau moteriškė, tik dirba viso labo aštuoniolika va-

landų per savaitę; Nikolė Kidman šiam vaidmeniui netinka, šis vaidmuo – ne garbanei, ji tiktų tai, kuri šukuojasi su fenu. Ačiū Dievui, jie neturi vaikų, taigi mes išvengiame varginančių scenų. Šis romanas – iš nuosaikiai aštrių siužetų kategorijos; jau antrame skyriuje paaiškėja, kad firmų vadovai – niekšai, kad pagrindinis veikėjas pabaigoje liks gyvas, kaip, beje, ir jo žmona. Bet autoriui, norinčiam sužadinti skaitytojų aistras, teks paaukoti keletą simpatingų antrojo plano veikėjų, tereikia išsiaiškinti kuriuos; ką gi, yra dėl ko stengtis perskaityti knygą iki galo. Pavyzdžiui, galbūt pagrindinio veikėjo tėvui nesisekė tvarkyti reikalų, galbūt jis neįstengė perprasti šiuolaikinės vadybos; nuojauta man sako, kad jis netrukus iškeliaus į savo paskutinį *Thanksgiving*.

6

Pirmieji Valeri vaikystės metai prabėgo Tremevane, esančiame už kelių kilometrų į šiaurę nuo Giuigano. Septintojo dešimtmečio pabaigoje–aštuntojo pradžioje vyriausybė ir vietos valdžia nusprendė įkurti Bretanėje galingą kiaulienos perdirbimo centrą, galintį konkuruoti su panašiais Didžiosios Britanijos ir Danijos centrais. Valstybė skatino intensyviai plėtoti ūkius, taigi jauni gyvulių augintojai, tarp kurių buvo ir Valeri tėvas, gavo dideles banko *Crédit Agricole* paskolas. 1984 metais kiaulienos kaina ėmė smarkiai kristi; tuomet Valeri buvo vienuolika metų. Ji buvo protinga, gana uždaro būdo mergaitė, gera mokinė. Tų metų rudenį turėjo eiti į šeštą Giuigano koležo klasę. Vyresnysis jos brolis sėkmingai išlaikė stojamuosius egzaminus ir užsirašė į parengiamuosius agronomų kursus Reno miesto licėjuje.

Valeri gerai įsiminė 1984-ųjų Kalėdas; jos tėvas tada visą dieną praleido su Nacionalinės federacijos žemdirbių profesinės sąjungos buhalteriu. Prie Kūčių stalo jis buvo labai tylus. Valgant desertą, išgėręs dvi taures šampano, pagaliau pradėjo pokalbį su sūnumi. „Tęsti mano darbus fermoje aš tau nepatariu, – pasakė jis. – Štai jau dvidešimt metų keliuosi tamsoje, o darbus baigiu nudirbti aštuntą ar devintą valandą vakaro; nei tavo motina, nei aš niekada neturėjome atostogų. Jeigu dabar

aš parduočiau fermą su visa jos įranga ir gyvuliais ir investuočiau pinigus į laisvalaikio verslą, visą savo gyvenimą galėčiau kaitintis saulėje.“

Paskutiniaisiais metais kiaulienos kainos vis dar krito. Ūkininkai rengė protesto demonstracijas, kurios dažnai baigdavosi beviltiškais smurtavimais; kartą ūkininkai išpylė esplanadoje priešais Invalidų rūmus kelias tonas mėšlo, kitą kartą ėmė skersti kiaules aikštėje priešais Burbonų rūmus. 1986 metų pabaigoje vyriausybė priėmė dekretą dėl neatidėliotinų priemonių kiaulininkystei remti, paskui buvo parengtas šios žemės ūkio šakos gaivinimo planas. 1987-ųjų balandį Valeri tėvas pardavė savo fermą už šiek tiek daugiau nei keturis milijonus frankų. Už gautus pinigus nusipirko didelį butą Sen Kė Portrijė, kuriame apsigyveno pats su šeima, ir tris vieno kambario butus Toremoline; likusį milijoną frankų jis įnešė į SICAV – investicinius fondus; be to, įgyvendino savo vaikystės svajonę – įsigijo nedidelę jachtą. Pasirašant fermos pardavimo aktą, tėvą užplūdo liūdesys ir kartėlis. Naujasis šeimininkas, iš Lanjono kilęs dvidešimt trejų metų viengungis, turintis žemės ūkio specialisto išsilavinimą, dar tikėjo žemės ūkio atgimimo planais. Tuomet Valeri tėvas buvo keturiasdešimt aštuonerių, motina – keturiasdešimt septynerių; geriausi jų gyvenimo metai, galima sakyti, buvo paleisti vėjais. Jie gyveno šalyje, kurioje investicijos į gamybą neturėjo jokio realaus pirmumo prieš spekuliacines investicijas; jis tai patyrė savo kailiu. Nuomodamas tris vieno kambario butus, jis gana greitai gavo pinigų daugiau nei sunkiai triūsdamas uždirbdavo per vienerius metus. Turėdamas daug laisvo laiko, Valeri tėvas sprendė kryžiažodžius, plaukiojo jachta įlankoje, kartais susiruošdavo pažvejoti. Žmona rėmė jį kaip galėjo; prie tokio gyvenimo ji prisitaikė kur kas greičiau nei jos sutuoktinis, vėl pamėgo knygas, kiną, ėmė susitikinėti su žmonėmis.

Kai tėvas pardavė fermą, Valeri sukako keturiolika metų, ji jau buvo pradėjusi dažytis; vonios kambaryje ant sienos kabančiame veidrodyje žiūrėdavo, kaip pamažu didėja jos krūtys. Prieš išvykstant ji ilgai vaikščiojo po fermą. Pagrindiniame garde dar buvo likę apie dešimt kiaulių; tyliai kriuksėdamos, jos pasuko Valeri link. Vakare jas išsiveš didmenininkas ir po kelių dienų paskers.

Vasara naujoje vietoje buvo neįprasta. Lyginant Sen Kė Portrijė su Tremevanu, pirmasis atrodė kaip tikras miestas. Valeri dabar negalėjo taip, kaip anksčiau, išėjusi iš namų atsigulti ant žolės, mintydama akimis sekioti debesis, klausytis upelio čiurlenimo. Poilsiaujantys berniūkščiai nulydėdavo ją įdėmiais žvilgsniais; jai niekada nebepavykdavo visiškai atsipalaiduoti. Rugpjūčio mėnesio pabaigoje Valeri susipažino su Berenise, būsima savo klasės drauge. Berenisės tėvas dirbo CES*. Valeri buvo pasiųsta mokytis į Sen Brijė licėjų. Berenisė buvo metais vyresnė už Valeri, ji ryškiai dažėsi, dėvėjo firminius sijonus; dailus aštrių bruožų veidukas, labai ilgi šviesūs įspūdingo rusvo atspalvio plaukai. Mergaitės kartu eidavo į Sen Margerit paplūdimį; jos persirengdavo Valeri kambaryje. Kartą po vidurdienio, nusisegusi liemenėlę, Valeri pamatė, kaip Berenisė, įsmeigusi akis, spokso jai į krūtinę. Valeri žinojo, kad jos krūtinė aukšta, krūtys puikios, apvalios, standžios, tarytum iškaltos iš marmuro. Berenisė ištiesė ranką ir paglostė Valeri krūties linkį, spenelį. Jų lūpos suartėjo. Valeri prasižiojo, užmerkė akis ir atsidavė bučiniui. Tarpukojis sudrėko anksčiau, nei Berenisė palietė ranka gaktą. Su įniršiu atstūmė draugės ranką ir, parkritusi ant lovos, praskėtė kojas. Berenisė atsiklaupė ir prigludo lūpomis prie genitalijų. Valeri juto, kaip

* *Collège d'enseignement secondaire* – bendrojo išsilavinimo koležas (*pranc.*).

susitraukinėjančiame pilve pulsuoja karštis, ji jautėsi taip, lyg kiltų iki pat dangaus sklęsdama erdvėje; niekada anksčiau nebuvo patyrusi tokios palaimos.

Darė tai daugybę sykių, kasdien, kol baigėsi vasara. Po pirmo karto jos nuėjo degintis, ir Valeri, gulėdama priešais saulę, juto, kaip kūną palengva vėl užlieja geismas; nusisegė liemenėlę, kad Berenisė galėtų pasigėrėti jos krūtimis. Paskui jos beveik tekinos grįžo į kambarį ir mylėjosi antrą kartą.

Kai prasidėjo mokslo metai, jau pačią pirmą savaitę Berenisė ėmė tolti nuo Valeri, vengė pasimatymų po pamokų; ji ėmė susitikinėti su vaikinu. Valeri ramiai išgyveno išsiskyrimą – toks yra gyvenimas. Ji priprato glamonėti save rytais, kai tik pabusdavo. Kiekvieną kartą jau po kelių minučių patirdavo orgazmą ir po šio nuostabaus lengvo pratimo gerai jausdavosi visą dieną. Į berniukus žiūrėjo atsargiai. Stoties kioske nusipirkusi keletą numerių *Hot Video*, Valeri susipažino su lytiniais vyrų organais, šį bei tą sužinojo apie seksą, tačiau plaukuoti raumeningi vyrų kūnai jai kėlė pasišlykštėjimą, jų oda atrodė stora ir šiurkšti. Susiraukšlėjusios rudos sėklidės ir penis su raudona blizgančia galvute toli gražu neatrodė patrauklūs. Kartą Valeri praleido vakarą Pampolo klube su išstypusiu blondinu iš baigiamosios klasės ir vėliau permiegojo su juo, bet didelio malonumo nepatyrė. Per dvejus metus, kol mokėsi licėjuje, ji daug kartų mylėjosi su daugybe vaikinų; nėra nieko lengviau, kaip suvilioti berniukus: tereikia vilkėti trumpą sijoną, sėdėti priešais juos užsimetus koją ant kojos, dėvėti permatomą palaidinę su didele iškirpte, kad būtų matyti krūtys; seksualinė patirtis, kurią įgijo Valeri, nesuteikė jai naujų potyrių. Protu suvokė, kokią palaimą patiria kai kurios moterys jausdamos, kaip kieta vyro varpa skverbiasi į jas, bet pati nieko panašaus nejautė. Tam, be jokios

abejonės, trukdė ir prezervatyvas; gumos kliurksėjimas sugrąžindavo į realybę kaskart, kai ji jau būdavo pasirengusi nerti į svaigią aistros bedugnę. Artėjant baigiamiesiems egzaminams, Valeri beveik visiškai atsisakė lytinio gyvenimo.

„Nuo to laiko praėjo dešimt metų, tačiau mažai kas pasikeitė“, – liūdnai pagalvojo Valeri, atsibudusi viešbučio *Bangkok Palace* kambaryje. Diena dar nebuvo išaušusi. Ji uždegė šviesą ir, nuėjusi prie veidrodžio, apžiūrėjo savo kūną. Krūtys tebebuvo standžios, kaip septyniolikametės merginos. Ir sėdmenys nenukarę, neapaugę lašiniais; be jokios abejonės, jos kūnas labai dailus. Eidama pusryčiauti, Valeri apsivilko platų medvilninį megztinį ir apsimovė beformius bermudus. Eidama iš kambario, dar kartą žvilgtelėjo į veidrodį: veidas niekuo neišsiskiriantis, netgi simpatingas, bet nieko daugiau; lygūs juodi ant pečių krintantys plaukai, tamsiai rudos akys – nieko stulbinama. Ji galėtų atrodyti efektingiau, jeigu mokėtų tinkamai naudotis kosmetika, jei pakeistų šukuoseną ir lankytųsi pas vizažistę. Dauguma jos amžiaus moterų savo išvaizdai skiria bent keletą valandų per savaitę; ir vis dėlto Valeri buvo įsitikinusi, kad dėl to gražesnė netaptų. Viską galima paaiškinti tuo, kad ji paprasčiausiai buvo praradusi norą vilioti.

Iš viešbučio mes išvažiavome septintą valandą; gatvėje jau virė gyvenimas. Valeri linktelėjo man galva ir atsisėdo šalia kitoje pusėje prie išėjimo. Autobuse niekas nesikalbėjo. Lėtai budo pilkas megapolis; tarp perpildytų autobusų nardė motoroleriai, jais daugiausia važiavo šeimos: vyras, žmona, kartais vaikas ant kelių. Paupio rajonuose tebetvyrojo rūkas. Netrukus saulė prasiskverbs pro ryto debesis ir pradės kepinti. Kai pravažiavome Nontabūrį, pastatų ėmė retėti, ir mes pamatėme pirmuosius ryžių laukus. Prie kelio, įsibridę į purvą, stovė-

jo buivolai; jie, kaip ir mūsų karvės, lydėjo akimis autobusą. Ekologų pulkelyje kilo erzelynė, matyt, jie nekantravo norėdami nufotografuoti buivolus.

Pirmoji stotelė buvo Kančanabūris; įvairūs žodynai, aprašydami šį miestą, tarytum susitarę vartoja epitetus „gyvas“ ir „linksmas“. Kelionių vadovas *Michelin* rašo: „Nuostabus pradinis punktas susipažinti su regiono apylinkėmis“. *Routard* antrina: „Gera bazinė stovykla“. Toliau mūsų programoje buvo ekskursija traukiniu vadinamuoju mirties keliu, kilpomis vingiuojančiu Kvai upės pakrante. Aš taip ir neįstengiau suvokti, kas vis dėlto įvyko prie Kvai upės, todėl įtempęs ausis klausiausi ekskursijos vadovės pasakojimo. Laimė, Renė lygino jos pasakojimą su *Michelin* pateiktu tekstu ir, kai reikėdavo, pataisydavo ją. Iš to, ką išgirdau, sužinojau, kad japonai nusprendė pastatyti geležinkelį, turėjusį sujungti Singapūrą su Birma; vėliau jie ketino šį kelią pratęsti iki Indijos. Kelias turėjo eiti pro Malaiziją ir Tailandą. Beje, o ką veikė Tailando gyventojai per Antrąjį pasaulinį karą? Ogi nieko ypatinga. Jie laikėsi neutraliteto, droviai atsakė Son. Tiksliau, kaip papildė Renė, sudarė karo sutartį su Japonija ir nepaskelbė karo sąjungininkams. Protingas žingsnis. Jie ir tą kartą pademonstravo savo garsiąją *apsukrumo* taktiką, todėl, laikydamiesi jos, per šiek tiek daugiau nei du paskutinius amžius įstengė gyvuoti tarp dviejų kolonijinių – prancūzų ir anglų – imperijų, nenusileisdami nė vienai iš jų; Tailandas – vienintelė Pietryčių Azijos šalis, niekada nebuvusi kolonija.

Trumpiau tariant, 1942 metais prasidėjo statyba; į Kvai upės slėnį buvo atvaryta šešiasdešimt tūkstančių karo belaisvių: anglų, australų, Naujosios Zelandijos gyventojų ir amerikiečių; be jų, ten buvo nesuskaičiuojama daugybė katorgininkų azijiečių. Geležinkelis buvo baigtas tiesti 1943 metų spalio mė-

nesį; iš bado, dėl netinkamo klimato ir įvairiausių gamtos stichijų ten mirė šešiolika tūkstančių karo belaisvių. Netrukus sąjungininkų aviacija subombardavo tiltą per Kvai upę – svarbiausią šios infrastruktūros elementą; naudotis geležinkeliu tapo nebeįmanoma. Trumpai drūtai, kalnai lavonų, o rezultatas – šnipštas. Nuo to laiko padėtis nepasikeitė: iki šiol nepavyko nutiesti geležinkelio tarp Singapūro ir Delio.

Apžiūrėdamas *JEATH muziejų*, kurio eksponatai liudijo siaubingas karo belaisvių kančias, patyriau dvilypius jausmus. Žinoma, svarsčiau, istorija apgailėtina, bet, kita vertus, per Antrąjį pasaulinį karą vyko kur kas kraupesnių dalykų. Staiga man į galvą atėjo mintis, kad jeigu tie karo belaisviai būtų buvę lenkai ar rusai, niekas nebūtų kėlęs tokio triukšmo.

Paskui teko ištverti lankymąsi čia mirusių karo belaisvių *kapinėse*. Visi kaip vienas ten išsirikiavę kryžiai kėlė siaubingą nuobodulį. Aš prisiminiau memorialą *Omaha Beach*, kuris irgi nepadarė man reikiamo įspūdžio; tiesą sakant, jis kėlė tokius pat jausmus kaip kokia nors šiuolaikinio dailininko instaliacija. „Čia, – pamaniau suprasdamas, kad nejaučiu liūdesio, – būrys bepročių padėjo galvas už demokratiją.“ Ant Kvai upės kranto besidriekiančios kapinės gerokai mažesnės, norint netgi būtų buvę galima suskaičiuoti visus kapus; aš pradėjau skaičiuoti, bet greitai mečiau šį užsiėmimą.

– Negali būti, kad jų čia guli šešiolika tūkstančių, – pasakiau garsiai.

– Visiškai teisingai, – neatitraukdamas akių nuo kelionių vadovo *Michelin*, tarė Renė, – čia žuvo apie šešiolika tūkstančių žmonių, bet šiose kapinėse ilsisi, kaip priimta sakyti, – jis skaitė vedžiodamas eilutes pirštu, – *penki šimtai aštuoniasdešimt du kankiniai, kovoję už demokratiją.*

Būdamas dešimties metų, įgijau trečią sporto atskyrį; tą įvykį nutariau atšvęsti cukrainėje *Grand Marnier*. Ėjau vienas – pasidalyti savo sėkme neturėjau su kuo. Tada, kaip visados, svečiavausi pas savo tėvą Šamoni. Jis buvo alpinizmo asas, dirbo vedliu. Visada draugavo su į save panašiais žmonėmis – drąsiais ir energingais; būdamas tarp jų, jausdavausi ne itin jaukiai. Aš niekada gerai nesijausdavau vyrų draugijoje. Buvau vienuolikos metų, kai mergiūkštė pirmą kartą parodė man savo putytę. Šiuo keistu nedideliu perrėžtu organu susižavėjau iš karto. Ant jo beveik nebuvo plaukų; tos mergaitės, mano vienmetės, vardas buvo Martina. Ji nusmaukė kelnaites ir ilgai stovėjo prasižergusi, nejudėdama, kad aš galėčiau kuo geriau apžiūrėti slaptąją jos vietelę. Bet kai ištiesiau ranką, Martina išsigando ir pabėgo. Regis, tai atsitiko visai neseniai; man atrodo, nedaug tepasikeičiau nuo to laiko. Aistra moterų putytėms nė kiek nesusilpnėjo ir, ko gero, kaip buvo, taip ir liko vienintelis tikrai žmogiškas mano charakterio bruožas; dėl visų kitų turiu daug abejonių.

Kai sugrįžome į autobusą, Son supažindino mus su tolesniais kelionės planais.

– Dabar mes važiuosime į mūsų nakvynės vietą, – pasakė Son. – Tai bus neįprasta, ypatinga, nakvynė, – pabrėžė ji. – Nebus nei televizoriaus, nei vaizdo grotuvo, nei elektros, tik žvakės. Vonios kambarį atstos upė, čiužinius – dembliai. Tai bus savotiškas grįžimas į pirmykštę gamtą.

„Visada, kai tik esi priverstas grįžti į natūralią būseną, turi labai save varžyti“, – pamaniau mintyse. Užtat mūsų ekologai – kol važiavome traukiniu, aš šiaip taip įsikaliau į galvą, kad jų vardai Erikas ir Silvija, – degė iš nekantrumo.

– Vakare bus tailandiečių virtuvė, – nei iš šio, nei iš to pasa-

kė Son. – Ragausime tajų valgių nedideliame restoranėlyje ant upės kranto.

Nuostabus kampelis. Staliukai stovėjo medžių pavėsyje. Prie įėjimo saulės nutviekstame baseine plaukiojo varlės ir vėžliai. Aš ilgai žiūrėjau į juos, nepaliaudamas stebėtis, kaip čionykščiame klimate viskas taip audringai dauginasi. Upės gelmėje pirmyn atgal siuvo balsvos žuvys. Virš jų, ten, kur augo vandens lelijos, čiužinėjo dafnijos. Ant lelijų vienas po kito tūpdavo visokiausi vabzdžiai. Vėžliai stebėjo viską aplinkui su jiems būdinga ramybe.

Mane pašaukė Son; ji pasakė, kad pietūs jau prasidėjo. Pasukau į salę prie upės. Mums padengė du stalus, po šešis žmones prie kiekvieno. Kai atėjau, visos vietos jau buvo užimtos. Truputį supanikavęs žvalgiausi aplinkui, bet man į pagalbą atėjo Renė.

– Jokių problemų, ateikite prie mūsų stalo! – plačiai mostelėjęs ranka pakvietė jis. – Prie stalo krašto padėsime dar vieną įrankių komplektą.

Taip aš atsidūriau *kompanijoje, kurią sudarė* ekologai, natūropatai (tąkart sužinojau jų vardus – Alberas ir Siuzana) ir garbūs dešrininkai. Netrukus įsitikinau, kad žmones į grupes padalija ne sielų gimininguma, o neišvengiama būtinybė kaip galima greičiau išsirinkti vietą prie stalo; bet dažnai atsitinka ir taip, kad žmonės, pakliuvę į ekstremalią situaciją, instinktyviai jungiasi į poras; šie pietūs buvo tik *pirmas raundas*, per kurį jo dalyviams teks įdėmiai įsižiūrėti vienam į kitą.

Iš pradžių pokalbis pasisuko apie *masažus*, jis ypač domino natūropatus. Vakar vakare Alberas ir Siuzana tradicinius tajų šokius iškeitė į nugaros masažą. Renė žaismingai nusišypsojo, bet Alberas tuojau pat nutvilkė jį žvilgsniu, leisdamas suprasti, kad visokiems juokeliams čia ne vieta.

– Tradicinis tajų masažas, – karštai ėmė aiškinti jis, – neturi nieko bendra su visokiausiais velniaižin kokiais pratimais; tai

civilizacijos, kuri skaičiuoja šimtus, net tūkstančius metų, vaisius, be to, esama glaudaus ryšio tarp tajų masažo ir kinų mokymo apie akupunktūrą. Mudu su žmona tai praktikavome savo namuose, Monbelare, bet, žinoma, negalėjome prilygti tajų masažo specialistams.

Erikas ir Silvija klausėsi jų susižavėję. Renė sutrikęs koščiojo; porelės iš Monbelaro pavadinti gašlia liežuvis neapsiverstų. Ir kam šovė į galvą, kad Prancūzija – *nepadori, ištvirkusi* šalis? Prancūzija – niūri, ypač niūri biurokratų šalis.

– Man vakar mergina irgi darė masažą, – nedrąsiai įkišau trigrašį ir aš, – ji pradėjo nuo nugaros, o baigė pautais.

Kadangi tuo metu visa burna kramčiau riešutus, regis, niekas nesuprato, ką bambu, išskyrus Silviją; kai ji su siaubu pasižiūrėjo į mane, aš siurbtelėjau gurkšnį alaus ir nė trupučio nesutrikęs atlaikiau jos žvilgsnį: o ji ar geba *korektiškai* elgtis su savo vyro įnagiu? Tai dar reikėtų patikrinti. O kol kas aš ramiai galiu laukti kavos.

– Čionykštės mažulės tikrai labai mielos, – įliedama šiokios tokios sumaišties, pasakė Žozetė ir paėmė papajos griežinėlį.

Kavos ilgai neatnešė. Ką veikti baigiantis pietums, jeigu draudžiama rūkyti? Mačiau, kaip pamažu visus apninka nuobodulys. Mes šiaip taip baigėme pokalbį persimesdami bendromis pastabomis apie klimatą.

Prisimenu, kaip kartą mano tėvą į ligos patalą paguldė depresija, ypač baisi tokį aktyvų gyvenimą gyvenančiam žmogui; tėvą supo jo draugai alpinistai, jie buvo sutrikę ir bejėgiai, nes negalėjo pagelbėti ligoniui. Tėvas kartą man prisipažino, kad taip atkakliai sportavo todėl, kad užsimirštų ir apie nieką negalvotų. Ir tai jam pavyko; aš esu įsitikinęs, kad gana ilgą gyvenimą jis nugyveno todėl, kad nė karto rimtai nesusimąstė apie žmogaus egzistencijos prasmę.

7

Autobuse Son tęsė pasakojimą. Mes važiuojame į pasienio rajoną, kuriame gyvena karenai – bėgliai iš Birmos; niekam nieko bloga jie nedaro. Pasak Son, karenai – geri žmonės, darbštūs, jų vaikai mokosi mokyklose, taigi dėl jų nekyla jokių problemų. Kitaip susiklostė kai kurių šiaurės genčių gyvenimas; per visą mūsų kelionę mes jų nepamatysime ir, jos žodžiais tariant, dėl to nieko neprarasime. Tokia yra akas gentis – atrodo, Son ji ypač nepatiko. Nors vyriausybė dėjo daug pastangų, šios genties žmonės nepanoro atsisakyti tradicinės savo veiklos – auginti aguonų. Jie propagavo savotišką animizmą – valgė šunieną. Akas – blogi žmonės, sakė Son, jie moka tik vaisius rinkti ir auginti aguonas, daugiau nieko; jų vaikai nesimoko mokyklose. Pinigų jiems daug išleista, bet iš to jokios naudos. Jie niekam netinka, užbaigė ji, demonstruodama savo gebėjimą apibendrinti.

Kai mes nusigavome iki viešbučio, aš ėmiau smalsiai apžiūrinėti išgirtuosius *karenus*, linksmai besiturškiančius prie upės. Be automatų iš arti jie tikrai neatrodė karingi; buvo matyti, kad dievina dramblius. Iš to, ką mačiau, sprendžiu, kad karenai jautė didžiulį malonumą turkštis vandenyje ir mazgoti savo drambliams nugaras. Tiesa, tai buvo *ne maištingieji karenai*, o *paprasti* atsikraustėliai iš tų vietų, kur vyksta

kovos, nes jiems nusibodo visos tos istorijos, susijusios su kova už nepriklausomybę.

Kambaryje rastame prospekte perskaičiau pasakojimą apie viešbučio istoriją ir jo įkūrėją Bertraną Le Mualį, *dabartinių turistų pirmtaką*, įsimylėjusį šią vietovę ir įsikūrusį čia septintojo dešimtmečio pabaigoje. Atkakliai triūsdamas, pasitelkęs į pagalbą savo draugus karenus, jis metai po metų kūrė čia „ekologinį rojų“, į kurį dabar suvažiuoja turistų iš viso pasaulio.

Vieta iš tikrųjų nuostabi. Iš tiko ręsti nameliai papuošti subtiliais medžio drožiniais, sujungti gėlėse skęstančiais koridoriais. Nameliai stovėjo ant polių virš upės – kojomis galėjai jausti, kaip jie linguoja. Upė tekėjo giliame slėnyje, apaugusiame džiunglėmis. Kai išėjau į terasą, buvo labai tylu. Keletą sekundžių niekaip negalėjau suprasti, kodėl tylu taip, kad net ausyse spengia; pasirodo, vienu metu nustojo čiulbėti visi paukščiai. Tą valandą džiunglės ruošėsi nakčiai. Įdomu, ar daug plėšrūnų veisiasi šiame miške? Vargu ar jų gali būti labai daug; gal čia ir gyvena kokie du ar trys leopardai, užtat gyvačių ir vorų – nesuskaičiuojama gausybė. Diena geso labai greitai. Garsiai sukliko beždžionė, šokinėjanti kitame krante iš medžio į medį. Buvo justi, kad ji suirzusi ir nekantrauja kuo greičiau parsirasti pas saviškius.

Sugrįžau į savo kambarį ir uždegiau žvakes. Kambarys apstatytas labai kukliai: tiko stalas, du grubiai tašyto medžio gultai, miegamieji maišai, dembliai. Apie ketvirtį valandos metodiškai tryniau kūną tepalu „Penki iš penkių *Tropic*“. Leisti laiką prie upės, be jokios abejonės, labai malonu, bet, patys suprantate, ten skraido debesys moskitų. Čia buvo ir melisos duonos; toks apdairumas buvo vertas pagyrimo.

Kai ėjau vakarieniauti, lauke jau buvo visiškai tamsu; nuo namelio iki namelio tiesėsi ir jaukiai švietė įvairių spalvų lempu-

čių girliandos. Vadinasi, čia yra elektra, tik nameliai neelektrifikuoti. Trumpai stabtelėjau, atsirėmiau į turėklus ir įsižiūrėjau į upę; vandenyje blizgėjo sidabrinis danguje šviečiančio mėnulio takas. Kitame krante tamsavo džiunglių masyvas; iš ten kartais pasigirsdavo kimus nematomo nakties paukščio klyksmas.

Kiekvienas kolektyvas, jeigu jame yra bent trys žmonės, spontaniškai dalijasi į dvi priešiškas grupes. Vakarienė vyko ant pontoninio tilto upės viduryje; mums buvo skirti du stalai. Prie vieno iš jų jau sėdėjo ekologai su natūropatais, o buvę dešrininkai, kol kas vieni, – prie kito. Kas paskatino šį skilimą? Galbūt pokalbis apie masažus prie pietų stalo? Jeigu įsigilintume į tą diskusiją, tikrai galėtume padaryti išvadą, kad ji nebuvo labai sklandi. Beje, jau rytą Siuzana, apsirengusi griežto stiliaus drabužiais – palaidine ir baltomis lininėmis kelnėmis, – prunkštelėjo pamačiusi Žozetę, vilkinčią gėlėta suknele. Žodžiu, skilimas jau įvyko. Aš neryžtingai sulėtinau žingsnį ir praleidau į priekį lėktuvo, o dabar – bungalo, kaimyną Lionelį. Šis susiorientavo labai greitai ir vargu ar tai darė sąmoningai; mano galva, jis vadovavosi ne asmeninėmis simpatijomis, o *klasiniu solidarumu*, tiksliau, *išsilavinimo bendrumu* (Lionelis dirbo GDF*, tai yra priklausė tarnautojų kategorijai, o dešrininkai anksčiau buvo smulkūs krautuvininkai). Renė lengviau atsiduso, kai mes prisidėjome prie jų kompanijos. Beje, mūsų sprendimas šioje kolektyvo formavimosi stadijoje nieko svarbaus nereiškė: jeigu būtume pasirinkę kitą staliuką, būtume pabrėžę garbių dešrininkų izoliaciją, o dabar mes tik atkūrėme pusiausvyrą.

Mums iš paskos atėjusios Babetė ir Lėja nė trupučio nedvejodamos įsikūrė prie kaimynų stalo.

* *Gaz de France* – Prancūzijos dujos (*pranc.*).

Po kurio laiko – tuo metu jau buvo patiekti užkandžiai – ant pontono pasirodė Valeri. Ji neryžtingai nužvelgė visus susirinkusiuosius. Prie kaimynų stalo, šalia Babetės ir Lėjos, buvo dvi laisvos vietos. Šiek tiek pasvarsčiusi, Valeri ryžtingai pasuko prie mūsų ir atsisėdo man iš kairės.

Žoziana šį vakarą savo tualetui laiko skyrė kur kas daugiau nei paprastai; tikriausiai žvakių šviesoje jai teko nemažai pasikamuoti, kol pasidarė makiažą. Juoda aksominė saikingai dekoltuota suknelė tikrai jai tiko. Minutę kitą pasvarsčiusi, ji išsirinko vietą priešais Valeri.

Paskutinis netvirtu žingsniu atkiūtino Roberas; tikriausiai prieš vakarienę jis nemažai įkalė – mačiau jį su „Mekongo“ buteliu rankoje. Priėjęs prie stalo kaip maišas susmuko ant suolo, iš kairės Valeri. Iš džiunglių pasigirdo trumpas širdį veriantis riksmas; tą akimirką kažkoks žvėrelis atsisveikino su gyvenimu.

Son ėjo pro stalus tikrindama, ar viskas tinkamai parengta ir ar mes patogiai įsikūrėme. Ji pati ir vairuotojas vakarieniavo atskirai nuo mūsų – toks akis badantis nedemokratiškas susiskirstymas jau prie pietų stalo suerzino Žozianą. O iš tikrųjų, mano galva, net jeigu mes Son ir patikome, ji visai gerai jautėsi sėdėdama atokiau nuo mūsų; kad ir kaip stengėsi, ilgi pokalbiai prancūzų kalba ją labai vargino.

Prie kaimynų stalo visi linksmai čiauškėjo, kokios gražios čia apylinkės, kaip malonu leisti laiką gamtoje, toli nuo civilizacijos, paskui pokalbis pasisuko apie amžinąsias vertybes ir t. t.

– Oho! – pasakė Lėja. – Ar matėte? Tai pačios tikriausios džiunglės... Negaliu patikėti.

Mūsų stalui kilo keblumų renkantis bendrą pokalbio temą. Priešais mane sėdintis Lionelis be perstojo valgė ir jokių ženklų pradėti pokalbį nerodė. Aš nervingai dairiausi į šalis. Tuo

metu pamačiau, kaip iš virtuvės išėjo storas barzdyla ir šiurkščiai išbarė padavėjus; ar tik jis – ne garsusis Bertranas La Moalis? Mano akimis, kol kas didžiausias jo nuopelnas buvo tai, kad jis išmokė karenus gaminti karštą patiekalą „Dofinas". Patiekalas tikrai pavykęs: kiauliena puikiai paskrudusi, mėsytė traški ir švelnaus skonio.

– Dabar gurkšnelį vyno... – melancholiškai tarė Renė.

Žoziana niekinamai papūtė lūpas; ir be žodžių buvo aišku, ką ji mano apie prancūzus, kurie kelionėje negali apsieiti be vyno. Valeri gana nevykusiai bandė paprieštarauti Renė.

– Tajų maisto visai nesinori užgerti vynu, – pasakė ji, – prancūzų virtuvė – visai kas kita.

Beje, pati Valeri gėrė tik vandenį.

– Kai keliauji į svečias šalis, – pareiškė Žoziana, – reikia valgyti *to krašto*, į kurį atvykai, patiekalus ir gerbti *to krašto* papročius!.. O jeigu nepatinka, verčiau sėdėti namie.

– Teisingai! – subaubė Roberas.

Žoziana nutilo ir su neapykanta pažvelgė į netaktišką stalo kaimyną.

– Čionykščiai patiekalai vis dėlto šiek tiek aštroki, – nedrąsiai įsiterpė Žozetė. – Bet jūsų, regis, tai netrikdo, – pasakė ji, kreipdamasi į mane.

Akivaizdu, kad Žozetė stengėsi sušvelninti beprasidedantį ginčą.

– O ne, – skubiai atsakiau. – Aš dievinu viską, kas aštru. Būdamas Paryžiuje dažniausiai einu pietauti į kinų restoraną.

Pokalbis pasisuko apie kinų restoranus, kurių Paryžiuje paskutiniuoju metu pridygo kaip grybų po lietaus. Valeri pasakė savo nuomonę, kad geresnių pietų nė nesugalvosi: ir nebrangu, ir kur kas skaniau, ir sveikiau nei greitojo maitinimo įstaigose. Žoziana neturėjo argumentų jai paprieštarauti, ji pati

valgydavo savo darbe, valgykloje; o Roberas net nesiteikė dalyvauti šiame, jo nuomone, niekingame pokalbyje. Taigi jie ramiai šnekučiavosi iki pat deserto.

Aistros įsiplieskė valgant ryžių pudingą. Rusvas, su plutele, jis buvo iškeptas pagal originalų receptą. Žoziana pagaliau griebė jautį už ragų – ėmė kalbėti apie *sekso turizmą*. Kitokių žodžių, kaip „visiška šlykštynė“, jam apibūdinti ji nerado. Ir kodėl Tailando vyriausybė nedraudžia panašių dalykų, ką apie tai mano pasaulio visuomenė, kodėl ji tyli? Roberas klausėsi jos nutaisęs kreivą šypseną, kuri, visiškai aišku, nieko gera nežadėjo. Taigi nėra ko stebėtis, kalbėjo ji toliau, kad daugumos tokių įstaigų (tai *bordeliai*, ir nėra ko dangstyti kitokiais pavadinimais) šeimininkai yra *generolai*; paleistuvystė dangstoma galingomis protekcijomis.

– Aš esu generolas... – nutraukė jos žodžius Roberas. – Žoziana apmirė. Ji sėdėjo išsižiojusi, net lūpa atvipo. – Ne, ne, aš pajuokavau, – vaipydamasis pasakė Roberas. – Aš net kariuomenėje netarnavau.

Šis juokelis, regis, nė kiek nepralinksmino Žozianos. Ji susitelkė ir puolė į ataką su dviguba jėga.

– Gėdinga, kad riebūs kuiliai atsibasto čia ir nebaudžiami išnaudoja skurstančius žmones. Tos vargšės merginos kilusios iš pačių skurdžiausių šalies rajonų – iš šiaurės ir šiaurės rytų.

– Ne visos, – paprieštaravo Roberas. – Yra ir iš Bankoko.

– Tai sekso vergija! – nesiklausydama, ką sako Roberas, sušuko Žoziana. – Tai pats taikliausias apibūdinimas!.. – Aš plačiai nusižiovavau. Ji metė į mane niūrų žvilgsnį ir kalbėjo toliau kreipdamasi į kaimynus: – Ar jums atrodo normali tokia situacija, kai bet kuris iš čia atsibasčiusių kuilių gali niurkyti merginą už duonos kąsnį?

– Ne už duonos kąsnį... – kukliai pareiškiau aš. – Pavyzdžiui, aš mokėjau tris tūkstančius batų, beveik tiek pat reikia mokėti ir Prancūzijoje.

Valeri atsisuko ir nustebusi pasižiūrėjo į mane.

– Daugoka, – pasakė Roberas. – O gal ir ne, jeigu mergina to nusipelno.

Žoziana drebėjo visu kūnu, aš net ėmiau dėl jos nerimauti.

– O aš jums pasakysiu, – šaižiai suspigo ji, – jog mane vimdo vien pagalvojus, kad storas kuilys už pinigus kiša merginai į tarpukojį savo pimpalą!

– Brangi ponia, kodėl spoksote į mane, aš nenoriu, kad jūs į mane taip spoksotumėte, – ramiai atsakė Roberas.

Žoziana atsistojo nepaleisdama iš drebančių rankų lėkštės su ryžių pudingu. Pokalbis prie kaimynų stalo nutrūko. Maniau, kad ji šveis pudingą Roberui į veidą, bet taip neatsitiko, tikriausiai ją sustabdė baimė. Roberas piktai stebeilijo į Žozianą, jo raumenys po sportiniais marškinėliais įsitempė. Jam tokie juokai tikrai ne prie širdies, aš nesunkiai galėjau įsivaizduoti, kaip jis talžo Žozianą per marmūzę. Ji iš visos jėgos trenkė lėkštę ant stalo, toji suskilo į tris dalis; paskui nusisuko ir nuskubėjo bungalo link. Tarytum ištirpo naktyje.

– Tss... – sušnibždėjo Roberas.

Paskui jis grakščiai atsistojo, apėjo aplink stalą ir atsisėdo į Žozianos vietą leisdamas suprasti, kad Valeri, visą tą laiką sėdėjusi suspausta tarp mudviejų, jeigu nori, gali drožti iš čia. Bet ji sėdėjo kaip sėdėjusi. Tuo metu padavėjas atnešė kavos. Gurkštelėjusi kelis gurkšnelius, Valeri vėl atsisuko į mane.

– Ar jūs tikrai buvote pas tas merginas? – tyliai paklausė ji.

Valeri klausė iš smalsumo, smerkiamos intonacijos jos klausime aš neišgirdau.

– Ne tokios jos vargšės, tos merginos, – vėl prakalbo Robe-

ras. – Yra net tokių, kurios nusiperka motorolerius ir brangių skudurų. Kai kurios net krūtis pasididina. O tokia operacija, jeigu norite žinoti, kainuoja labai brangiai. Pamiršau pasakyti, kad jos dar ir tėvams padeda, – kiek pagalvojęs pridūrė jis.

Mūsų kaimynai, sėdintys prie kito staliuko, pusbalsiu persimetė keliomis frazėmis ir išsivaikščiojo, matyt, solidarizuodamiesi su Žoziana. Dabar padėties šeimininkai buvome mes. Tiesiai į mus švietė mėnulis, tviskėjo pontoninis tiltas.

– Ar tos mažosios masažuotojos iš tikrųjų tokios nuostabios? – svajingai paklausė Renė.

– Ak, pone, – teatrališkai, bet, kaip man pasirodė, gana nuoširdžiai, sušuko Roberas, – jos tikras stebuklas! Tikrai! Jūs dar nepažįstate Patajos. Tai kurortas Rytų pakrantėje, – su įkvėpimu ėmė pasakoti jis, – gašlumo ir ištvirkavimo rojus. Per karą su Vietnamu pirmieji čia plūdo amerikiečiai, paskui privažiavo daugybė anglų ir vokiečių, o dabar ten galima sutikti net lenkų ir rusų. Patajoje galima gauti kokį tik nori aptarnavimą, ten visi bus patenkinti: homoseksualai, heteroseksualai, transvestitai... Sodoma ir Gomora kartu sudėjus... Netgi dar daugiau, ten galima susitikti ir lesbiečių.

– Ak, ak!.. – sušuko buvęs dešrininkas ir susimąstė.

Jo žmona nusižiovavo, atsiprašė ir pasisuko į savo vyrą. Ji norėjo kuo greičiau eiti miegoti.

– Tailande, – baigė Roberas, – kiekvienas gali rasti sau tai, ko tik širdis trokšta; ir viskas – *puikios kokybės*. Jums daug kas pasakos apie braziles arba kubietes. Ponai, aš daug esu keliavęs, tai dariau dėl savo malonumo, todėl nedvejodamas galiu jums pasakyti, kad tajų moterys – pačios geriausios meilužės pasaulyje.

Priešais jį sėdinti Valeri klausėsi atidžiai ir rimtai. Netrukus ji nusišypsojo, pakilo ir išėjo, paskui ją – Žozetė su Renė. At-

sistojo ir Lionelis, visą vakarą nepratarę̨s nė žodžio. Nusekiau jam iš paskos. Aš nebuvau nusiteikęs tęsti pokalbio su Roberu. Jis liko sėdėti tamsoje su dar viena taure konjako. Regis, pasinėrė į gilius apmąstymus; tikriausiai Robero mintys sukosi apie *būties laikinumą*, o tai visada daro įspūdį. Prieš įeidamas į bungalą, aš palinkėjau Lioneliui labos nakties. Oras net gaudė nuo gausybės moskitų zyzimo, buvau įsitikinęs, kad šiąnakt man nepavyks sumerkti akių.

Atidariau duris ir uždegiau šviesą; susitaikiau su mintimi, kad bemiegę naktį teks leisti skaitant „Firmą". Moskitai nusitaikė į mane, kai kurie puolė į žvakės liepsną ir sudegę krito į ištirpusį vašką; šiaip ar taip, nė vienas nenutūpė siurbti man kraujo. Nieko čia keista, aš buvau išsitepęs juos atbaidančiu tepalu. Moskitai negali pakęsti dimetilperoksido skleidžiamo kvapo. Dėl to būtų galima padėkoti laboratorijai *Roche-Nicolas*, sukūrusiai „Penkis iš penkių *Tropic*". Aš užpūčiau žvakę, paskui vėl ją uždegiau. Žiūrėjau, kaip sukdamiesi apie mane šoka mažyčiai šlykštūs padarėliai. Už pertvaros tyliai knarkė Lionelis. Atsistojau ir nuėjau nusičiurkšti. Vonios kambario grindyse žiojėjo apvali skylė, pro ją buvo matyti, kaip teka upė. Aiškiai girdėjau, kaip čiurlena vanduo, kaip muša uodegomis žuvys; geriau negalvoti, kas darosi ten, apačioje. Kai ėjau miegoti, Lionelis keletą kartų stipriai driokstelėjo. Aš nuoširdžiai apsidžiaugiau:

– Šaunu, vaikine! Kaip sakė Martinas Liuteris, pupsėti į savo miegmaišį – su niekuo nepalyginamas malonumas!

Mano balsas naktyje, šniokščiant upei ir zyziant moskitams, skambėjo labai keistai. Realaus pasaulio garsai erzino.

– Visi, kurie turi ausis, tegul klausosi! – sušukau į tamsą.

Lionelis apsivertė ant kito šono, kažką suburbėjo, bet nepabudo. Man neliko nieko kita, kaip išgerti dar vieną migdomųjų dozę.

8

Upės srovė nešė žemyn žolės kuokštus. Džiunglėse, kylant lengvam ryto rūkui, ėmė čiulbėti pabudę paukščiai. Pietų pusėje, ten, kur baigiasi lyguma, tolumoje ryškėjo keisti Birmos kalnų kontūrai. Tokių mėlynų kalnų, apvalių, tarytum išskaptuotų, formų aš jau esu matęs – tikriausiai italų primityvistų peizažuose, kai, būdamas licėjaus mokinys, lankiausi parodoje. Niekas iš grupės žmonių dar nebuvo atsikėlę, karštis kol kas nekamavo. Miegojau labai prastai.

Po vakarykštės krizės prie stalo šiandien atmosfera buvo palyginti rami. Žozetė ir Renė atsibudo gerai nusiteikusios, ekologai – atvirkščiai, vos stovėjo ant kojų ir atrodė apgailėtinai. Vyresniosios kartos proletarai vertina komfortą ir to net neslepia, bet, kai jo nebūna, demonstruoja kur kas didesnę ištvermę nei jų vaikai, net jeigu tie – irgi ekologai. Erikas ir Silvija visą naktį nesumerkė akių; be to, Silviją išbėrė raudonomis pūslelėmis.

– Mane pamėgo moskitai, – su apmaudu tarė ji.

– Aš turiu niežulį malšinančio kremo, gal norite juo pasitepti? Labai gerai padeda, galiu atnešti.

– Dėkoju, jūs labai malonus, bet pirmiau išgerkime kavos.

Kavą patiekė šlykščią, silpną, jos tiesiog negalėjai gerti: visiškai aišku, kad čia pataikaujama amerikiečių skoniui. Erikas

su žmona atrodė visiškai nusmurgę, man buvo graudu matyti, kaip jų „ekologinis rojus“ braška per visas siūles; supratau, kad šiandien aš jautresnis nei paprastai. Vėl pažvelgiau į pietų pusę.

– Atrodo, Birma labai graži, – tyliai pasakiau tikriausiai pats sau.

Silvija išklausė mano žodžius labai rimtai nusiteikusi. Birmoje iš tikrųjų gražu, ji irgi yra apie tai girdėjusi, tačiau *nė už ką* ten nevažiuotų. Negalima remti žiaurios diktatūros; leisdamas ten pinigus, gali tapti jų bendrininku. Mintyse aš jai pritariau.

– Žmogaus teisės – labai svarbus dalykas! – neviltingai sušuko ji.

Kai žmonės pradėdavo kalbėti apie žmogaus teises, aš visada manydavau, kad jie dėsto mokykloje *iškaltas tiesas*, bet šis atvejis, regis, ne toks.

– Aš lioviausi važinėti į Ispaniją *po* Franko mirties, – pareiškė Roberas, sėsdamasis prie mūsų stalo.

Nemačiau, kaip jis priėjo. Atrodė gerai, po nakties buvo atsigavęs. Jis prisipažino, kad nuėjo gulti visiškai girtas ir miegojo kaip užmuštas. Kol nusigavo iki savo bungalo, keletą kartų vos neįkrito į upę, laimė, viskas baigėsi laimingai. *Inch Allah*, tokia Alacho valia, skambiai užbaigė jis.

Kai pagaliau baigėsi pusryčių parodija, Silvija nuėjo su manimi į bungalą. Eidami mes sutikome Žozianą. Ji žingsniavo paniurusi, užsisklendusi, net nepažvelgė į mūsų pusę; atrodo, buvo nenusiteikusi taikytis.

– Ji dėsto literatūrą, – linksmai pasakė Renė.

Ši žinia manęs nė kiek nenustebino. Tokios kaip ji kekšės išmušė man bet kokį norą studijuoti literatūrą.

Padaviau Silvijai kremo tūbelę.

– Netrukus grąžinsiu, – pasakė ji.

– Galite pasilikti ją sau, tikriausiai nebesusidursime su moskitais. Man atrodo, kad jie nemėgsta jūros pakrantės.

Silvija padėkojo ir nuėjo prie durų. Neryžtingai sustojo, paskui atsisuko.

– Bet juk negali būti, kad jūs pritartumėte seksualiniam vaikų išnaudojimui!.. – pasakė su nerimu balse.

Aš tikėjausi panašaus klausimo. Palingavau galva ir prigesusiu balsu atsakiau:

– Tailande vaikų prostitucijos ne tiek jau daug. Mano galva, ne daugiau nei Europoje.

Nežinodama, tikėti ar ne, ji linktelėjo ir išėjo. Aš turėjau gana tikslios informacijos – jos įgijau perskaitęs įdomią knygą *The White Book**. Ją įsigijau pirmosios kelionės į Tailandą metu. Knygoje nebuvo nurodyta nei autoriaus, nei leidėjo pavardė, tik kažkokia asociacija *Inquisition 2000***. Toje knygoje buvo rašoma apie sekso turizmo negeroves, tačiau joje buvo pateikta daugybė adresų visose šalyse, be to, kiekvieno skyriaus informacinėje dalyje itin karštais žodžiais buvo kviečiama gerbti dieviškąjį pradą žmoguje ir įteisinti mirties bausmę seksualiniams iškrypėliams. Sprendžiant iš *The White Book* dėl pedofilijos Tailande viskas aišku: knygos autoriai kategoriškai nerekomendavo keliauti į šią šalį, kurioje anksčiau gal ir būta tokio išnaudojimo, bet dabar situacija visiškai pasikeitusi. Besidomintiesiems šiais dalykais buvo siūloma vykti į Filipinus, o dar geriau – į Kambodžą. Kelionės gal ir rizikingos, bet jos tikrai pateisins visus lūkesčius.

* Balta knyga (*angl.*).

** Inkvizicija 2000 (*pranc.*).

Khmerų karalystė klestėjo XII amžiuje. Tuo metu valdė Ankoras Vata. Vėliau situacija ėmė keistis; didžiausiais Tailando priešais tapo birmiečiai. 1351 metais karalius Ramatibodis I pastatė Ajutajos miestą. 1402-aisiais jo sūnus Ramatibodis II užkariavo nusilpusią Ankoro imperiją. Trisdešimt šeši Ajutajos valdovai vienas po kito per visą savo valdymo laikotarpį statė budistų šventyklas ir rūmus. Kaip rašo prancūzų ir portugalų keliautojai, XVI–XVII a. Ajutaja buvo pats gražiausias Azijos miestas. Tebevyko karai su Birma. 1767-aisiais po penkiolika metų trukusios apgulties Ajutaja buvo užimta. Birmiečiai plėšė miestą, lydė auksines statulas; jie paliko po savęs tik griuvėsius.

Dabar čia vyravo ramybė, lengvas vėjelis kėlė dulkių sūkurius prie šventyklų. Iš karaliaus Ramatibodžio laikų mažai kas teišliko; tik kelios eilutės kelionių vadove *Michelin*. O štai Buda išliko ir savo reikšmės neprarado. Birmiečiai nuvežė tajų meistrus už šimto kilometrų nuo šių vietų ir privertė juos statyti tokias pat šventyklas. Siekimas viešpatauti realizuojamas įvairiomis *istorijos* formomis. Pats savaime jis nieko nereiškia.

Budos šypsena pleveno virš griuvėsių. Buvo trys valandos dienos. Jeigu tikėsime *Michelin*, norint išsamiai apžiūrėti šventyklas, tam reikėtų skirti tris dienas, norint bent paviršutiniškai susipažinti, pakaktų ir vienos. Mes tam galėjome skirti tris valandas; atėjo laikas išsitraukti videokameras. Mintyse įsivaizdavau Šatobrianą Koliziejuje su portatyvine kamera *Panasonic* rankose: stovi ir rūko tikriausiai *Benson*, o ne lengvas *Gauloises Légères* cigaretes. Jeigu jis būtų susidūręs su tokia radikalia religija, jo pažiūros, manau, būtų šiek tiek pakitusios; galbūt jis būtų mažiau žavėjęsis Napoleonu. Ko gero, būtų parašęs puikų veikalą „Budizmo genijus“.

Žozetė ir Renė per ekskursiją šiek tiek nuobodžiavo, jie, kaip ir Babetė su Lėja, visą laiką trypčiojo vienoje vietoje. Užtat ekologai ir natūropatai, atvirkščiai, pasijuto savo stichijoje; jie turėjo gerą progą pademonstruoti įspūdingą fotografavimo įrangą. Valeri susimąsčiusi klaidžiojo alėjomis, kur tarp akmeninių luitų žėlė žolė. Štai kur tikroji kultūra. Susidūrus su ja užplūsta ilgesys ir geri jausmai; ji visus sugrąžina į nebūtį. Įdomu, kaip Ajutajos laikų skulptoriai taip puikiai gebėjo Budos povyzai suteikti spindulingą viską suprantančiojo išraišką?

Žlugus Ajutajai Tajų karalystė gyveno ramų periodą. Šalies sostine tapo Bankokas, į valdžią atėjo Ramo dinastija. Du amžius (iki pat mūsų dienų) valstybė beveik nekariavo, jos nekrėtė pilietiniai ar religiniai karai; jai pavyko išvengti kolonializavimo. Ją aplenkė badas ir didžiulės epidemijos. Kai derlinga žemė brandina gausų derlių, kai ligos slenka pro šalį, kai paisoma taikios religijos įstatymų, žmonės dauginasi būdami laisvi ir gyvena laimingi. Dabar viskas pasikeitė, Tailandas tapo *laisvojo pasaulio* sudėtine dalimi, taigi perėjo prie rinkos ekonomikos; prieš penkerius metus ten kilo didelė krizė, pinigai nuvertėjo dvigubai ir net labiausiai klestinčios įmonės atsidūrė prie bankroto ribos. Tai buvo pirmas dramatiškas įvykis per daugiau kaip du paskutiniuosius šios šalies istorijos amžius.

Vienas paskui kitą tylėdami sugrįžome į autobusą. Kai pajudėjome į priekį, leidosi saulė. Iš Bankoko naktiniu traukiniu mes važiavome į Sarat Tani.

9

Sarat Tani, kuriame gyvena 816 000 gyventojų, visuose kelionių vadovuose pristatomas kaip vietovė, kurioje nėra jokių įdomių objektų. Per jį eina visi maršrutai, nes iš čia keliamasi į Samujo salą. Tai ir visa informacija apie šį miestą. *Michelin* dar rašoma, kad nuo seno Sarat Tani yra laikomas didžiausiu metalurgijos pramonės centru; čia buvo pradėta plėtoti metalo konstrukcijų, taigi ir mašinų, gamyba.

Dabar mes neapsieitume be mašinų gamybos. Kažkur toli išgaunama geležies rūda, ji atplukdoma krovininiais laivais. Staklių gamybą čia dažniausiai kontroliuoja japonų firmos. Jos surenkamos tokiuose miestuose kaip Sarat Tani pagal NEC, *General Motors* arba *Fujimori* licencijas; čia gaminami autobusai, geležinkelio vagonai, keltai. Tokiais autobusais, vagonais ir keltais vežami iš Vakarų šalių atvykę turistai, tokie kaip Babetė ir Lėja.

Turėjau daug progų pasikalbėti su jomis, nes mes keliavome vienoje grupėje; aš nepretendavau į meilužio vaidmenį, todėl pokalbių temų nebuvo labai daug; mes nusipirkome tokius pat *kelialapius*, taigi visiškai išvengti bendravimo buvo neįmanoma. Babetė ir Lėja, kaip paaiškėjo, dirba *ryšių su visuomene agentūroje*; jos – *renginių organizatorės*. Renginių? Taip. Su aktorių grupėmis jos lankosi įvairiose įmonėse, kur puose-

lėjamos mecenavimo tradicijos. Matyt, užkala nemažai pinigų, pagalvojau. Ir taip, ir ne. Dabar investicijos sumenko; visas dėmesys sutelktas į „žmogaus teises“. Aš paklausiau, kiek jos uždirba. Nemažai. Atlyginimas galėtų būti ir didesnis, bet skųstis nedera. Kiekviena iš jų uždirba maždaug dvidešimt kartų daugiau negu darbininkas, plušantis Sarat Tani metalurgijos gamykloje. Ekonomikoje yra labai daug keistų dalykų.

Kai atvykome į viešbutį, mūsų grupė išsisklaidė; aš nebepusryčiavau kartu su visais, nes kolektyvas man įgriso iki gyvo kaulo. Užtraukiau užuolaidas ir atsiguliau. Keista, bet tuojau pat užmigau ir sapnavau jauną merginą, šokančią metro vagone. Ji nebuvo panaši į Aiša, bent man taip atrodė. Įsikibusi į stulpą, kaip striptizo šokėja, ji pamažu apnuogino krūtis, kurias dengė siaura audinio juosta. Nusišypsojusi numetė drabužėlį: pribloškianti krūtinė, puikios krūtys – putlios, rusvos. Paseilinusi pirštus, ji ėmė glostyti spenelius. Paskui ištiesė ranką prie mano kelnių, prasegė praskiepą, ištraukė penį ir ėmė smaukyti. Aplinkui stovėjo žmonės, stotelėse vieni įlipdavo į metro vagoną, kiti išlipdavo. Ji atsistojo keturpėsčia ir užsivertė mini sijonėlį – kelnaičių nemūvėjo. Jos žiomenys tarytum kvietė mane, juodos tankios džiunglės viliojo, ir aš įsiskverbiau į ją. Vagone buvo daug žmonių, bet niekas nekreipė į mus dėmesio. Be jokios abejonės, tikrovėje nieko panašaus nebūtų galėję atsitikti. Tai buvo juokingas nebejauno įsiaistrinusio vyriškio sapnas.

Atsibudęs penktą valandą, pamačiau ant paklodės spermos dėmių. *Nakties poliucija...* graudus vaizdelis. Dar labiau nustebau matydamas, kad mano kotas tebėra kietas; tikriausiai jį taip teigiamai veikia čionykštis klimatas. Ant spintelės užvertęs kojas gulėjo tarakonas. Prisilakstė, kaip būtų pasakęs mano tėvas. Jau sakiau, mano tėvas mirė 2000-ųjų pabaigoje,

ir teisingai padarė. Jo gyvenimas užsisklendė XX amžiuje, kurio dalelė buvo ir jis; šlykštu, bet jis buvo reikšminga elementari dalelė. Aš peržengiau tą ribą ir tapau nei šis, nei tas. Neseniai *perkopiau keturiasdešimt*; taigi man keturiasdešimt metų – kelio vidurys. Tam tikra prasme tėvo mirtis atrišo man rankas; paskutinio žodžio aš dar netariau.

Mūsų viešbutis stovėjo Samujo salos rytų pakrantėje. Tai buvo idealus *atogrąžų rojus* – taip jis buvo pristatomas reklaminiuose kelionių agentūrų prospektuose. Iš visų pusių mus supo džiunglėmis apaugusios kalvos. Neaukšti žalumynuose skendintys namai kaip amfiteatras leidosi į didelį ovalo formos baseiną; netoli jo buvo įrengta daug džakuzi vonių. Kas norėjo, galėjo nuplaukti iki baseino viduryje esančio baro. Žemiau, už kelių metrų, driekėsi balto smėlio paplūdimys, dar toliau bangavo jūra. Atsargiai apsidairiau aplinkui. Atpažinau Lionelį; jis nardė bangose kaip sužeistas delfinas. Nusisukau ir virš baseino nutiestu tilteliu nuėjau į barą. Apsimestinai ramus išstudijavau kokteilių sąrašą; pasirodo, atėjau kaip tik tuo metu, kai kokteiliams taikoma *happy hour** nuolaidos.

Išsirinkau *Singapore Sling*; tuo metu pamačiau ateinančią Babetę.

– Ką gi, – sušnibždėjau, – ką gi...

Ji vilkėjo dviejų dalių maudymosi kostiumėlį – šviesiai mėlynus lengvus šortus ir plačią liemenėlę. Kostiumėlis buvo pasiūtas iš plonyčio audinio, ypač žaismingai atrodančio tada, kai sušlapdavo.

– Jūs nesimaudote? – paklausė ji.

– Mhm... – numykiau aš.

* laiminga valanda (*angl.*).

Jai iš paskos atėjo Lėja – seksuali, klasiška mergina. Vientisas ryškiaspalvis iš vinilo pasiūtas, apačioje labai atviras kostiumėlis su daugybe užtrauktukų, savaime suprantama, atsegtų (vienas užtrauktukas ėjo per kairę krūtį, iš po jo kyšojo spenelis). Ji linktelėjo man galva ir pasuko prie vandenyje stovinčios Babetės; kai atsisuko į mane nugara, aš galėjau gerai apžiūrėti nuostabų jos užpakaliuką. Kelionės pradžioje jos žvelgė į mane su nepasitikėjimu, bet po to, kai pasikalbėjau su jomis kelte, priėjo prie išvados, kad aš taikus žmogelis ir net savotiškai įdomus. Iš tikrųjų taip ir buvo.

Jos sinchroniškai niurktelėjo į vandenį. Pasukęs galvą ėmiau jas stebėti. Prie gretimo stalo sėdėjo Robero Ju antrininkas. Šlapias Babetės maudymosi kostiumėlis iš tikrųjų atrodė labai efektingai; pro jį kuo geriausiai buvo matyti krūtų speneliai ir griovelis tarp sėdmenų. Galėjai įžiūrėti ir gaktos ežiuką, nes ji intymios savo vietelės plaukus buvo nusikirpusi labai trumpai. Beje, tuo metu žmonės dirbo, gamino reikalingas prekes, teisybė, kartais ir nereikalingas. Bet, kad ir kaip būtų, gamino. O ką aš pagaminau per keturiasdešimt savo gyvenimo metų? Iš tikrųjų, nedaug ką. Apdorojau nemažai informacijos, sudariau sąlygas ja naudotis, platinau ją; kartais tvarkydavau pinigų srautus (teisybė, nedidelius, paprastai apmokėdavau menkas sąskaitas). Kitaip tariant, dirbau *ne gamybos sferoje*. Be tokių, kaip aš, galima apskritai apsieiti. Ir vis dėlto mano nenaudingumas ne taip krito į akis kaip Babetės ir Lėjos nereikalingumas; aš buvau tiesiog niekam į akis nekrintantis parazitas, *darbe nesiplėšiau* ir neapsimetinėjau, kad galuojuosi sunkiai plušdamas.

Kai sutemus grįžau į viešbutį, hole sutikau Lionelį. Jis buvo nudegęs, bet laimingas. Tas vyrukas visą dieną maudėsi; tokių grožybių kaip čia jis net sapne nebuvo regėjęs.

– Aš turėjau taupyti, kad sukaupčiau pinigų šiai kelionei, bet nė trupučio nesigailiu, – sėdėdamas ant fotelio krašto, atviravo jis.

Ir Lionelis papasakojo šį bei tą apie kasdienį savo gyvenimą. Kaip jau sakiau, jis dirbo *Gaz de France*, viename iš pietryčiuose esančių Paryžiaus priemiesčių; gyveno Žiuvizi. Jam dažnai tekdavo lankytis varganuose būstuose, kurių dujų įranga neatitiko šiuolaikinių normų. Šių būstų savininkai, nelaimingi senukai, neturėjo pinigų sumokėti už rekonstrukciją, ir Lionelis būdavo priverstas atjungti dujas.

– Žmonės gyvena tokiomis siaubingomis sąlygomis... sunku net įsivaizduoti. Kartais visokių keistybių prisižiūrėdavau, – linguodamas galva, kalbėjo Lionelis. Savo gyvenimu jis nesiskundė. – Rajonas, tiesą sakant, nekoks, net pavojingas. Yra vietų, kur geriau nekišti nosies. Bet apskritai gyventi galima. Nenoriu apie tai kalbėti, juk dabar atostogos, – baigė jis ir pasuko valgyklos link pietauti kartu su mūsų grupės turistais.

Aš pasiėmiau keletą informacinių brošiūrų ir nuėjau skaityti į savo kambarį. Nenorėjau pietauti su grupe. Žmogus gali įvertinti save tik bendraudamas su kitais; štai kodėl bendravimas toks nepakenčiamas. Lėja papasakojo man, kad Samujo sala ne tik atogrąžų rojus, bet ir *hype** susibūrimo vieta. Per pilnatį jie surengia grandiozinį *rave*** gretimoje Lanta saloje; ten narkomanų atvažiuoja net iš Australijos ir Vokietijos.

– Panašiai kaip Goa, – įsiterpiau aš.

– Ką ten Goa, – atkirto ji. – Goa renkasi *padugnės*. Norint patekti į tikrą *rave* dabar reikia keliauti į Samujo salą arba Lomboką.

* narkomanas (*amer. šnek.*).

** siautėjimas, išgertuvės, orgija (*angl.*).

Turiu pasakyti, kad neturėjau jokio noro ten atsidurti. Viso labo tenorėjau gauti visavertį *body massage* su kokybišku seksu. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad nėra nieko paprasčiau. Vartydamas informacinius leidinius, su vis didėjančiu ilgesiu įsitikinau, kad Samujo saloje siūlomos itin retos paslaugos, gerokai besiskiriančios nuo čionykščių. Čia siūlė įvairiausių rūšių akupunktūrą, aromatingųjų aliejų įtrinimų, vegetarinę virtuvę ir kinų gimnastiką, o štai apie *body massage* arba *go go* barus – jokios užuominos. Be to, čia visur buvo justi slogus amerikietiškas, dar blogiau – kalifornietiškas, skonis, propaguojantis *healthy life** ir meditacinę veiklą. Brošiūroje *What's on Samui*** radau skaitytojo, kažkokio Gajaus Hopkinso, laišką; save jis apibūdino kaip *health addict****. Jis jau dvidešimt metų reguliariai atvažiuodavo į salą. *The aura that backpackers spread on the island is unlikely to be erased quickly by upmarket tourists*****, – baigė laišką jis; tokie dalykai tikrai varo neviltį. Ieškoti nuotykių nėra kur, viešbutis stovi atkampioje vietoje, čia apskritai nieko nėra. Salos žemėlapyje net nebuvo nurodytas aiškus centras, buvo pažymėta tik keletas panašių į mūsų bungalų, išsibarsčiusių prie ramaus paplūdimio. Aš šiurpdamas prisiminiau, su kokiu susižavėjimu apie Samujo salą rašė kelionių vadovas *Routard*. Na ir įmerkiau uodegą. Mane guodė (deja, tik teoriškai) viltis, kad šį vakarą aš galėsiu ką nors išdulkinti. O dabar man neliko nieko kita, kaip vėl imtis „Firmos“. Peršokau du šimtus puslapių į priekį, paskui penkiasdešimt grįžau atgal ir atsitiktinai aptikau intymią sceną. Intriga

* sveiką gyvenimą (*angl.*).

** „Kas yra Samujo saloje?“ (*Angl.*)

*** sveiko gyvenimo būdo fanatiką (*angl.*).

**** Pinigingos publikos buvimas dar negreitai išguis iš salos čia viešpataujančią sveiką turizmo dvasią (*angl.*).

jau buvo kaip reikiant įsibėgėjusi: Tomas Kruzas persikėlė į Kaimanų salas ir ten kūrė (o gal, atvirkščiai, demaskavo – iš teksto neaišku) kažkokią sistemą, leidžiančią išvengti mokesčių. Žodžiu, jis ten susipažino su gražuole metise, sprendžiant iš jos elgesio, toli gražu nebaikščia mergina. „Mičas išgirdo šlamesį ir pamatė, kaip prie Eilen kojų nukrito sijonas; ji mūvėjo tik kelnaitėmis su virvele". Aš nutraukiau žemyn praskiepo užtrauktuką. Toliau buvo pateiktas keistas, psichologiškai sunkiai suvokiamas fragmentas. „Išeik, – šnibždėjo jam vidaus balsas. – Mesk alaus butelį į vandenyną, o sijoną ant smėlio. Ir kuo greičiau dumk namo!" Bet Eilen, laimė, „grakščiu judesiu užlaužė rankas už nugaros ir atsisegė liemenėlę. Ši nuslydo ir apnuogino krūtis, kurios dabar atrodė dar putlesnės. „Gal galite palaikyti?" – paklausė ji ir ištiesė jam švelnią ir lengvą kaip plunksna baltą liemenėlę". Aš iš visos jėgos įnirtingai smaukiau falą. Prieš akis mačiau naktį ir pusnuoges metises. Pagaliau pasitenkinęs atsidusau ir supyliau spermą į atverstą knygą. Ji sulips; na ir tegul, vis tiek antrą kartą to paties epizodo nebeskaitysiu.

Rytą paplūdimys buvo tuščias. Tuojau po pusryčių išsimaudžiau; oras buvo vasariškai šiltas. Netrukus saulė ims kopti dangumi aukštyn, baltosios rasės individams padidės rizika susirgti odos vėžiu. Planavau paplūdimyje būti tiek, kiek kambarinėms reikia laiko sutvarkyti mano kambarį, o paskui grįžti, atsigulti į lovą ir įsijungti kondicionierių; šią *laisvą dieną* aš ketinau leisti itin ramiai.

Tuo metu Tomas Kruzas tebesipainiojo istorijoje su metise; negana to, nusprendė viską papasakoti savo žmonai (jos netenkino tik mylimosios vaidmuo – čia ir slypėjo didžiausia problema: ji būtinai norėjo būti pati seksualiausia ir pati geidžia-

miausia iš visų moterų). Tas idiotas elgėsi taip, tarytum iš tikrųjų jo santuokai kas nors būtų grėsę. „Jeigu ji įstengs būti šaltakraujiška ir kilniaširdiška, jis pasakys jai, jog labai gailisi, ir pažadės, kad tai daugiau niekada nebepasikartos. Jeigu ji pradės raudoti, tuomet jis maldaus atleidimo, – jeigu reikės, net ir ant kelių, – ir prisieks Biblija, kad tai niekada nebepasikartos.“ Žodžiu, tas pats per tą patį. Ir vis dėlto nuolatinės ir niekam neįdomios pagrindinio veikėjo sąžinės kančios trukdė rutuliotis siužetui, kuris, šiaip ar taip, buvo dramatiškas: į veiksmą įsipainiojo klaikūs mafiozai, Federalinis tyrimų biuras (FTB), galbūt netgi rusai. Iš pradžių tai mane erzino, vėliau pradėjo vimdyti.

Pabandžiau skaityti kitą amerikiečių bestselerį – „Totali kontrolė“; jį parašė Deividas G. Baldučis, bet jis buvo dar prastesnis. Šį kartą pasakojimas sukosi ne apie advokatą, o apie jauną itin gabų programuotoją, dirbantį po šimtą dešimt valandų per savaitę. Užtat jo žmona dirbo pas jį advokate po devyniasdešimt valandų per savaitę. Jie turėjo vaiką. Piktadarės vaidmuo atiteko kažkokiai Europos kompanijai, bandžiusiai machinacijomis užvaldyti rinką, į kurią pretendavo ta pati amerikiečių įmonė, kur dirbo pagrindinis veikėjas. Per derybas europiečiai piktadariai rūkė „visai nesivaržydami“, baisiausiai nuodijo orą, bet herojus ištvėrė ir šitą smūgį. Mano kantrybė išseko – aš išrausiau paplūdimio smėlyje duobę ir palaidojau abi knygas; dabar reikėjo susirasti ką skaityti. Gyventi be knygų pavojinga: žmogus turi tenkintis realybe, o tai rizikinga. Kai man buvo keturiolika, kartą slidinėdamas aš pasiklydau tirštame rūke; turėjau brautis sniego išvartų koridoriais. Tada labiausiai įsiminiau žemus švininius debesis ir visišką tylą kalnuose. Žinojau, kad lavina gali pradėti slinkti bet kurią minutę nuo vieno mano nevikraus judesio ir net be jokios aiškios

priežasties, tarkim, dėl nedidelio temperatūros svyravimo ar vėjo dvelksmo. Jei taip atsitiktų, sniego masė pagriebtų mane ir blokštų iš kelių šimtų metrų aukščio į uolėto kalnagūbrio papėdę. Tikriausiai mirčiau akimirksniu. Kad ir kaip būtų, jokios baimės nejutau. Būtų apmaudu, jeigu taip atsitiktų iš tikrųjų, apmaudu dėl savęs ir dėl draugų. Jeigu galėčiau rinktis, mirti norėčiau labiau pasiruošęs ir iškilmingiau, kad būtų ir ligų, ir ceremonijų, ir ašarų. Tiesą sakant, tąkart labiausiai apgailestavau, kad dar nebuvau pažinęs moters. Žiemos mėnesiais mano tėvas išnuomodavo antrą aukštą; tais metais pas jį apsigyveno architektų šeima. Jų dukteriai Silvijai, kaip ir man, buvo keturiolika; atrodo, aš jai patikau, bent jau sprendžiu iš to, kad ji ieškodavo mano draugijos. Silvija buvo nedidelio ūgio grakšti juodaplaukė garbanota mergina. Įdomu, ar jos gaktos plaukai irgi juodi ir garbanoti? Štai kokios mintys lindo man į galvą, kai aš sunkiai broviausi kalno šlaitu. Nuo tos dienos dažnai mąstydavau apie šią savo būdo savybę; kai man, galbūt net mano gyvybei, gresia pavojus, gal net mirtinas, visiškai nesijaudinu, adrenalinas neišsiskiria. Aš nesu patyręs tokių pojūčių, kurie taip traukia ekstremalaus sporto mėgėjus. Nesu drąsus ir visada stengiuosi išvengti pavojaus; kai jis iškyla, būnu ramus kaip veršis. Čia nereikėtų ieškoti kokios nors gilios prasmės – tai susiję su fiziologija, hormonų kiekiu; kalbama, kad yra būtybių, panašių į mane, nė kiek nesusijaudinančių net tada, kai žvelgia į moters kūną. O aš, žiūrėdamas į jį anksčiau, o kartais ir dabar įpuolu į ekstazę ir nieko negaliu sau padaryti. Bet daugelyje gyvenimo situacijų jaučiuosi tuščias – kaip išvalytas dulkių siurblys.

Saulė jau pradėjo kepinti. Paplūdimyje pasirodė Babetė su Lėja. Jos įsikūrė už kokių dešimties metrų nuo manęs. Šiandien jos abi buvo apsinuoginusios krūtis, mūvėjo tik baltomis bra-

ziliškomis maudymosi kostiumėlio kelnaitėmis. Ko gero, susipažino su kažkokiais vaikinais, nors nemanau, kad būtų ketinusios su jais permiegoti; tie vaikinai buvo aukšto ūgio, raumeningi, bet šiaip niekuo neišsiskiriantys.

Aš atsistojau, susirinkau daiktus; Babetė šalia rankšluosčio buvo pasidėjusi moterų žurnalą *Elle*. Atsisukęs pažvelgiau į jūrą: draugės maudėsi, juokavo su vaikinais. Aš pasilenkiau, įsikišau žurnalą į krepšį ir ilgai ėjau paplūdimiu.

Jūra buvo rami, nukreipiau žvilgsnį tolyn į rytus. Anoje pusėje tikriausiai yra Kambodža arba Vietnamas. Kažkur vidury tarp kranto ir horizonto plaukė jachta; galbūt taip laiką leidžia kokie nors milijonieriai, vagojantys tolimas jūras; taip gyvenant visada esama ir monotonijos, ir romantiškumo.

Prie manęs artėjo Valeri, ji ėjo prie pat vandens ir kartkartėmis valiūkiškai šokčiojo traukdamasi nuo artėjančios bangos. Aš staiga pakėliau galvą ir su skausmu turėjau pripažinti, kad Valeri kūnas tiesiog nuostabus; jos krūtys buvo įspraustos į liemenėlę. Vos pastebimai mostelėjau ranka, nes maniau, kad ji manęs nepastebėjo; bet iš tikrųjų ji jau pamatė mane. Ne taip paprasta nejučiom užklupti moterį.

– Jūs skaitote *Elle*? – nustebusi šiek tiek pašaipiai paklausė ji.

– Ėėė... – numykiau aš.

– Ar galėčiau pavartyti? – paprašė ir atsisėdo šalia manęs.

Nesivaržydama įprastais judesiais pervertė žurnalą: pirmiausia atsivertė madų puslapį, paskui perskaitė pirmųjų puslapių antraštes: „*Ji* nori perskaityti“, „*Ji* nori išeiti iš namų...“

– Ar vakar vakare vėl ėjote į masažo saloną? – pašnairavusi į mane, paklausė Valeri.

– Mhm... ne. Aš jo neradau.

Ji energingai papurtė galvą ir ėmė skaityti pagrindinį žurnalo straipsnį: „Ar jūs užprogramuota ilgai mylėti?“

– Na, kokie rezultatai? – po šiokios tokios pauzės paklausiau.

– Aš nieko neturiu, – paprastai atsakė ji.

Toji mergina visiškai išmušė mane iš vėžių.

– Man sunku suprasti tai, ką rašo šis žurnalas, – pasakė ji. – Jame kalbama tik apie madą, *naujas tendencijas*, pateikiamos rekomendacijos, ką reikia pasižiūrėti, ką perskaityti, dėl ko kovoti, kokiomis temomis kalbėti... Skaitytojos juk vis tiek negali dėvėti to, ką žurnalo puslapiuose demonstruoja manekenės, tai kodėl aš turėčiau domėtis naujomis tendencijomis? Dažniausiai šį žurnalą skaito pagyvenusios moterys.

– Jūs taip manote?

– Aš tai žinau. Jį skaito mano motina.

– Gali būti, kad žurnalistai rašo, kas domina juos pačius, o ne skaitytojas.

– Ekonomiškai tai turėtų būti nuostolinga; daiktai gaminami, kad tenkintų pirkėjų poreikius.

– Gali būti, kad ir šiuo atveju atsižvelgiama į skaitytojų poreikius.

– Gali būti ir taip... – dvejodama atsakė Valeri.

– Negi manote, kad tada, kai jums sukaks šešiasdešimt, jūs nebesidomėsite naujomis tendencijomis? – mygau aš.

– Tikiuosi, kad ne, – nuoširdžiai atsakė ji.

Aš užsirūkiau cigaretę.

– Jeigu dar būsiu saulėje, turiu išsitepti kremu, – melancholiškai pasakiau.

– Pirma išsimaudykime! Paskui išsitepsite.

Valeri pašoko ant kojų ir nusitempė mane į vandenį.

Ji gerai plaukė. O mano plaukimą vargu ar galima pavadinti plaukimu; šiek tiek įstengiu išsilaikyti vandens paviršiuje, bet greitai pavargstu.

– Jūs greitai pavargstate, – pasakė ji. – Taip yra todėl, kad daug rūkote. Jums reikia sportuoti. Aš jumis pasirūpinsiu!..

Valeri suspaudė bicepsą. O, ne, šnibždėjau, ne. Pagaliau ji nurimo ir atsigulė degintis, prieš tai rankšluosčiu stipriai išsitrynusi galvą. Jos ilgi juodi išsitaršę plaukai labai gražūs. Gaila, bet liemenėlės ji nenusisegė. Labai norėjau pamatyti jos krūtis, pamatyti čia, dabar.

Valeri jautė, kur nukrypusios mano akys, ir nusišypsojo.

– Mišeli... – šiek tiek patylėjusi pasakė ji. Kai ištarė mano vardą, aš krūptelėjau. – Kodėl jūs jaučiatės esąs toks senas? – paklausė žiūrėdama man tiesiai į akis.

Koks klausimas! Man net kvapą užgniaužė.

– Galite iš karto neatsakyti, – maloniai tarė ji. – Aš turiu jums knygą.

Ir Valeri ištraukė iš krepšio knygą.

Nustebau atpažinęs geltoną „Kaukės“ serijos viršelį. Ant jo buvo parašyta: Agata Kristi „Slėnis“.

– Agata Kristi? – paklausiau priblokštas.

– Ir vis dėlto perskaitykite, manau, jums bus įdomu.

Linktelėjau galva kaip koks bukagalvis.

– Ar neinate pietauti? – po akimirkos paklausė ji.

Jau buvo vidurdienis.

– Ne... Tikriausiai, ne.

– Jums nepatinka gyventi kolektyve?

Nieko neatsakęs nusišypsojau. Mes susirinkome daiktus ir kartu išėjome iš paplūdimio. Pakeliui susitikome Lionelį. Jis vaikštinėjo tarytum nerasdamas sau vietos ir dabar atrodė nebe toks laimingas kaip vakar. Įdomu, kodėl taip retai gali pamatyti atostogaujančius vienišus vyrus? Dažniausiai vienišiai būna labai įsitempę; nors ir trokšta būti aktyvūs, papramogauti, nesiryžta rodyti iniciatyvos. Dažniausiai jie taip ir lieka

tuščiomis rankomis; kartais vieniši vyrai susiranda linksmybių. Prie įėjimo į restoraną aš išsiskyriau su Valeri.

Kiekvienoje apysakoje apie Šerloką Holmsą mes, be jokios abejonės, sužinome ką nors nauja apie šio personažo bruožus; autorius kaskart pateikia kokią nors naują detalę (tai gali būti kokainas, smuikas, aistra italų operai, paslaugos, kadaise suteiktos Europoje karaliaujančioms šeimoms, pirmoji byla, kurią Šerlokas išnarpliojo dar būdamas paauglys). Kiekviena tokia smulkmena – pretekstas įtarti slypint kokią nors paslaptį. Taip kuriamas gyvas ir patrauklus paveikslas. Konanas Doilis gebėjo reikiamomis proporcijomis suderinti *atradimo džiaugsmą* ir *pažinimo džiaugsmą*. Aš visada maniau, kad Agata Kristi, palyginti su juo, pernelyg daug dėmesio skiria pažinimo džiaugsmui. Romano pradžioje aprašydama Puaro, ji paprastai pateikia tik kelis jo portreto štrichus, labiausiai į akis krintančias detales (maniakiška aistra simetrijai, lakuoti batai, skrupulingas rūpinimasis savo ūsais); skaitant prasčiausius Agatos Kristi romanus netgi kyla įspūdis, kad įžangines frazes ji tik perrašo iš knygos į knygą.

Bet „Slėnis“ buvo įdomus kitkuo. Manęs nesudomino ambicingosios skulptorės Henrietos personažas – jo Agatai Kristi prireikė todėl, kad galėtų pavaizduoti ne tik kūrybines kančias (viename iš epizodų ji sunaikina didžiulėmis pastangomis sukurtą skulptūrą, nes, jos akimis, jai *kažko* trūksta), bet ir tą nepaprastą skausmą, kurį patiria tik menininkas: tai nesugebėjimas būti *iš tikrųjų* laimingam arba nelaimingam; negalėjimas *iki galo* patirti neapykantos, nevilties, džiaugsmo arba meilės, nes esama kažkokio estetinio filtro tarp menininko ir pasaulio. Kurdama Henrietos paveikslą, rašytoja šiam personažui suteikė daug savo pačios bruožų, ir jos nuoširdumas neke-

lia abejonių. Nelaimei, menininkas, žvelgiantis į pasaulį iš šalies, suvokia jį dvejopai, dviprasmiškai, taigi ne taip brutaliai kaip mažiau įdomus personažas.

Visą gyvenimą Agatos Kristi pažiūros buvo itin konservatyvios, ji nepritarė idėjai apie teisingą turto paskirstymą, bet būtent toks požiūris padėjo jai piešiant negailestingus portretus Anglijos aristokratų, kurių privilegijas ji taip atkakliai gynė. Jos ledi Enketel – groteskinis personažas, beveik netikroviškas, kartais netgi bauginantis. Rašytoja su pasimėgavimu kūrė portretą ledi, nepaisančios žmogaus elgesio normų, kurių visada laikosi prastuomenė; ji, matyt, iš visos širdies džiaugdavosi rašydama štai kad ir tokias frazes: „Sunku *iš tikro* susipažinti, kai namuose įvykdyta žmogžudystė"; be jokios abejonės, autorė simpatizuoja ne ledi Enketel. Ji kur kas šiltesnėmis spalvomis piešia Midž, kuri priversta dirbti pardavėja ir leisti poilsio dienas tarp žmonių, neturinčių jokio supratimo, kas yra *darbas*. Narsi, veikli Midž beviltiškai myli Edvardą. Edvardas laiko save nevykėliu: jis nieko nepasiekė gyvenime, jis *netgi nepajėgė tapti rašytoju*; viso labo rašo tik niūrias ironiškas pastabas žurnalams, kuriuos skaito vien bibliofilai. Jis tris kartus piršosi Henrietai, bet nesėkmingai. Henrieta myli Džoną, ji žavisi jo gyvybingumu, jėga, bet Džonas yra vedęs. Džono nužudymas sutrikdė neišsipildžiusių troškimų pusiausvyrą: galų gale Edvardas suprato, kad Henrieta niekada jo nepamils, nes jis niekada neprilygs Džonui; suartėti su Midž jam irgi nepavyko, taigi atrodė, kad jo gyvenimas galutinai sugriautas. Nuo šio epizodo skaitydamas „Slėnį" patiri keistą jaudulį, lyg plauktum plačia upe. Scenoje, kur Midž išgelbėja Edvardą nuo savižudybės ir šis pasiūlo jai tapti jo žmona, Agata Kristi pasiekia Dikenso meistriškumo aukštumas.

Ji tvirtai suspaudė jį glėbyje. Jis nusišypsojo ir tarė:

– Tu tokia karšta, Midž, tokia karšta...

Štai kokia ji, neviltis, pagalvojo Midž. Ji stingdo širdį, šiurpina ir stumia į visišką vienatvę. Iki šios minutės Midž nežinojo, kad neviltis tokia šalta, manė, kad ji turėtų deginti, liepsnoti, kunkuliuoti. Bet ne. Neviltis – tai ledinės tamsos, nepakeliamos vienatvės bedugnė praraja. O nevilties nuodėmė, apie kurią kalba kunigai, – tai šalta nuodėmė, kai nutraukiami karšti ir gyvi žmonių ryšiai.

Baigiau skaityti apie devintą; paskui atsistojau ir priėjau prie lango. Jūra buvo rami, virš jos šoko miriadai šviečiančių taškelių; aplink mėnulį švytėjo aureolė. Žinojau, kad šiandien Lanto saloje vyks *full moon rave party**; Babetė su Lėja tikriausiai keliaus ten, į salą patrauks nemažai poilsiautojų. Kaip lengva pabėgti nuo gyvenimo, stebėti jį tarytum iš šalies. Kai visi pradėjo ruoštis vakarui, kai prie viešbučio pradėjo važiuoti taksi, o koridoriuose ėmė šurmuliuoti žmonės, jaučiau tik palengvėjimą ir liūdesį.

* pilnaties orgijų vakarėlis (*angl.*).

10

Kra sąsmauka – siaura kalnuota žemės juosta, skirianti Tailando įlanką nuo Andamanų jūros, – šiaurinėje dalyje perskirta Tailando ir Birmos sienos. Ranongo platumoje, pačiuose Birmos pietuose, ji susiaurėja iki dvidešimt dviejų kilometrų; paskui, pamažu platėdama, sudaro Malakos pusiasalį.

Andamanų jūroje yra labai daug salų, bet tik dvi iš jų gyvenamos; ir nė viena iš tų, kurios priklauso Birmai, nesiverčia turizmu. Ir atvirkščiai, Tailandui priklausančios Pango įlankos salos duoda šaliai 43 procentus pajamų, gaunamų iš turizmo. Pati didžiausia iš jų – Puketas. Čia kurortai pradėjo plėtotis devintojo dešimtmečio viduryje, daugiausia lėšų investavo kinai ir prancūzai (kompanija *Aurore* iš pat pradžių Pietryčių Aziją laikė svarbiausiu savo ekspansijos sektoriumi). Skyriuje, skirtame Puketui, *Guide du Routard* demonstruoja didžiausią neapykantą, vulgarų nepadorumą ir agresyvų mazochizmą. Pačioje pradžioje autoriai pareiškia: „Kai kas mano, kad Puketas išgyvena pakilimą, o mes esame įsitikinę, kad jis skęsta“.

„Ir vis dėlto negalime palikti be dėmesio šio Indijos vandenyno perlo, – rašo jie toliau. – Dar prieš keletą metų ir mes liaupsinome Puketą: saulė, pasakiški paplūdimiai, tikras malonumas čia pagyventi. Rizikuodami įlieti sumaišties į tą gerai sustyguotą simfoniją, prisipažįstame: mes nebemylime Puke-

to! *Patong Beach*, pats garsiausias jo paplūdimys, padengtas betonu. Tarp čia atvykstančių turistų – vis daugiau vyrų, daugėja barų, kur dirba prostitutės, šypsenos čia tapo perkamos. Turistų bungalus nuvertė buldozeriai, ten pastatė viešbučius, skirtus vienišiems pilvus užsiauginusiems europiečiams."

Patong Biče mes turėjome praleisti dvi naktis. O baigsis mūsų kelionė trimis laisvomis dienomis Ko Pi Pi – saloje, tradiciškai vadinamoje rojumi. „Ką galima pasakyti apie Ko Pi Pi? – klausiama viename atostogų vadove ir tuojau pat atsakoma: – Tai tas pats, kas kalbėti apie apviltą meilę... Norėtume pasakyti ir ką nors geresnio, bet liežuvis neapsiverčia." Tiems mazochistams negana to, kad patys nelaimingi, jiems dar reikia nuodyti gyvenimą kitiems. Nuvažiavęs trisdešimt kilometrų, autobusas sustojo prisipilti benzino, o aš išmečiau *Guide du Routard* į degalinės šiukšlių dėžę. „Tipiškas Vakarų mazochistas", – pamaniau. Kai nuvažiavome kokius tris kilometrus, apsižiūrėjau, kad nebeturiu ko skaityti; likusią kelionės dalį teks apsieiti be apsauginio spausdintos produkcijos ekrano. Apsidairiau aplinkui, krūtinėje daužėsi širdis, išorės pasaulis tarytum priartėjo prie manęs. Kitoje pusėje sėdinti Valeri nuleido sėdynės atlošą ir pusiau gulėdama svajojo, o gal snaudė pasisukusi į langą. Nutariau pasekti jos pavyzdžiu. Pro langą plaukė peizažas, ten augo visokiausių rūšių augalai. Nebuvo kas veikti, todėl paprašiau Renė paskolinti man kelionių vadovą *Michelin*; jame perskaičiau, kad kaučiukmedžio plantacijos ir lateksas – kaučiukinių augalų syvai – vaidina ypač svarbų vaidmenį regiono ekonomikoje; pagal kaučiuko gamybą Tailandas užima trečią vietą pasaulyje. Tikriausiai iš jų žaliavos gaminami prezervatyvai ir padangos; žmonių išradingumas tikrai nusipelno pagarbos. Žmones galima už daug ką kritikuoti, bet visiškai aišku, kad jie – išradingi *žinduoliai*.

Po vakarienės prie Kvai upės grupė daugiau nebekeitė vietų prie stalų. Valeri prisišliejo, jos žodžiais tariant, prie „kuilių stovyklos“, Žoziana rado bendrą kalbą su natūropatais; juos vienijo bendri interesai, ypač pomėgis medituoti. Pusryčiaudamas galėjau iš tolo stebėti, kaip *taikiai diskutuoja* Alberas su Žoziana. Ekologai nenuleido nuo jųdviejų smalsių akių; toje skylėje, kur jie gyveno, – Franš Kontė, be jokios abejonės, daug kas iš meditacijos subtilybių jiems buvo neprieinama. O Babetė su Lėja, nors atvyko iš sostinės, nieko daugiau, be „super“, negalėjo pasakyti; ramus egzistavimas tikrai nebuvo jų gyvenimo svajonė. Taigi prie ano stalo susirinko gana stabilus kolektyvas su dviem skirtingų lyčių *ryškiais lyderiais*, gebančiais bendrininkauti. Prie mūsų stalo reikalai klostėsi ne taip sėkmingai. Žozetė ir Renė nuolatos komentavo valgiaraštį, čionykštis maistas jiems labai patiko, Žozetė netgi ketino parsivežti namo keletą receptų. Jie kritikavo kaimynų stalą, išvadino ten sėdinčiuosius *pretenzingais pamaivomis*; tuo pokalbiai ir baigdavosi, ir aš visada nekantriai laukdavau deserto. Grąžinau Renė *Michelin*. Iki Puketo dar liko važiuoti keturias valandas. Bare nusipirkau „Mekongo“ butelį ir visas keturias valandas kovojau su gėdos jausmu, neleidžiančiu man išsitraukti jo iš krepšio ir ramiai prisilupti; gėdos jausmas buvo stipresnis. Prie įėjimo į *Beach Resortel* mus pasitiko šūkis: BIENVENUE POMPIERS DE CHAZAY*.

– Čia tai bent! – apsidžiaugė Žozetė. – Tavo sesuo gyvena Šazė.

Renė šito neprisiminė.

– Taip, taip... – mygo ji. Imdamas kambario raktą, dar išgirdau, kaip ji pasakė: – Kelionė per Kra sąsmauką – tai prarasta diena.

* Sveikiname Šazė gaisrininkų grupę (*pranc.*).

Deja, ji buvo teisi. Aš išsitiesiau ant plačios lovos ir prisipyliau sklidiną stiklinę alkoholio; paskui dar vieną.

Kai atsibudau, siaubingai skaudėjo galvą; ilgai vėmiau palinkęs prie unitazo. Eiti pas merginas vėlu, pusryčiauti dar per anksti. Spintelės stalčiuje radau anglų kalba išleistą Bibliją ir knygą apie Budos mokymą. *Because of their ignorance*, – perskaičiau aš, – *people are always thinking wrong thoughts and always losing the right viewpoint and, clinging to their egos, they take wrong actions. As a result, they become attached to a delusive existence.** Aš nebuvau įsitikinęs, kad viską gerai suprantu, bet paskutinioji frazė labai gerai perteikė dabartinę mano būseną; nuo tos minties man palengvėjo, ir aš ramiai sulaukiau pusryčių. Prie kaimynų stalo sėdėjo didelė grupė milžiniško ūgio Amerikos negrų – galėjai pamanyti, kad tai krepšininkų komanda. Kiek toliau įsikūrė iš Honkongo atvykę kinai; būdingas kinų bruožas – netvarkingumas, kurio negali pakęsti europiečiai, o tajams padavėjams tai tiesiog kelia siaubą; nors su tuo jie susiduria jau daug metų, niekaip negali priprasti. Skirtingai nei tajai, pedantiški švareivos, kinai valgo godžiai, prisikimšę pilnas burnas prunkščia purkšdami į šonus seiles ir maisto daleles, spjaudo ant grindų, nosį šnypščia pirštais, žodžiu, elgiasi kaip kiaulės. Nepamirškite, kad tų kiaulių pasaulyje labai daug.

Šiek tiek pasivaikščiojęs po Paton Bičo gatves, įsitikinau, kad čia, paplūdimyje, kuris driekiasi net du kilometrus, gali susitikti įvairiausių turistų, atvykusių iš civilizuoto pasaulio. De-

* Dėl savo nemokšiškumo žmonės paprastai mąsto neteisingai, neranda tinkamo požiūrio taško ir, norėdami realizuoti savąjį „aš“, elgiasi klaidingai. Galų gale jie ima gyventi iliuziniame pasaulyje (*angl.*).

šimties metrų atkarpoje aš sutikau japonų, italų, vokiečių, amerikiečių, ką jau kalbėti apie skandinavus ir turtingus Lotynų Amerikos turistus. Viena kelionių agentūros tarnautoja man pasakė: „Visi mes vienodi, visus traukia ten, kur saulė“. Elgiausi taip, kaip elgiasi pavyzdingi normalūs turistai: išsinuomojau minkštą šezlongą, saulės skėtį, išgėriau keletą *Sprite* buteliukų, saikingai pasimaudžiau. Bangos buvo švelnios. Penktą valandą grįžau į viešbutį gerai praleidęs dieną ir ryžtingai nusiteikęs padaryti ją dar įdomesnę. *I was attached to a delusive existence.** Man dar liko barai su mergaitėmis; prieš ten eidamas, pasivaikščiojau restoranų kvartale. Prie *Royal Savoey Seafood* pamačiau amerikiečių porelę, dėmesingai apžiūrinėjančią omarą. „Žinduoliai prieš vėžiagyvius“, – pagalvojau aš. Nutaisęs šypseną prie jų prišoko pardavėjas; tikriausiai norėjo pasigirti, kad šios jūros gėrybės labai šviežios. „Trys...“ – mašinaliai pagalvojau. Gatve plaukė žmonių minia: šeimos, porelės ir, kaip aš, vienišiai; visi atrodė tokie nekaltučiai.

Nebejauni vokiečiai, kai tik išgeria, mėgsta susibūrę užtraukti lėtą ir labai liūdną dainą. Tajams padavėjams tai didelė pramoga, jie susiburia prie dainuojančiųjų ir šūkčioja į taktą.

Sekdamas paskui tris penkiasdešimtmečius vyriškius, šūkčiojančius čia „Ak!“, čia „Ja“, netikėtai atsidūriau gatvėje, kur buvo daug naktinių barų. Trumpais sijonėliais vilkinčios mergaitės varžėsi viena su kita bandydamos nusivilioti mane į vieną iš barų: *Blue Nights, Naughty Girl, Classroom, Marilyn, Venus...* Galų gale aš išsirinkau *Naughty Girl*. Žmonių čia dar nebuvo daug, prie staliukų sėdėjo apie dešimt anglų ir jaunų dvidešimt penkerių ar trisdešimties metų amerikiečių. Sceno-

* Aš įjunkau į iliuzinį gyvenimą (*angl.*).

je disko ir retro ritmu lėtai raivėsi apie dešimt merginų; vienos iš jų mūvėjo baltais bikiniais, kitos – tik dryžuotomis kelnaitėmis. Jos buvo dvidešimtmetės, ruda jų oda – tarytum paauksuota, o kūnai grakštūs ir lankstūs. Kairėje nuo manęs, pasistatęs *Carlsberg* alaus buteliuką, sėdėjo senas vokietis: apvalus pilvukas, žila barzda, ant nosies akiniai – manyčiau, universiteto dėstytojas pensininkas. Kaip užhipnotizuotas žiūrėjo į prieš jį judančius kūnus; sėdėjo ir nejudėjo, akimirką maniau, kad jis negyvas.

Paskui scena paskendo dūmuose, disko muziką pakeitė lėtas polonezas. Merginos išėjo iš scenos, atėjo kitos – su gėlių vainikais ant kaklo ir liemens. Dešimt merginų lėtai sukosi šokio ritmu, iš po gėlių švysčiojo čia krūtys, čia sėdmenys. Senas vokietis žiūrėjo į sceną neatplėšdamas akių; paskui nusiėmė akinius ir nusivalė stiklus, jam akyse spindėjo ašaros. Jis buvo rojuje.

Šio baro merginos neaptarnavo klientų, buvo galima pasikviesti jas prisėsti prie savo staliuko, išgerti su jomis, paplepėti, o paskui, sumokėjus penkis šimtus batų *bar fee** ir susitarus dėl pagrindinės sumos, nusivesti į viešbutį. Atrodo, viena naktis kainavo keturis ar penkis tūkstančius batų, tiek, kiek per mėnesį Tailande uždirba nekvalifikuotas darbininkas; Puketas – brangus kurortas. Senas vokietis davė ženklą vienai iš merginų, mūvinčių baltomis kelnaitėmis su virvute; ji laukė savo eilės grįžti į sceną. Mergina priėjo prie vokiečio ir be jokių ceremonijų atsisėdo jam ant kelių. Jauna, stamantri jos krūtinė siūbavo seniui prieš akis, jis net paraudo iš malonumo. Girdėjau, kaip vadina jį tėtušiu. Sutrikęs sumokėjau už tekilą su citrina ir išėjau; jaučiausi taip, tarsi slapčia žiūrėčiau,

* baro mokestį (*angl.*).

kaip senis tenkina savo aistrą, galbūt paskutinį kartą; tai jaudino, tai buvo pernelyg intymu.

Šalia to baro pamačiau restoraną po atviru dangumi ir užsukau paragauti ryžių su krabais. Beveik prie visų staliukų sėdėjo porelės – vakarietis ir tajė; dauguma vyrų, sprendžiant iš išvaizdos, kalifomiečiai, bent savo manieromis panėšėjo į kalifomiečius ir dėvėjo šiaudines skrybėles. Iš tikrųjų galėjo būti ir australai – juos nesunku supainioti; kad ir kas tokie būtų, visi atrodė sveiki, sportiški ir sotūs. Jie – pasaulio ateitis. Žvelgdamas į jaunus grynakraujus anglosaksus, ryžtingai žygiuojančius per gyvenimą, supratau, kad pasaulio ateitis – sekso turizmas. Prie gretimo staliuko gyvai plepėjo dvi didžiakrūtės dvidešimtmetės tajės; priešais įsikūrė du skustagalviai anglai – laukiniai postmoderno turistai; nepratardami nė žodžio, jie dideliais gurkšniais gėrė alų. Šiek tiek tolėliau sėdėjo dvi spalvingais sarongais – Malaizijos ir Indonezijos gyventojų tautiniais drabužiais – vilkinčios putlios vokietės lesbietės trumpai kirptais raudonais plaukais ir naiviais veidais. Atokiau nuo visų įsitaisė du arabai galai žino iš kokios šalies; jų galvos buvo apmuturiuotos kažkokiais virtuvės rankšluosčiais, matydami tokius per televizijos žinias visi tuoj pat atpažįsta Jesirą Arafatą. Žodžiu, čia suvažiavo turtingi arba santykinai turtingi žmonės, išgirdę viliojamą azijiečių vaginos šauksmą. Keista, bet vos tik metus žvilgsnį į bet kurią porelę buvo galima numanyti, pavyks jiems ar nepavyks šį bei tą nuveikti. Dauguma merginų sėdėjo nuobodžiaudamos; patempusios lūpą, nuolankios, jos šnairavo į kaimynų staliukus. Bet buvo ir tokių, kurios žiūrėjo į savo palydovą laukdamos meilės valandėlės, klausėsi jo kalbos, gyvai atsakinėjo; tokiais atvejais buvo galima įsivaizduoti, kad jie susitars, susidraugaus, gal net užmegs il-

galaikius ryšius. Kaip žinome, mišrios santuokos čia ne retenybė, ypač su vokiečiais.

Pats aš nemėgau susipažinti su baro merginomis; pokalbiai su jomis paprastai sukasi apie sekso paslaugų kainas ir palieka slogų įspūdį. Man arčiau prie širdies masažo salonai, kur pradedama nuo sekso ir tik po to kokie nors santykiai užmezgami arba ne. Pavyzdžiui, nori pasikviesti merginą nakčiai į viešbutį, o ji net neketina ten eiti; arba paaiškėja, kad ji išsiskyrusi, kad namuose jos laukia vaikai; ir liūdna, ir gera žinoti, kad ji skuba pas juos. Baigdamas valgyti ryžius, mintyse ėmiau kurti pornografinį nuotykių filmą, kurį pavadinau „Masažo salonas". Sirjen, jauna tajė iš šalies šiaurės, karštai įsimyli amerikietį studentą Bobą, pakliuvusį į saloną visiškai atsitiktinai; čia jį po išgertuvių atsitempė draugeliai. Bobas net neprisiliečia prie merginos, tik žiūri į ją gražiomis šviesiai mėlynomis akimis ir pasakoja apie savo gimtinę Šiaurės Karoliną ar pan. Jie ima susitikinėti po darbo, bet, deja, jiems tenka išsiskirti: Bobas išvažiuoja į Heilio universitetą baigti studijų. Sirjen laukia ir tikisi, kad jis sugrįš, o kol kas tenkina keistus savo klientų įgeidžius. Nekaltos širdies mergina su įkarščiu laižo ir čiulpia ūsuotus pilvotus prancūzus (antraeilis Žeraro Žiunjo vaidmuo), riebius praplikusius vokiečius (antraeilis kokio nors vokiečių aktoriaus vaidmuo). Pagaliau Bobas grįžta ir nutaria ištraukti Sirjen iš to pragaro; bet kinų mafija nusprendžia kitaip. Bobas prašo pagalbos Jungtinių Amerikos Valstijų pasiuntinio ir humanitarinės asociacijos, kovojančios su tais, kurie prekiauja moterimis, prezidentės (antraeilis Džeinės Fondos vaidmuo). Į tuos reikalus įsipainioja kinų mafija (užsiminti apie triadas), kurią remia Tailando generolai (štai jums ir politinis aspektas, ir demokratijos vertybių svarba), savaime suprantama, prasideda persekiojimai ir gaudynės Ban-

koke. Galų gale Bobas švenčia pergalę. Paskutinėje scenoje Sirjen demonstruoja savo seksualinę patirtį ir pirmą kartą daro tai nuoširdžiai. Kukli masažo salono darbuotoja čiulpė nesuskaičiuojamą daugybę penių ir laukė vieno vienintelio – Bobo penio, per kurį susivienijo visi pasaulio peniai (šią sceną reikėtų patikslinti pagal tai, kaip rutuliosis dialogas). Dvi upės – Čao Praja ir Delaveras – įsilieja viena į kitą. Titrai. Europiečiams aš sukuriu specialią reklamą: „Jeigu jums patiko „Muzikos salonas“, „Masažo salonas“ patiks dar labiau“. Beje, iki filmo dar toli, o dabar man reikia partnerės.

Aš susimokėjau, atsistojau ir žingsniavau penkiasdešimt metrų atsisakinėdamas įvairiausių pasiūlymų. Pagaliau atsidūriau priešais iškabą *Pussy Paradise*. Prieš eidamas į vidų, už trijų metrų pamačiau Roberą su Lioneliu; jiedu gurkšnojo *Irish coffees**. Salės gilumoje už stiklo lyg amfiteatre sėdėjo apie penkiasdešimt mergšių su numeriukais ant krūtinių. Prie manęs prišoko padavėjas. Lionelis atsisuko, pamatė mane ir susigėdęs susigūžė. Atsisuko ir Roberas. Jis tingiai mostelėjo ranka kviesdamas prisėsti prie jų staliuko. Lionelis nervingai kramtė lūpas, jis nežinojo, kur dingti iš gėdos. Padavėjas priėmė mano užsakymą.

– Aš esu dešinių pažiūrų žmogus... – nei iš šio, nei iš to burbtelėjo Roberas. – Ir žinokite...

Pakėlė aukštyn smilių, lyg ketintų mane nuo ko nors apsaugoti.

Aš jau kelionės pradžioje pastebėjau, jog jis mano, kad aš esu *kairuoliškų* pažiūrų, ir tik laukia tinkamos progos pradėti ginčą; bet aš neketinau užkibti jam ant meškerės. Užsirūkiau cigaretę; jis iš aukšto rūsčiai nužvelgė mane.

* airiškąją kavą (*angl.*).

– Laimė – subtilus dalykas, – pamokomu tonu tarė jis. – Ją sunku aptikti savyje ir jos visai neįmanoma rasti išorėje. – Minutėlę patylėjęs, griežtu tonu baigė: – Šamforas*.

Lionelis žiūrėjo į jį susižavėjęs. Roberas, regis, visiškai jį užbūrė. Aforizmas, mano akimis, diskutuotinas: jeigu sukeistume vietomis žodžius „sunku“ ir „neįmanoma“, ko gero, būtume arčiau tiesos; bet aš neturėjau nė menkiausio noro diskutuoti, atvirkščiai, norėjau, kad pokalbis suktųsi apie turistų bendravimui įprastus dalykus. Be to, pajutau, kad mane pradeda jaudinti numeris 47 – dailaus veiduko, nedidelio ūgio laiba putlių lūpų tajė. Ji segėjo raudonu trumpu sijonuku, kojas buvo apsitempusi juodomis kojinėmis. Pamatęs, kad mano dėmesys sutelktas kitur, Roberas pasisuko į Lionelį.

– Aš tikiu tiesa, – tyliai pasakė jis, – tikiu tiesa ir esu įsitikinęs, kad ją galima įrodyti.

Išsiblaškęs klausiausi, ką jis kalba. Baisiausiai nustebau sužinojęs, kad jis – matematikas, turi mokslinį laipsnį ir jaunystėje rašė perspektyvius darbus apie Li grupes. Ši informacija mane itin sudomino: vadinasi, yra žinių sfera arba sritis, kurioje jis įžiūrėjo tiesą – realią, įrodomą.

– Taip... – lyg apgailestaudamas pasakė jis. – Be jokios abejonės, tai būtų galima pademonstruoti kur kas ryškiau.

Vėliau Roberas dėstė parengiamuosiuose kursuose; brandžiausius savo metus atidavė darbui, neteikusiam jam džiaugsmo – tąsėsi su jaunais idiotais, iš kurių patys gabiausieji svajojo studijuoti Centriniame politechnikos institute.

– Beje, aš vis tiek nebūčiau tapęs mokslininku, – pridūrė jis. – Nedaug kas pasiekia tokias aukštumas.

* *Šamforas de Nikola* (1741–1794) – prancūzų moralistas, knygos „Maksimos ir mintys“ autorius.

Aštuntojo dešimtmečio pabaigoje jis dalyvavo ministerijos komisijos, vadovaujančios matematikos mokymo reformai, darbe. Kaip sakė, tai buvo visiškas idiotizmas. Dabar jam penkiasdešimt treji; prieš trejus metus jis išėjo į pensiją ir pamėgo sekso turizmą. Buvo vedęs tris kartus.

– Aš esu rasistas... – džiaugsmingai pareiškė jis. – Aš tapau rasistu... Kelionės, – pridūrė, – pasėja mumyse rasinių prietarų arba sustiprina jau esamus. Ką gali pasakyti apie kitus žmones, kol jų nepažįsti? Be jokios abejonės, įsivaizduoji, kad jie tokie pat kaip tu; paskui po kurio laiko pradedi suvokti, kad iš tikrųjų viskas yra ne taip. Vakaruose žmogus *dirba* tiek, kiek gali; dažniausiai darbas varo jam nuobodulį, jis šlykštisi juo, bet apsimeta, kad jam įdomu. Tai labiausiai paplitęs reiškinys. Kai man sukako penkiasdešimt, pajutau, kad pavargau nuo dėstytojavimo, nuo matematikos, ir nusprendžiau pasidairyti po pasaulį. Tada išsiskyriau trečią kartą ir nebesitikėjau sekso srityje padaryti kokių nors atradimų. Iš pradžių nukeliavau į Tailandą, paskui – į Madagaskarą. Nuo to laiko aš niekada negulėjau su baltąja moterim, jos manęs nebetraukė. Patikėkite manimi, – tarė jis ir suspaudė ranką Lioneliui, – nė vienos baltosios vagina nėra tokia švelni, klusni, lanksti ir tvirta; jos visiškai sunyko.

Numeris 47 pastebėjo, kad aš nenuleidžiu nuo jos akių; nusišypsojo man ir užsikėlė koją ant kojos; aiškiai mačiau ryškiai raudoną jos keliaraištį. Roberas tebedėstė savo koncepcijas.

– Tuo metu, kai baltieji buvo įsitikinę, kad jie – aukščiausioji rasė, rasizmas nekėlė jokio pavojaus. Devynioliktajame amžiuje persikėlėliai, misionieriai ir pasaulietiniai mokytojai į negrą žiūrėjo kaip į stambų, ne itin plėšrų žvėrį, kurio elgesys gana žaismingas, panašus į beždžionių. Blogiausiu atveju su juo elgdavosi kaip su prijaukintu gyvuliu, naudingu ir galinčiu atlikti gana sudėtingas užduotis; geriausiu atveju įžvelgdavo ja-

me sielą – primityvią, neaptašytą, tačiau gebančią tinkamai apmokius pakilti iki Dievo, iki vakariečio proto aukštumų. Kad ir kaip būtų, į negrą buvo žiūrima kaip į prastesnės rūšies būtybę, kaip į jaunesnįjį brolį, o tokiems žmonėms niekas nejaučia neapykantos, nebent geraširdišką panieką. Toks geranoriškas, sakyčiau, humanistinis rasizmas nieko vertas. Nuo to laiko, kai baltieji pripažino, kad abi rasės yra *lygios*, tapo aišku, kad netrukus bus žengtas dar vienas žingsnis – bus pripažinta, kad jie yra *pranašesni*. Žmogaus prigimtyje nėra tokio dalyko kaip lygybė, – tai pasakęs, jis vėl pakėlė smilių.

Aš jau pasiruošiau išklausyti dar vieną Larošfuko ar kurio nors kito mąstytojo aforizmą, bet Roberas toliau plėtojo pradėtą temą. Lionelis suraukė kaktą.

– Kai baltieji ima save menkinti, – Roberas labai stengėsi būti teisingai suprastas, – atsiranda gera dirva rastis naujai rasizmo atmainai, pagrįstai mazochizmu: istorija rodo, kad dėl to atsiranda prievarta, kyla rasinių karų, žmonės pradedami naikinti masiškai. Pavyzdžiui, antisemitai visi kaip vienas apdalija žydus *tam tikro pobūdžio* pranašumais; paskaitykite antisemitų prieškario straipsnių: labiausiai pribloškia tai, kad tie autoriai mano, jog žydai yra protingesni ir sumanesni už juos, teigia, kad jie turi ypatingų gabumų tvarkant finansus, sako, kad jie labai remia savo bendruomenės žmones. O koks rezultatas? Šeši milijonai lavonų.

Aš vėl ėmiau žiūrėti į 47-ąją. Laukimas visada jaudina, norisi, kad tai truktų kuo ilgiau, bet esama ir pavojaus, kad merginą išsives kuris nors kitas. Pamojau ranka padavėjui.

– Aš ne žydas! – sušuko Roberas, tikriausiai manydamas, kad ketinu jam prieštarauti.

Aš tikrai būčiau galėjęs ta tema pasakyti labai daug; pirmiausia – mes esame Tailande; geltonosios rasės žmones baltie-

ji suvokia ne kaip jaunesniuosius brolius, o kaip išsivysčiusias būtybes, priklausančias kitoms civilizacijoms, toli gražu ne primityvioms ir neretai netgi keliančioms pavojų; be to, aš būčiau galėjęs jam priminti, kad mes atėjome dulkintis ir plepėdami tik veltui gaištame laiką; turiu prisipažinti, kad tai buvo svarbiausias mano argumentas.

Priėjo padavėjas, Roberas atsainiu mostu užsakė visiems dar po taurę gėrimo.

– *I need a girl,* – tyliai pasakiau. – *The girl forty seven**.

Susijaudinęs padavėjas žiūrėjo į mane nieko nesuprasdamas; prie gretimo staliuko kaip tik tuo metu atsisėdo kinai, jie kėlė baisų triukšmą.

– *The girl number four seven*!** – garsiai ir aiškiai tardamas skiemenis, sušukau aš.

Jis pagaliau suprato, veidą nušvietė šypsena, puolė prie mikrofono, stovinčio priešais stiklą, ir kažką pasakė. Kekšė atsistojo, nulipo laiptais ir, susiglosčiusi plaukus, pasuko prie šoninio įėjimo.

– Iš pradžių rasizmas, – pasakė toliau Roberas ir metė žvilgsnį į mano pusę, – reiškėsi vis didėjančia antipatija ir stiprėjančia dviejų skirtingų rasių vyrų konkurencija. Iš tikrųjų rasių kova, – garsiai artikuliavo jis, – vyksta ne ekonomikoje ir ne kultūroje; priežastys yra grynai biologinės – vyrai varžosi dėl jaunų moterų vaginų.

Atrodė, kad netrukus jis pradės paistyti apie darvinizmą, bet tuo metu prie mūsų priėjo padavėjas ir mergina numeris 47. Roberas pakėlė akis ir įdėmiai ją nužvelgė.

– Geras pasirinkimas... – rūsčiai burbtelėjo jis. – Ji tipiška paleistuvė.

* Man reikalinga mergina, keturiasdešimt septinta mergina. (*Angl.*)

** Mergina, kurios numeris keturi septyni! (*Angl.*)

Kekšė droviai nusišypsojo. Pakišau ranką jai po sijonu demonstruodamas, kad dabar aš esu jos globėjas. Ji prisiglaudė prie manęs.

– Iš tikrųjų mano kvartale baltieji jau nebešeimininkauja, – nežinia kodėl pasakė Lionelis.

– Būtent! – provokuojamai sušuko Roberas. – Jūs bijote, ir teisingai darote. Artimiausiais metais rasinių susidūrimų Europoje padaugės, ir viskas baigsis pilietiniu karu, – jis beveik springo. – Viską išspręs Kalašnikovo automatai.

Roberas vienu mauku išgėrė kokteilį; Lionelis baugščiai žiūrėjo į jį.

– Bet man nusispjauti! – Roberas trinktelėjo stiklinę į stalą. – Nors aš vakarietis, galiu gyventi, kur tik panorėsiu, ir pinigų dar turiu. Aš buvau Senegale, Kenijoje, Tanzanijoje, Dramblio Kaulo Krante. Mergšės ten ne tokios patyrusios kaip Tailande, ne tokios švelnios, bet jos neblogai sudėtos ir jų putytės skaniai kvepia.

Roberą užliejo atsiminimai, ir jis nutilo.

– *What is your name*?* – naudodamasis pauze, paklausiau keturiasdešimt septintosios.

– *I am Sin***, – atsakė ji.

Prie gretimo staliuko sėdintys kinai jau išsirinko, ką norėjo, kvaksėdami ir juokdamiesi jie išsiskirstė po kambarius; dabar triukšmo buvo mažiau.

– Mažiulės negrės atsistoja keturpėsčios ir atsuka jums pasturgalius, – užsisvajojęs pasakė Roberas. – Jos rodo jums gaktą ir vaginą, jų gelmės – rožinės spalvos... – baigė šnibždėdamas.

Aš atsistojau. Lionelis žvelgė į mane dėkingumo kupinu

* Koks tavo vardas? (*Angl.*)

** Aš Sin (*angl.*).

žvilgsniu; be jokios abejonės, jis drovėjosi ir dabar džiaugėsi, kad aš pirmas išeisiu su kekše. Atsisveikindamas linktelėjau galva Roberui. Griežtus jo veido bruožus iškreipė ironiška šypsenėlė, jis nedraugiškai žiūrėjo pro sėdinčiuosius salėje kažkur į tolį. Roberas atsivėrė, šiaip ar taip, turėjo galimybę tai padaryti; žinojau, kad greitai jį pamiršiu. Priešais save mačiau palūžusį, galutinai žlugusį žmogų; pamaniau, kad jis net nenori mylėtis. Gyvenimas – tai lėtas imobilizacijos procesas, tai galima pademonstruoti pasitelkus prancūzų buldogo pavyzdį: judrus jaunystėje, pasenęs jis būna visiškai apatiškas. Turint galvoje Roberą, šis procesas gerokai pasistūmėjęs į priekį; jo erekcija tikriausiai dar nesutrikusi, nors ką gali žinoti. Kad ir kaip stengiesi pasirodyti pasisėmęs gyvenimo patirties, nevaidink, kad gerai jį perpratai, gyvenimas vis tiek vieną gražią dieną baigsis. Mūsų likimai panašūs, jo pralaimėjimas – taip pat ir mano pralaimėjimas; kad ir kaip būtų, nejutau mūsų sielų giminystės. Kai nebelieka meilės, niekas nebejaudina sielos. Po akių vokais susilieja spalvotos dėmės; tai vizijos ir sapnai. Bet tik ne tiems, kurie laukia nakties. Aš sumokėjau padavėjui du tūkstančius batų, ir jis palydėjo mane iki durų, vedančių į viršutinius aukštus. Sin laikė mane už rankos; vieną valandą, o gal dvi ji stengsis padaryti mane laimingą.

Rasti masažo salone mergšę, kuri mylisi su malonumu, žinoma, pasitaiko labai retai. Kai tik mes įėjome į kambarį, Sin atsiklaupė priešais mane ant kelių, nutraukė kelnes bei trumpikes ir suspaudė mano penį lūpomis. Pimpalas tuojau pat ėmė standėti. Ji įstūmė penį dar giliau ir liežuviu išlaisvino galvutę. Užmerkęs akis plaukiau į paslaptingus tolius ir vos neiššoviau jai į burną. Ji staiga atsitraukė, šypsodamasi nusirengė, tvarkingai sulankstė drabužius ir padėjo juos ant kėdės.

– *Massage later...** – atsigulė ant lovos ir prasižergė.

Aš įsiskverbiau į ją, judėjau pirmyn atgal, bet staiga susigriebiau, kad pamiršau užsimauti prezervatyvą. Pagal „Gydytojų be sienų" ataskaitas, trečdalis Tailando prostitučių serga AIDS. Negalėčiau tvirtinti, kad pakraupau iš siaubo, bet mano nuotaika sugedo. Iš tikrųjų kokios klaikios visos tos su AIDS kovojančios kampanijos. Pajutau, kaip glemba mano varpa. Sin atsirėmė alkūnėmis ir susijaudinusi paklausė:

– *Something wrong?***

– *Maybe... a condom****, – atsakiau aš.

– *No problem, no condom... I'm OK!***** – linksmai atsakė ji ir, viena ranka suėmusi sėklides, kita ėmė smaukyti varpą.

Apsiverčiau ant nugaros. Ji smaukė vis greičiau ir greičiau, mano smaigas vėl pritvinko kraujo. „Tikriausiai jas apžiūri daktarai", – pamaniau. Kai tik sustiprėjau, Sin apsižergė mane ir stipriai spustelėjo. Apkabinau ją per liemenį, jaučiausi nepažeidžiamas. Jos dubuo kilnojosi vis greičiau, ji įkaito, pražergiau kojas, kad mano penis galėtų skverbtis dar giliau. Malonumas buvo aštrus, man svaigo galva; sulaikiau kvėpavimą, norėjau, kad palaima truktų kaip galima ilgiau. Pamažu nusiraminau. Prisispaudusi prie manęs, ji trynėsi gakta dejuodama iš malonumo; aš glosčiau ranka jai pakaušį. Tą akimirką, kai patyrė orgazmą, Sin garsiai suvaitojo ir griuvo man ant krūtinės. Jutau, kaip susitraukinėja jos makštis. Ji patyrė dar vieną orgazmą – stiprų, pilvinį. Nevalingai suspaudžiau ją savo glėbyje ir baigiau garsiai šaukdamas. Dešimt minučių Sin gulėjo nejudėdama, veidu įsikniaubusi man į krūtinę; paskui

* Masažas vėliau (*angl.*).

** Kas nors ne taip? (*Angl.*)

*** Galbūt... prezervatyvas (*angl*).

**** Jokių problemų, jokių prezervatyvų... Aš švari! (*Angl.*)

atsikėlė ir pasiūlė išsimaudyti po dušu. Rankšluosčiu mane šluostė labai švelniai, kaip kūdikį. Paskui aš atsisėdau ant sofos ir pavaišinau ją cigarete.

– *We have time*, – pasakė ji, – *we have a little time*.*

Sužinojau, kad jai trisdešimt dveji. Savo darbo Sin nemėgo, bet nebuvo kito pasirinkimo – vyras paliko ją su dviem vaikais.

– *Bad man*, – pasakė ji. – *Thai men, bad men*.**

Aš paklausiau, ar ji turi draugių šioje įstaigoje. Nedaug, atsakė Sin. Dauguma jų – labai jaunos ir kvailos, viską, ką tik uždirba, išleidžia drabužiams ir kvepalams. Ji ne tokia, ji rimta, deda pinigus į banką. Po kelerių metų galės mesti šį darbą ir grįžti į savo kaimą; tėvai nebejauni, jiems reikia jos pagalbos.

Išeidamas daviau jai du tūkstančius batų rankpinigių; tai buvo neįtikimai didelė suma. Sin nepatikliai paėmė pinigus ir, sudėjusi delnus prie krūtinės, keletą kartų man nusilenkė.

– *You good man****, – pasakė ji.

Paskui apsivilko mini sijonėlį ir užsimovė kojines; barą uždarys tik po dviejų valandų. Palydėjo mane iki durų ir atsidėkodama vėl sudėjo delnus.

– *Take care*, – pridūrė ji, – *be happy*.****

Susimąstęs išėjau į gatvę. Rytojaus rytą išvykstame aštuntą, prasideda paskutinis mūsų kelionės etapas. Įdomu, kaip laisvą dieną praleido Valeri?

* Mes dar turime šiek tiek laiko (*angl.*).

** Blogas vyras, tajų vyrai – blogi (*angl.*).

*** Tu geras vyras (*angl.*).

**** Saugokis, būk laimingas (*angl.*).

11

– Aš nupirkau dovanų namiškiams, – pasakė Valeri. – Radau nuostabių kriauklių.

Valtis plaukė žalsvai melsvo vandens paviršiumi, prieš akis slinko klintinės uolos, tankiomis džiunglėmis apaugę krantai; būtent tokią aš įsivaizdavau *lobių salą*.

– Turiu pasakyti, kad gamta čia... – tariau aš. – Valeri atsisuko, laukdama, ką pasakysiu. Plaukus ji buvo susisukusi į kuodą, kelios sruogos plaikstėsi vėjyje. – Gamta čia...

Ieškojau žodžių, bet niekaip negalėjau jų rasti. Turėtų būti *pokalbių mokyklų,* juk yra mokyklų, kur mokoma šokti; nebemoku bendrauti su žmonėmis, matyt, pernelyg ilgai buvau įnikęs į buhalteriją.

– Ar galite įsivaizduoti, šiandien gruodžio trisdešimt pirmoji, – ramiai pasakė ji.

Pakėliau akis į skaisčiai mėlyną dangų be jokių debesėlių, paskui nukreipiau žvilgsnį į žalsvai mėlyną vandenyną; ne, aš negaliu to įsivaizduoti. Žmogui tikriausiai reikėjo būti labai ištvermingam, kad susigyventų su šiaurės platumomis.

Son atsistojo ir kreipėsi į grupę:

– Mes artėjame prie Ko Pi Pi. Jau sakiau jums, kad čia negalima plaukti. Ar apsivilkote maudymosi kostiumus? Reikės bristi vandeniu, bet čia negilu. Lagaminus pasiimsite vėliau.

Aplenkėme kyšulį išjungę variklį. Mes atsidūrėme pusapvalėje įlankėlėje. Krantai ir čia buvo apaugę džiunglėmis. Skaidrios šviesiai žalios bangos plakėsi į neįtikimai baltą smėlį. Džiunglių viduryje, uolų fone, buvo matyti palmių lapais dengti mediniai bungalai ant polių. Mes visi nuščiuvome.

– Žemės rojus, – drebančiu iš susijaudinimo balsu sušnibždėjo Silvija.

Gal ji ir perlenkė lazdą, bet nedaug. Tik visiškai aišku, kad ji ne Ieva, o aš – ne Adomas.

Visi grupės turistai vienas paskui kitą išlipo iš valties. Aš padėjau išlipti Žozetei. Ji pasikėlė sijoną iki juosmens ir sunkiai persirito per valties bortą; ten ją sučiupo vyras. Ji buvo susižavėjusi, visą laiką juokėsi. Aš atsisukau; jūrininkas kantriai laukė, kol visi išlips iš valties. Valeri sėdėjo pasidėjusi rankas ant kelių; pašnairavo į mane, sutrikusi nusišypsojo ir pasakė:

– Aš pamiršau apsivilkti maudymosi kostiumėlį.

Mostelėjau rankomis leisdamas suprasti, kad nieko nenusimanau apie tuos dalykus, ir kaip koks kvailys tariau:

– Aš galiu išlipti.

Ji su apmaudu prikando lūpą, atsistojo ir vienu judesiu nusimovė kelnes. Liko tik su plonytėmis nėriniuotomis kelnaitėmis; tokios tikrai netiko mūvėti turistinėse kelionėse. Iš po jų kyšojo gana tankūs juodi plaukeliai. Aš nenusisukau, tai būtų buvę kvaila, bet ir nežiūrėjau išsproginęs akis. Išlipau iš valties per kairį bortą ir ištiesiau jai ranką; Valeri iššoko paskui mane. Mes iki juosmens buvome vandenyje.

Prieš eidama į paplūdimį, Valeri dar kartą apžiūrėjo papuošalus iš kriauklių, kuriuos buvo nupirkusi savo dukterėčioms. Baigęs mokslus institute, Valeri brolis pradėjo dirbti inžinieriumi *Elf*'o įmonėje. Jis lankė kursus ir po dviejų mėnesių išvyko į

Venesuelą, į pirmą savo komandiruotę. Po metų ten vedė. Valeri buvo įsitikinusi, kad iki vedybų jos brolis neturėjo jokios seksualinės patirties; kad ir kaip būtų, į namus jis nebuvo parsivedęs jokios merginos. Tipiškas studento technokrato atvejis; tokie paprastai neturi laiko linksmintis su draugužėmis. Laisvalaikį, kurio jie turi nedaug, leidžia žaisdami nekaltus intelektualius žaidimus, pavyzdžiui, žaidžia šachmatais internete. Vėliau, kai jie gauna diplomą ir pradeda dirbti, atsiranda ir pinigų, ir profesinių įgūdžių, ir sekso; jeigu gyvenimo aplinkybės susiklosto taip, kad jie atsiduria kurioje nors atogrąžų šalyje, retas kuris atsispiria vietos gražuolių kerams. Bertranas vedė maišyto kraujo dailios figūros merginą; daugybę kartų Sen Kė Portrijė paplūdimyje, kai jie kartu svečiuodavosi pas tėvus, Valeri, žiūrėdama į brolienę, patirdavo aistringo geismo priepuolius. Ir niekaip negalėjo įsivaizduoti savo brolio, žaidžiančio meilės žaidimus. Jie turėjo du vaikus ir iš šalies atrodė laiminga šeima. Išrinkti dovaną Chuanai nebuvo sunku: ji mėgo papuošalus, šviesūs akmenys jai labai tiko prie tamsios odos. Bertranui Valeri nenupirko nieko. Anot jos, kai vyras toks dorovingas, labai sunku nuspėti, kas gali suteikti jam malonumą.

Varčiau viešbutyje man į rankas pakliuvusį *Phuket Weekly* ir staiga pamačiau paplūdimiu einančią Valeri. Tolėliau nuogi maudėsi vokiečiai. Kiek padvejojusi, Valeri pasuko į mano pusę. Karšta saulė žilpino akis; jau buvo vidurdienis. Ką gi, teks sužaisti lemiamą partiją. Pro mus pražingsniavo Babetė su Lėja; jos buvo nuogos, tik su krepšiais, permestais per petį. Aš net nemirktelėjau. Valeri, atvirkščiai, nesivaržydama ilgai lydėjo jas smalsiu žvilgsniu. Gražuolės įsikūrė netoli vokiečių.

– Einu išsimaudyti... – pasakiau aš.

– Aš eisiu vėliau, – atsakė Valeri.

Bridau į vandenį, jis buvo šiltas, skaidrus ir visiškai ramus; pačiame paviršiuje plaukiojo mažytės sidabrinės žuvelės. Buvo gana seklu, už šimto metrų nuo kranto aš dar siekiau kojomis dugną. Išsitraukiau iš kelnių kotą, užsimerkiau ir dabar tarytum mačiau Valeri, mūvinčią nėriniuotomis kelnaitėmis, nedaug tepridengiančiomis jos grožybes. Strėlė staigiai pakilo aukštyn – ką gi, visai neblogai; bent šiokia tokia motyvacija. Juk reikia stengtis kabintis į gyvenimą, užmegzti kokius nors santykius su žmonėmis; paprastai aš būnu labai užsisklendęs, ir tai trunka jau seniai. Tikriausiai reikėtų vakarais ką nors veikti: žaisti badmintoną, dainuoti chore ar dar ką nors sugalvoti. Jeigu aš ir prisimindavau kokias nors moteris, tai tik tas, su kuriomis buvau dulkinęsis. Ir tai neblogai; žmogus kaupia atsiminimus, kad turėtų ką prisiminti mirdamas. Kokios mintys lenda į galvą! „*Think positive*, – krimsdamasis įkalbinėjau save, – *think different*“*. Aš lėtai plaukiau į krantą; kaskart po dešimties grybšnių atsistodavau ant kojų ir giliai kvėpavau norėdamas atsipalaiduoti. Išlipęs į krantą pamačiau, kad Valeri nusisegusi liemenėlę. Kol kas ji guli ant pilvo, bet būtinai apsivers, tai neišvengiama, kaip neišvengiamas planetų judėjimas. O kas toliau? Susigūžęs atsisėdau ant rankšluosčio. *Think different*, – mintyse pakartojau. Buvau matęs labai daug moterų krūtinių, daugybę kartų esu glamonėjęs spenelius, laižęs krūtis, bet šį kartą patyriau šoką. Aš ir anksčiau įtariau, kad Valeri krūtys labai gražios, bet kad tokios – negalėjau net įsivaizduoti. Neįstengiau atplėšti akių nuo spenelių ir rudų aureolių aplinkui juos; ji, be jokios abejonės, matė mano žvilgsnį, bet keletą sekundžių tylėjo; atrodė, kad tos sekundės niekada ne-

* Galvok apie ką nors gera, galvok kitaip (*angl.*).

sibaigs. Niekada negali žinoti, ką mąsto moterys. Jos taip lengvai pritaria žaidimo taisyklėms. Kartais nuogos apžiūrinėja save nuo galvos iki kojų ir šaltais veidais vertina savo galimybes suvedžioti. Vyras niekada to nedaro. Trumpai tariant, man neliko nieko kita, kaip tik nusukti akis.

Praėjo kiek laiko, bet saulė kaip ir anksčiau aukštai virš galvos švietė labai ryškiai. Sėdėjau įbedęs akis į baltą smulkų kaip dulkės smėlį.

– Mišeli... – tyliai sušnibždėjo Valeri.

Aš ūmai pasukau galvą, lyg norėdamas išvengti smūgio. Tamsiai rudos jos akys žvelgė tiesiai į mane.

– Kuo tajės geresnės už europietes? – tiesiai paklausė ji.

Negalėdamas atlaikyti jos žvilgsnio, vėl nudūriau akis; Valeri giliai kvėpavo, krūtinė kilnojosi; man netgi pasirodė, kad jos speneliai šiek tiek sustandėjo. Pirmą sekundę norėjau atsakyti: „Niekuo". Paskui į galvą atėjo kita mintis, beje, nelabai vykusi.

– Čia apie tai yra straipsnis, kažkas panašaus į reklaminį reportažą...

Aš ištiesiau jai *Phuket Weekly*.

– Ar šis: *Find your longlife companion... Well educated Thai ladies?..**

– Taip, ten toliau yra interviu.

Besišypsantis Čemas Sevenezis, vilkintis juodu kostiumu, pasirišęs tamsų kaklaraištį, atsakinėjo į klausimus, kuriuos uždavė skaitytojai (skyriuje *Ten questions you could ask***) apie jo darbą agentūroje *Heart to heart****.

* Susiraskite gyvenimo palydovą... Išsilavinusios Tailando ledi... (*Angl.*)
** Dešimt klausimų, kuriuos galėtumėte užduoti ir jūs (*angl.*).
*** Iš širdies į širdį (*angl.*).

There seems to be, – pažymėjo Sevenezis, – *a nearperfect match between the Western men, who are unappreciated and get no respect in their own countries, and the Thai women, who would be happy to find someone who simply does his job and hopes to come home to a pleasant family life after work. Most Western women do not want such a boring husband.*

One easy way to see this, – kalbėjo jis toliau, – *is to look at any publication containing „personal" ads. The Western women want someone who looks a certain way, and who has certain „social skills", such as dancing and clever conversation, someone who is interesting and exciting and seductive. Now go to my catalogue, and look at what the girls say they want. It's all pretty simple, really. Over and over they state that they are happy to settle down FOREVER with a man who is willing to hold down a steady job and be a loving and understanding HUSBAND and FATHER. That will get you exactly nowhere with an American girl!*

As Western women, – baigė jis pakiliu balsu, – *do not appreciate men, as they do not value traditional family life, marriage is not the right thing for them to do. I'm helping modern Western women to avoid what they despise.* *

* Kyla įspūdis, kad Vakarų vyrai, kurių nepastebi ir nevertina tėvynėje, beveik idealiai tinka tajų moterims; jos būtų laimingos, jeigu sutiktų vyrą, kuris paprasčiausiai norėtų dirbti, o po darbo grįžtų namo į jo laukiančią šeimą. Dauguma Vakarų moterų nenori turėti reikalų su tokiu nuobodžiu vyru.

Jūs nesunkiai tuo įsitikinsite paskaitę bet kurio laikraščio asmeninių skelbimų skyrių. Vakarų moterys ieško vyrų, kurie tinkamai atrodytų, turėtų tam tikrų socialinių įgūdžių: mokėtų šokti, įdomiai kalbėti, kad patys būtų įdomūs, jaudinantys ir patrauklūs. O dabar pažiūrėkime mano kataloge, ko nori čionykštės merginos. Viskas gana paprasta. Visos jos tvirtina, kad būtų laimingos, jeigu savo gyvenimą VISAM LAIKUI susietų su vyru, kuris turėtų nuolatinį darbą, būtų mylintis ir supratingas VYRAS bei TĖVAS. Amerikietei merginai toks netiks.

Kadangi Vakarų moterys nevertina vyrų ir tradicinio šeimos gyvenimo, joms apskritai nereikėtų tekėti. Šiuolaikinėms Vakarų moterims aš padedu atsikratyti to, ką jos taip niekina *(angl.)*.

– Panašu į tiesą... – liūdnai pasakė Valeri. – Žinoma, ir čia karaliauja rinka...

Ji padėjo žurnalą ir susimąstė. Pro mus ėjo Roberas; žingsniavo palei krantą susiėmęs rankas už nugaros ir paniuręs žiūrėjo priešais save.

– Šis tipas man nepatinka, – susierzinusi sušnibždėjo Valeri.

– Jis nekvailas, – atsakiau aš.

Tiesą sakant, buvau jam visiškai abejingas.

– Gal ir nekvailas, bet jis man nepatinka. Stengiasi visus šokiruoti, kelia nemalonų įspūdį. Tokie žmonės man nepatinka. Jūs bent jau bandote prisitaikyti.

– Šit kaip? – nustebęs pažvelgiau į ją.

– Na, taip. Žinoma, matyti, kaip jums sunku, tokio pobūdžio kelionės – ne jums, bet jūs visaip stengiatės prisitaikyti. Man atrodo, širdyje jūs esate geras žmogus.

Norėjau apkabinti Valeri, paglamonėti jai krūtinę, pabučiuoti į lūpas, bet kaip koks kretinas nė pirštelio nepajudinau. Artėjo vakaras; virš palmių plaukė saulė; mes pasikeitėme nereikšmingomis frazėmis.

Per Naujųjų metų sutikimo vakarienę Valeri vilkėjo ilgą žalią dekoltuotą suknelę, pasiūtą iš lengvo permatomo audinio. Po vakarienės terasoje grojo orkestras, keistas senas dainininkas sniaukrodamas pro nosį dainavo Bobo Dilano *slow-rock** aranžuotę. Babetė su Lėja prisidėjo prie vokiečių grupės, iš tos pusės, kur jie buvo, sklido garsūs šūksniai. Žozetė ir Renė – mieli storuliai – šoko švelniai apsikabinę. Naktis buvo šilta; aplink spalvingus žibintėlius, pakabintus prie baliustradų, skraidė peteliškės. Jaučiausi prislėgtas, gėriau vieną viskio taurę po kitos.

* lėtas rokas (*angl.*).

– Tai ką tas tipas sakė žurnalo interviu...

– Ką? – Valeri pakėlė į mane akis.

Mes sėdėjome šalia vienas kito ant nendrių suoliuko. Jos krūtis glotniai veržė liemenėlės kriauklės. Ji buvo pasidažiusi blakstienas, ant pečių krito palaidi plaukai.

– Aš manau, kad tokius žodžius būtų galima pasakyti apie amerikiečius. Kalbant apie europiečius, ne viskas taip paprasta.

Valeri dvejodama pakraipė galvą, bet nieko neatsakė. Dabar geriausia būtų pakviesti ją šokti. Aš dar išgėriau viskio, atsilošiau į suoliuko atlošą ir giliai atsidusau.

Kai atsibudau, salė buvo ištuštėjusi. Dainininkas dainavo kažką tajų kalba, jam apatiškai akompanavo būgnininkas; niekas jų nebesiklausė. Vokiečiai dingo, Babetė ir Lėja gyvai kalbėjosi su dviem nežinia iš kur atsiradusiais italais. Valeri jau buvo išėjusi. Vietos laiku buvo trys valandos ryto. Prasidėjo 2001 metai. Paryžiuje jie oficialiai prasidės tik po trijų valandų; Teherane laikrodis muša vidurnaktį, o Tokijuje – penkias. Įvairialypė žmonija įžengė į trečią tūkstantmetį; asmeniškai aš tai padariau ne pačiu geriausiu būdu.

12

Slinkau į savo bungalą apatiškas ir susigėdęs; sode kažkas juokėsi. Eidamas vos nesutraiškiau mažos pilkos rupūžės, tupinčios ant smėlio tako. Ji net nesujudėjo, neturėjo jokio savisaugos instinkto. Anksčiau ar vėliau kas nors vis tiek ją užmins ir suknežins jai stuburą; traiškalas susimaišys su smėliu. Ją užmynęs žmogus pajus kažką minkšta po koja, nusikeiks ir nusivalys padą į žemę. Stumtelėjau rupūžę koja; ji lėtai pajudėjo į priekį. Pastūmiau ją dar kartą, ir ji jau tupėjo pavojaus nekeliančioje pievelėje; galbūt man pavyko pratęsti jos gyvenimą dar keletą valandų. Pats jaučiausi ne ką geriau negu ji. Užaugau ne šeimos kokone ar kokioje nors visuomenės ląstelėje, taigi nebuvo kam rūpintis mano likimu, padėti bėdoje, žavėtis mano nuotykiais ir mano laimėjimais. Aš nesukūriau jaukių namų: likau nevedęs, vaikų neturėjau; nėra žmogaus, kuris norėtų padėti galvą man ant peties. Aš kaip žvėris gyvenau vienas, vienas ir mirsiu. Keletą minučių kamavausi gailėdamas savęs.

Kita vertus, gamta sukūrė mane stiprų, mano kūnas sudėtas kur kas geriau nei kai kurių gyvūnų; galiu tikėtis, kad mano gyvenimas bus ilgas – kaip dramblio arba varno; aš nebūsiu sunaikintas taip paprastai kaip toji maža amfibija.

Kitas dvi dienas leidau laiką užsidaręs bungale. Išeidavau tik retkarčiais, nutaikydamas akimirką, kai manęs niekas nematydavo. Traukdavau į parduotuvę, ten pirkdavau pistacijų ir butelį „Mekongo“. Buvo baisu ir pagalvoti, kad galiu susitikti Valeri prie pietų stalo ar paplūdimyje. Kai ką mes padarome gana lengvai, bet yra dalykų, kurių, atrodo, niekaip neįstengiame padaryti; iš to ir susideda gyvenimas.

Sausio antrąją po pietų radau po savo durimis pakištą agentūros *Nouvelles Frontières* anketą; buvo prašoma įvertinti jos darbą organizuojant šią kelionę. Ją užpildžiau kruopščiai, beveik visose grafose įrašiau „gerai“. Ir iš tikrųjų viskas buvo organizuota pakankamai gerai. Atostogos buvo patenkinamos. Kelionė buvo *cool**, ir, kaip buvo žadėta jos reklamoje, nuotykių pakako. Grafoje „Asmeninės pastabos“ parašiau tokį ketureilį:

Vos tik pabudęs pajuntu, kad atsidūriau
Kruopščiai suliniuotame pasauly,
Ir šio gyvenimo anketoje dedu žymas,
Nes aš žinau, kas vyko po šia saule.

Sausio trečiosios rytą susikroviau lagaminus. Pamačiusi mane valtyje, Valeri norėjo kažką sakyti, bet nesiryžo; aš nusisukau. Son atsisveikino su mumis Puketo oro uoste; mes atvažiavome anksčiau, iki lėktuvo pakilimo dar buvo likusios trys valandos. Užregistravęs bilietą, nusprendžiau pasidairyti prekybos centre. Vaikštinėjau po oro uosto krautuvėles, primenančias pirkias. Jos buvo suręstos iš tiko medžio ir dengtos palmių šakomis. Siūlomų prekių asortimentas atitiko tarptau-

* nuostabi (*angl.*).

tinius standartus. Jose galėjai nusipirkti firmos *Hermès* kaklaskarių, kvepalų *Yves Saint Laurent*, *Vuitton* krepšių. Čia buvo ir čionykštės produkcijos: kriauklių, visokiausių dailės mažmožių, Tailando šilko kaklaskarių; visos prekės buvo pažymėtos šifriniais kodais. Žodžiu, oro uosto krautuvėlėse dar galima rasti tautinių atributų, bet jos jau buvo prisitaikiusios tenkinti viso pasaulio vartotojų poreikius. Prieš palikdami šalį turistai pakliūva į savotišką tarpinę teritoriją, ne tokią įdomią, bet ir ne tokią bauginamą kaip dar nepažinta šalis. Jaučiausi taip, tarytum gyvenčiau pasaulyje, kuris siekia vis labiau panėšėti į oro uostą.

Pamačiau koralų krautuvėlę ir kažkodėl panorau nupirkti dovaną Mari Žanai; tiesą sakant, tik ji viena man ir liko pasaulyje. Ką jai nupirkti – vėrinį, segę? Rausiausi dėžėje ir staiga už dviejų žingsnių pamačiau Valeri.

– Noriu išrinkti vėrinį, – sutrikęs pasakiau.

– Brunetei ar blondinei?

Valeri balse nuskambėjo apmaudo gaidelė.

– Mėlynakei blondinei.

– Tuomet geriau tiktų šviesūs koralai.

Ištiesiau keleivio taloną merginai, stovinčiai už prekystalio. Mokėdamas pinigus, pasakiau Valeri:

– Tai mano kolegei...

Nuskambėjo labai apgailėtinai. Ji keistai pasižiūrėjo į mane, tarytum nesumodama kaip elgtis: skelti antausį ar nusikvatoti man tiesiai į veidą; nieko panašaus ji nepadarė, išėjo kartu su manimi iš krautuvėlės. Dauguma mūsų grupės turistų, tikriausiai jau spėjusių apsipirkti, sėdėjo ant suolų keleivių salėje. Aš sustojau, įkvėpiau visa krūtine oro ir atsisukau į Valeri.

– Mes galėtume susitikti Paryžiuje... – pagaliau išspaudžiau.

– Jūs taip manote? – ji buvo negailestinga.

Nieko neatsakiau, tik pasižiūrėjau į ją.

– Būtų gaila... – bandžiau paaiškinti aš; beje, nesu įsitikinęs, kad tai pasakiau garsiai.

Valeri apsižvalgė, pamačiusi ant artimiausio suolo sėdinčias Babetę su Lėja, susierzinusi nusisuko. Paskui išsitraukė iš krepšio užrašų knygutę, išplėšė lapelį ir greitai kažką užrašė. Padavusi jį man, dar norėjo kažką sakyti, bet apsigalvojo ir patraukė mūsų grupės link. Lapelį su jos mobiliojo telefono numeriu įsikišau į kišenę.

ANTRA DALIS

KONKURENCINIS PRANAŠUMAS

1

Lėktuvas Ruasi oro uoste nusileido vienuoliktą valandą; bagažą gavau labai greitai; pusę pirmos jau buvau namuose. Šeštadienis, galėčiau pasivaikščioti po parduotuves, paieškoti ko nors namams. Kai ėjau Muftaro gatve, pūtė ledinis vėjas, nieko nesinorėjo. Kovotojai už gyvūnų teises pardavinėjo geltonus lipdukus. Po švenčių paprastai žmonės perka mažiau maisto produktų. Nusipirkau keptą viščiuką, du butelius baltojo bordo ir paskutinį *Hot Video* numerį. Ne itin išranku, juk, šiaip ar taip, – *week-end**, bet, mano galva, ko nors daugiau aš nenusipelniau. Suvalgiau pusę viščiuko, apskrudusi riebi odelė kėlė pasišlykštėjimą. Šiek tiek po trijų paskambinau Valeri. Ji atsakė po antro skambučio. Taip, šį vakarą ji laisva; taip, ji sutinka kartu pavakarieniauti. Aš galiu užeiti pas ją aštuntą valandą; ji gyvena Rėj gatvėje, prie Monsuri parko.

Valeri atidarė duris. Mūvėjo baltomis sportinėmis *jogging*** kelnėmis ir trumpais *tee-shirt****.

– Aš pasirengusi, – pasakė ji ir ranka atmetė plaukus atgal.

* savaitgalis (*angl.*).

** bėgiojimo (*angl.*).

*** marškinėliais (*angl.*).

Apkabinau Valeri per liemenį ir prisitraukiau prie savęs. Ji pravėrė lūpas ir staiga kyštelėjo man į burną liežuvį. Tarytum elektra būtų trenkusi, vos nepraradau sąmonės; įsiaistrinau akimirksniu. Neatsitraukdama nuo manęs, ji ranka pastūmė duris, dusliai trinktelėjusios, jos užsidarė.

Apšviestas tik vienos stalinės lempos, kambarys atrodė didžiulis. Valeri apsikabino mane per juosmenį ir apgraibomis nusivedė į miegamąjį. Prie lovos pabučiavo dar kartą. Pakėliau marškinėlius ir paglosčiau krūtis; ji kažką sušnibždėjo, bet žodžių nesupratau. Atsiklaupęs ant kelių numoviau jai kelnes, paskui kelnaites. Prigludau veidu prie genitalijų. Valeri tarpukojis buvo sudrėkęs, makštis atsivėrusi, ji gundomai kvepėjo. Sudejavusi krito ant lovos. Greitai nusirengiau ir įsiskverbiau į ją. Mano varpa buvo karšta, degiau iš geismo.

– Valeri, – pasakiau, – aš ilgai neištversiu.

Ji prisitraukė mane prie savęs ir sušnibždėjo į ausį:

– Baik...

Jutau, kaip susitraukinėja jos makšties sienelės. Man atrodė, kad ištirpau erdvėje, kad gyvas liko tik mano penis. Virpėjau nuo iki šiol dar nepatirtos palaimos. Ejakuliacija truko ilgai, su pertraukomis. Prieš iššvirkšdamas girdėjau, kaip rėkiu. Už vieną tokią akimirką galima ir gyvybę atiduoti.

Aplink mane plaukiojo geltonos ir mėlynos žuvelės. Stovėjau kokius du metrus paniręs į vandenį, virš kurio švietė saulė. Netoliese, prie koralų rifo, atsisukusi į mane nugara, stovėjo Valeri. Mes buvome nuogi. Žinojau, kad nesvarus tapau dėl vandens tankio, bet mane stebino tai, kad galiu kvėpuoti. Keletą kartų grybštelėjęs priartėjau prie Valeri. Rifas buvo aplipęs kažkokiais fluorescuojančiais sidabriniais žvaigždės formos organizmais. Vieną ranką uždėjau jai ant krūtinės, kitą

žemiau pilvo. Ji išsirietė lanku ir prisispaudė prie manęs sėdmenimis.

Staiga pabudau; jau buvo naktis. Atsargiai praskėčiau Valeri kojas ir ėmiau skverbtis į ją. Paseilėjęs pirštus pagloščiau jai klitorį. Iš dejonių supratau, kad ji nemiega. Valeri atsikėlė ir atsiklaupė. Stūmiausi vis gilyn, jausdamas, kad ji netrukus baigs. Ji tankiai alsavo. Tą akimirką, kai patyrė orgazmą, Valeri krūptelėjo ir sušuko širdį veriančiu balsu; paskui apmirė netekusi jėgų. Išsitiesiau šalia jos. Ji atsipalaidavo ir apkabino mane; mes buvome suprakaitavę.

– Gera pabusti patyrus ekstazę, – pasakė ji ir uždėjo ranką man ant krūtinės.

Kai vėl pabudau, buvo rytas; lovoje gulėjau vienas. Išlipau iš lovos ir išėjau iš miegamojo. Gretimas kambarys iš tikrųjų buvo labai didelis, o jo lubos aukštos. Virš sofos kabojo knygų lentynos. Valeri buvo išėjusi; virtuvėje ant stalo palikta duonos, sūrio, sviesto, uogienės. Įsipyliau puoduką kavos ir vėl atsiguliau. Po dešimties minučių grįžo Valeri, ji parsinešė raguolių, šokoladinių bandelių. Pusryčius į miegamąjį atnešė ant padėklo.

– Lauke siaubingai šalta, – rengdamasi pasakė ji.

Prisiminiau Tailandą.

– Valeri... – neryžtingai pradėjau. – Kuo aš tave sudominau? Aš negražus ir neįdomus. Nesuprantu, kuo galėjau tave patraukti.

Valeri pažvelgė į mane, bet nieko neatsakė; sėdėjo beveik nuoga, tik su kelnaitėmis.

– Aš rimtai klausiu, – pasakiau. – Esu senstelėjęs, nemokantis bendrauti, prie nuobodaus gyvenimo jau pripratęs tipas. Staiga atsirandi tu, draugiška, švelni, ir padarai mane lai-

mingą. Nieko nesuprantu. Man atrodo, tu matai mane ne tokį, koks aš esu iš tikrųjų. Tikriausiai tu nusivilsi manimi.

Ji šypsojosi, bet atsakyti delsė; paskui padėjo ranką man ant sėklidžių ir prisiglaudė veidu. Aš priėmiau kovinę padėtį. Valeri apvyniojo plaukų sruogą aplink mano pabūklo vamzdį ir ėmė judinti jį pirštais.

– Nežinau... – sušnibždėjo glamonėdama. – Man patinka, kad tu nepasitiki savimi. Aš labai norėjau tavęs per visą kelionę, dėl to krausčiausi iš proto, vien apie tai galvojau.

Valeri paėmė sėklides į delną ir suspaudė; kita ranka ištepė mano kotą aviečių uogiene, paskui liežuviu ją nulaižė. Nebeįstengdamas daugiau tvardytis, iš visų jėgų bandžiau susilaikyti – pražergiau kojas. Ji laižė mane vis greičiau, lūpomis liesdamasi prie varpos; kai liežuviu ėmė glamonėti galvutę, šliūkštelėjau jai į burną. Valeri urgzdama nurijo spermą, paskui lūpomis nulaižė nutiškusius lašus. Palaimos banga nusirito per mano kūną, įsiliejo į visas gyslas. Valeri atitraukė burną ir, atsigulusi man prie šono, prisiglaudė.

– Gruodžio 31-osios naktį aš buvau jau nusprendusi pasibelsti į tavo kambario duris, bet taip ir nesiryžau. Buvau įsitikinusi, kad mums nepasiseks; baisiausia, kad aš net pykti ant tavęs negalėjau. Grupinėse kelionėse žmonės aktyviai bendrauja, bet toks artumas – dirbtinis; visi gerai žino, kad daugiau niekada nebesusitiks. Seksualiniai ryšiai užsimezga itin retai.

– Tu taip manai?

– Aš žinau. Juk atliekamos specialios apklausos. Tokie ryšiai retai užsimezga net tarp tų, kurie renkasi klubinį poilsį, nors, tiesą sakant, seksas ir yra tokio projekto esmė. Tų, kurie renkasi klubinį poilsį, paskutiniuosius dešimt metų labai sumažėjo, nors esama tendencijos mažinti kainas. Tai būtų galima paaiškinti tuo, kad žmonės per atostogas nebegali patenkinti seksualinių

savo poreikių. Išimtis yra tik tie kurortai, į kuriuos dažniausiai vyksta klientai homoseksualai. Tai Korfu, Ibisa.

– Tu esi labai gerai informuota šiais klausimais, – nustebęs pasakiau aš.

– Nieko keista, toks mano darbas, – atsakė Valeri ir nusišypsojo. – Beje, keliaudami žmonės mažai kalba apie profesinius savo reikalus. Kelionė įgyja žaidybinių elementų, nes žmogus atitolsta nuo kasdienio gyvenimo, patiria, kaip sako kelionių organizatoriai, „atradimų džiaugsmą“. Tokio žaidimo dalyviai laikosi nerašytos taisyklės savo pokalbiuose vengti rimtų temų, pavyzdžiui, nekalbėti apie darbą ir seksą.

– Tai kur tu dirbi?

– Turizmo agentūroje *Nouvelles Frontières*.

– Vadinasi, tu vykai į tarnybinę komandiruotę? Turėjai parengti ataskaitą ar ką nors panašaus?

– Ne, aš ilsėjausi. Žinoma, gavau didelę nuolaidą, bet keliavau per atostogas. Aš dirbu ten jau penkeri metai ir pirmą kartą išvykau su savo agentūros kelialapiu.

Ruošdama pomidorų ir makarelos salotas, Valeri papasakojo, kaip pakliuvo į turizmo verslą. 1990 metų kovą, kai iki mokyklos baigimo buvo likę trys mėnesiai, ji pirmą kartą susimąstė, kur mokysis toliau ir apskritai ką veiks gyvenime. Vyresnysis Valeri brolis tuo metu baigė Nansi geologijos mokyklą, į kurią buvo sunkiai įstojęs. Jo laukė darbas rūdynuose ar naftos platformose, bet kuriuo atveju toli nuo Prancūzijos. Brolis mėgo keliauti. Valeri irgi. Trumpai tariant, nutarė mokytis turizmo mokykloje ir įsigyti BTS*. Buvo įsitikinusi, kad negalėtų krimsti

* *Brevet de technicien superieur* (*pranc.*) – diplomas, liudijantis gerą techninio darbuotojo parengimą.

aukštojoje mokykloje intelektualių mokslų, kuriems reikia skirti itin daug laiko.

Labai greitai Valeri suprato padariusi klaidą. Klasės, kurioje mokėsi, lygis pasirodė jai labai žemas, be didelių pastangų ji išlaikė visas įskaitas ir tikėjosi taip pat lengvai baigti mokslus ir įgyti diplomą. Ji taip pat užsirašė į humanitarinių ir visuomeninių mokslų kursus, kuriuose galima įgyti diplomą, prilygstantį universitetinio išsilavinimo diplomui. Baigusi tuos mokslus, įstojo į sociologijos magistrantūrą. Bet ir tada nusivylė. Tikriau, pati specialybė ją sudomino, tačiau darbo metodai, kurių buvo mokomi studentai, pasirodė diletantiški ir juokingai primityvūs, o teorijos – tik tuščios kalbos. Metų viduryje Valeri metė mokslus ir pradėjo dirbti turizmo firmos *Kuoni de Rennes* filiale. Po dviejų savaičių, ieškodama kambario, kurį galėtų išsinuomoti, Valeri suprato, kad pakliuvo į spąstus, kad su mokslais baigta, o ateityje jos laukia tik darbas.

Toje agentūroje dirbo metus ir, beje, labai sėkmingai.

– Ten nebuvo sunku, – prisiminė ji. – Svarbiausia buvo įkalbėti klientą, susidomėti juo. Mes labai retai susidomime kitais žmonėmis.

Po metų kompanijos vadovybė pasiūlė Valeri vietą viename Paryžiaus biure. Jai reikėjo planuoti turnė, sudaryti maršrutus, numatyti ekskursijas, susitarti dėl kainų su viešbučiais ir kitomis vietos įstaigomis. Ji gerai tvarkėsi, o po pusės metų perskaitė turizmo agentūros *Nouvelles Frontières* skelbimą, kuriame buvo siūlomas panašaus pobūdžio darbas. Tuomet ir prasidėjo staigus jos kilimas karjeros laiptais. Valeri pakliuvo į jauno, ką tik HEC* baigusio diplomuoto specialisto, nieko neišmanančio apie turizmą, Žano Yvo Frošo, ko-

* *Hautes études comerciales* (*pranc.*) – Aukštoji prekybos mokykla.

mandą. Jis iš karto gerai įvertino Valeri ir, nors teoriškai buvo jos viršininkas, visada pasikliovė savo pavaldine ir suteikė jai visišką veikimo laisvę.

– Dirbti su Žanu Yvu gerai todėl, kad jo ambicijų pakanka dviem. Visada, kai reikėdavo siekti paaukštinimo ar algos padidinimo, tuos reikalus tvarkydavo jis. Dabar jo pareigos labai atsakingos: jis kuruoja kelionių programas, apimančias visą pasaulį; aš kaip ir anksčiau esu jo asistentė.

– Tu tikriausiai daug uždirbi.

– Keturiasdešimt tūkstančių frankų per mėnesį. Dabar jau reikia skaičiuoti eurais: šiek tiek daugiau kaip šešis tūkstančius eurų.

Nustebęs pasižiūrėjau į ją:

– Tai man didelė staigmena...

– Ar todėl, kad niekada nesi matęs manęs su tarnybiniu kostiumėliu?

– O ar tu turi kostiumėlį?

– Tiesą sakant, jis man nelabai reikalingas, beveik visą laiką dirbu kalbėdama telefonu. Bet kai reikia, aš dėviu kostiumėlį. Turiu ir keliaraiščius, kada nors parodysiu, jeigu norėsi.

Tik dabar pagaliau suvokiau, nors dar ne iki galo patikėjau, kad aš dažnai matysiuos su Valeri ir, kas žino, galbūt mudu net būsime laimingi. Džiaugsmas buvo pernelyg netikėtas ir aš vos nepravirkau; teko keisti temą.

– O ką dar gali pasakyti apie Žaną Yvą?

– Vaikinas kaip vaikinas. Vedęs, turi du vaikus. Dirba it žvėris, net savaitgaliais nešasi namo krūvas popierių. Žodžiu, normalus jaunas atsakingas darbuotojas, pakankamai protingas, gana ambicingas; simpatiškas vyrukas, ir charakterio neblogo. Mes gerai sutariame.

– Nežinau kodėl, bet man patinka, kad tu turtinga. Nors tai visiškai nesvarbu, bet vis tiek malonu.

– Taip, aš tikrai kai ką gyvenime pasiekiau. Daug uždirbu, bet moku keturiasdešimt procentų mokesčių ir per mėnesį tūkstantį frankų už buto nuomą. Nesu labai rami dėl savo ateities: jeigu rytoj mano darbo rezultatai sumenks, mane atleis ir niekas dėl to nesuks sau galvos; jeigu aš turėčiau įmonės, kurioje dirbu, akcijų, tuomet iš tikrųjų būčiau pasiturinti moteris. Kelionių agentūra *Nouvelles Frontières* iš pradžių daugiausia vertėsi parduodama paskutinės minutės kelialapius. Įdiegusi naują koncepciją, pasiūliusi geras kainas ir puikią kokybę, kompanija tapo pagrindine kelionių organizatore Prancūzijoje; prie to daug prisidėjome ir mudu su Žanu Yvu. Per dešimt metų šios agentūros apyvarta padidėjo dvidešimt kartų; kaip ir anksčiau, Žakas Majo turi trisdešimt procentų akcijų, jis turėtų suprasti, kad dėl įgyto turto turi būti dėkingas ir man.

– Ar tu esi jį mačiusi?

– Daugybę kartų; labai nesimpatiškas žmogus, nors iš pirmo žvilgsnio atrodo sąžiningas, demokratiškas, šiuolaikiškas; jis dėvi margaspalvius kaklaraiščius, važinėja motoroleriu; o iš tikrųjų – tikras šunsnukis, atgrasus niekšas. Prieš pat Kalėdas Žanui Yvui skambino kažkoks „smegenų medžiotojas“, siūlė susitikti; kai grįšiu, žadėjau paskambinti.

– Būtinai paskambink, tai labai svarbu.

– Taip... – dvejodama pasakė ji. Prisiminimai apie Žaką Majo sugadino jai nuotaiką. – Asmeninis mano gyvenimas – tai irgi labai svarbu. Tiesą sakant, aš vėl noriu tavęs.

– Nežinau, ar dabar man pasiseks.

– Tuomet pabučiuok tą vietelę. Man tai patinka.

Valeri atsistojo, nusimovė kelnaites ir patogiai išsipleikė ant sofos. Aš atsiklaupiau, plačiai praskėčiau mažąsias jos genitalijų lūpas ir pradėjau laižyti klitorį.

– Stipriau... – sušnibždėjo ji.

Įkišau pirštą į išangę ir, spūsčiodamas lūpomis, pabučiavau jos žiedpumpurį.

– Nuostabu... – pasakė ji.

Bučiavau vis stipriau ir greičiau, ji, krūptelėjusi visu kūnu, patyrė orgazmą. Viskas įvyko neįtikimai greitai.

– Ateik pas mane... – aš atsisėdau ant sofos.

Valeri susigūžė ir padėjo galvą man ant kelių.

– Kai paklausiau, kuo tajės geresnės už europietes, tu neatsakei į mano klausimą, tik parodei vedybų agentūros direktoriaus interviu.

– Jis sakė teisybę: vyrai bijo šiuolaikinių moterų, nori, kad žmona rūpintųsi tik namais ir vaikais. Tokių vyrų yra labai daug, tik Vakaruose nedaug kas nori tai pripažinti; štai kodėl jie veda azijietes.

– Galbūt ir taip, – kiek pamąsčiusi, Valeri kalbėjo toliau: – Bet tu, pavyzdžiui, ne toks. Tavęs visiškai netrikdo tai, kad aš turiu solidų darbą, kad gaunu didelį atlyginimą; man atrodo, kad tai tau nesvarbu. Ir vis dėlto tu nebandei suvilioti manęs, o nuėjai į masažo saloną. Štai ko aš negaliu suprasti. Kuo ypatingos azijietės merginos? Ar jos mylisi geriau nei mes?

Kai Valeri sakė paskutinę frazę, jos balsas suvirpėjo; aš ir pats sunkiai tramdžiau jaudulį, todėl atsakiau ne iš karto.

– Valeri, – pagaliau ryžausi, – aš dar niekada nebuvau sutikęs moters, kuri mylėtųsi taip kaip tu; nuo vakar vakaro jaučiuosi taip, kad net sunku patikėti, jog viskas vyksta iš tikrųjų. – Po trumpos pauzės pasakiau: – Tau sunku tai suprasti, bet tu iš tikrųjų esi išimtis. Mūsų dienomis taip maža moterų, ku-

rioms seksas teikia džiaugsmą ir kurios pačios nori suteikti džiaugsmą savo partneriui. Dabar suvilioti nepažįstamą moterį ir permiegoti su ja – ištisa istorija. Baisu ir pagalvoti, kiek nuobodžių pokalbių reikia išklausyti prieš įsitempiant moterį į lovą, o paskui paaiškėja, kad ji niekam tikusi meilužė; ji išsipasakos visas savo problemas, papasakos apie visus ankstesnius savo vyrus, nesivaržydama leis suprasti, kad tu irgi nesi reikiamo lygio partneris, ir būtinai privers tave praleisti su ja visą likusią nakties dalį. Kai tai suvoki, nebereikia stebėtis, kodėl vyrai linkę mokėti už malonumus, kad tik išvengtų tokios kankynės. Kai vyras subręsta ir sukaupia pakankamai patirties, jis prieina prie išvados, kad meilė – visiški niekai, kur kas paprasčiau lankytis pas kekšes. Bet vietinės mergšės – visuomenės atmatos, su jomis nėra ko prasidėti, be to, nėra kada, darbas suryja visą laiką. Daug vyrų taip ir gyvena, bet yra tokių, kurie retkarčiais išvyksta į sekso turizmo keliones. Tai visai neblogas variantas: bendravimas su prostitute – vis šioks toks žmogiškas kontaktas. Yra nemažai vyrų, kurie masturbuojasi įbedę akis į internetą arba žiūrėdami pornografinę vaizdajuostę. Čiurkšteli kartą kitą ir nusiramina.

– Taip, aš suprantu... – po ilgos pauzės tarė Valeri. – Suprantu, ką nori pasakyti. Ir tu manai, kad jie niekada nebepasikeis? Nei vyrai, nei moterys?

– Manau, kad kelio atgal nebėra. Nebent viskas pakryptų į kitą pusę, tai yra moterys vis labiau imtų panėšėti į vyrus; kol kas jos jaučia didelį poreikį gundyti, skirtingai nuo vyrų, kurie nesistengia vilioti, nes jiems svarbiausia – dulkintis. Gundymas – tik tiems, kurie nepasinėrę į darbą ir neturi kitų poreikių gyvenime. Kai moterys vis labiau įsitrauks į reikalus ir atsiduos darbui, jos irgi pradės manyti, kad kur kas paprasčiau susimokėti už malonumą, ir susidomės sekso turizmu. Mote-

rys gali pradėti žiūrėti į pasaulį taip kaip vyrai, nors ir sunkiai, bet gali, tai įrodė istorija.

– Trumpai tariant, viskas juda ne ta kryptimi, kuria turėtų judėti...

– Tikrai ne ta kryptimi... – su niūriu pasitenkinimu pasakiau aš.

– Vadinasi, mums pasisekė.

– Tai man pasisekė, kad aš sutikau tave.

– Man irgi... – pasakė Valeri ir pažvelgė į akis, – man irgi pasisekė. Visi vyrai, kuriuos aš pažįstu, – tiesiog klaikūs. Nė vienas netiki meile. Seka pasakėles apie *draugystę*, bendrus interesus ir tauškia kitas kvailystes. Visa tai man taip įkyrėjo, kad nebegaliu pakęsti žodžio *draugystė*; kai tik jį išgirstu, pradeda pykinti. Yra ir kitokia vyrų kategorija: vesti kaip galima greičiau ir atsidėti vien karjerai. Tu, suprantama, nesi iš tų vyrų. Kita vertus, aš iš karto supratau, kad tu nepradėsi man paistyti apie draugystę, nebūsi storžievis. Tada ir pagalvojau, kad galbūt mes permiegosime ir pajusime vienas kitam ką nors ypatinga; žinoma, galėjo ir nieko neatsitikti... Gerai, vis dėlto paskambinsiu Žanui Yvui.

Kol Valeri skambino, aš apsirengiau miegamajame.

– Taip, aš labai gerai pailsėjau, – išgirdau. Po trumpos pauzės ji sušuko: – Kiek?

Kai nuėjau į svetainę, ji sėdėjo susimąsčiusi su telefono aparatu rankoje; sėdėjo visiškai nuoga.

– Žanas Yvas buvo susitikęs su tuo tipu, kuris ieško tinkamų kadrų, – pasakė Valeri. – Jam pasiūlė šimtą dvidešimt tūkstančių frankų per mėnesį. Jie norėtų priimti ir mane; mokėtų apie aštuoniasdešimt tūkstančių. Rytoj rytą turime susitikti ir aptarti visas detales.

– O kokia tai vieta?

– Laisvalaikio organizavimo skyrius *Aurore* grupėje.

– Ar didelė toji įmonė?

– Apskritai taip; tai didžiausias viešbučių tinklas pasaulyje.

2

Suprasti vartotojo elgseną,
nustatyti jo interesų sritį,
tinkamą minutę pasiūlyti jam
reikiamą prekę ir, svarbiausia,
įtikinti jį, kad prekė visiškai
atitinka jo poreikius, –
štai ko siekia bet kuri įmonė.

JEAN-LOUIS BARMA
„Apie ką svajoja verslininkai?"

Žanas Yvas pabudo penktą valandą ryto ir pasižiūrėjo į savo žmoną. Jie praleido šlykštų savaitgalį pas jo tėvus – žmona neapkentė kaimo. Dešimtmetis sūnus Nikola irgi nemėgo kelionių į Luarė, nes negalėjo vežtis kompiuterio; senelio ir senelės jis nemylėjo, sakydavo, kad jie smirda. Tėvas iš tikrųjų gerokai apsileido, nebesirūpino savo išore, niekuo, išskyrus savo triušius, nebesidomėjo. Tose kelionėse džiaugsmo teikė tik duktė Anželika; trejų metų mergaitė dar gebėjo džiaugtis kiekviena karve ir višta; dabar ji sirgo ir dvi naktis iš eilės ištisai verkė. Kai tik jie, tris valandas praleidę kamščiuose, parsigavo į namus, Odri išėjo linksmintis su draugais. Gamindamas vakarienę iš šaldytų pusfabrikačių, Žanas Yvas žiūrėjo

per televizorių rodomą ne itin įdomų amerikiečių filmą apie autizmu sergantį *žudiką maniaką*. Scenarijaus pagrindas neva buvo realus gyvenimo atvejis – tas žudikas buvo pirmas per daugiau kaip šešiasdešimt metų Nebraskos valstijoje nuteistas proto ligonis. Sūnus vakarieniauti atsisakė, vos įžengęs į savo kambarį puolė žaisti kompiuterinių žaidimų – *Total Annihilation*, o gal *Mortal Kombat II* – Žanas Yvas juos visada painiodavo. Retkarčiais jis užeidavo į dukters kambarį ir bandydavo ją nuraminti, bet ji ir toliau rėkė. Užmigo tik apie pirmą valandą nakties; Odri dar nebuvo grįžusi.

Vis dėlto grįžo, pagalvojo Žanas Yvas, virdamasis rytinės ekspreso kavos; kol kas dar grįžta. Dirbdama advokatų kontoroje, kurios klientai buvo laikraščių *Libération* ir *Le Monde* darbuotojai, Odri sukosi žurnalistų, televizijos laidų vedėjų, politikos veikėjų draugijoje. Jie gyveno aukštuomenės gyvenimą, nuolatos kur nors eidavo, kartais net į labai keistas vieteles (kartą Žanas Yvas, vartydamas kažkokią knygą iš Odri knygų lentynėlės, rado fetišistų baro kliento kortelę). Jis įtarė, kad jo žmona turi meilužį, šiaip ar taip, tarp jų jau seniai viskas buvo baigta. Stebėtina, kaip jis pats dar neužmezgė romano. O juk buvo patrauklios išvaizdos ir pats tai gerai žinojo: mėlynakis blondinas – toks tipas dažniau sutinkamas tarp amerikiečių. Žanas Yvas nejautė nė menkiausio noro flirtuoti, net tada, kai pasitaikydavo proga, o jų pasitaikydavo labai dažnai – Žanas Yvas dirbdavo po dvylika valandų per parą; tarnyboje užėmė aukštas pareigas, bet su moterimis bendravo mažai. Žinoma, turėjo pašonėje Valeri, bet jųdviejų santykiai buvo tik kolegiški. Pažvelgti į ją kitomis akimis nors ir smalsu, bet visiškai neperspektyvu; jiedu kartu dirba jau penkerius metus, o simpatijos užsimezga arba iš karto, arba niekada neužsimezga. Jis labai gerbė Valeri už organizacinius jos gabumus, pui-

kią atmintį ir suprato, kad be jos nebūtų galėjęs pasiekti to, ką yra pasiekęs, o jeigu ir būtų, tai ne taip greitai. Šiandien jam reikia ryžtis žengti galbūt patį svarbiausią savo karjeros žingsnį. Jis išsivalė dantis, kruopščiai nusiskuto, apsirengė griežto stiliaus kostiumą. Prieš išeidamas dar metė žvilgsnį į dukters kambarį: ji miegojo apsirengusi pižamą su viščiukais; galvelė balta – visa į tėvą.

Žanas Yvas pėsčias patraukė į sporto klubą *République*, kuris būdavo atidaromas septintą valandą ryto; jų šeima gyveno Fobūr diu Tampl gatvėje, madingame rajone; Žanas Yvas negalėjo jo pakęsti. Susitikimas *Aurore* paskirtas dešimtą valandą. Nieko, vieną kartą ir Odri gali pažadinti vaikus ir juos palydėti. Tiesa, vakare jam teks kokį pusvalandį klausytis jos priekaištų. Žingsniuodamas šlapiu šaligatviu, nuklotu po kojų besimėtančių kartoninių dėžučių ir visokiausių žievių, Žanas Yvas staiga suprato, kad jam nusispjauti į žmonos priekaištus. Ir dabar pagalvojo – pirmą kartą taip aiškiai suvokdamas, – kad jo santuoka buvo klaida. Kaip žinome, nuo to laiko, kai kyla panašių minčių, skyrybos vidutiniškai įvyksta po dvejų ar trejų metų. Tokie sprendimai priimami ne taip lengvai.

Aukštas, prie durų stovintis negras, kaip visada, paklausė:

– Palaikome formą, šefe?

Žanas Yvas linktelėjo galva, ištiesė jam abonementą ir paėmė rankšluostį. Su Odri jiedu susipažino, kai jam buvo dvidešimt treji. Po dvejų metų jis ją vedė, iš dalies dėl to, kad buvo nėščia, bet ne tik dėl to. Odri buvo daili, elegantiška, turėjo gerą skonį, puikiai rengėsi ir atrodė labai gundomai. Be to, ji turėjo originalių minčių, pavyzdžiui, juridinių procedūrų pagal amerikiečių pavyzdį plėtrą Prancūzijoje laikė ne grįžimu į praeitį, o atvirkščiai, žingsniu į priekį; jos galva, tai garantuotų geresnę šalies piliečių gynybą ir gintų asmenines jų laisves.

Tokias mintis įtikinamai argumentuodavo, juolab neseniai buvo grįžusi iš stažuotės Jungtinėse Amerikos Valstijose. Žodžiu, Žanui Yvui ji dūmė akis. Keista, pagalvojo jis, mane visą laiką traukia tik intelektualios moterys.

Iš pradžių, kaitaliodamas apkrovos lygius, Žanas Yvas mankštinosi treniruokliu *Stairmaster*, paskui perplaukė baseiną apie dvidešimt kartų pirmyn atgal. Atsipalaidavęs saunoje, kur šią ankstyvą valandą, be jo, nebuvo nė gyvos dvasios, perkratė galvoje viską, ką žinojo apie *Aurore* grupę. 1966 metais Aukštosios menų ir amatų mokyklos absolventas Žeraras Pelisonas ir savamokslis Polis Diubriulis įkūrė kompaniją *Novotel-SIEH* už lėšas, kurias surinko iš savo giminaičių ir draugų. 1967 metų rugpjūtį Lilyje buvo atidarytas pirmas viešbutis *Novotel*; jau tada buvo detalių, kurios ateityje sudarys viso viešbučių tinklo specifiką: standartiniai kambariai, viešbučių statyba užmiestyje prie automagistralių, prie įvažiavimo į aglomeraciją, geras, lyginant su kitais to meto viešbučiais, komfortas. Viešbučiai *Novotel* vieni iš pirmųjų visuose numeriuose įrengė vonias. Sėkmė, ypač tada, kai tinklas tapo populiarus tarp dalykinės sferos žmonių, atėjo labai greitai: 1972 metais viešbučių tinkle *Novotel* jau buvo trisdešimt penki viešbučiai. Po metų, 1973-iaisiais, buvo įkurta *Ibis*, 1975 metais įsigyta *Mercure* ir 1981 metais – *Sofitel*. Tuo metu grupė ėmė domėtis restoranų verslu: nusipirko restoranų tinklą *Courtepaille* ir firmą *Jacques Borel International*, kurios specializavosi maitindamos kolektyvus už talonus. Nuo 1983 metų kompanija buvo pavadinta *Aurore*. Paskui, 1985 metais, buvo sukurti viešbučiai *Formules 1* – pirmieji viešbučiai be personalo. Tai buvo sensacija viešbučių verslo istorijoje. Tuo metu, patikimai įsitvirtinusi Afrikoje ir Artimuosiuose Rytuose, kompanija ėmė skverbtis į Pietryčių Aziją ir atidarė ten mokymo centrą – aka-

demiją *Aurore*. 1990 metais įsigijusi viešbučių tinklą *Motel 6*, kuris valdė šešis šimtus penkiasdešimt viešbučių Amerikos žemyne, *Aurore* tapo viena pačių stambiausių pasaulio kompanijų; 1991 metais ji labai sėkmingai nusipirko grupės *Wagons Lits* akcijų. Visiems šiems projektams įgyvendinti reikėjo labai daug pinigų, todėl 1993 metais *Aurore* išgyveno krizę: akcininkai pareiškė, kad kompanijos įsiskolinimai pernelyg dideli, ir viešbučių tinklas *Méridien* nebuvo nupirktas. 1995-aisiais atsigavo *Europcar*, *Lenotre* ir Liusjeno Barjero *Societe des Casinos*, finansinė situacija susitvarkė. 1997 metų sausį Polis Diubriulis ir Žeraras Pelisonas pasitraukė iš kompanijos vadovybės; vadovavimą jie patikėjo jaunam diplomuotam specialistui Žanui Liukui Espitaljė; jo karjerą ekonomikos žurnalai pavadino „netipiška". Firmos steigėjai liko įmonės stebėjimo tarybos nariais. Kompanija sėkmingai išgyveno vadovų kaitą ir 2000 metų pabaigoje sustiprino savo, kaip pasaulio lyderės, statusą. Ji gerokai aplenkė tokias garsias kompanijas kaip *Mariott* ir *Hyatt*, tos atsidūrė antroje ir trečioje vietose. Tarp dešimties stambiausių pasaulio viešbučių tinklų buvo dešimt amerikiečių ir viena prancūzų kompanija *Aurore*.

Pusę devynių Žanas Yvas pastatė savo automobilį prie centrinio kompanijos pastato Evryje. Laukdamas susitikimo, jis šiek tiek pavaikštinėjo – įkvėpė gryno oro. Lygiai devintą buvo pakviestas į Eriko Legano, vykdomojo direktoriaus ir direktorių tarybos nario, kabinetą. Tai buvo keturiasdešimt penkerių metų vyriškis, turintis Stenfordo universiteto diplomą. Aukšto ūgio, tvirto kūno sudėjimo, šviesių plaukų mėlynakis, jis šiek tiek panėšėjo į Žaną Yvą, tik buvo dešimčia metų vyresnis ir atrodė labiau pasitikintis savimi.

– Ponas Espitaljė priims jus po penkiolikos minučių, – pradėjo jis. – O dabar aš paaiškinsiu jums, apie ką sukasi kalba.

Prieš du mėnesius iš grupės *Jet Tours* mes nusipirkome viešbučių tinklą *Eldorador*. Tai dešimt viešbučių-klubų, esančių Magribe, juodojoje Afrikoje ir Antilų salose.

– Kiek žinau, tas tinklas nuostolingas, – pasakiau aš.

– Ne daugiau nei visa šio verslo šaka, – jis ironiškai nusijuokė. – Beje, jūs teisus, jis vienas iš nuostolingiausių. Būsiu atviras, mes įsigijome jį už protingą kainą, bet tikrai ne veltui. Turėjome ir konkurentų – yra daug tokių, kurie tiki, kad viešbučių rinka atsigaus. Paskutiniaisiais metais nuostolių neturi tik *Club Mediterranée*; pasakysiu jums kaip paslaptį, mes jau seniai ketinome įsigyti jo akcijų. Pirkinys – ypač didelis, mūsų akcininkai nebūtų davę sutikimo. Taigi po to, kai ankstesnis mūsų darbuotojas Filipas Burginjonas žengė nedraugišką žingsnį, – po šių žodžių Eriko Legano veidas nušvito dirbtine šypsena, jis nedviprasmiškai leido suprasti, kad paskutinės frazės nereikėtų suprasti rimtai, – mes siūlome jums vadovauti klubinio poilsio organizavimo tinklui *Eldorador*. Jeigu sutiksite, jums reikės per kiek galima trumpesnį laiką atkurti balansą, o paskui padaryti taip, kad kompanija gautų pelną.

– Uždavinys ne iš lengvųjų.

– Mes tai suprantame, bet manome, kad jus turėtų sudominti gana didelis darbo užmokestis, kurį esame numatę jums mokėti. Be to, jūs turėsite galimybę kilti karjeros laiptais kompanijos viduje, o tokių galimybių yra labai daug. Dauguma mūsų vadovaujančių darbuotojų gana greitai tampa akcininkais: mes daug tikimės iš tokios darbuotojų skatinimo sistemos. Kad geriau ir išsamiau susipažintumėte su mūsų kompanija, aš parengiau specialią ataskaitą su pavyzdžiais ir skaičiais.

– Norėčiau gauti tikslesnę informaciją apie viešbučių būklę.

– Be jokios abejonės, aš tuojau pat duosiu jums dosjė su išsamiais duomenimis.

*Eldorador'*o pirkimas buvo ne tik taktinis žingsnis, mes tikime, kad šios struktūros turi ateitį: geografinė tų viešbučių padėtis labai gera, jie geros būklės, reikia tik nedidelių pertvarkymų. Bent aš esu tokios nuomonės; bet aš neturiu darbo su kurortų kompleksais patirties. Žinoma, mes derinsime visus savo veiksmus, bet galutinį sprendimą visais klausimais priimsite jūs. Jeigu nutarsite vieno ar kito viešbučio atsisakyti, o kitą, atvirkščiai, įsigyti, paskutinį žodį irgi tarsite jūs. Toks mūsų darbo kompanijoje *Aurore* stilius. – Jis nutilo, paskui kalbėjo toliau: – Žinoma, mes jus pasirinkome ne atsitiktinai. Jūsų veikla kelionių agentūroje *Nouvelles Frontières* gerai žinoma šios srities specialistams. Tam tikra prasme jūs sukūrėte mokyklą. Nesiūlydamas pačios mažiausios kainos arba pačių geriausių sąlygų, jūs kiekvieną kartą labai tiksliai atspėdavote sumą, kurią klientas pasirengęs mokėti už jam siūlomą komfortą; būtent tokios taktikos laikomės ir mes. Be to, labai svarbu, kad jūs dalyvavote kuriant individualų savo firmos veidą. Kompanijoje *Aurore* mums ne visada tai pavykdavo.

Suskambo ant Legano stalo stovintis telefonas; jis trumpai atsakė, atsistojo ir nuėjo su Žanu Yvu ilgu koridoriumi, išklotu gelsvai pilkos spalvos plokštėmis. Žanas Liukas Espitaljė buvo įsikūręs didžiuliame, ne mažiau kaip dvidešimties metrų ilgio, kabinete; kairėje pusėje stovėjo penkiasdešimties vietų stalas, prie jo vykdavo posėdžiai. Espitaljė ėjo jų pasitikti šypsodamasis. Jis buvo gana jaunas – ne daugiau kaip keturiasdešimt penkerių, neaukšto ūgio, šiek tiek praplikęs; keista, bet buvo apsirengęs labai kukliai, tarytum būtų norėjęs parodyti, kad tariamą savo reikšmingumą vertina ironiškai. Jo ironija nekelia pasitikėjimo, pamanė Žanas Yvas; administracijos mokyklos auklėtiniai garsėja apsimestinėmis tariamai linksmo bendravimo manieromis. Jie atsisėdo į fotelius prie žemo

staliuko, stovėjusio priešais rašomąjį stalą. Espitaljė, prieš pradėdamas kalbėti, nuolankiai šypsojosi. Jis ilgai žvelgė į Žaną Yvą.

– Aš labai gerbiu Žaką Majo, – pagaliau tarė jis. – Jis sukūrė puikią įmonę, labai originalią, kultūringą. Tokių verslininkų yra ne taip jau daug. Aš manau, nors ir nenoriu, kad mano nuojauta pasitvirtintų, jog prancūzų kelionių organizatoriams reikia ruoštis itin sunkiam periodui. Artimiausiu metu, mano galva, po kelių mėnesių, į rinką pradės veržtis anglų ir vokiečių firmos. Jie turi du ar tris kartus daugiau lėšų nei prancūzai ir siūlo mokėti dvidešimt ar net trisdešimt procentų pigiau nei mes už analogiškas ar net dar geresnės kokybės savo keliones. Laukia arši, negailestinga konkurencija. Nevyniosiu žodžių į vatą – aišku, kad bus aukų. Aš nenoriu teigti, kad *Nouvelles Frontières* bus tarp jų, tikrai nenoriu. Tai labai savita, ryški, turinti savo veidą kompanija, jos akcininkai susibūrę į draugišką ir patikimą kolektyvą, taigi šiai kompanijai tikriausiai pavyks išsilaikyti. Kad ir kaip būtų, artimiausi metai bus sunkūs visiems. – Jis atsiduso, paskui kalbėjo toliau: – *Aurore* situacija šiek tiek kitokia. Mes esame nenuginčijami lyderiai verslo klasės viešbučių rinkoje, nauji vėjai neturėtų mums pakenkti. Kintanti kelionių rinka, nepastovi ir itin jautri ekonomikos ir politikos svyravimams, mažai mus paveikia.

– Štai todėl mane ir nustebino jūsų sprendimas įsigyti *Eldorador*'ą, – pasakė Žanas Yvas. – Aš maniau, kad prioritetinė jūsų veiklos kryptis – verslo klasės viešbučiai, ypač Azijoje.

– Visiškai teisingai, – ramiai atsakė Espitaljė, – pavyzdžiui, vien Kinijoje yra labai daug galimybių plėtoti tokio tipo viešbučių verslą. Mes turime sukaupę didžiulę patirtį ir žinome, kaip ten tvarkytis. Įsivaizduokite viešbučių *Ibis* ir *Formule 1* tinklų plėtrą tokioje milžiniškoje šalyje. Kad ir kaip būtų... Kaip

geriau jums paaiškinti? – Jis susimąstė, pasižiūrėjo į lubas, pasuko galvą į dešinę, paskui vėl nukreipė žvilgsnį į Žaną Yvą. – *Aurore* turi nedidelių savo paslapčių, – pagaliau tarė. – Polis Diubriulis dažnai kartodavo, kad vienintelė sėkmės paslaptis – tinkamu laiku atsirasti rinkoje. „Laiku“ reiškia ne per anksti. Tikri novatoriai retai gauna daug pelno iš savo išradimų, palyginkite štai kad ir *Apple* su *Microsoft*. Bet ir ne per vėlai. Čia mums labai padėjo mūsų slaptumas. Jeigu jūs plėtojate verslą nepastebimai, nekeldami triukšmo, tai tuomet, kai jūsų konkurentai pabunda ir mėgina užimti, jų nuomone, laisvą nišą, staiga paaiškėja, kad jie pavėlavo: jūs jau užblokavote visus kelius ir įgijote lemiamą konkurencinį pranašumą. Nors mes iš tikrųjų labai svarbūs rinkos žaidėjai, nesame itin garsūs; ir tai, sakyčiau, buvo sąmoninga mūsų politika, – jis atsiduso. – Šiaip ar taip, laikas nestovi vietoje. Dabar visi žino, kad mes užimame lyderių pozicijas pasaulyje. Jau nebereikia – tai būtų net pavojinga – tikėtis ką nors išlošti dėl perdėto slapukavimo. Tokio lygio kompanija kaip *Aurore* turi įgyti ryškų savo veidą. Viešbučiai, skirti verslo žmonėms, – labai geras verslas, jis garantuoja didelį ir nuolatinį pelną. Bet jis, kaip čia jums aiškiau pasakyti, nepakankamai *fun**. Žmonės retai ir be noro kalba apie savo verslo keliones. Mes turime dvi galimybes kurti patrauklų tokio verslo įvaizdį: tai kelionių organizatorių veikla ir kurortų viešbučiai. Kelionių organizatorių darbas nėra pagrindinė mūsų specializacija, nors mes turime gana stiprių įmonių, plėtojančių šią veiklą, ir nedaug trūko, kad būtume pasukę šiuo keliu. O paskui pasitaikė gera proga įsigyti *Eldorador*'ą, ir mes ėmėmės tos veiklos.

* patrauklus (*angl.*).

– Vis dėlto norėčiau tiksliau sužinoti, koks jūsų tikslas. Kas jus domina labiau – komercinė sėkmė ar įvaizdžio kūrimas? – paklausė Žanas Yvas.

– Ir viena, ir kita... – Espitaljė dvejodamas neramiai pasimuistė kėdėje. – *Aurore* situacija sudėtinga todėl, kad jos akcininkai labai pasklidę. Dėl to 1994 metais pasigirdo gandų, kad kažkas neva pasiūlė pirkti kompanijos akcijų. Dabar galiu tvirtai pasakyti, – norėdamas patvirtinti savo žodžius, jis ryžtingai trinktelėjo ranka per stalą, – kad tie gandai buvo visiškai nepagrįsti. Ypač dabar panašūs gandai būtų visiška nesąmonė: mes neturime skolų ir jokia pasaulio kompanija – aš kalbu ne tik apie tas, kurios verčiasi viešbučių verslu – nenorės leistis į panašią avantiūrą. Skirtingai nei, pavyzdžiui, *Nouvelles Frontières* akcininkai, mūsiškiai nėra taip gerai organizuoti. Polis Diubriulis ir Žeraras Pelisonas – seno raugo verslininkai – iš tikrųjų, mano nuomone, buvo vieni iš geriausių mūsų amžiaus verslininkų. Bet jie nesugebėjo tinkamai kontroliuoti akcininkų, tai dabar ir sunkina mūsų padėtį. Ir aš, ir jūs žinote, kad tam tikrose situacijose, norint išsaugoti savo prestižą, išlaidos neišvengiamos – tai gerina strategines kompanijos pozicijas, nors greitai ir neduoda naudos. Mes taip pat žinome, kad susiklosčius tam tikrai situacijai reikia išlaikyti nuostolingą sektorių ir investuoti į jį žinant, kad rinka dar nenusistovėjo, arba tada, kai ištinka laikina krizė. Naujoji akcininkų karta labai nenori pritarti panašiems sprendimams: greito pelno teorija siaubingai sujaukė protus.

Žanas Yvas dar norėjo šio to paklausti, bet Espitaljė sulaikė jį gestu.

– Dar norėčiau jums pasakyti, – kalbėjo jis toliau, – kad mūsų akcininkai vis dėlto ne idiotai. Jie gerai supranta, kad toks viešbučių tinklas, kaip *Eldorador*'as, negali pasidaryti rentabi-

lus per vienerius metus, tam gali prireikti dvejų ar dar daugiau metų. Bet trečiaisiais metais jie pradės gilintis į skaičius, lygins juos ir padarys atitinkamas išvadas. Ir štai tada, net jeigu jūs pateiksite man puikius ateities projektus, siūlysite daug galimybių suklestėti, aš nieko nebegalėsiu jums pagelbėti.

Ir jis nutilo. Leganas sėdėjo nejudėdamas, nuleidęs galvą. Espitaljė susimąstęs vedžiojo pirštu per smakrą.

– Viskas aišku, – pagaliau tylą nutraukė Žanas Yvas. – Po kelių akimirkų ramiu dalykišku tonu baigė: – Aš duosiu jums atsakymą po trijų dienų.

3

Du mėnesius aš matydavausi su Valeri labai dažnai. Tiesą sakant, mudu matėmės kasdien, išskyrus vieną savaitgalį, kai ji važiavo aplankyti savo tėvų. Žanas Yvas nusprendė priimti kompanijos *Aurore* siūlymą; Valeri apsisprendė eiti kartu su juo. Prisimenu, savo žingsnį ji aiškino taip:

– Mano mokesčiai išaugs iki šešiasdešimties procentų.

Ir iš tikrųjų, nors jos mėnesinis atlyginimas nuo keturiasdešimties tūkstančių frankų padidėjo iki septyniasdešimt penkių tūkstančių, skirtumas išskaičiavus mokesčius ne toks jau didelis. Ji žinojo, kad nuo kovo mėnesio, kai pereis dirbti į *Aurore*, reikės arti iš visų jėgų. Kol kas viskas klostėsi gerai: jie abu pranešė savo agentūrai *Nouvelles Frontières* sprendimą išeiti ir ramiai perdavinėjo darbus. Aš patariau Valeri taupyti pinigus, atidaryti specialią sąskaitą ar dar ką nors sugalvoti, nors, tiesą sakant, dėl tokių dalykų nesukome galvos. Pavasaris vėlavo, bet mes dėl to neliūdėjome. Kai vėliau aš daug galvojau apie šį laimingą Valeri gyvenimo periodą – keista, bet apie jį išsaugojau nedaug atsiminimų, – priėjau prie išvados, kad žmogui nelemta patirti laimės. Kad turėtų realią galimybę būti laimingas, žmogus turi pasikeisti, transformuotis *fiziškai*. Su kuo būtų galima palyginti Dievą? Pirmiausia, žinoma, su vidiniu moters „aš“ arba su turkiškosios pirties garu. Žodžiu, su tuo,

kur galėtų realizuotis siela, todėl, kad materija jau prisotinta palaimos ir jokio jaudulio seniai nebeliko. Aš dabar visiškai įsitikinęs, kad siela dar negimė, ji laukia savo valandos, ir gimdymas bus sunkus; kol kas mūsų įsivaizdavimas yra neišsamus ir klaidingas. Kai aš sukeldavau Valeri orgazmą, kai jos kūnas virpėdavo mano glėbyje, kartais patirdavau trumpą, bet aštrų pojūtį, kad pakilau į naują, visiškai naują, sąmonės lygį, atsidūriau ten, kur nėra blogio. Tomis akimirkomis, kai Valeri kūną sukrėsdavo orgazmas, laikas sustodavo, ir aš jausdavausi kaip Dievas, galintis sukelti audras. Tai ir buvo tikro pirmykščio džiaugsmo šaltinis.

Būdamas su Valeri, patyriau dar vieną džiaugsmą: ji buvo neįtikimai gera, švelnaus charakterio mergina. Būdavo dienų, kai užsisėdėdavo darbe – laikui bėgant ji ten užtrukdavo vis ilgiau ir ilgiau, – aš jausdavau, kad grįžo sudirgusi ir visiškai išsekusi. Bet Valeri niekada neišliedavo neigiamų emocijų būdama su manimi, nė karto nesupyko, nekėlė isterijos, dažnai sukeliančios neprognozuojamą nervų priepuolį, nors moterys taip elgiasi gana dažnai; tai pačios siaubingiausios vyrų bendravimo su moterimis akimirkos.

– Aš nesu ambicinga, Mišeli, – sakydavo ji. – Man gera su tavimi. Man atrodo, kad tu esi mano gyvenimo vyras, ir man nieko daugiau nereikia. Aš esu tik maža dalelė sistemos, kuri asmeniškai man duoda labai mažai, ji man visiškai nenaudinga; bet aš nežinau, kaip galėčiau atitrūkti nuo jos. Reikės apie tai pamąstyti, kai turėsiu daugiau laisvo laiko, tik neįsivaizduoju, kada jo turėsiu.

Aš irgi dirbau nė kiek ne mažiau; sąžiningai vykdžiau savo pareigas. Viską sutvarkydavau taip, kad nusipirkęs maisto vakarienei suspėčiau namo ramiai pažiūrėti „Klausimus čempionui“; dabar nakvodavau pas Valeri. Keista, bet Mari Ža-

nos, atrodo, neerzino, kad aš su ankstesniu įkarščiu nepuldavau tvarkyti tarnybos reikalų. Ji labai mėgo mūsų darbą ir visada buvo pasirengusi užsiversti ant pečių papildomą naštą. Man atrodo, jai labiausiai reikėjo, kad mūsų santykiai visada liktų geri: visą tą laiką aš buvau geras, malonus, ramus. Jai labai patiko koralų vėrinys, kurį parvežiau iš Tailando, segėdavo jį kasdien. Rengdama parodų dokumentaciją, retkarčiais mėtydavo į mane keistus žvilgsnius, kurių prasmės aš nesupratau. Kartą vasarį, per mano gimimo dieną, atvirai pasakė:

– Mišeli, tu pasikeitei... Nežinau kodėl, bet atrodai laimingas.

Ir ji buvo teisi; buvau laimingas, šitai aš prisimenu. Suprantama, gyvenime visko atsitinka, mums kyla daug problemų, mes pasenstame, mus ima kamuoti mirties nuojauta. Ir vis dėlto, prisimindamas tuos kelis mėnesius, galiu tvirtinti, kad laimė egzistuoja.

O Žanas Yvas, be jokios abejonės, nesijautė laimingas. Prisimenu, kartą mes trise vakarieniavome italų, tiksliau, venecijiečių, restorane, gana prašmatnioje vietelėje. Jis žinojo, kad iš restorano mudu su Valeri eisime namo ir mylėsimės. Sukau galvą, apie ką su juo kalbėtis, viskas ir taip buvo aišku, pernelyg aišku. Žmona jo nemyli, galbūt niekada nemylėjo ir, ko gero, niekada nebepamils. Jam nepasisekė, štai ir viskas. Žmonių santykiai ne tokie sudėtingi, kaip apie juos kalbama: būna situacijų be išeities, o *komplikuoti* santykiai – retenybė. Jam, žinoma, reikia skirtis; nemalonus dalykas, bet tai padaryti būtina. Ką dar galėjau pridurti? Mūsų pokalbio tema išseko dar nesuvalgius užkandžių.

Paskui nusukome pokalbį apie būsimą darbą kompanijoje *Aurore*. Žanas Yvas ir Valeri jau turėjo idėjų, kaip atgaivinti *Eldorador*'ą, žinojo, kokia linkme reikėtų tvarkytis toliau. Jie-

du buvo laikomi kompetentingais savo srities specialistais; bet jie neturėjo teisės suklysti. Nesėkmė naujame darbe dar nebūtų reiškusi jų karjeros pabaigos: Žanui Yvui buvo trisdešimt penkeri, Valeri – dvidešimt aštuoneri; jiems leistų pabandyti dar kartą. Ir vis dėlto panašios nesėkmės niekur neišgaruoja. Jeigu juos ištiktų nesėkmė, jiems reikėtų viską pradėti iš naujo ir startuoti nuo kur kas žemesnio lygmens. Mes visi gyvename visuomenėje, kur geriausia motyvacija dirbti – *užmokestis* už mūsų darbą arba, plačiau žiūrint, materialinis interesas; tokios sąvokos, kaip prestižas ar garbė, pasitraukė į antrą planą. Ir vis dėlto pajamų perskirstymo sistema per mokesčius leidžia tarpti visokiems parazitams ir niekam tikusiems žmonėms, o toks tam tikra prasme esu ir aš. Mūsų mišraus tipo ekonomika lėtai evoliucionavo liberalizmo link, pamažu įveikdama nusistatymą prieš paskolas už procentus ir prieš pinigus apskritai, dar paplitusį šalyse, tebepuoselėjančiose senas katalikiškas tradicijas. Žanas Yvas su Valeri nieko iš to nelaimėjo. Kai kurie dar visai jauni, jaunesni už Žaną Yvą, HEC diplomantai net ir neketino įsidarbinti, jie iškart užsiimdavo biržos spekuliacijomis. Prisijungę prie interneto, įsigydavo pačias naujausias programas ir sekdavo, kaip klostosi reikalai rinkoje. Kartais susijungdavo į klubus ir tada turėdavo galimybę paleisti į apyvartą daugiau lėšų. Taip ir gyveno prie savo kompiuterių, dirbo dvidešimt keturias valandas per parą, niekada neidavo atostogų. Jie visi turėjo vieną tikslą – sulaukę trisdešimties tapti milijardieriais.

Žanas Yvas ir Valeri buvo iš tos kartos žmonių, kurie neįsivaizdavo savo gyvenimo be tarnybos; aš, vyresnis jų draugas, irgi buvau toks pat. Mes visi trys mirtinai įstrigome socialinėje sistemoje kaip vabzdžiai gintaro gabale; keliai atsitraukti mums buvo atkirsti.

Kovo 1-osios rytą Valeri ir Žanas Yvas oficialiai pradėjo dirbti kompanijoje *Aurore*. Pirmadienį, kovo ketvirtą dieną, buvo paskirtas susirinkimas, kuriame turėjo dalyvauti visi, bent kiek susiję su *Eldorador*'o projektu. Generalinė direkcija gana garsiai kontorai *Profiles*, tiriančiai elgsenos sociologiją, užsakė išanalizuoti klubinio poilsio plėtros perspektyvas.

Žanas Yvas, pirmą kartą eidamas į posėdžių salę, kuri buvo dvidešimt trečiame aukšte, šiek tiek jaudinosi. Salėje sėdėjo apie dvidešimt žmonių, jie visi jau ne vienerius metus dirbo kompanijoje *Aurore*. Dabar jam reikės vadovauti šiam kolektyvui. Valeri atsisėdo šalia jo kairėje pusėje. Visą sekmadienį Žanas Yvas studijavo asmenines savo būsimų darbuotojų bylas; jis žinojo visų čia susirinkusiųjų vardus, pareigas, ankstesnę jų veiklą ir vis dėlto jaudinosi prieš susitikimą. Virš „probleminiu“ vadinamo Esono departamento išaušo pilka diena. Kadaise Polis Diubriulis ir Žeraras Pelisonas kompanijos centrą nusprendė pastatyti kur nors Evrio rajone: žemė čia kainavo nebrangiai, visai šalia buvo nutiesta automagistralė, vedanti į pietus ir į Orli oro uostą; tuo metu Esonas buvo ramus priemiestis. Dabar čia padaroma daugiausia nusikaltimų lyginant su visa Prancūzija. Kiekvieną savaitę būdavo užpuolami autobusai, žandarmerijos ir gaisrininkų automobiliai; niekas tiksliai net nebeskaičiavo, kiek čia įvykdoma apiplėšimų ir padaroma smulkių chuliganiškų nusikaltimų; kai kuriais vertinimais, realūs skaičiai buvo penkis kartus didesni, nei gauta skundų. Kompanijos pastatą visą parą saugojo ginkluota saugumo tarnybos brigada. Vidaus tvarkos instrukcijoje buvo rekomenduojama nesinaudoti visuomeniniu transportu po tam tikros valandos. Automobilių neturintys darbuotojai, užtrukdavę darbe iki vėlyvos nakties, išsikviesdavo taksi – *Aurore* buvo sudariusi lengvatinių tarifų sutartį su taksi parku.

Kai salėje pasirodė elgsenos sociologijos specialistas Lindsėjus Lagarigas, Žanas Yvas pasijuto tvirčiau. Sociologui buvo apie trisdešimt, ilgus plaukus jis buvo susirišęs ant pakaušio, jo viršugalvis virš kaktos buvo šiek tiek praplikęs; Lagarigas mūvėjo sportinėmis firmos *Adidas* kelnėmis, vilkėjo *Prada* marškinėliais, avėjo padėvėtais *Nike* sportiniais bateliais, trumpai tariant, buvo apsirengęs taip, kaip ir turi rengtis žmonių elgsenos specialistas. Pirmiausia iš savo portfelio jis išsitraukė plonyčius segtuvus, kuriuose buvo grafikai su strėlytėmis ir apskritimais, ir padalijo juos visiems susirinkusiesiems. Pirmame dosjė puslapyje buvo iš *Nouvel Observateur*, tiksliau, iš jo priedo, nukopijuotos pastabos apie atostogas. Viršuje buvo parašyta: „Ilsėtis kitaip“.

– Dutūkstantaisiais metais, – garsiai pradėjo skaityti straipsnį Lagarigas, – masinis turizmas jau išnaudojo savo galimybes. Atsirado individualių ir etiškai orientuotų kelionių poreikis.

Pirma pastraipa buvo gana simptomiška norint suprasti, kokios permainos būtinos. Jis keletą minučių plėtojo šią temą, paskui paprašė, kad auditorija atkreiptų dėmesį į tokius žodžius:

– Dutūkstantaisiais ypač svarbūs bus žmonių santykiai. Mes, pasiturintys žmonės, įžvelgiame ne tik keliaujančiųjų norą tenkinti egoistinius savo troškimus, bet ir savitą solidarumo raiškos formą.

– Kiek tam jaunuoliui sumokėjo už tyrimą? – tyliai paklausė Valeri Žano Yvo.

– Šimtą penkiasdešimt tūkstančių frankų.

– Negali būti. Už tai, kad jis perskaitys mums kelių kvailų straipsnių iš *Nouvel Observateur* kopijas?

Tuo metu Lindsėjus Lagarigas, perpasakojęs vieną pastraipą savo žodžiais, su idiotišku patosu ėmė cituoti kitą.

– Dutūkstantaisiais metais, – deklamavo jis, – mes tampame klajokliais. Mes važiuojame traukiniu, plaukiame laivu upėmis ir vandenynais; greičio epochoje mėgaujamės galimybe judėti lėtai. Mes tarytum ištirpstame dykumos tyloje; paskui staiga atsitokėjame ir puolame į daugiamilijoninių sostinių šurmulį. Ir tai darome su didžiule aistra... Etika, individuali raiška, solidarumas, aistra – štai kertiniai žodžiai! – sušuko jis. – Naujame kontekste nedera stebėtis, kad klubinio poilsio sistema, grindžiama egoistiniu uždarumu ir standartizacija, išgyvena sunkų laikotarpį. *Bronzés** laikai jau praėjo: šiandienos turistams reikia tikrumo, naujumo ir sielų giminingumo. Neseniai buvęs populiarus poilsinio turizmo modelis „4 S“: *Sea, Sand, Sun... and Sex*** jau atgyveno. Kaip rodo naujausi tyrimai, turizmo srityje dirbantys specialistai jau dabar, atsižvelgdami į naujas perspektyvas, turi peržiūrėti būsimą savo veiklą.

Elgsenos sociologas išmanė savo reikalą, jis būtų galėjęs gražbyliauti valandų valandas.

– Prašyčiau man atleisti, – tvirtu balsu nutraukė jį Žanas Yvas.

– Ką?.. – nušvitęs kerinčia šypsena paklausė sociologas.

– Man regis, visi, sėdintys prie šio stalo, žino, kad klubinio poilsio organizatoriai šiandien susiduria su tam tikrais sunkumais. Nereikėtų šiai auditorijai tiek daug kalbėti apie tuos sunkumus, mes norėtume bent pačiais bendriausiais bruožais iš jūsų išgirsti, kaip būtų galima tas problemas spręsti.

Lindsėjus Lagarigas nesitikėjo tokios reakcijos, jam net žandikaulis atvipo.

* P. Lekonto komedijos „Įdegę“ (1978) pavadinimas. Šiame filme pasakojama apie prancūzų turistus, keliavusius pagal programą *Club Mediterranée*.

** Jūra, smėlis, saulė... ir seksas (*angl.*).

– Aš manau, – sumurmėjo jis, – kad norint spręsti problemas pirmiausia reikia jas įvardyti ir išsiaiškinti jų atsiradimo priežastis.

„Dar viena tuščia frazė, – nusivylęs pagalvojo Žanas Yvas. – Ne tik tuščia, bet šiuo atveju netgi melaginga. Priežasčių reikia ieškoti bendrose socialinės raidos tendencijose, kurių pakeisti kol kas neįmanoma. Prie jų reikia prisitaikyti. Bet kaip? Apie tai, iš visko sprendžiant, šis pusgalvis sociologas neturi nė menkiausio supratimo."

– Taigi jūs teigiate, – kalbėjo toliau Žanas Yvas, – kad klubinio poilsio sistema paseno.

– Na, ne visai taip... – sociologas jautė, kaip jam iš po kojų slysta žemė. – Aš manau... Aš tik manau, kad reikėtų pagalvoti.

– Ir už ką tau, kretine, pinigus moka? – tyliai sušnibždėjo Žanas Yvas ir garsiai pasakė: – Ką gi, mes pagalvosime. Dėkoju jums, pone Lagarigai, už pranešimą. Šiandien jūs nebebūsite mums reikalingas. Siūlau paskelbti dešimties minučių pertrauką ir išgerti po puoduką kavos.

Nusivylęs sociologas susirinko nuo stalo diagramas. Kai po pertraukėlės visi vėl susėdo prie stalo, Žanas Yvas, išsitraukęs savo užrašus, paprašė žodžio.

– Kaip jums jau žinoma, – pradėjo jis, – 1993–1997 metais *Club Mediterranée* išgyveno pačią didžiausią krizę savo istorijoje. Konkurentai ir jų sekėjai, kopijuojantys pagrindinius klubinio poilsio organizavimo koncepcijos elementus, mažindami kelialapių kainas, ėmė persivilioti mūsų klientus. Kaip pavyko pagerinti padėtį? Tai lėmė kainų kritimas. Bet *Club Med* vadovai nepasidavė konkurentų provokacijai, nes gerai suprato, kad yra kur kas pranašesni už juos. Aš turiu galvoje firmos tradicijas, reputaciją ir pan. Surengę daug išsamių apklausų

jie išsiaiškino, kad jų klientai pasirengę mokėti 20 ir net 30 procentų daugiau už *Club Med* vardą ir galimybę naudotis pirminio šaltinio paslaugomis. Pirmas klausimas, apie kurį siūlyčiau pamąstyti artimiausiu metu: ar klubinio poilsio rinkoje gali pasiteisinti kitokia koncepcija nei ta, kurią siūlo *Club Med?* Ir jeigu taip, tai kaip bendrais bruožais galėtume suformuluoti tą koncepciją ir nuspręsti, kuriems klientams ji galėtų būti taikoma. Klausimas tikrai nelengvas.

Kaip tikriausiai žinote, prieš ateidamas čia aš dirbau turizmo agentūroje *Nouvelles Frontières*. Ten mes irgi buvome įkūrę klubinio poilsio skyrių, nors tai ir nebuvo pagrindinė kompanijos veiklos kryptis. Šis atostogų organizavimo skyrius vadinosi *Paladiens*. Panašiai tuo metu, kaip ir *Club Mediterranée*, mes irgi susidūrėme su sunkumais, bet greitai išsprendėme su tuo susijusias problemas. Kaip mums pavyko tai padaryti? Kaip žinote, mes buvome stambiausi turizmo organizatoriai Prancūzijoje. Pakeliavę po šalį, dauguma turistų nori pailsėti prie jūros. Manoma, kad mūsų maršrutai sunkūs ir reikalauja gero fizinio pasirengimo. Taip yra iš tikrųjų. Išlieję daug prakaito mūsų klientai keliautojai džiaugiasi galėdami pasijusti paprastais poilsiautojais. Taigi mes nusprendėme, kad daugumoje mūsų maršrutų turi būti numatytas ir poilsis prie jūros, todėl pailginome kelionių laiką, o diena prie jūros, kaip jums žinoma, kur kas pigesnė nei kelionei skirta diena. Be jokios abejonės, pirmenybę teikėme saviems viešbučiams. Taigi dabar jums siūlau apmąstyti dar vieną temą: ar įmanoma gelbėti klubinį poilsį bendradarbiaujant su kelionių organizatoriais? Šį klausimą reikia išnagrinėti labai kūrybingai ir neapsiriboti tik tomis agentūromis, kurios veikia Prancūzijos rinkoje. Reikia ieškoti. Galbūt reikėtų užmegzti kontaktus su didžiausiomis Šiaurės Europos kelionių agentūromis.

Po susirinkimo prie Žano Yvo priėjo malonios išvaizdos apie trisdešimties metų blondinė Mariliz Le Fransua. Ji vadovavo Ryšių su visuomene skyriui.

– Man labai patiko jūsų pranešimas, – pareiškė ji. – Jūs pasakėte būtent tai, ką reikėjo pasakyti. Man regis, žmonės suprato, ką reikia daryti. Pamatė, kad jiems vadovauja. Dabar galėsime rimtai kibti į darbą.

4

Uždavinys buvo ne iš lengvųjų, ir jie netrukus tuo įsitikino. Dauguma anglų, juolab vokiečių kelionių organizatorių kompanijų, jau turėjo savą klubinio poilsio organizavimo tinklą ir nenorėjo bendradarbiauti su kokia nors kita kompanija. Visi bandymai kooperuotis žlugo. Kita vertus, *Club Mediterranée* sukūrė optimalią klubinio poilsio organizavimo koncepciją; per visą šios kompanijos egzistavimo laiką niekas iš konkurentų taip ir nepasiūlė ko nors nauja.

Po dviejų savaičių Valeri šovė į galvą idėja. Apie dešimtą valandą vakaro, prieš eidama namo, ji gėrė šokoladą be jėgų susmukusi fotelyje, stovinčiame Žano Yvo kabineto viduryje. Atrodė labai pavargusi; visą dieną jie plušo nagrinėdami finansines klubų ataskaitas.

– Klausyk, – atsidususi tarė ji. – Mes tikriausiai be reikalo visą kelionės laiką dalijame į kelionėms ir poilsiui skirtas atkarpas.

– Ką nori tuo pasakyti?

– Prisimink *Nouvelles Frontière*: kai kelionės viduryje atsirasdavo galimybė praleisti dieną paplūdimyje, turistai labai tai vertindavo, netgi tais atvejais, jeigu maršruto pabaigoje jų dar laukdavo poilsis prie jūros. Dėl ko dažniausiai skundžiamasi turistinėse kelionėse? Ogi dėl to, kad nuolatos reikia keisti

viešbučius. Idealu būtų kaitalioti ekskursijas ir poilsį prie jūros: vieną dieną vykti į kelionę, kitą praleisti paplūdimyje, ir taip toliau. Ir kiekvieną vakarą grįžti į tą patį viešbutį, išimtiniu atveju – po dviejų dienų, jeigu išvykstama į dviejų dienų kelionę. Tokiu atveju turistams nereikėtų kasdien krautis lagaminų ir kraustytis iš viešbučio į viešbutį.

– Poilsio klubai visada siūlo ekskursijas. Aš esu įsitikinęs, kad jos turi didelę paklausą.

– Taip, bet jos siūlomos kaip papildoma programa, o prancūzai negali pakęsti, kai yra verčiami papildomai išlaidauti. Be to, ekskursijas reikia užsisakyti toje vietovėje, kur apsistojama: poilsiautojai ilgai svarsto, ką rinktis, delsia, niekaip negali išsirinkti maršruto ir galų gale nusprendžia niekur nekeliauti. Jie mielai susipažintų su naujomis vietovėmis, bet su sąlyga, kad kas nors viską už juos nuspręstų ir pateiktų ant lėkštutės. O svarbiausia, jie nori, kad ekskursijų kaina būtų įtraukta į kelialapio kainą.

Žanas Yvas kurį laiką mąstė, paskui pasakė:

– Žinai, visai nekvaila mintis... Be to, tai nesunku įgyvendinti. Manau, kad dar šią vasarą, be įprasto poilsio, galėsime pasiūlyti savo klientams ir naują programą. Pavadinsime ją taip: „*Eldorador*'as – Nauji atradimai“ ar kaip nors panašiai.

Prieš pradėdamas vykdyti šį projektą, Žanas Yvas pasitarė su Leganu, bet greitai įsitikino, kad viršininkas neketina nei jam pritarti, nei prieštarauti.

– Tai jūsų reikalas, – niūriai pasakė jis.

Kai Valeri papasakojo man apie savo darbą, aš supratau, kokia nereikšminga įmonių vadovų veikla. Tandemas, kurį sudarė Valeri ir Žanas Yvas, buvo išimtinis reiškinys.

– Manoma, kad normalu, – paaiškino man Valeri, – kai asis-

tentas taikosi užimti savo viršininko vietą. Prasideda intrigos, krečiamos visokiausios šunybės. Kartais žmogui netgi naudinga sužlugdyti darbą, kad galėtų suversti kaltę kitam.

Jų grupės situacija buvo gana normali, šiaip ar taip, į jų vietas niekas nepretendavo. Dauguma kompanijos darbuotojų buvo įsitikinę, kad *Eldorador*'o pirkimas buvo klaida.

Antrą mėnesio pusę Valeri daug dirbo su Mariliz Le Fransua. Vasaros kelionių katalogai būtinai turėjo būti baigti balandžio mėnesį. Balandis – ribinis terminas, netgi šiek tiek vėlyvas. Ankstesni *Eldorador*'o savininkai reklamą buvo parengę atbulomis rankomis.

– „Poilsiaudami su *Eldorador*'u, patirsite stebuklingų minučių, kai atslūgus Afrikos karščiui visas kaimas susirenka prie švento medžio pasiklausyti išminčių pasakojimų..." – Valeri garsiai perskaitė Žanui Yvui. – Sakyk atvirai, ar tu tiki bent vienu iš šių žodžių? Ir šalia dar pateiktos kelionės įkvėpėjų, vilkinčių idiotiškais geltonos spalvos kostiumėliais, nuotraukos. Nei velnias, nei gegutė.

– O kaip tau patinka šūkis: „*Eldorador*'e, tu gyveni veržliai!"?

– Nežinau, ką tau ir atsakyti.

– Standartinės programos katalogai jau išdalyti, per vėlu ką nors keisti. O „Naujus atradimus" reikės pradėti nuo nulio.

– Galėtume sužaisti priešindami rūsčias sąlygas ir prabangą, – į jų pokalbį įsiterpė Mariliz. – Mėtų arbata dykumoje, o keliai nukloti prabangiais kilimais...

– Taip, stebuklingos minutės... – pavargusiu balsu tarė Žanas Yvas. – Būtinai kur nors įterpkite „stebuklingas minutes"; kad ir kaip būtų keista, tai visada daro įspūdį. Gerai, o dabar aš turiu grįžti prie savo fiksuotųjų išlaidų...

Be jokios abejonės, pati nemaloniausia darbo dalis gulė ant Žano Yvo pečių. Valeri tai aiškiai suprato. Ji pati nedaug ką

teišmanė apie viešbučių verslo valdymą, nors šiokių tokių miglotų prisiminimų iš studijų BTS laikų dar buvo likę. Pirmame kurse Valeri rašė kontrolinį darbą, štai jo ištrauka: „Eduardas Jangas, trijų žvaigždučių viešbučio ir restorano savininkas, siekia kaip galima geriau aptarnauti savo klientus; tenkindamas jų poreikius, jis nuolatos sugalvoja kokių nors patobulinimų. Iš savo patirties jis žino, kad ypač daug dėmesio reikia skirti pusryčiams; geri pusryčiai – tai subalansuotas maistas, ir tai labai svarbu kuriant viešbučio įvaizdį. Eduardas Jangas nutaria apklausti savo klientus. Jis padalija viešbučio gyventojus į dvi grupes pagal tai, kaip jie gyvena numeriuose (viengungiai, sutuoktinių poros, šeimos)“. Studentei Valeri reikėjo atlikti užduotį: išanalizuoti anketą, suskaičiuoti „X 2“, kitais žodžiais tariant, atsakyti į klausimą: „Ar šeimos padėtis daro įtaką šviežių vaisių poreikiui per pusryčius?“

Pasiraususi segtuvuose, Valeri rado studijų laikų užduotį, kurią būtų galima pritaikyti ir dabartinėje situacijoje. „Jūs esate atsakinga už tarptautinės kompanijos *South America* vadybą. Toji kompanija nusipirko Gvadelupoje keturių žvaigždučių viešbutį *Les Antilles*, esantį prie pat jūros kranto; jame yra šimtas dešimt numerių. Tas viešbutis buvo pastatytas 1988 metais ir atnaujintas 1996-aisiais. Dabartiniu metu jam kilo sunkumų. 45 procentai kambarių visada apgyvendinti, tačiau viešbutis patiria nuostolių.“ Valeri kursinis darbas tada buvo įvertintas 18 balų iš 20 ir, jos nuomone, tai geras įvertinimas. Kai ji dar studijavo, panašios užduotys jai atrodė dirbtinai sukurtos ir neatitinkančios realybės. Ar galėjo ji tada įsivaizduoti, kad kada nors vadovaus kompanijos *South America* vadybos arba kokiam nors kitam skyriui? Ji tas užduotis vertino tik kaip intelektualų žaidimą, ne itin įdomų, bet ir nelabai sunkų. Dabar viskas pasikeitė: ant kortos buvo pastatyta jos karjera.

Valeri grįždavo iš darbo tokia pavargusi, kad net nebeturėdavo jėgų mylėtis; greitosiomis apžiodavo mano kotą ir dar čiulpdama imdavo snausti. Karštai mylėdavosi tik rytais. Jos orgazmai buvo nebe tokie audringi, kur kas santūresni, tarytum prislopinti nuovargio; aš mylėjau ją vis stipriau ir stipriau.

Balandžio pabaigoje išspausdinti katalogai buvo išsiųsti į penkis tūkstančius turizmo agentūrų, tai yra aprėpė beveik visą Prancūziją. Dabar reikėjo parengti ekskursijų maršrutus, kad liepos 1-ąją viskas būtų baigta. Siekiant sėkmės labai svarbi buvo schema „iš lūpų į lūpas“ – po vienos nepavykusios ar blogai organizuotos kelionės buvo galima prarasti labai daug klientų. Jie nusprendė nerengti didelės reklaminės kampanijos ir neišlaidauti. Įdomu, kad Žanas Yvas, vadybos specialistas, nelabai tikėjo reklamos poveikiu.

– Reklama naudinga tik tada, kai reikia keisti įvaizdį, – sakė jis, – bet dabar mums ne tai svarbiausia. Dabar mums svarbiausia viską gerai suplanuoti ir įgyti pasitikėjimą.

Užtat jie metė daug pinigų informacijai, skirtai kelionių agentūroms; naują programą reikėjo pasiūlyti greitai, čia svarbus buvo ir netikėtumo efektas. Tuo rūpinosi Valeri, nes gerai išmanė kelionių agentūrų darbą. Iš kadaise lankytų paskaitų CAP/SON-CAS ji gerai įsiminė visą argumentų seką, kurią turi išmanyti kelialapių pardavėjas (Išskirtinės ypatybės – Pranašumai – Patikimumas – Saugumas – Prestižas – Naujumas – Komfortas – Pinigai – Simpatijos); ji pagalvojo, kad tikrovėje viskas būna kur kas paprasčiau. Kelialapius dažniausiai pardavinėjo labai jaunos merginos, ką tik baigusios mokslus; kur kas geriau, jeigu su klientais būtų bendraujama tokia kalba, prie kurios jie labiausiai pripratę. Bendraudama su pardavėjomis, Valeri išsiaiškino, kad mokyklose, kur jos mokėsi, vis

dar tebedėstoma Barma klasifikacija. (*Pirkėjas praktikas*: visą dėmesį sutelkęs į prekę, kurią ketina įsigyti, jam labai svarbu kiekybė, kokybė ir naujumas. *Patiklus pirkėjas*: aklai pasitiki pardavėju, nes apie prekę nieko neišmano. *Pirkėjas bendrininkas*: jam svarbu abipusis supratimas; būtina užmegzti su juo gerus asmeninius kontaktus. *Gobšus pirkėjas*: tai manipuliuotojas; jis daro viską, kad susisiektų su tiekėju, visur ieško naudos sau. *Perspektyvus pirkėjas*: įdėmiai stebi ir pardavėją, ir prekę; pagarbus, žino, ko jam reikia, lengvai bendrauja.) Valeri buvo vyresnė už tas merginas kokiais penkeriais ar šešeriais metais; ne taip seniai ji pati dirbo kelionių agentūroje, o dabar pasiekė karjeros viršūnę, apie kurią jos net svajoti nedrįsta. Merginos žiūrėjo į Valeri susižavėjusiais žvilgsniais ir elgėsi kaip kvailutės.

Grįžęs iš darbo aš atrakindavau Valeri butą savo raktu; laukdamas jos vakarais studijuodavau Ogiusto Konto „Pozityviosios filosofijos kursą“. Man patiko jo nuobodus ir glaustas tekstas; tą patį puslapį dažnai perskaitydavau tris ar net keturis kartus iš eilės. Per tris savaites baigiau skaityti penkiasdešimtąją pamoką: „Preliminarios pastabos apie socialinę statistiką, arba Bendroji žmonių bendrijų teorija“. Man buvo būtina kokia nors teorija, galinti padėti suvokti savo paties padėtį visuomenėje.

– Valeri, tu pernelyg daug dirbi, – pasakiau vieną gegužės vakarą, kai ji sėdėjo svetainėje ant sofos, susigūžusi iš nuovargio. – Reikėtų iš to gauti bent kokios nors naudos. Tu turėtum padėti į banką bent šiek tiek pinigų, kitaip jie išslys mums iš rankų.

Valeri pritarė mano nuomonei. Kitą rytą pranešė, kad vėluos į darbą dvi valandas, ir mudu nuėjome į banką *Crédit Ag-*

ricole prie Orleano vartų atidaryti sąskaitos. Valeri parašė įgaliojimą mano vardu ir po dviejų dienų aš važiavau pasitarti su konsultantu. Nusprendžiau kas mėnesį atidėti iš jos uždarbio dvidešimt tūkstančių frankų, pusę sumos skirti draudimui, o kitą pusę – mokėti už butą. Dabar visą laiką gyvenau jos bute, todėl išlaikyti savo butą nebebuvo jokios prasmės.

Valeri pati pradėjo apie tai kalbą birželio pradžioje. Tada mes beveik visą dieną mylėjomės, o per pertraukėles gulėjome lovoje vienas kito glėbyje; ji imdavo mano smaigą į ranką arba į burną, paskui aš įsiskverbdavau į ją; nei aš, nei ji dar nebuvome patyrę orgazmo, nors įsiaistrindavau net nuo menkiausio Valeri prisilietimo, o jos makštis visą laiką buvo drėgna. Mačiau, kad Valeri buvo gera; jos akys spinduliavo ramybe. Devintą valandą ji pasiūlė pavakarieniauti italų restorane netoli Monsori parko. Tą šiltą vakarą dar nebuvo sutemę. Po vakarienės man reikėjo užbėgti namo susitvarkyti, kad rytoj galėčiau eiti į darbą apsirengęs tinkamu kostiumu ir pasirišęs kaklaraištį. Padavėjas atnešė mums du firminius kokteilius.

– Paklausyk, Mišeli... – pasakė Valeri, kai jis nuėjo. – Gal bus geriau, jeigu tu persikelsi pas mane? Argi ir toliau būtina demonstruoti, kokie mes nepriklausomi? Jeigu nori, galime išsinuomoti naują butą.

Ko gero, taip. Toks pasiūlymas man patiko labiau; norėjau pradėti viską iš naujo. Aš neturėjau šeimyninio gyvenimo patirties, Valeri, beje, irgi. Žmogus pripranta būti vienišas ir nepriklausomas; niekas neteigia, kad tai geras įprotis. Jeigu aš noriu patirti, kas yra santuoka, dabar labai gera proga tai išbandyti. Be abejo, aš kuo geriausiai suvokiau tokio gyvenimo trūkumus; žinojau, kad sutuoktinių jausmai nuslopsta gana greitai. Kita vertus, jie vis tiek anksčiau ar vėliau užges, toks yra

gyvenimo dėsnis; bet visada lieka viltis, kad šį kartą bus sukurta visai kitokia sąjunga – tuo tiki dauguma sutuoktinių porų. Bet tą vakarą aistra, kurią jaučiau Valeri, dar nebuvo užgesusi. Prieš išsiskirdamas pabučiavau ją į lūpas; ji plačiai pravėrė burną ir visa atsidavė bučiniui. Perbraukiau jai ranka per kelnaites, užčiuopiau sėdmenis. Ji pasitraukė atatupsta ir apsidairė į visas puses; gatvė buvo tuščia. Tuomet Valeri atsiklaupė ant šaligatvio, atsegė mano kelnių praskiepą ir apžiojo lūpomis penį. Prisispaudžiau nugara prie parko tvoros jausdamas, kad tuojau iššvirkšiu. Ji paleido penį iš burnos ir ėmė glamonėti jį dviem pirštais; kitą ranką įkišo man į kelnes ir ėmė glostyti sėklides. Kai Valeri atsimerkė, šoviau jai tiesiai į veidą. Atrodė, kad ji tuojau pravirks; bet ne, tik nulaižė ant skruostų užtiškusią spermą.

Kitą dieną skaičiau skelbimus; būstą norėjau nuomotis pietinėje Paryžiaus dalyje, arčiau Valeri darbo. Per savaitę radau tai, ko man reikėjo. Išsinuomojau keturių kambarių butą trisdešimtajame Opalo bokšto aukšte netoli Šuazi vartų. Dar niekada nebuvau gyvenęs bute, iš kurio veriasi toks puikus Paryžiaus vaizdas; teisybė, niekada anksčiau man ir nerūpėjo, kokį vaizdą gali matyti pro savo kambario langą. Kai atėjo laikas persikraustyti, įsitikinau, kad nebranginu nė vieno daikto, esančio sename mano bute. Tai nesukėlė jokio džiaugsmo, atvirkščiai, aš išsigandau. Vadinasi, per keturiasdešimt metų nesusigyvenau nė su vienu daiktu. Viso labo turėjau tik du kostiumus, kuriuos dėvėdavau paeiliui. Žinoma, turėjau daug knygų, bet tarp jų nebuvo nė vieno reto ar vertingo egzemplioriaus; šiaip knygų galiu nusipirkti bet kada. Savo gyvenimo kelyje esu sutikęs daug moterų, bet neišsaugojau nė vienos iš jų nuotraukos, nė vieno laiško. Neturiu ir savo nuotraukų, neprisimenu, kaip atrodžiau būdamas penkiolikos, dvidešimties

ar trisdešimties metų. Visi dokumentai apie mano asmenį sutilpo į kartoninį standartinio formato aplanką. Neteisūs tie, kurie mano, kad kiekvienas žmogus yra unikalus ir nepakartojamas; pavyzdžiui, aš neįžvelgiau savyje jokių unikalumo požymių. Žmonės be reikalo taip sureikšmina individų likimus ir charakterius. Įsitikinimas, kad žmogaus asmenybė – unikali, tėra pompastiški paistalai. Pasak Šopenhauerio, apie savo gyvenimą prisimeni tik šiek tiek daugiau negu apie perskaityto romano herojaus gyvenimą. Jis teisus: šiek tiek daugiau.

5

Antroje liepos pusėje Valeri vėl padaugėjo reikalų; darbą su užsienio šalimis sunkino dar ir tai, kad esama didelių laiko juostų skirtumų – teoriškai galėjai būti užsiėmęs net dvidešimt keturias valandas per parą. Dienos darėsi vis šiltesnės, vasara tikrai nusisekė; deja, mėgautis jos malonumais mes neturėjome laiko. Po darbo dienos aš traukdavau į restoranėlį *Tang Frères* – norėjau perprasti azijiečių virtuvės subtilybes. Tai buvo kur kas sudėtingiau, negu aš maniau; visos sudedamosios dalys ten buvo derinamos visiškai kitokiomis proporcijomis nei Prancūzijoje. Daržovės buvo pjaustomos kažkokiu ypatingu būdu, taigi aš susidūriau su kitokiu mentalitetu. Galų gale nusprendžiau tenkintis italų virtuve, ji man atrodė artimesnė. Niekada anksčiau nebūčiau net pamanęs, kad patirsiu malonumą sukinėdamasis virtuvėje. Štai prie ko priveda meilė.

Penkiasdešimtoje sociologijos pamokoje Ogiustas Kontas paneigia absurdišką metafizinį suklydimą, kai šeima įsivaizduojama panašiai kaip visuomenė. „Namų sąjunga, – rašo jis, – grįsta prieraišumu ir dėkingumu, ji apsiriboja tuo, kad tiesiogiai tenkina įgimtą žmogaus poreikį užjausti kitą, ir tai visai nesusiję su aktyviu ir ilgai trunkančiu bendradarbiavimu siekiant kokio nors kito tikslo. Bet kai veiklos koordinavimas tampa vie-

ninteliu pretekstu palaikyti tarpusavio ryšius, sąjunga išsigimsta ir daugeliu atvejų greitai išyra.“

Ministerijoje, kaip ir anksčiau, nepersidirbdavau; vis dėlto man reikėjo organizuoti dvi tris svarbias parodas; susitvarkiau nesunkiai. Kabinetinis darbas nesudėtingas, pakanka būti punktualiam, greitai priimti sprendimus ir juos vykdyti. Aš seniai supratau, kad valstybės tarnautojams ne taip jau svarbu priimti *geriausią sprendimą*; svarbiausia, kad sprendimas *apskritai* būtų priimtas ir kad tai būtų padaryta kaip galima greičiau. Vienus projektus aš atmesdavau, kitus palikdavau, vadovavausi labai abstrakčiais kriterijais, bet per dešimt metų nė karto nepaprašiau papildomos informacijos; sąžinė niekada manęs nekamavo. Širdies gilumoje aš negerbiau šiuolaikinio meno meistrų. Dauguma man žinomų garsių menininkų elgdavosi kaip *verslininkai*: suradę laisvą nišą stengdavosi kuo greičiau joje įsitvirtinti. Jie įgydavo išsilavinimą tose pačiose mokyklose kaip ir verslininkai, jų pažiūros formuodavosi pagal tą patį pavyzdį. Žinoma, buvo ir šiokių tokių skirtumų: menininkams skirdavo didesnes premijas nei kitų sričių novatoriams, be to, menininkai dažnai jungdavosi į *grupes* ar *sroves* ir tuo skyrėsi nuo verslininkų, vienišų vilkų, supamų priešų – aukštesnes pareigas užimančių valdininkų, pasirengusių bet kurią minutę palikti juos likimo valiai. Peržiūrėdamas ant mano stalo gulinčius projektus, aš retai kada matydavau nuoširdų autoriaus norą atsiverti. Liepos pabaigoje įvyko Bertrano Bredano paroda. Nuo pat pradžių atkakliai jį protegavau, tuo labai stebindamas Mari Žaną, pripratusią prie pasyvios mano pozicijos, juolab kad jai to tipelio kūryba kėlė pasibjaurėjimą. Šis keturiasdešimt trejų metų dailininkas nebebuvo laikomas jaunu menininku. Buvo neišvaizdus, apskuręs, panašus į poetą

girtuoklį iš filmo „Žandaras iš Sen Tropė“. Išgarsėjo tuo, kad prikišdavo į moterų kelnaites pašvinkusios mėsos ir paleisdavo skraidyti parodų salėje muses, kurias užaugindavo ant savo ekskrementų. Beje, jis nesulaukė pasisekimo: pirmiausia todėl, kad neturėjo reikiamų ryšių, be to, „užsiciklino“ kurdamas visokiausias šlykštybes šiek tiek senstelėjusia *trash** maniera. Jutau, kad jis autentiškas, teisybė, gali būti ir taip, kad autentiškas jis buvo savo menkyste. Atrodė kažkoks neapsiplunksnavęs. Paskutinysis jo projektas buvo itin prastas. O gal labai geras – kaip kas vertina. Jis nufilmavo filmą apie tai, kas atsitinka lavonams žmonių, kurie testamentu palieka savo kūną mokslui, pavyzdžiui, besipraktikuojantiems medicinos mokyklos studentams. Demonstruojant filmą į publiką įsimaišę studentai kišo žiūrovams prieš akis nupjautą ranką arba ištrauktą akį, trumpai tariant, juokavo taip, kaip ir dera jauniems medikams. Aš pasielgiau labai neatsargiai pakviesdamas į vernisažą Valeri, juolab po darbo dienos. Mano nuostabai, žmonių į peržiūrą prisirinko daug, tarp jų buvo ir labai įtakingų asmenų – galbūt Bertranui Bredanui pagaliau pradės sektis? Valeri sunkiai ištvėrė pusę valandos, paskui paprašė manęs, kad išeitume. Kaip tyčia, priešais mus iššoko studentas, laikantis rankoje nupjautą penį su apžėlusiais pautais. Žiaukčiodama Valeri nusisuko ir nusitempė mane prie išėjimo. Mudu nuėjome į kavinę *Beaubourg*.

Po pusvalandžio ten įgriuvo ir Bertranas Bredanas, lydimas dviejų ar trijų mergšių, kurias pažinojau, ir dar kažkokių žmonių, tarp kurių atpažinau Banko rėmimo skyriaus viršininką. Jie atsisėdo prie gretimo staliuko, taigi man neliko nieko kita, kaip prieiti ir pasisveikinti. Pamatęs mane, Bredanas nuošir-

* atmatos, atliekos, šiukšlės, šlamštas (*angl.*).

džiai apsidžiaugė, mat žinojo, kad aš iš tikrųjų labai daug jam padėjau. Pokalbis užtruko, Valeri irgi prisėdo prie mūsų. Tiksliai neprisimenu, kas pasiūlė vykti į sekso klubą *Bar-bar*, ko gero, Bredanas. Aš ir vėl apsikvailinau – sutikau vykti kartu su jais. Daugumos sekso klubų bandymas vieną kartą per savaitę įtraukti į savo programą sadomazochizmo numerį sužlugo. Skirtingai nei jie, *Bar-bar* klubas, skirtas sadomazochistams, ir nereikalaudavęs, išskyrus ypatingus atvejus, iš savo klientų kokios nors ypatingos aprangos, nuo pat pirmos atidarymo dienos buvo labai populiarus. Aš žinojau, kad sadomazochistai – tai tam tikra publika, praradusi bet kokį domėjimąsi įprastu seksu ir, savaime suprantama, nesilankanti paprastuose sekso klubuose.

Prie pat įėjimo narve, tarytum nerasdama sau vietos, suko ratus apie penkiasdešimties metų moteris; jos veidas buvo skaisčiai įraudęs, ant rankų – antrankiai, burnoje – kamšalas. Geriau įsižiūrėjęs pamačiau, kad jos kojos geležinėmis grandinėmis prirakintos prie narvo virbų; ji buvo tik su juodu dirbtinės odos korsetu, virš kurio kabojo didžiulės suglebusios krūtys. Toji vergė turėjo šeimininką, kuris, kaip buvo numatyta programoje, ketino parduoti ją vienam vakarui. Atrodo, jai nepatiko būti tame narve; ji sukiojosi į visas puses, matyt, norėdama paslėpti celiulito sudarkytus sėdmenis, bet veltui, nes už narvo virbų pasislėpti neįmanoma. Tikriausiai šitaip užsidirbdavo pragyvenimui; aš esu girdėjęs, kad žmonės parsiduoda vergijon ir už vieną vakarą gauna po tūkstantį, kartais ir po du tūkstančius frankų. Pagalvojau, kad ji, ko gero, kokia nors smulki rūpybos skyriaus tarnautoja antraeilininkė, tokiu būdu prisidurianti prie varganos savo algos. Laisvas buvo tik vienas staliukas prie įėjimo ir pirmoji kankinimų salė. Kai tik atsisėdome, prie mūsų priėjo porelė: valdinga juodaodė pliku užpa-

kaliu tempė už pavadžio pilvotą trijų dalių kostiumu vilkintį vyriškį. Priėjusi prie pat mūsų staliuko, ji sustojo ir liepė jam nusirengti. Šis pakluso ir apnuogino kaip vyrui pernelyg riebius raudonus spenius. Juodaodė išsitraukė iš rankinės du metalinius gnybtus ir sugnybo jais tuos mėsgalius. Vyras susiraukė iš skausmo. Paskui moteris trūktelėjo už pavadžio, jis atsistojo keturpėsčias ir nusekė paskui ją; pilvo klostės drebėjo, blyškioje šviesoje jo kūnas atrodė labai baltas. Aš užsisakiau viskio, Valeri apelsinų sulčių. Ji sėdėjo įbedusi žvilgsnį į stalą, stengdamasi nežiūrėti, kas vyko aplinkui; pokalbyje nedalyvavo. Maržori ir Žeraldina, mano pažįstamos iš Vaizduojamojo meno skyriaus, atvirkščiai, atrodė labai susijaudrinusios.

– Nekalta, šį vakarą viskas taip nekalta... – nusivylęs suburbėjo Bredanas.

Jis mums papasakojo, kad kitais vakarais čia adatomis badomi kiaušai arba varpos galvutė; kartą jis matė, kaip vienam tipui replėmis išrovė nagą. Valeri net krūptelėjo iš pasišlykštėjimo.

– Siaubinga šlykštynė, – nebegalėdama daugiau tvardytis, tarė ji.

– Kodėl *šlykštynė*? – nustebusi paklausė Žeraldina. – Jeigu žmonės sutinka dalyvauti programoje savo valia, tai nėra jokių problemų. Sutartis kaip sutartis, ne prastesnė už kitas.

– Aš netikiu, kad galima *savo valia* sutikti būti žeminamam ir kentėti. O jeigu ir taip, vis tiek neleistina taip elgtis.

Buvo aišku, kad Valeri nervinasi, ir aš pamaniau, kad galbūt reikėtų pasukti pokalbį apie Palestinos ir Izraelio konfliktą, o paskui staiga supratau, kad man nusispjauti į tų mergšių nuomonę; jeigu jos liausis man skambinti, ir tegu – sumažės darbo.

– Tiesą sakant, jie visi kelia pasišlykštėjimą, – pasakiau aš ir šiek tyliau pridūriau: – Ir jūs taip pat.

Paskutinės frazės Žeraldina neišgirdo arba apsimetė, kad negirdi.

– Jeigu pilnametis žmogus, – pasakė ji, – nori kentėti ir įgyti mazochistinės patirties, kas turi teisę trukdyti jam tai daryti? Vis dėlto pas mus demokratija.

Žeraldina irgi nervinosi, ir aš jau jaučiau, kad ji netrukus pradės kalbėti apie *žmogaus teises*. Bredanas, išgirdęs žodį „demokratija“, su panieka pasižiūrėjo į Žeraldiną ir atsisuko į Valeri.

– Jūs teisi, – niūriai pasakė jis, – tai labai šlykštu. Kada matau, kai žmogus sutinka, kad jam rautų nagus ir taip praktikuotųsi, o paskui dar ryja savo budelio šūdus, man irgi labai šlykštu. Bet būtent žmogaus šlykštumas labiausiai mane ir domina.

Po kelių minučių tylos Valeri su skausmu balse paklausė:

– Kodėl?

– Nežinau, – nuoširdžiai atsakė Bredanas. – Aš netikiu, kad žmogus yra *prakeiktas*, apskritai netikiu nei prakeiksmais, nei Dievo malone. Manau, kad, įsigilinę į kančias ir žiaurumus, viešpatavimą ir vergavimą, mes priartėtume prie pačios esmės – visa ko esmės – seksualumo. Ar pritariate mano nuomonei? – paklausė jis manęs.

Aš jam nepritariau. Žiaurumas žmogui būdingas nuo seno, jo būta ir pačiose primityviausiose tautose: per pirmuosius genčių karus nugalėtojai išsaugodavo kai kurių belaisvių gyvybę, kad paskui priverstų juos mirti siaubingose kančiose. Tokia tendencija išliko iki pat mūsų dienų: kai įsiplieskia išorės ar pilietinis karas, niekas nebepaiso įprastų moralės normų ir, nepriklausomai nuo rasės, tautybės bei kultūros, visada atsiranda žmonių, kurie patiria malonumą dėl barbariško elgesio su žmonėmis ir žudynių. Galima pateikti daug pavyzdžių, bet tai neturi nieko bendra su tikra seksualine aistra – amžina ir

stipria. Žodžiu, aš nepritariau jo nuomonei; bet, kaip visada, supratau, kad ginčytis beprasmiška.

– Šiek tiek pasivaikščiokime, – baigęs gerti alų pasiūlė Bredanas.

Aš nusekiau paskui jį į pirmą kankinimų salę, visa kompanija irgi patraukė mums iš paskos. Mes nulipome į rūsį akmeninėmis lubomis. Muzikinis fonas ten buvo itin žemi vargonų akordai, pritariantys kankinių dejonėms. Muzika sklido iš didžiulių garso stiprintuvų. Visur degė raudoni žibintai, nuo sienų žvelgė kaukės, ant specialių stovų buvo išdėlioti kankinimo įrankiai; už tokią įrangą tikriausiai buvo sumokėti didžiuliai pinigai. Alkove kabojo grandinėmis surakintas praplikęs, visiškai išsekęs vyriškis. Jo kojos tabalavo už pusės metro nuo žemės; įspraustos į medines trinkas, antrankiais surakintos rankos buvo pritvirtintos prie lubų. Batuota, pirštiniuota valdovė, vilkinti juodo latekso drabužiais, vaikščiojo aplinkui jį su plonytės odos rimbu, kurio rankena buvo inkrustuota brangiaisiais akmenimis, rankoje. Iš pradžių stipriai čaižė jį per sėdynę; atsisukęs į mus veidu visiškai nuogas vyriškis klykė iš skausmo. Aplinkui stovėjo žiūrovai.

– Manau, ji pasiekė antrą lygį, – sušnibždėjo man į ausį Bredanas. – Pirmas – kai sustojama ištryškus kraujui.

Kankinamo jaunuolio penis ir ilgos tarytum persisukusios į kitą pusę sėklidės maskatavo į visas puses. Valdovė apėjo aplink jį ratą, pasirausė prie liemens kabančiame krepšelyje ir, ištraukusi iš jo keletą žnybtukų, sužnybo jais sėklides; ištryško keli lašai kraujo. Lytinius organus ji čaižė ne taip stipriai kaip užpakalį. Tai reikėjo daryti kiek atsargiau, nes už žnybtukų užsikabinęs dirželis būtų nuplėšęs odą. Valeri nusisuko ir prisispaudė prie manęs.

– Eikim iš čia, – maldavo ji, – eikim, vėliau aš tau viską paaiškinsiu.

Mes pasukome į barą; visų dėmesį buvo prikaustęs reginys, niekas net nepastebėjo, kad mes išėjome.

– Aš pažįstu mergšę, kuri čaižė tą tipą, – tyliai pasakė Valeri. – Nors mačiau ją tik vieną kartą, neabejoju, kad tai ji... Tai Odri, Žano Yvo žmona.

Mes išėjome iš klubo. Taksi Valeri sėdėjo įsmeigusi akis į vieną tašką ir tylėjo. Tylėjo ir tada, kai kilome liftu. Ir tik uždariusi buto duris, atsisuko į mane ir tarė:

– Mišeli... Tu manai, kad aš nesu šiuolaikiška?..

– Ne. Aš irgi negaliu pakęsti tokių dalykų.

– Budelius dar galiu suprasti, jie kelia man pasibjaurėjimą, – žinau, kad yra žmonių, kuriems patinka kankinti kitus. Bet labiau mane stebina, kaip elgiasi aukos. Kaip žmogus turi nusiristi, kad kankinamas patiria džiaugsmą? Nežinau, gal tokius žmones reikia perauklėti, mylėti juos, mokyti patirti palaimą.

Gūžtelėjau pečiais norėdamas pasakyti, kad negaliu šito nei suprasti, nei paaiškinti, kaip, beje, ir visko, kas paskutiniuoju metu vyko mano gyvenime. Žmogus priima vienokius ar kitokius sprendimus, jis sutinka kęsti ir tą, ir aną... Ir ar apskritai galima daryti kokią nors bendrą išvadą, ieškoti kokios nors prasmės? Aš tylėdamas ėmiau nusirenginėti. Valeri atsisėdo ant lovos šalia manęs. Jaučiau, kad ji labai įsitempusi ir niekaip negali nusiraminti.

– Baisiausia, – kalbėjo ji toliau, – kad tarp jų nėra jokio fizinio kontakto. Visi su pirštinėmis, visi naudoja vienokius ar kitokius instrumentus. Oda nesiliečia prie odos, jie nesibučiuoja, nesiglamonėja. Mano akimis, tai prieštarauja sekso prigimčiai.

Valeri buvo teisi, bet sadomazochistai savo veiksmuose tikriausiai įžvelgia sekso apoteozę, aukščiausią jo apraišką. Kiekvienas užsidaręs savo kiaute ir mėgaujasi savo unikalumu; tai

irgi požiūris į gyvenimą. Šiaip ar taip, tokios įstaigos darosi vis madingesnės. Aš dar galėjau įsivaizduoti, kad Maržori ir Žeraldina lankosi tokiose vietelėse, bet įsivaizduoti, kaip jos atsiduoda ir apskritai užsiima seksu, negalėjau.

– Viskas kur kas paprasčiau, nei mums atrodo, – pagaliau pasakiau. – Seksuali trauka žmonių, kurie myli vienas kitą, – vienokia ir visai kitokia tų, kurie nemyli kits kito. Kai žmogus nesugeba susilieti su kitu žmogumi, jam telieka rinktis kančią ir žiaurumą.

Valeri prisiglaudė prie manęs ir sušnibždėjo:

– Mes gyvename keistame pasaulyje...

Atsitvėrusi nuo realybės, sekinančiam darbui atiduodanti visas jėgas, triūsianti taip, kad jai vos lieka laiko užbėgti į parduotuvę, truputį pailsėti ir pradėti naują darbo dieną, Valeri tam tikra prasme buvo išties naivi moteris.

– Man nepatinka pasaulis, kuriame mes gyvename, – pasakė ji.

6

Apklausos parodė, kad mūsų
klientams svarbiausi trys dalykai:
saugumas, nauji potyriai ir
estetinis pasigėrėjimas.

BERNARD GUILBAUD

Birželio trisdešimtą dieną iš kelionių agentūrų pradėjo plaukti užsakytų kelialapių suvestinės. Skaičiai buvo pribloškiantys. „*Eldorador*'as – Nauji atradimai" turėjo pasisekimą, šio maršruto kelialapiais žmonės domėjosi kur kas labiau nei tradiciniais, kurių paklausa vis mažėjo. Valeri nutarė paimti savaitę atostogų, ir mudu išvykome pas jos tėvus į Sen Kė Portrijo. Kaip jaunikis, kurį veža parodyti šeimai, jaučiausi šiek tiek per senas – vis dėlto buvau vyresnis už ją trylika metų, be to, tokį vaidmenį vaidinau pirmą kartą. Valeri tėvas pasitiko mus Sen Brijo stotyje. Jis karštai išbučiavo dukrą, ilgai laikė ją savo glėbyje, buvo matyti, kad labai jos pasiilgo.

– Tu sulysai... – pasakė.

Paskui atsisuko į mane ir, nežiūrėdamas į akis, ištiesė ranką. Matyt, ir jis jautėsi nejaukiai: aš dirbu Kultūros ministerijoje, o jis – tik paprastas valstietis. Valeri motina buvo kur kas šnekesnė, ji ilgai klausinėjo manęs, kaip aš gyvenu, ką dirbu,

kaip ilsiuosi. Taigi buvo galima kentėti, juolab kad Valeri sėdėjo šalia ir retkarčiais pati už mane atsakydavo į motinos klausimus; mes dažnai persimesdavome žvilgsniais. Bandžiau įsivaizduoti, kaip elgčiausi prie šeimos stalo, jeigu turėčiau vaikų, bet nebegalėjau; aš apskritai nebegalėjau įsivaizduoti savo ateities.

Vakare mums buvo patiekta šventiška vakarienė: omarų, ėriuko kepsnys, kelių rūšių sūrio, tortas su braškėmis ir kavos. Aš, savaime suprantama, norėjau, kad tai būtų mano pripažinimo ženklas, nors žinojau, kad vaišėms buvo rengtasi iš anksto. Pokalbiui prie stalo vadovavo Valeri; ji papasakojo tėvams apie naują savo darbą, nors aš žinojau beveik viską. Tuo metu apžiūrinėjau užuolaidas, visokiausius niekučius, įrėmintas šeimos nuotraukas. Aš patekau į *šeimą*, dėl to jaučiausi susijaudinęs ir šiek tiek nerimavau.

Valeri išsakė pageidavimą miegoti savo vaikystės kambaryje.

– Būtų geriau įsikurti svečių kambaryje, – paprieštaravo Valeri mama. – Vaikų kambaryje dviese jums bus ankšta.

Lova iš tikrųjų buvo siaura, bet aš vos neapsiverkiau, kai, maudamas Valeri kelnaites ir glostydamas jai tarpukojį, mintyse mačiau ją čia miegančią tada, kai jai buvo trylika ar keturiolika metų. „Kiek prarasta laiko“, – pagalvojau.

Aš atsiklaupiau ant kelių prie lovos, atsukau Valeri į save ir numoviau jai kelnaites. Jos makštis atsidūrė priešais mano penį. Žaidžiau su ja: negiliai įgrūdau falą, paskui ištraukiau keletą centimetrų atgal, delnais spūsčiojau krūtis. Baigdama ji trumpai riktelėjo, paskui ėmė juoktis.

– Mano tėvai dar nemiega, – sušnibždėjo.

Vėl įsiskverbiau į ją, šį kartą stipriau, kad galėčiau baigti. Užspaudusi burną ranka, ji žiūrėjo į mane blizgančiomis akimis, kol aš, dusliai urgzdamas, švirkščiau savo syvus.

Paskui atsisėdau ir ėmiau žvalgytis po kambarį. Lentynoje, kur buvo sudėtos „Rožinės bibliotekos“ knygos, gulėjo keletas aplenktų sąsiuvinių.

– Čia aš rašiau būdama dešimties ar dvylikos metų. Galėsi pasižiūrėti. Tai serijos „Penki jaunieji sekliai ir ištikimas šuo“ romanai.

– Kas tai?

– Neišleisti „jaunųjų seklių“ nuotykių rankraščiai, kuriuos sukūriau aš, tik veikėjus pasiskolinau.

Paėmiau sąsiuvinius: ten buvo „Penki jaunieji sekliai kosmose“, „Penki jaunieji sekliai Kanadoje“. Dabar mačiau vaizduotėje užsisklendusią mergaitę fantazuotoją – tokios jos jau niekada nebepamatysiu.

Keletą kitų dienų mes ilsėjomės, ėjome į paplūdimį. Valeri ilgai gulėdavo prieš saulę; pamažu ji atgavo jėgas; taip intensyviai kaip šiuos paskutinius tris mėnesius ji dar niekada nebuvo dirbusi. Vieną vakarą aš kalbėjausi su ja šia tema. Bare *Oseanic* mes užsisakėme du kokteilius.

– Dabar, kai nauja programa įsibėgėjo, tau nebereikės tiek daug dirbti.

– Iš pradžių taip, – pasakė ji liūdnai šypsodamasi, – bet netrukus reikės sugalvoti ką nors nauja.

– Kodėl? Juk galėtum stabtelėti.

– Tokios žaidimo taisyklės. Žanas Yvas galėtų tau paaiškinti kapitalizmo principą: arba tu eini į priekį, arba tau galas. Žinoma, įgijus ryškų pranašumą prieš konkurentus, galima keletą metų pailsėti; bet mums kol kas tai negresia. Schema „*Eldorador*’as – Nauji atradimai“ tikrai nekvaila, mes padarėme subtilų, sakyčiau, gudrų ėjimą, bet šioje schemoje nėra nieko nauja – tik gerai subalansuotas dviejų jau egzistuojančių kon-

cepcijų mišinys. Konkurentai pamatys, kad mūsų reikalai klostosi neblogai, ir greitai užpildys nišą. Juk tai padaryti visai nesudėtinga; sunkiausia mūsų darbo specifikos grandis – projektą reikia įsukti per itin trumpą laiką. Neabejoju, kad, pavyzdžiui, kelionių agentūra *Nouvelles Frontières* jau kitą vasarą taps didžiausia mūsų konkurentė. Jeigu norime būti lyderiai, turime sugalvoti ką nors nauja.

– Ir taip pasaka be galo?

– Manau, kad taip. Man moka didelę algą, aš sukuosi sistemoje ir gerai išmanau savo darbą. Tokios žaidimo taisyklės man priimtinos.

Galbūt aš atrodžiau labai paniuręs; Valeri uždėjo rankas man ant pečių ir tarė:

– Eime vakarieniauti... Tėvai jau laukia mūsų...

Į Paryžių grįžome sekmadienio vakare. Pirmadienio rytą Erikas Leganas buvo paskyręs susitikimą su Valeri ir Žanu Yvu. Kompanijos vardu padėkojo už gerus rezultatus ir veiklą. Direktorių taryba nutarė premijuoti Žaną Yvą ir Valeri akcijomis – taip jie nebuvo premijavę dar nė vieno savo darbuotojo, išdirbusio kompanijoje mažiau nei metus.

Tą vakarą mes visi trys vakarieniavome marokiečių restorane. Žanas Yvas buvo prastai nusiskutęs, jo veidas atrodė paburkęs, jis kažkaip keistai lingavo galva.

– Man atrodo, jis pradėjo gerti, – pasakė Valeri, kai važiavome taksi. – Jis praleido siaubingas atostogas su savo šeima Rė saloje. Išvyko dviem savaitėms, bet pabėgo pirmosios pabaigoje. Sako, kad nebegali pakęsti žmonos draugų.

Ir iš tikrųjų jis elgėsi neįprastai: prie mėsos net neprisilietė, užtat nesustodamas maukė vyną.

– Suveikė, – pašaipiai nusijuokė. – Netrukus pinigus saujo-

mis semsime! – Jis pasisuko ir išlenkė taurę iki dugno. Paskui sutrikęs sušnibždėjo: – Prašyčiau man atleisti... Kalbu kažkokias nesąmones.

Žanas Yvas padėjo ant stalo drebančias rankas ir laukė, kol jos nustos drebėjusios. Paskui pasižiūrėjo Valeri tiesiai į akis ir paklausė:

– Ar žinai, kas atsitiko Mariliz?

– Mariliz Le Fransua? Šiandien aš jos nemačiau. Ar ji susirgo?

– Ne, ji neserga, atsitiko dar blogiau. Ji tris dienas gulėjo ligoninėje, kur jai pumpavo trankviliantus. Mariliz užpuolė ir išprievartavo traukinyje, kai ji praėjusį trečiadienį važiavo namo iš darbo.

Po savaitės Mariliz grįžo į darbą. Buvo matyti, kad išgyveno didžiulį stresą; jos reakcijos buvo sulėtėjusios, judesiai – mechaniški. Ramiai, pernelyg ramiai, pasakojo tai, kas jai atsitiko, kalbėjo neišraiškiu balsu, veidas buvo užgesęs, nejudėjo nė vienas jo raumenėlis; ji mašinaliai kartojo žodžius, kuriuos jau buvo sakiusi tardytojui per apklausą. Taigi tą vakarą, baigusi darbą 22 valandą 15 minučių, ji nelaukė taksi, nutarė grįžti traukiniu, nes manė, kad taip bus greičiau. Kai įsėdo į jį, buvo 22 valanda 21 minutė. Žmonių vagone buvo nedaug. Prie jos priėjo keturi jaunuoliai ir ėmė įžeidinėti. Atrodė panašūs į išeivius iš Antilų salų. Mariliz bandė su jais kalbėtis, netgi juokavo; vienas iš jų trenkė jai į veidą taip, kad ji vos neprarado sąmonės. Paskui dviese prišoko ir parvertė ant grindų. Prievartavo visais įmanomais būdais – šiurkščiai, negailestingai. Kai ji ėmė rėkti, vėl daužė per veidą. Tai truko ilgai – traukinys pravažiavo keletą stotelių. Žmonės išlipdavo iš vagono ir persėsdavo į kitą, kad tik toliau nuo nuodėmės. Vaikėzai prievartavo ją vienas paskui kitą, įžeidinėjo, vadino kekše. Galiausiai vagone nebeliko nieko, tik jie. Tuomet pradėjo spjaudyti

Mariliz į veidą, draugiškai ant jos nusišlapino, spardydami kojomis nustūmė po suolu ir išlipo Liono stotyje. Po dviejų minučių į traukinį pradėjo lipti nauji keleiviai, jie iškvietė policiją; policija prisistatė labai greitai. Komisaras, pamatęs Mariliz, labai nesistebėjo, netgi pasakė, kad jai dar gerai baigėsi. Išprievartavę merginą, tie atmatos dažniausiai pribaigia auką, pavyzdžiui, grūsdami jai į makštį ar išangę baslį, į kurį prikalta vinių. Ši geležinkelio linija laikoma pačia pavojingiausia.

Aurore vadovybė išleido dar vieną instrukciją, ji priminė savo darbuotojams, kad reikia laikytis saugumo taisyklių, ir tuo atveju, jeigu užtrunkama darbe, išsikviesti taksi – visas taksi išlaidas apmokėdavo kompanija. Buvo sustiprinta patalpų ir automobilių aikštelių apsauga.

Tą dieną Valeri paliko savo automobilį automobilių servise, vakare ją parvežti pasisiūlė Žanas Yvas. Prieš išeidamas, jis pro savo kabineto langą užmetė akį į netvarkingai aplinkui išsimėčiusius namus, prekybos centrus, kelius, bokštus.

– Jaučiuosi taip, – pasakė jis, – tarsi būtume uždaryti šiame pastate nelyginant sotūs darbiniai gyvuliai, o aplinkui džiunglės, kur verda laukinis gyvenimas. Kartą buvau San Paule, ten procesas pasistūmėjęs dar toliau. San Paulas – jau nebe miestas, o didžiulė urbanizuota teritorija: bidonviliai, gigantiški biurų statiniai, prabangios vilos, saugomos iki dantų ginkluotų žandarų. Dauguma gyventojų – jų yra daugiau kaip dvidešimt milijonų – gimsta, gyvena ir miršta nekeldami kojos už šios teritorijos ribų. Gatvėmis pavojinga važiuoti netgi automobiliu: tave gali užpulti, kai sustosi įsižiebus raudonai šviesoforo šviesai, arba tave gali pradėti persekioti motociklais važiuojanti gauja, apsiginklavusi kulkosvaidžiais ir granatsvaidžiais. Pasiturintys žmonės dažniausiai skraido sraigtasparniais; jų aikštelių yra įrengta ant bankų ir gyvenamųjų namų stogų.

O viskas, kas yra apačioje, tai tiesiog gatvė, palikta vargšams ir gangsteriams. – Kai jie išvažiavo į Pietų automagistralę, Žanas Yvas tyliai pridūrė: – Aš daug apie tai galvoju, ir mane vis dažniau apninka abejonės, ar tokį pasaulį mes kuriame.

Po kelių dienų jiedu vėl grįžo iš darbo drauge. Sustabdęs mašiną prie mūsų namų, Šuazi aveniu, Žanas Yvas užsirūkė, šiek tiek patylėjo, paskui atsisuko į Valeri ir tarė:

– Man labai nemalonu, bet ta Mariliz istorija... Gydytojai sako, kad ji gali dirbti, ir elgiasi ji gana normaliai, jokių krizių nėra. Bet nerodo jokios iniciatyvos, lyg būtų paralyžiuota. Kai manęs nėra, sėdi net pirštelio nepakrutindama valandų valandas. Juk ji mūsų firmos veidas, ji atsakinga už ryšius su visuomene! Taip toliau nebegali tęstis.

– Bet juk tu jos neatleisi?

Žanas Yvas užgesino cigaretę ir ilgai žiūrėjo pro langą į bulvarą; rankomis buvo tvirtai įsikibęs į vairą. Paskutiniuoju metu jis atrodė labai įsitempęs, tarytum paklaikęs. Valeri pamatė dėmę ant jo kostiumo.

– Nežinau, – galų gale išspaudė jis. – Aš dar niekada nebuvau pakliuvęs į tokią situaciją. Atleisti būtų pernelyg niekšiška, todėl reikės paieškoti jai kitos vietos, tokios, kur nereikia priimti atsakingų sprendimų ir nuolatos bendrauti su žmonėmis. Be to, po ano nutikimo sustiprėjo rasinis jos priešiškumas. Žinoma, ją gali suprasti, bet turizmo versle tai negali būti toleruojama. Reklamoje, kataloguose, kituose informaciniuose leidiniuose visi pristatomi kaip svetingi, draugiški, nuoširdūs žmonės. Kitaip ir būti negali – tai profesinė mūsų pareiga.

Kitą dieną Žanas Yvas ta tema pasikalbėjo su Leganu, šis nebuvo linkęs vadovautis emocijomis, todėl po savaitės perkėlė

Mariliz į buhalterijos skyrių vietoj į pensiją išėjusios darbuotojos. Dabar reikėjo rasti žmogų, atsakingą už kompanijos *Eldorador* reklamą. Pokalbiuose su kandidatais dalyvaudavo ir Žanas Yvas, ir Valeri. Jie susipažino su dešimčia žmonių ir prie pietų stalo ėmė aptarinėti kandidatūras.

– Man į akį krito Nuredinas, – pasakė Valeri. – Ryški asmenybė, jau dalyvavo daugelyje projektų.

– Taip, jis geriausias iš visų; bet man atrodo, jog jis pernelyg talentingas, kad užimtų tokias pareigas. Kelionių agentūra – jam netinkama vieta; jam reikėtų dirbti prestižiškesnį, su menu susijusį darbą. Pas mus Naredinui bus nuobodu, jis ilgai čia neužsibus. Mums reikia ne tokio žmogaus. Be to, jis iš arabų imigrantų šeimos, dėl to irgi gali kilti problemų. Publikos dėmesį reikia patraukti įvairiausiais štampais, kaip antai: rytiečių svetingumas, arbata su mėtomis, džigituotės, beduinai... Aš pastebėjau, kad tokiems kaip jis tai ne visada pavyksta. Arabų kilmės Prancūzijos gyventojai apskritai dažnai niekina arabų šalis.

– Rasinė diskriminacija priimant į darbą... – nusišaipė Valeri.

– Nesąmonė!

Žanas Yvas susijaudino; grįžęs iš atostogų jis visą laiką buvo nervingas, nebesuprato juokų.

– Visi taip daro! – užsiplieskęs garsiai sušuko jis. – Žmogaus kilmė – sudėtinė kiekvieno iš mūsų dalis, į tai negalima neatsižvelgti. Ieškodamas tinkamo darbuotojo, aš, pavyzdžiui, priimčiau imigrantą iš Tuniso ar Maroko, net jeigu jis Prancūzijoje būtų gyvenęs mažiau nei Nuredinas. Tie žmonės vienu metu priklauso dviem pasauliams, ir tuo jie stiprūs. Bendrauti su jais visada labai sunku. Tėvynėje juos gerbia, mano, kad, jeigu jie apsigyveno Prancūzijoje, gudresnių už juos nebūna. Jie puikūs tarpininkai. O į šį postą aš pasikviesčiau Brigitą.

– Danę?

– Taip. Ji nebloga piešėja. Neturi rasinių prietarų, girdėjau, kad gyvena su jamaikiečiu. Ji naivi ir kvailoka, žavisi viskuo, kas egzotiška. Gimdyti vaikų kol kas nesiruošia. Trumpai drūtai, tai yra tai, ko mums reikia.

Dar vienos priežasties, kodėl Brigitą reikėtų priimti į darbą, Žanas Yvas nepasakė. Valeri viską suprato tik po kelių dienų, pastebėjusi, kaip Brigita deda ranką Žanui Yvui ant peties.

– Tu teisi, – pasakė Žanas Yvas, kai jie stovėjo prie kavos automato. – Mano asmens byloje dabar gali atsirasti įrašas: seksualinis priekabiavimas... Bet nesijaudink, taip toli nebus nueita, juk ji turi vaikiną.

Valeri įdėmiai pasižiūrėjo į Žaną Yvą – jam reikėtų nusikirpti plaukus, jis visai liovėsi rūpintis savimi.

– Aš tau nepriekaištauju, – pasakė garsiai.

Intelektualiosios Žano Yvo galios tikrai nebuvo išsekusios, jis kaip ir anksčiau neklysdamas susigaudydavo situacijose ir žmonėse, intuicija saugojo jį nuo finansinių klaidų; tačiau, žvelgiant į jį iš šalies, atrodė nelaimingas ir prislėgtas.

Atėjo laikas apdoroti ir išanalizuoti anketas, kurias buvo užpildę atostogautojai; daug poilsiautojų į *Eldorador*'o viešbučius vykdavo ne vieną kartą, buvo ir tokių, kurie kelialapius laimėdavo įvairiose loterijose. Priežastys, kodėl senoji *Eldorador*'o schema prarado populiarumą, iš pirmo žvilgsnio buvo sunkiai paaiškinamos. Atrodo, kad poilsiautojus viskas tenkino: ir gyvenimo sąlygos, ir vieta, ir maitinimas, ir pramogos, ir sporto renginiai, tačiau atvažiuoti antrą kartą į tą patį poilsio kompleksą jie kažkodėl nenorėjo.

Savaitraštyje *Tourisme Hebdo* Valeri atsitiktinai aptiko straipsnį, kuriame buvo aptariami nauji vartotojų poreikiai. Autorius rėmėsi Holbroko ir Hiršmano modeliu: vartotojas, ver-

tindamas prekę ar paslaugą, tai daro labai emocionaliai; tose išvadose nebuvo nieko naūja. Nuspėti šiuolaikinių vartotojų poreikius kur kas sunkiau. Šiandien jie – kur kas eklektiškesni, linkę į filantropiją humanitarai. Jie vartoja ne norėdami pasirodyti – jie tikrai taip gyvena, jie kažkokie *taikesni*. Jie saikingai maitinasi, rūpinasi savo sveikata; su nepasitikėjimu žiūri į jiems svetimus žmones, būgštauja dėl ateities. Jie mano, kad turi teisę keisti savo įpročius, nes yra smalsūs ir linkę į eklektiką; pirmenybę teikia tam, kas patikima, kas patikrinta laiko, kas tikra. Jie neabejingi etinėms problemoms, jie linkę *solidarizuotis* su kitomis tautomis ir panašiai. Apie tai Valerija jau buvo skaičiusi šimtus kartų, sociologai ir psichologai tas mintis kartojo iš straipsnio į straipsnį, iš žurnalo į žurnalą. Visa tai Valeri ir Žanas Yvas buvo gerai išstudijavę. *Eldorador*'o viešbučiai buvo statomi iš natūralių gamtinių medžiagų laikantis tradicinės vietos architektūros stiliaus. Restoranų valgiaraščiai būdavo sudaromi iš subalansuotų produktų, juose buvo daug sūrių, daržovių ir vaisių, populiari buvo „Kretos“ dieta. Poilsiautojai galėdavo užsiimti joga, autogenine treniruote, kinų gimnastika tai-czi-czjuan. *Aurore* pasirašė etinio turizmo chartiją ir reguliariai pervesdavo pinigų į pasaulinį Laukinės gamtos fondą (WWF). Nepaisant visų tų priemonių *Eldorador*'as geso.

– Man atrodo, žmonės paprasčiausiai meluoja, – pareiškė Žanas Yvas, dar kartą peržiūrėjęs anketų suvestinę. – Rašo, kad yra patenkinti, deda varnelę grafoje „gerai“, o iš tikrųjų per atostogas nuobodžiauja. Vadinasi, jiems gėda prisipažinti. Galų gale imsiu ir parduosiu visus kurortus, kurie netinka mūsų programai „Nauji atradimai“. Visą dėmesį sutelksiu į aktyvų poilsį: safaris, oro balionai, mešuji* dykumoje, pasiplaukioji-

* Arabų patiekalas iš ant laužo kepto ėriuko.

mai arabų burlaiviais, povandeninis plaukiojimas – ko tik širdis geidžia...

– Neoriginalu...

– Taip... – neryžtingai pasakė jis.

– Gal reikėtų inkognito praleisti savaitę viename iš kurortų ir pajusti jo atmosferą.

– Gal... – nutęsė Žanas Yvas; jis atsirėmė į fotelio atlošą ir ištraukė pluoštą kopijų. – O dabar pažiūrėkime, kur rezultatai patys blogiausi. – Jis greitai vertė lapus. – Džerba ir Monastyras – tikra katastrofa. Ir su Tunisu, manau, reikės bet kuriuo atveju atsisveikinti. Čia viskas jau išgrobstyta, konkurentai pasirengę pusvelčiui parduoti kelialapius. Ten su savo klientais mes neišgyvensime.

– Ar turi pirkėjų?

– Kad ir kaip būtų keista, taip. Tuo domisi Nekermanas. Jie tikisi pritraukti klientų iš Rytų Europos: Čekijos, Vengrijos, Lenkijos... Publika neturtinga, bet Kosta Brava jau perpildyta. Juos sudomino ir mūsų Agadyras, ir kainą siūlo visai pakenčiamą. Aš esu linkęs jį parduoti, nematau jokių prošvaisčių, nors ten ir Maroko pietūs. Manau, kad žmonės visada rinksis Marakešą.

– Beje, Marakešo rezultatai apverktini.

– Žinau. Keista, bet net Šarm el Šeiche reikalai klostosi blogai. O juk ten tiek patrauklių dalykų: įspūdingi koralų rifai, ekskursijos į Sinajų...

– Bet juk tai Egiptas.

– Na ir kas?

– Manau, kad žmonės dar nepamiršo sprogimo Luksore tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt septintaisiais. Vis dėlto ten žuvo penkiasdešimt aštuoni žmonės. Vienintelis šansas parduoti Šarm el Šeichą – pamiršti žodį „Egiptas“.

– O kuo jį pakeisti?

– Nežinau. Rašyti, pavyzdžiui, „Raudonoji jūra“.

– *OK*, tebūnie „Raudonoji jūra“. – Žanas Yvas užsirašė ir vėl įniko vartyti lapus. – Afrikoje viskas gerai... Keista, kad Kuboje reikalai prasti. Kubiečių muzika dabar madinga, Lotynų Amerika – ant bangos, Santo Domingas perpildytas, – jis peržiūrėjo viešbučių Kuboje aprašą. – Viešbutis Gvardalavake naujas, atitinka visus reikalavimus. Programa ne itin sportiška ir ne itin šeimyniška. „Kuboje jūs praleisite stebuklingas naktis gėrėdamiesi karštu salsos ritmu...“ O rezultatai sumenko net penkiasdešimt procentų. Aš manau, reikėtų nuvažiuoti arba į Kubą, arba į Egiptą.

– Važiuojam kur tik tu nori... – pavargusi atsakė Valeri. – Tau bet kuriuo atveju bus naudinga pailsėti be žmonos.

Į Paryžių atėjo rugpjūtis; karštos, tvankios dienos, orai labai permainingi – vos ne kasdien kildavo audra, oras atvėsdavo. Paskui debesys vėl išsisklaidydavo, termometro stulpelis imdavo kilti į viršų. Tiesą sakant, orai mane mažai domino. Po pažinties su Valeri aš lioviausi lankytis *peep-shows*; niekas kita miesto gyvenime jau daug metų neteikė man džiaugsmo. Paryžius man niekada nebuvo „šventė“, kodėl dabar turėtų toks būti? Prieš dešimt ar penkiolika metų, kai tik pradėjau dirbti Kultūros ministerijoje, iš *neturėjimo ką veikti* vakarais šlaistydavausi po užeigas ir barus; iš tų dienų mano atmintyje teišliko nuolatinio nejaukumo pojūtis. Aš nesugebėdavau užmegzti pokalbio, neturėdavau ką pasakyti, šokti irgi nemokėjau. Niekada, kad ir kokios būdavo aplinkybės, nesu gailėjęsis, kad geriu; stiprūs gėrimai visada tonizuodavo mane. Išlenkus dešimt džino su toniku taurių yra atsitikę netgi taip (tiesą sakant, kokius keturis ar penkis kartus), kad man, sutelkus visas

jėgas, pavykdavo įsitempti kokią nors bobelę į lovą. Paprastai tai baigdavosi visišku krachu – erekcijos nebūdavo, aš iš karto užmigdavau. Vėliau sužinojau, kad yra puikus vaistas viagra; pernelyg didelis kiekis alkoholio slopindavo preparato veikimą, bet padidinus jo dozę buvo galima šį tą pasiekti. Dar iki pažinties su Valeri visos prostitutės nė iš tolo neprilygo tajų kekšėms; jeigu aš ką nors panašaus ir jausdavau, tai ankstyvoje jaunystėje su šešiolikos septyniolikos metų mergiotėmis. Kultūros sferų moterys, su kuriom bendravau, – tikra katastrofa. Jas domino ne seksas, o pats gundymo procesas. Viliodavo jos grubiai, nenatūraliai ir visiškai neerotiškai. Lovoje apskritai buvo netikusios. Norėjo, kad kaitinčiau joms vaizduotę, kad vaidinčiau šlykščius spektaklius – vien apie tai pagalvojus man susuka vidurius. Užtat jos mėgsta kalbėti apie seksą; tiesą sakant, tik apie tai ir kalbėdavo, kitos temos jų nedomino. Vyrai, beje, nedaug kuo nuo jų skyrėsi; prancūzai apskritai mėgsta bet kuria proga pliurpti apie seksą; visa tai man įgriso iki gyvo kaulo.

Gyvenime gali nutikti įvairiausių dalykų, bet dažniausiai neatsitinka nieko. Šįkart mano gyvenime iš tikrųjų atsitiko labai svarbus dalykas – aš sutikau moterį, su kuria buvau laimingas. Rugpjūtis, net keista, buvo itin ramus. Espitaljė, Leganas ir kiti *Aurore* vadovai išėjo atostogų. Valeri ir Žanas Yvas nusprendė atidėti svarbius reikalus iki rugsėjo vidurio, mat iki to laiko jiedu turėtų grįžti iš Kubos, į kurią nutarė keliauti; atėjo atokvėpio, ramybės periodas. Žanas Yvas irgi šiek tiek atsigavo.

– Pagaliau jis ėmė lankytis pas kekšes, – pranešė man Valeri. – Seniai reikėjo. Ėmė mažiau gerti, pasidarė šiek tiek ramesnis.

– Kiek prisimenu, Paryžiaus prostitutės – ne kažin kas.

– Jos dabar kitokios, susipažįsta per internetą. Jaunos, tarp jų daug studenčių. Klientų turi nedaug, jos labai išrankios, kekšauja ne vien dėl pinigų. Žodžiu, Žanas Yvas sako, kad jos visai neblogos sekso partnerės. Jeigu nori, galime kada nors pabandyti. Išsirinksime kokią nors biseksualę, kuri dulkinasi iš karto su dviem; žinau, vyrai dėl to kraustosi iš proto; man moterys irgi patinka.

Mes tada nepabandėme; bet toks iš jos lūpų nuskambėjęs pasiūlymas nepaprastai sujaudino. Man pasisekė. Valeri žinojo, ką daryti, kad vyras visada geistų moters; žinoma, visą gyvenimą išsaugoti tokio jausmo neįmanoma; pasakysiu kitais žodžiais: ji žinojo, kaip išlaikyti tokį lygį, kurio pakaktų retkarčiais mylėtis, kol jausmai galutinai neatvėso. Tam, be jokios abejonės, ypatingų žinių nereikia, tai taip paprasta; bet ji mėgo būtent taip žadinti aistrą ir pati patirdavo malonumą; visada džiaugdavosi, kai regėdavo mano akyse geismą. Kartais restorane, grįžusi iš tualeto, padėdavo ant stalo savo kelnaites, paskui įkišdavo ranką man į tarpukojį ir mėgaudavosi matydama, koks aš įsiaistrinęs. Arba atsegdavo kelnių praskiepą ir, prisidengusi staltiese, imdavo smaukyti penį. Rytą, žadindama mane, palaižydavo smaigą, paduodavo puoduką kavos, paskui vėl apžiodavo varpą. Buvau jai dėkingas ir švelnus. Ji mokėjo laiku sustoti prieš pat ejakuliaciją, ilgai balansuoti ant orgazmo ribos. Mano gyvenimas tapo žaidimu, jaudinančiu, širdžiai mielu žaidimu, vieninteliu žaidimu, kurį su malonumu žaidžia suaugę žmonės; aš gyvenau saldžių geismų ir nuolatinės palaimos pasaulyje.

7

Rugpjūčio pabaigoje man iš Šerbūro paskambino nekilnojamojo turto agentas ir pranešė, kad rado žmogų, kuris norėtų pirkti tėvo namą. Jis prašė šiek tiek nuleisti kainą, užtat mokėjo grynaisiais. Sutikau nedvejodamas. Turėčiau gauti šiek tiek daugiau nei milijoną frankų. Tuomet kuravau kilnojamosios parodos projektą; autoriaus sumanymas buvo toks: aptvertoje aikštelėje ant mozaikos grindų išdėliojamos kortos, paskui ten išleidžiamos varlės; beje, grindų plytelėse išgraviruoti didžių žmonių vardai: Diurerio, Einšteino, Mikelandželo. Daugiausia pinigų čia reikėjo skirti kortų malkoms, nes jos turėjo būti keičiamos gana dažnai; kartkartėmis turėjome keisti ir varles. Paryžiaus vernisažui dailininkas norėjo įsigyti taro kortų; provincijoje rengiamoms parodoms tiko ir paprastos kortos. Aš nusprendžiau rugsėjo pradžioje savaitei vykti į Kubą kartu su Žanu Yvu ir Valeri. Norėjau keliauti už savo pinigus, bet Valeri pasakė, jog viską sutvarkys taip, kad mano kelionės išlaidas apmokėtų jos kompanija.

– Aš netrukdysiu jums dirbti, – pažadėjau.

– Nieko ypatinga mes ir neplanuojame ten daryti, gyvensime kaip paprasti turistai. Darbas nesudėtingas, bet labai svarbus: bandysime pasiaiškinti, kokia ten atmosfera, kas daroma ne taip, ko trūksta iki visiškos laimės poilsiautojams. Tu mums netrukdysi, atvirkščiai, būsi naudingas.

Rugsėjo 5-ąją, penktadienį po pietų, mes išskridome į Santjagą. Žanas Yvas pasiėmė nešiojamąjį kompiuterį. Jis vilkėjo šviesiai mėlynais sportiniais marškinėliais, atrodė pagyvėjęs, kaip atostogautojas. Kai lėktuvas pakilo, Valeri padėjo ranką man ant kelio ir užmerkė akis; atrodė visiškai atsipalaidavusi. Prieš išvykstant ji pasakė:

– Neabejoju, mes ką nors sugalvosime.

Kelionė iš oro uosto truko dvi su puse valandos.

– Štai pirmas trūkumas, – pareiškė Valeri. – Reikės išsiaiškinti, ar nėra reiso iki Olgino.

Autobuse priešais mus sėdėjo dvi neaukšto ūgio apie šešiasdešimties metų damos su pusmetinėmis pilkai mėlynomis šukuosenomis; jos visą laiką šnibždėjosi suglaudusios galvas ir rodė viena kitai įdomybes už lango: cukranendres kertančius vyrus, virš pievos skrendantį grifą, du jaučius, einančius į tvartą... Damos, regis, domėjosi absoliučiai viskuo; pagalvojau, kad tos sudžiūvusios tvirtos moteriškaitės – kaprizingos poilsiautojos. Ir tikrai, kai pradėjo dalyti viešbučio raktus, čiauškutė A pareikalavo, kad jai trūks plyš leistų apsigyventi šalia pleputės B. Tokia paslauga programoje nebuvo numatyta, jauna administratorė net nesuprato, ko iš jos norima, teko išsikviesti kurorto direktorių. Atėjo apie trisdešimties metų lyg avino užsispyrusio veido vyriškis, žemą jo kaktą buvo išvagojusios gilios raukšlės; jis labai panėšėjo į Nagi.

– Nurimkite, – išsiaiškinęs, kodėl kilo konfliktas, tarė jis. – Mielos damos, šiandien to padaryti jau negalime, o rytoj, kai atsiras laisvų numerių, mes jus perkelsime vieną šalia kitos.

Nešikas palydėjo mus iki mūsų bungalo, pro kurio langą buvo matyti paplūdimys, įjungė kondicionierių ir, gavęs dolerį arbatpinigių, išėjo.

– Mat kaip... – sėsdama ant lovos, pasakė Valeri. – Restora-

nas, švediškas stalas, *snacks** ir *cocktails*. Vienuoliktą pradeda veikti diskoteka. Už papildomą mokestį galima pasidaryti masažą ir naktį pažaisti tenisą apšviestuose kortuose.

Visos turizmo organizacijos siekia už nustatytą kainą per nustatytą laiką padaryti žmones laimingus. Tas uždavinys gali pasirodyti lengvas, o gali būti ir visai neįvykdomas – viskas priklauso nuo žmonių charakterio, siūlomų paslaugų ir kitų veiksnių. Valeri nusimovė kelnes ir nusivilko palaidinę. Aš atsisėdau ant šalia stovinčios lovos. Mes visada turime nesunkiai pasiekiamą pasitenkinimo šaltinį – lytinius organus. Dievas, tarytum bausdamas už pirmapradę nuodėmę, sukūrė mus neilgaamžius, niekingus, piktus, laimė, jis numatė bent šiokią tokią kompensaciją. Jeigu mes kartkartėmis nepatirtume šiek tiek džiaugsmo iš sekso, ko apskritai būtų vertas mūsų gyvenimas? Teliktų beviltiškai kovoti su kraujagyslių kalkėjimu ir ėduonim. Kokia siaubinga nuobodybė: kolagenas kietina skaidulas, dantų smegenyse veisiasi mikrobai. Dabar man prieš akis buvo Valeri rietai. Ji vilkėjo tik liemenėle ir plonytėmis nėriniuotomis kelnaitėmis. Numoviau jas, paseilinau pirštus ir ėmiau glostyti tarpukojį. Ji atsagstė mano kelnes ir sugriebė ranka taraną. Paskui neskubėdama ėmė švelniai masažuoti kiaušus. Padėjau po galva pagalvę, kad geriau liežuviu pasiekčiau jos makštį. Tą akimirką pamačiau kambarinę, šluojančią iš terasos smėlį. Mūsų kambario langas buvo plačiai atlapotas, užuolaidos atitrauktos. Kambarinė sugavo mano žvilgsnį ir prunkštelėjo. Valeri kilstelėjo ir pamojo jai ranka. Toji atsirėmė į šluotą ir apmirė negalėdama apsispręsti. Valeri atsistojo, žengė keletą žingsnių ir ištiesė jai ranką. Vos tik įėjusi į kambarį, mergina ėmė sagstytis chalatą – po juo nebuvo nie-

* lengvi užkandžiai (*angl.*).

ko, tik baltos kelnaitės; galėjau duoti jai apie dvidešimt: oda labai tamsi, beveik juoda, mažos stangrios krūtys, apvalūs sėdmenys. Valeri užtraukė užuolaidą; aš atsistojau. Ji pasisakė esanti Margarita. Valeri paėmė jos ranką ir uždėjo man ant varpos. Mergina nusijuokė ir ėmė smaukyti ją ranka. Valeri greitai nusisegė liemenėlę, nusimovė kelnaites ir, atsigulusi ant lovos, ėmė glamonėti save ranka. Margarita akimirką dvejojo, paskui irgi nusimovė kelnaites ir atsiklaupė ant kelių tarp pražergtų Valeri kojų. Apžiūrėjusi jos rožytę, palietė pirštu, prisiglaudė lūpomis ir ėmė čiulpti. Valeri vieną ranką uždėjo Margaritai ant galvos ir kontroliavo jos judesius, o kita drožė mano kotą. Jausdamas, kad finišas jau nebetoli, žengiau žingsnį į šalį ir ėmiau raustis tualetiniame krepšelyje ieškodamas sargio. Buvau labai susijaudinęs, niekaip negalėjau jo rasti, pagaliau radau, bet neįstengiau užsimauti; man aptemo akyse. Mažiulės negrės galva slysčiojo pirmyn atgal Valeri gakta, ritmingai kilnojosi užpakalis. Sugrūdau į išangę kotą iki pat pašaknių, jos makštis atsivėrė kaip prisirpęs vaisius. Tyliai sustenėjusi, pakėlė aukštyn dubenį. Ir prasidėjo: stūmiau falą gilyn, traukiau atgalios, man apsvaigo galva; staiga mano kūnas suvirpėjo iš palaimos. Vakarėjo, kambarys skendėjo prieblandoje. Valeri stenėjo vis garsiau, mano ausis garsai pasiekdavo tarsi iš toli, iš kito pasaulio. Tvirtai spausdamas Margaritai klubus, vis giliau skverbiausi į ją, jutau, kad ilgiau netversiu, ir, išgirdęs Valeri klyksmą, iššvirkščiau spermą. Sekundę ar dvi man atrodė, kad tapau nesvarus ir sklendžiu ore. Paskui grįžo sunkio jausmas, o drauge ir baisus nuovargis. Kritau ant lovos į jųdviejų glėbį.

Po kurio laiko mačiau, kaip Margarita apsirengė, kaip Valeri rausėsi rankinėje ieškodama pinigų. Tarpduryje jos pasibučiavo; lauke jau buvo visiškai tamsu.

– Daviau jai keturiasdešimt dolerių... – pasakė Valeri ir išsitiesė šalia manęs. – Tiek paprastai moka baltieji. Tokią sumą Margarita uždirba per mėnesį.

Valeri užgesino galvūgalyje stovinčią lempą. Ant užuolaidos šmėkščiojo pro šalį einančių žmonių šešėliai; buvo girdėti jų pokalbių nuotrupos. Aš padėjau jai ant peties ranką.

– Nuostabu... – sutrikęs sušnibždėjau. – Sunku patikėti, kad gali būti taip gera.

– Taip, jausminga mergina. Man irgi buvo gera.

– Koks įdomus dalykas – sekso paslaugų kaina, – susimąstęs tariau. – Rodos, kad ji nepriklauso nuo gyvenimo lygio. Suprantama, kiekvienoje šalyje yra savų niuansų, bet pradinė kaina beveik visur vienoda; ji tokia, kiek pasirengę mokėti europiečiai ir amerikiečiai.

– Gal tai ir yra *rinka*?

– Nežinau... – palingavau galva. – Aš niekada dorai nenusimaniau apie ekonomiką, man ji tamsus miškas.

Žvėriškai išalkau, o restoraną čia atidarydavo tik aštuntą valandą; išgėriau tris taures pinakolado, kol kiti poilsiautojai žaidė *apéro*. Pamažu užliejo šiluma, aš vis dar skraidžiau kažkur toli, poilsio organizatoriai man atrodė panašūs į Nagi. Ne, tiesą sakant, kai kurie buvo ir jaunesni, bet vis tiek kažkokie juokingi: praplikę, su barzdelėmis, su kasytėmis. Jie baisiai vapėjo ir retkarčiais ištempdavo į sceną ką nors iš publikos. Gerai, kad aš sėdėjau labai toli, todėl nebuvo pavojaus atsidurti tarp žaidėjų.

Baro šeimininkas buvo nemalonus tipas, klientus aptarnavo labai blogai, tiksliau, visai neaptarnavo. Kiekvieną kartą, kai aš į jį kreipdavausi, niekinamai mostelėdavo ranka, leisdamas suprasti, kad kreipčiausi į padavėjus. Randai ir apvalus

pilvukas darė jį panašų į persenusį koridos toreadorą. Geltonas trikampis standžiai aptempė jo kotą; *jis buvo gerai sudėtas*, ir, aišku, su pasididžiavimu tai demonstravo. Didelėmis pastangomis išsikovojęs ketvirtą kokteilį, ėjau į savo vietą; mačiau, kad padavėjas skuba prie gretimo staliuko, kur sėdėjo grupelė penkiasdešimtmečių turisčių iš Kvebeko. Aš atkreipiau dėmesį į tas tvirtai sudėtas ir garsiai kalbančias moteris dar tada, kai jos įžengė į restoraną. Nėra ko stebėtis, kad tokios gyvena kur kas ilgiau nei vyrai. Tokios niekada nepraleis be eilės į bufetą ir neatsisakys dubenėlio avižų košės. Kai senasis dabita priėjo prie jų, jos įsmeigė į jį susižavėjusius žvilgsnius ir akimirką vėl tapo panašios į moteris. Jis puikavosi prieš jas, išraiškingai gestikuliavo rankomis žemiau juosmens, tarytum būtų norėjęs įsitikinti, kad po jo trikampiu viskas tebėra *savo vietoje*. Daili padavėjo figūra žadino vaizduotę, poniutės varstė jį susižavėjusiais žvilgsniais; sensteléję jų kūnai dar norėjo mėgautis saulės spinduliais. Jis puikiai atliko savo vaidmenį, kažką joms šnibždėjo, kaip antai *mi corazon** arba *mi amor***. Žinoma, tuo viskas ir baigdavosi. Toreadorui pavyko įžiebti jų akyse geismą; moteriškės susidarys labai gerą nuomonę apie čia praleistą laiką, grįžusios patars savo draugėms aplankyti Kubą, ir padavėjas tikrai neliks be darbo dar dvidešimt metų. Mintyse ėmiau kurti pornografinį filmą „Nuo grandinės nutrūkusios senjoritos“. Per atostogas kurorte prie jūros poilsiauja dvi gaujos: senjorai italai ir senjoritos iš Kvebeko. Apsiginklavę grandinėmis ir ledkirčiais jie kankina saulėje įdegusius nuogus jaunuolius. Galų gale abi gaujos susitinka *Club Med* burlaivyje; kraujo ištroškusios senjoritos susidoroja

* mano širdie (*isp.*).

** mano meile (*isp.*).

su įgulos nariais. Jos išprievartauja senjorus ir išmeta juos už borto. Filmas baigiamas klaikiomis orgijomis, niekieno nevaldomas burlaivis skrieja tiesiai į Pietų ašigalį.

Pagaliau atėjo Valeri. Ji buvo pasidažiusi, vilkėjo trumpa baltos spalvos permatoma suknele, ir aš vėl jos įsigeidžiau. Bufete mes susitikome su Žanu Yvu. Atrodė ramus, pernelyg ramus ir atsipalaidavęs; jis pasidalijo su mumis pirmaisiais įspūdžiais. Viešbučio kambarys neblogas, tik pramogos poilsiautojams siūlomos pernelyg įkyriai; jis sėdėjo netoli tų įkyruolių ir vos atsispyrė jų raginimams.

– Maistas šiaip sau, – pasakė žiūrėdamas į virtos vištienos porciją.

Keista, bet poilsiautojai ateidavo pakartoti, ir net ne vieną kartą; ypač ėdrūs buvo vyresnio amžiaus žmonės, galėjai pamanyti, kad visą laisvalaikį jie skiria vandens sportui ir *beach volley**.

– Jie, žinoma, kemša... – pareiškė Žanas Yvas. – O kas jiems lieka daryti?

Po vakarienės vėl vyko programa, joje dalyvavo ir publika. Penkiasdešimtmetė moteris karaokės bare atliko Šeilos *Bang-bang*. Drąsus žingsnis, ji nusipelnė plojimų. Bet iš tikrųjų šiame šou nuoširdžiai dalyvavo tik patys organizatoriai. Žanas Yvas vos neužmigo, Valeri, kol vyko programa, ramiai siurbčiojo kokteilį. Aš apsidairiau aplinkui: žmonės, sėdintys prie gretimų staliukų, akivaizdžiai nuobodžiavo, tačiau iš mandagumo plojo atlikėjams po kiekvieno jų pasirodymo. Kodėl poilsiautojai ėmė nebemėgti kelionių klubų, mano galva, suprasti nebuvo sunku. Čia daugiausia ilsėjosi seni ir pagyvenę žmo-

* paplūdimio tinkliniui (*angl.*).

nės, ir tos pramogos, kurias siūlė organizatoriai, jiems buvo neįdomios arba per sunkios. Štai kad ir Valeri, Žanas Yvas arba net aš – visi vilkome sunkią profesinių įsipareigojimų naštą, mūsų pareigos buvo pakankamai atsakingos, mes negalėjome išbristi iš rūpesčių, o kur dar visokiausi mokesčiai, su sveikata susijusios problemos ir kt. Tą patį būtų buvę galima pasakyti ir apie daugumą čia prie staliukų sėdinčių poilsiautojų: tai buvo valdininkai, gydytojai, inžinieriai, buhalteriai ir pensininkai, dar neseniai priklausę tai kategorijai žmonių, apie kuriuos ką tik kalbėjau. Nejaugi masinių renginių organizatoriai mano, kad mes su didžiausiu entuziazmu pulsime į *pažinčių vakarą* ar į *dainų konkursą*? Sunku įsivaizduoti, kad, sulaukę tokių metų, pasirinkę tokį gyvenimo būdą, mes dar gebėtume vadovautis principu „visos dienos – tai šventė“. Šios pramogos būtų tikusios nebent vaikams iki keturiolikos metų.

Aš norėjau pasidalyti savo įspūdžiais su Valeri, bet tuo metu vėl prakalbo renginių organizatorius; mikrofoną prie burnos jis laikė pernelyg arti, todėl ausis užgulė baisus triukšmas. Jis improvizavo Lafago, o gal Lorano Bafi maniera; ant kojų buvo užsimovęs plaukmenis, paskui jį krypavo pingvinu persirengusi mergina; ji leipo juokais po kiekvieno jo ištarto žodžio. Vaidinimas baigėsi šokiais; pirmose eilėse sėdintieji atsistojo ir ėmė tingiai kraipytis. Šalia manęs sėdintis Žanas Yvas nusižiovavo.

– Eime į diskoteką, – pasiūlė jis.

Salėje buvo apie penkiasdešimt žmonių, bet šoko, regis, vien tik renginio organizatoriai. Diskžokėjus kaitaliojo techno ir salsos stilių muziką, pastaroji galų gale uždegė dvi vidutinio amžiaus poras. Vyriškis su plaukmenimis stumdėsi tarp šokančiųjų, plojo delnais ir šaukė:

– *Caliente! Caliente!**

Mano galva, jis labiau kliudė, o ne įkvėpdavo.

Atsisėdau prie baro ir užsisakiau pinakolado. Kai išgėriau du kokteilius, Valeri bakstelėjo mane alkūne ir parodė akimis į Žaną Yvą.

– Man regis, galime jį palikti... – sušnibždėjo man į ausį.

Žanas Yvas kalbėjosi su trisdešimtmete gražuole, tikriausiai itale. Jie sėdėjo susiglaudę ir prisikišę žiūrėjo vienas kitam į akis.

Naktis buvo karšta ir tvanki. Valeri paėmė mane už rankos. Diskotekos ritmo beveik nebebuvo girdėti, traškėjo tik teritoriją saugančių patrulių *talkies-walkies***. Mes ėjome pro baseiną, paskui pasukome vandenyno link ir atsidūrėme tuščiame paplūdimyje. Už kelių metrų nuo mūsų į kranto smėlį plakėsi bangos, niekas netrikdė ramybės. Kai grįžome į bungalą, aš nusirengiau ir atsigulęs į lovą ėmiau laukti Valeri. Ji išsivalė dantis, nusirengė ir atsigulė šalia. Prisispaudžiau prie nuogo jos kūno. Vieną ranką padėjau jai ant krūtinės, kitą – žemiau pilvo. Buvo taip gera.

* Čia: Gyviau! Gyviau! (*Isp.*)

** racijos (*angl.*).

8

Pabudęs pamačiau, kad lovoje guliu vienas. Šiek tiek maudė galvą. Svirduliuodamas atsikėliau ir užsirūkiau cigaretę. Kelis kartus įtraukęs pasijutau geriau. Apsimoviau kelnes ir išėjau į smėliu nuklotą terasą. Matyt, naktį jo čia pripustė vėjas. Aušo, dangumi plaukė debesys. Pasukau vandenyno link ir už kelių metrų pamačiau Valeri. Ji nardė bangose, plaukė, stodavosi ant kojų ir vėl nardė.

Sustojau ir dar kartą giliai užsitraukiau. Pūtė šaltokas vėjelis, aš nesiryžau bristi į vandenį. Valeri atsisuko, pamatė mane ir ėmė moti ranka kviesdama:

– Eikš čia, nebijok!

Tą akimirką iš debesų išnirusi saulė apšvietė Valeri. Jos krūtys ir klubai sutvisko, plaukuose sužibo puta. Aš apmiriau. Žinojau, kad šio vaizdo niekada nepamiršiu. Jis tikrai praplauks pro akis paskutinėmis mano gyvenimo sekundėmis, jeigu iš tikrųjų yra taip, kaip pasakoja sugrįžusieji iš anapus.

Nuorūka nudegino pirštus; numečiau ją ant smėlio, nusirengiau ir nuėjau prie vandenyno. Vanduo buvo vėsus ir labai sūrus, žinojau, kad tai naudinga sveikatai. Vandens paviršiuje tviskėjo saulės takas, nusidriekęs iki pat horizonto; giliai įkvėpiau ir nėriau.

Paskui mes sėdėjome įsisupę į rankšluostį ir žiūrėjome, kaip

virš vandenyno aušta diena. Debesys pamažu išsisklaidė, saulė plačiai paskleidė spindulius. Rytais kartais viskas atrodo taip paprasta. Valeri išsitiesė saulės atokaitoje.

– Nenoriu rengtis, – pasakė ji.

– O tu tik šiek tiek apsirenk, – patariau aš.

Virš vandenyno sklandė paukštis, jis įdėmiai žiūrėjo į vandenį.

– Man patinka plaukioti, patinka mylėtis, – pasakė Valeri. – Bet man nepatinka šokti, aš nemoku linksmintis. Argi tai normalu?

Šiek tiek pamąstęs atsakiau:

– Nežinau... Aš ir pats toks esu.

Pusryčiautojų salėje buvo nedaug, bet Žanas Yvas jau sėdėjo prie kavos puoduko su cigarete rankoje: veidas apžėlęs, akys užsimiegojusios. Jis pamojo mums ranka. Mudu su Valeri atsisėdome priešais jį.

– Na, kaip italė? – valgydama omletą paklausė Valeri.

– Niekaip. Pasipasakojo man, kad ji prekybos vadybininkė, kad susipyko su savo vaikinu ir todėl atvažiavo ilsėtis viena. Man atsibodo jos klausytis ir aš nuėjau miegoti.

– Galėtum pabandyti su kambarinėmis...

Jis šyptelėjo ir užgesino peleninėje cigaretę.

– Ką veiksime šiandien? – paklausiau aš. – Turiu galvoje naujus atradimus, kuriuos planavote.

– Ak taip... – Žano Yvo veide buvo matyti tik nuobodulys. – Tiesą sakant, su atradimais prastai. Mums nedaug ką pavyko nuveikti. Aš pirmą kartą atsidūriau socialistinėje šalyje, atrodo, čia ne taip lengva padaryti ką nors ekspromtu. Šiandien po pietų bus kažkoks vaidinimas su delfinais. Kiek supratau, paskui bus galima su jais paplaukioti; galbūt atsisėdus jiems ant nugarų ar panašiai.

– Aš žinau tą numerį, – pasakė Valeri. – Nieko gero. Visi mano, kad delfinai – švelnūs, draugiški gyvūnai, bet iš tikrųjų taip nėra. Jie gyvena grupėmis, tose grupėse laikomasi griežtos hierarchijos. Svarbiausias ten patinas. Delfinai gana agresyvūs gyvūnai: kartais jie žūva aršiose tarpusavio kovose. Sykį bandžiau plaukti su jais – man įkando patelė.

– Gerai jau gerai... – Žanas Yvas taikiai mostelėjo rankomis. – Žodžiu, šiandien po pietų tiems, kurie pageidauja, – delfinai. Rytoj ir poryt – dviejų dienų ekskursija į Baracoa; tikiuosi, bus įdomu. O paskui... – jis susimąstė. – Paskui viskas. Ne, paskutinę dieną, prieš išskrendant, pietūs su patiekalais iš langusto ir ekskursija į Santjago kapines.

Mes tylėjome.

– Mhm... – suirzęs burbtelėjo Žanas Yvas. – Atrodo, su poilsiu Kuboje mes šiek tiek pasišiukšlinom. Ir apskritai... – po pauzės bėrė toliau: – Man rodos, kad šiame klube reikalai klostosi prastai. Pavyzdžiui, vakar diskotekoje man neteko matyti, kad žmonės megztų pažintis, net jauni to nedarė. *Ecco**, – baigė jis ir numojo ranka.

– Sociologas buvo teisus... – susimąsčiusi tarė Valeri.

– Koks sociologas?

– Lagarigas, elgsenos specialistas. Jis teisingai pasakė, kad *Bronzés* laikai jau pasibaigė.

Kelyje į paplūdimį mus pasitiko visokiausių rankdarbių pardavėjai; beje, jų nebuvo labai daug ir elgėsi jie nelabai įkyriai; norint jų atsikratyti, tereikėdavo gailiai nusišypsoti ir skėstelėti rankomis. Dieną kubiečiams nebuvo draudžiama eiti į paplūdimius, kuriuose ilsėdavosi kurortininkai.

* Štai (*it.*).

– Jie nelabai ką turi parduoti, bet stengiasi iš visų jėgų, – paaiškino man Valeri.

Šioje šalyje, atrodo, niekas negalėjo gyventi iš algos. Staklės ir mašinos apskritai neveikė, nes trūko benzino, atsarginių dalių. Turistams kildavo įspūdis, kad jie atsidūrė atsilikusioje agrarinėje šalyje: valstiečiai žemę arė plūgais, važinėjo vežimais... Bet tai buvo ne utopija ir ne ekologinis rezervatas, o realus būvis šalies, atsilikusios nuo industrinio amžiaus. Kuba kol kas eksportuoja savo žemės ūkio produktus: kavą, kakavą, cukranendrių cukrų; bet pramonės gamyba šioje šalyje beveik sunyko. Čia negali nusipirkti pačių paprasčiausių daiktų: muilo, popieriaus, parkerių. Visko pilnos buvo tik importinių prekių parduotuvės, čia viskas buvo parduodama už dolerius. Kubiečiai daugiausia pajamų gaudavo iš turizmo, mat šioje šalyje jis buvo populiarus. Privilegijuotą padėtį įgijo tie, kurie dirbo turizmo industrijoje; visi kiti įvairiausiais būdais stengdavosi įsigyti valiutos: prekiavo, teikė įvairias paslaugas.

Aš gulėjau ant smėlio ir mąsčiau. Bronzinės spalvos vyrai ir moterys, šmirinėjantys tarp turistų, žvelgė į mus kaip į vaikščiojančias pinigines, ir tiek; ir taip visur – visose trečiojo pasaulio šalyse. Kuba niekaip neįstengė sutvarkyti savo ekonomikos. Apie gamybą aš nieko nenusimaniau. Buvau visiškai prisitaikęs prie informacijos amžiaus, tikriau, prie nieko neprisitaikęs. Valeri, Žanas Yvas, kaip ir aš, mokėjo naudotis informacija ir kapitalu; jie darė tai labai sumaniai, jų darbas buvo vertinamas, o aš vegetavau biurokratinėje rutinoje. Bet nė vienas iš mūsų trijulės ir niekas iš mūsų pažįstamų nebūtų galėję bent ką sukurti blokados sąlygomis. Mes neturėjome nė menkiausio supratimo, kaip lydyti ir apdirbti metalus, kaip štampuoti gaminius iš plastmasės. Ką jau kalbėti apie kur kas šiuolaikiškesnius daiktus: optines skaidulas ir mikroproceso-

rius. Mus supo daiktai, apie kuriuos mes nieko neišmanėme, nežinojome, nei kaip jie gaminami, nei kokių reikia sąlygų jiems pagaminti. Pakraupęs nuo tokių minčių ėmiau dairytis aplinkui: prie manęs gulėjo rankšluostis, saulės akiniai, kremas, saugantis nuo ultravioletinių spindulių, kišeninio formato Milano Kunderos knyga. Popierius, medvilnė, stiklas – kad daiktas būtų pagamintas, kokių reikia sudėtingų mašinų, kokios protingos technologijos! Arba štai kad ir Valeri maudymosi kostiumėlis: jis susideda iš 80 procentų latekso, 20 procentų poliuretano, bet apie jo gamybą išmanau tiek, kiek apie kinų raštą. Įkišau pirštus Valeri po liemenėle, po sintetiniu audiniu čiuopiau gyvą kūną. Glostydamas stamantrią krūtį, jutau, kaip stangrėja jos spenelis. Tai aš galiu daryti, aš žinau, kaip tai reikia daryti. Saulė kaitino vis kaitriau. Įbridusi į vandenį, Valeri nusimovė kelnaites, apsivijo kojomis man liemenį ir atsigulė ant nugaros. Jos vagina prasivėrė. Įėjau į ją lengvai ir ėmiau slysčioti pirmyn atgal bangų ritmu. Viskas vyko tarytum savaime. Sustojau, kai iki kulminacijos tebuvo likusios kelios akimirkos. Mes išlipome apdžiūti saulėje.

Pro pat mus praėjo porelė: aukšto ūgio negras ir nervingo veido trumpai apsikirpusi baltaodė mergina; viskas rodė, kad ji amerikietė, tarkime, *New York Times* žurnalistė ar kas nors panašaus. Iš tikrųjų paplūdimyje deginosi daug mišrių porų. Netoli mūsų du išpurtę blondinai juokavo su dviem dailiomis vario spalvos kekšėmis.

– Atsivesti jas į viešbutį draudžiama, – supratusi, į ką žiūriu, pasakė Valeri. – Bet galima išsinuomoti kambarį artimiausiame kaime.

– O aš maniau, kad amerikiečiams draudžiama atvykti į Kubą.

– Taip ir yra, bet jie atvyksta per Kanadą ar Meksiką. Jie pyksta, kad prarado Kubą. Ir juos gali suprasti, – susimąsčiusi

tarė ji. – Jiems kaip niekam kitam reikia sekso turizmo. Dabar amerikiečių firmos negali Kuboje investuoti. Galų gale čia vis tiek bus atkurtas kapitalizmas, ir tai atsitiks gana greitai. O kol kas veikimo laisvę čia turi europiečiai. Štai kodėl *Aurore* nenori išsiskirti su savo viešbučiais, net jeigu jie nuostolingi. Dabar pats laikas nustumti į šalį konkurentus. Kuba teikia mums unikalių galimybių Antilų salų ir Karibų jūros regione.

Valeri patylėjo, paskui linksmai pridūrė:

– Taigi... Štai apie ką turime kalbėtis profesinėje aplinkoje... globalios ekonomikos pasaulyje.

9

Mikroautobusas į Baracoa išvažiavo aštuntą valandą ryto; į ekskursiją vyko penkiolika žmonių. Jie jau spėjo susipažinti ir visą laiką kalbėjo, kokie nuostabūs yra delfinai. Savo susižavėjimą pensininkai (jų buvo daugiausia), du drauge poilsiaujantys logopedai ir pora studentų, suprantama, reiškė skirtingomis leksikos priemonėmis, bet visų išvada buvo vienoda: tokia patirtis – unikali.

Paskui kalba pasisuko apie patį klubą. Pasižiūrėjau į Žaną Yvą. Jis sėdėjo vienas salono viduryje, šalia jo ant sėdynės gulėjo bloknotas ir parkeris. Palenkęs galvą ir šiek tiek prisimerkęs jis įdėmiai klausėsi. Būtent dabar tikėjosi patirti daugiausia įspūdžių ir gauti daug naudingos informacijos.

Poilsį Kuboje visi poilsiautojai vertino daugmaž vienodai. Organizatoriai jiems kėlė simpatijų, bet pramogos atrodė nuobodžios. Kambariai irgi patiko visiems, išskyrus tuos, kurie buvo apgyvendinti netoli garsintuvų, nes ten buvo pernelyg daug triukšmo. Valgį įvertino kaip pakenčiamą.

Niekas iš ekskursantų rytais nelankė gimnastikos ar aerobikos treniruočių, jų nedomino salsos ir ispanų kalbos pamokos. Netrukus paaiškėjo, kad labiausiai jiems patiko paplūdimys. Visi vertino ten tvyrančią ramybę. „Pasilinksminimai ir muzika žadina neigiamas emocijas“, – savo bloknote užsirašė Žanas Yvas.

Gyvenimą bungaluose visi vertino labai gerai, juolab kad jie buvo toli nuo diskotekos.

– Kitą kartą prašysiu, kad mus įkurdintų bungale! – pareiškė dar tvirtas pensininkas, matyt, anksčiau dirbęs kokiu nors viršininku. Vėliau iš kalbos paaiškėjo, kad jis – bordo vyno tiekėjas.

Studentai jam irgi pritarė. „Diskotekos nereikia“, – užsirašė Žanas Yvas, labai apgailestaudamas, kad tiek pinigų paleista vėjais.

Pasukus į Kajo Saetiją, kelias labai suprastėjo. Dabar reikėjo kratytis duobėtu keliu. Vairuotojas važiavo vingiais, siaubingai kratė, mes slysčiojome čia į kairę, čia į dešinę. Poilsiautojai šūkavo ir juokėsi.

– Gera kompanija susirinko, – sušnibždėjo man į ausį Valeri, – net tokiomis siaubingomis sąlygomis jie juokauja ir vertina tai kaip nuotykį. Kad ir kaip būtų, šiuo atveju padaryta klaida – tokiais keliais turėtų važinėti džipai.

Neprivažiavus Moa vairuotojas, norėdamas apvažiuoti duobę, staiga pasuko vairą į dešinę. Autobusą sumėtė, ir jis įklimpo purvynėje. Ratai buksavo, mes negalėjome pajudėti iš vietos. Jis darė viską, kad išjudėtų iš mirties taško, bet veltui.

– Taip, taip, – pasakė vynininkas ir sukryžiavo rankas ant krūtinės. – Teks ropštis laukan ir stumti.

Mes išlipome iš mikroautobuso. Prieš mus driekėsi milžiniška lyguma, padengta ištižusiu rudu purvu, – nemalonus vaizdas. Didelėse balose puvo juodas vanduo, jų pakraščiuose styrojo sausi balkšvi stagarai. Tolumoje dunksojo milžiniškas iš tamsių plytų sumūrytas fabrikas; iš dviejų jo kaminų vertėsi tiršti dūmai. Iš fabriko per dykrą nežinia kur vingiavo labai storas aprūdijęs vamzdis. Pakelėje stovintis metalinis skydas,

iš kurio žvelgdamas Če Gevara ragino dirbančiuosius revoliuciškai plėtoti gamybos jėgas, taip pat jau buvo pradėjęs rūdyti. Oras buvo prisigėręs kažkokio šleikštaus kvapo, kurį skleidė gal balos, o gal molis.

Provėža pasirodė esanti negili, bendromis pastangomis mes nesunkiai išjudinome mikroautobusą iš vietos. Lipdami vidun ir sėsdamiesi į savo vietas visi sveikino vieni kitus su pergale. Pietavome restorane, ten mums patiekė jūros gėrybių.

Žanas Yvas susirūpinęs ilgai vartė savo užrašų knygutę; prie valgio net neprisilietė. Paskui pasakė:

– „Nauji atradimai“, mano galva, kol kas tvarkosi neblogai, o ką daryti su klubiniu poilsiu, galva neišneša.

Valeri klausėsi ramiai gurkšnodama šaltą kavą, ir atrodė, kad tie dalykai jos visiškai nebejaudina.

– Žinoma, būtų galima išvyti visus pramogų organizatorius, – kalbėjo jis toliau. – Taip sutaupytume pinigų, nebereikėtų mokėti jiems atlyginimų.

– Taip, neblogas sumanymas.

– O gal ši priemonė per daug radikali? – jaudindamasis paklausė Žanas Yvas.

– Nesijaudink, masinių pramogų organizatoriais dirba ne jaunuoliai, jie atbunka ir pripranta dykinėti, be to, ir perspektyvų šioje srityje nėra jokių. Daugiausia, ko galima pasiekti, tai tapti kurortinio miestelio direktoriumi arba televizijos laidų vedėju.

– Taip... Sumažinu kultūros darbuotojų etatus ir algas; turiu tau pasakyti, kad jie nemažai uždirba. Manau, tokios priemonės nepakaks, kad galėtume konkuruoti su vokiečių kurortais. Šiandien kompiuteriu sumodeliuosiu situaciją, bet sunku patikėti, kad pavyks ką nors pakeisti.

Valeri, užuot atsakiusi, abejingai linktelėjo galva, esą „modeliuok, blogiau nebus“. Jos abejingumas nustebino net ma-

ne. Teisybė, mes daug mylėjomės, o tai, kaip žinoma, ramina nervus, visokiausios smulkmenos nebeatrodo tokios svarbios. Užtat Žanas Yvas nekantravo norėdamas kuo greičiau pradėti dirbti, aš net pamaniau, kad jis paprašys vairuotojo, jog tas ištrauktų jo kompiuterį iš bagažinės.

– Nesijaudink, vis tiek ką nors sumanysime, – pasakė Valeri ir pliaukštelėjo jam per petį.

Žano Yvo įkarštis šiek tiek atvėso, jis ramiai sėdėjo autobuse.

Paskui beveik visą likusią kelionės atkarpą poilsiautojai kalbėjosi apie Baracoa – galinį kelionės tikslą; atrodo, jie jau viską žinojo apie tą miestą. 1492 metų spalio 28 dieną čia inkarą išmetė Kristupas Kolumbas. Jį nustebino tai, kad įlanka yra taisyklingo apskritimo formos. „Tai vienas gražiausių reginių, kuriuos man yra tekę matyti", – užrašė jis laivo žurnale. Anuomet toje vietovėje gyveno tainų genties indėnai. 1511 metais Diegas Velaskesas įkūrė Baracoa – pirmą ispanų miestą Amerikoje. Keturis amžius miestas buvo visiškai izoliuotas – patekti į jį buvo galima tik atplaukus jūra. 1963 metais įrengtas viadukas *Farola* leido nutiesti kelią į Gvantanamą.

Mes atvažiavome ketvirtą valandą; miestas įsikūręs prie įlankos, kuri iš tikrųjų buvo apskritimo formos. Mūsų grupė susižavėjimą reiškė draugiškais šūksniais. Išties ekskursijų mėgėjai viso labo tetrokšta savo akimis išvysti *patvirtinimą* to, apie ką jie jau buvo perskaitę kelionių vadovuose. Apie tokius klientus galima tik svajoti, ir Baracoa miestas, *Michelin*'e pažymėtas tik viena kuklia žvaigždute, jų nenuvylė. Viešbutis *El Castillo* buvo įsikūręs senoje ispanų tvirtovėje aukštai virš miesto. Iš tokio aukščio vėrėsi įspūdingas vaizdas; beje, daug tokių vaizdų būtum galėjęs pamatyti ir kituose miestuose. Ir apskritai, jeigu geriau įsižiūrėtum, niekam ti-

kęs miesteliūkštis: vargani pilkai juodos spalvos namai atrodė tokie niūrūs, jog sunku buvo įsivaizduoti, kad juose kas nors gyvena. Aš nusprendžiau likti prie baseino, Valeri irgi. Viešbutyje buvo trisdešimt kambarių, visuose gyveno turistai, atvykę iš Šiaurės Europos. Iš pradžių įsidėmėjau dvi apvalių formų apie keturiasdešimties metų angles. Viena iš jų buvo su akiniais. Jas lydėjo du nerūpestingi dar nė dvidešimties neturintys metisai. Jaunuoliai jautėsi labai pasitikintys savimi, plepėjo ir juokavo su storulėmis, laikė jas už rankų, apkabindavo per juosmenį. Na ir darbelis, aš tokio negalėčiau dirbti; įdomu, ką jie daro, kad įsiaistrintų. Po kurio laiko anglės nuėjo į savo kambarius, o jų kavalieriai liko prie baseino; jeigu mane būtų dominusi žmonių giminė, būčiau užkalbinęs juos, išsiaiškinęs kas ir kaip. Tikriausiai iš pradžių reikia tik tinkamai masturbuotis, ko gero, geismą galima sužadinti vien mechaniniais būdais; reikėtų ką nors paskaityti apie kekšaujančius vyrus, bet aš turėjau pasiėmęs tik knygą „Samprotavimai apie pozityvųjį protą". Varčiau poskyrį „Politika tenkinti socialinėms liaudies reikmėms pirmiausia turi būti morali" ir tuo metu pamačiau vokietę, išeinančią iš savo kambario. Ją lydėjo stambus negras. Tipiška vokietė: ilgi šviesūs plaukai, mėlynos akys, tvirtas kūnas, didelės krūtys. Tai labai patrauklus moterų tipas, bėda tik ta, kad neilgaamžis. Sulaukus trisdešimties reikia ruoštis atkuriamiesiems darbams: nusiurbti riebalus, pasirūpinti silikonu ir t. t.; bet kol kas vokietė atrodė puikiai, jaunuoliui pasisekė. Įdomu, ar ji moka tiek pat kiek anglės ir ar vyrų toks pat tarifas kaip moterų? Reikėtų pasidomėti, paklausinėti žmonių. Mintyse spręsdamas tokius sudėtingus uždavinius, net pavargau. Paskui nuėjau į savo kambarį, užsisakiau kokteilį ir gurkšnojau jį sėdėdamas balkone. Valeri deginosi, ret-

karčiais šokdavo į baseiną ir išsimaudydavo. Nutariau prigulti kambaryje. Eidamas iš balkono mačiau, kaip Valeri kalbasi su vokiete.

Apie šeštą valandą ji atėjo pasižiūrėti, ką aš veikiu. Nusivilko maudymosi kostiumėlį, nusimaudė po dušu ir grįžo pas mane; juosmenį ji buvo apsijuosusi rankšluosčiu; Valeri plaukai dar buvo drėgni.

– Tu sakysi, kad mane persekioja įkyrios mintys, bet aš paklausiau vokietės, kuo negrai geresni už baltuosius. Mane stebina tas faktas, kad baltaodėms moterims patinka mylėtis su afrikiečiais, o baltiesiems vyrams – su azijietėmis. Turiu išsiaiškinti; tai svarbu ir dėl mano darbo.

– Kai kuriems baltiesiems vyrams patinka negrės, – patikslinau aš.

– Bet tokie atvejai retesni. Afrikoje sekso turizmas paplitęs kur kas mažiau nei Azijoje. Teisybė, į Afriką vyksta apskritai mažiau turistų.

– Ir ką tau atsakė vokietė?

– Ji kalbėjo visiems žinomus dalykus, sakė, kad negrai dabar laisvi žmonės, kad jie vyriški, moka džiaugtis gyvenimu, linksmintis iš visos širdies, su jais lengva bendrauti.

Nors vokietės atsakymas buvo banalus, jame slypėjo tokios slaptos gaidelės: baltieji – tarytum kompleksuoti negrai, besistengiantys demonstruoti kadaise prarastą seksualinį spontaniškumą. Deja, vadovaujantis tokia logika, neįmanoma paaiškinti nei mistinės azijiečių moterų traukos, nei to, kad baltųjų vyrų seksualiniai gebėjimai labai vertinami juodojoje Afrikoje. Tuomet aš ėmiau dėstyti kur kas sudėtingesnę ir daugiau abejonių keliančią teoriją. Trumpai ją būtų galima suformuluoti taip: baltieji nori, kad jų oda patamsėtų, jie nori būti lankstūs ir išmokti šokti negrų šokius. Juodaodžiai nori, kad jų oda

būtų šviesi, o plaukai tiesūs. Žmonės apskritai yra linkę į kraujomaišą ir supanašėjimą, o tai pirmiausia realizuojama tokiu paprastu būdu kaip seksas. Tik vienas žmogus įgyvendino savo svajonę. Tai Maiklas Džeksonas: jis nei baltas, nei juodas, ne jaunas, bet ir ne senas ir tam tikra prasme nei vyras, nei moteris. Niekas tiksliai nežino, koks iš tikrųjų yra asmeninis šio žmogaus gyvenimas; jo neįmanoma įsprausti į žmonėms įprastų kategorijų rėmus. Štai kodėl jį galima vadinti žvaigžde, pačiu geriausiu aktoriumi, vieninteliu visame pasaulyje tokio amplua atlikėju. Visi kiti – Rudolfas Valentino, Greta Garbo, Marlena Ditrich, Merilina Monro, Džeimsas Dinas, Hamfris Bogartas – tik talentingi žmonės, bet ne daugiau. Jie tik kopijavo žmogų, perteikė jo gyvenimą ekrane; Maiklas Džeksonas pirmasis pabandė eiti toliau.

Įdomi teorija, Valeri klausėsi jos itin susidomėjusi; man pačiam ji neatrodė labai įtikinama. Ar galime teigti, kad pirmasis *kiborgas*, tai yra pirmasis žmogus, kuris sutiks, kad jam į smegenis būtų implantuota dirbtinio intelekto elementų, taps žvaigžde? Gal ir taip, bet tai nebuvo tiesiogiai susiję su mūsų tema. Maiklas Džeksonas, nors ir žvaigždė, tikrai ne sekso simbolis. Kad turistai masiškai plūstų į kurortus ir kad atsipirktų į šį verslą investuojami pinigai, reikia griebtis kur kas paprastesnių priemonių.

Netrukus Žanas Yvas ir visa kompanija grįžo iš ekskursijos po miestą. Vietos kraštotyros muziejuje daugiausia dėmesio buvo skirta tainams – pirmiesiems čionykščiams gyventojams. Ta indėnų gentis, kiek žinoma, buvo taiki, vertėsi žemdirbyste ir žvejyba; su kaimyninėmis gentimis nekonfliktavo; ispanams nebuvo sunku išnaikinti karui visiškai nepasiruošusius žmones. Šiandien jų nebėra nė vieno, galbūt liko tik keletas bruo-

žų kai kurių žmonių veiduose ir elgesyje. Jų kultūra irgi išnyko be pėdsakų, žinoma, jeigu tik ji apskritai egzistavo. Krikščionybės skleidėjai, bandę – dažniausiai nesėkmingai – skleisti tarp indėnų Evangelijos žodį, įamžino juos piešiniuose: indėnai aria žemę, kursto ugnį, pusnuogės moterys maitina krūtimis naujagimius. Žvelgi tarytum į Edeną arba į *sulėtėjusios istorijos tėkmės* atkarpą; čia atvykę ispanai gyvenimo ratą ėmė sukti greičiau. Po įprasto tais laikais konflikto tarp viešpataujančių kolonijinių valstybių Kuba 1898 metais tapo nepriklausoma ir tuoj pat pateko į amerikiečių įtakos sferą. 1959 metų pradžioje, po daugiamečio pilietinio karo, sukilėliai, vadovaujami Fidelio Kastro, nugalėjo reguliariąją armiją ir privertė Batistą bėgti iš šalies. Atsižvelgiant į tai, kad visas pasaulis tada buvo pasidalijęs į dvi stovyklas, Kuba prisijungė prie sovietinio bloko ir įvedė šalyje komunistinio tipo režimą. Po Sovietų Sąjungos žlugimo, netekęs materialinės-techninės paramos, šis režimas ėmė silpti.

Valeri užsisegė trumputį sijonėlį su praskiepu šone ir apsivilko juodą nėriniuotą palaidinukę; mes dar suspėjome prieš vakarienę išgerti po kokteilį.

Visi susirinko prie baseino ir gėrėjosi, kaip virš įlankos leidžiasi saulė. Netoli kranto rūdijo krovininio laivo karkasas. Šen ir ten plūduriavo mažesni laivai; viskas atrodė labai apleista. Miesto gatvės buvo labai tylios, mūsų ausų nepasiekė jokie iš ten sklindantys garsai; baugščiai užsidegė keletas žibintų. Prie stalo sėdėjo Žanas Yvas ir paniuręs daugiau nei šešiasdešimties metų sudžiūvusio, išsekusio veido vyriškis. Trečiasis ten sėdintis buvo gerokai jaunesnis, kokių trisdešimties metų vyras; pastarasis buvo viešbučio valdytojas. Susidurdavau su juo keletą kartų per dieną, jis šmižinėdavo tarp staliu-

kų, bėgiodavo šen ir ten, tikrindavo, ar visi turistai tinkamai aptarnaujami; jo veidas buvo pavargęs nuo nuolatinės įtampos. Pamatęs mus, valdytojas pašoko, pristūmė dvi kėdes ir pašaukė padavėją; kai šis priėjo, nuskubėjo į virtuvę. Senis liūdnai žiūrėjo į baseiną, į prie stalų sėdinčias poreles, apskritai į pasaulį.

– Vargšė Kubos liaudis, – po ilgos pauzės tarė jis. – Žmonės neturi kuo prekiauti, tik savo kūnais.

Žanas Yvas paaiškino mums, kad senis – valdytojo tėvas ir gyvena kaimynystėje. Prieš keturiasdešimt metų jis dalyvavo revoliucijoje, batalionas, kuriame jis tarnavo, vienas iš pirmųjų parėmė Kastro sukilimą. Po karo dirbo nikelio gamykloje Mojoje iš pradžių paprastu darbininku, vėliau meistru, paskui, baigęs mokslus universitete, inžinieriumi. Kaip revoliucijos herojui, jam pavyko parūpinti sūnui gerą vietą turizmo industrijoje.

– Mes pralaimėjome... – dusliu balsu pasakė jis. – Ir mes patys dėl to kalti. Mums vadovavo labai garbingi žmonės, išskirtinės asmenybės, idealistai, jiems tėvynės interesai buvo svarbesni nei savieji. Prisimenu, kaip *commandante* Če Gevara atvažiavo į mūsų miestą dalyvauti gamyklos, perdirbančios kakavą, atidaryme; prisimenu sąžiningą to narsaus vyro veidą. Niekas niekada nebūtų galėjęs sakyti, kad *commandante* Če Gevara prasigyveno iš revoliucijos, įgijo kokių nors privilegijų sau ir savo šeimai. Lygiai kaip ir mūsų vadai, netgi Fidelis. Fidelis, be jokios abejonės, mėgsta valdžią, pats nori visur daryti tvarką; bet ir jis nėra savanaudis: neturi prabangių vilų ir sąskaitų Šveicarijos bankuose. Taigi Če atvyko į mūsų gamyklą ir ėmė rėžti kalbą. Jis kvietė kubiečius po ginkluotos kovos už nepriklausomybę laimėti taikią kovą už gamybą; tai buvo prieš pat jam išvykstant į Kongą. Ir mes galėjome laimėti tą

kovą. Čia turtingas kraštas, žemė derli, daug vandens, viskas auga ir veši: kava, kakava, cukranendrės, egzotiniai vaisiai. Mūsų žemės gelmėse glūdi nikelio rūdos klodai. Padedami rusų, mes pastatėme ypač modernią gamyklą. Po pusmečio apyvarta sumažėjo du kartus: darbininkai nešė iš gamyklos šokoladą – ir neapdorotą, ir plyteles; išnešę iš gamyklos parduodavo užsieniečiams. Tas pats vyko visose šalies gamyklose. Jeigu vogti nebuvo ko, žmonės dirbdavo atbulomis rankomis, tinginiaudavo, apsimesdavo ligoniais, neišeidavo į darbą. Aš daug metų bandžiau juos perauklėti, įkalbinėjau dirbant vadovautis tėvynės interesais, bet mano pastangos nuėjo šuniui ant uodegos.

Senis nutilo. Virš Junkė – iškilusio virš kalvų kalno su plokščia kaip stalas viršūne, kadaise nustebinusia Kolumbą, – baigė blėsti vakarinės žaros. Restorane buvo girdėti indų skimbčiojimas. Kas gali priversti žmones dirbti nuobodų ir sunkų darbą? Štai, mano požiūriu, vienintelis prasmingas politikos klausimas. Iš senuko pasakojimo kilo niūri ir negailestinga išvada: tik pinigai; bent jau visiškai akivaizdu, kad revoliucija nesukūrė *naujo žmogaus*, gebančio vadovautis altruistiškesniais motyvais. Kubos visuomenė, panašiai kaip ir visos kitos, pasirodė esanti tik gudri akių dūmimo sistema, sukurta, kad leistų kai kuriems piliečiams išvengti nuobodžių ir sunkių darbų. Bet sistema sutriko, apgaulė paaiškėjo, ir žmonės jau nebesitikėjo ateityje pasinaudoti bendro darbo vaisiais. Viskas baigėsi tuo, kad niekas nebefunkcionavo, žmonės nedirbo ir nieko negamino, o Kubos visuomenė negalėjo išmaitinti savo piliečių.

Visi mūsų ekskursijos dalyviai atsistojo ir nuėjo į restoraną. Aš norėjau nuraminti senuką ir pasakyti jam ką nors paguodžiamo; bet apsigalvojau, nes neradau jokių argumentų. Jis ir pats su nuoskauda jautė, kad greitai Kuboje bus atkurtas ka-

pitalizmas ir neliks nieko iš jo revoliucinių svajonių, tik gėdos jausmas ir suvokimas, kad pralaimėjai, kad veltui gyvenai.

Per vakarienę daug gėriau ir jai baigiantis visiškai nusitašiau; Valeri žiūrėjo į mane nerimaudama. Šokėjos, apsirengusios klostytais sijonais ir tampriai prigludusiomis ryškių spalvų liemenėlėmis, ruošėsi šokti salsą. Mes įsikūrėme terasoje. Aš jau beveik žinojau, ką noriu pasakyti Žanui Yvui; bet ar dabar laikas tai daryti? Jis atrodė šiek tiek nuvargęs ir suglebęs. Užsisakiau paskutinį kokteilį, užsirūkiau cigaretę ir atsisukau į jį.

– Ar tu tikrai ieškai naujos koncepcijos, kuri išgelbėtų tavo kurortus nuo bankroto?

– Žinoma, dėl to čia ir atvažiavau.

– Sukurk tokius poilsio klubus, kur žmonės galėtų dulkintis. Būtent to jiems čia trūksta. Jeigu per atostogas jie nepatiria meilės nuotykio, grįžta namo nepatenkinti. Jie nedrįsta prisipažinti, galbūt net patys to nesuvokia, bet per kitas atostogas renkasi kitą kelionių agentūrą.

– Bet kas jiems trukdo mylėtis, juk tam sąlygos čia labai palankios, tuo grindžiama viso klubinio poilsio koncepcija. Nesuprantu, kodėl jie to nedaro.

Išklausiau jo ir numojau ranka.

– Aš irgi nežinau, kur čia šuo pakastas; aiškintis šito reiškinio priežastis – bergždžia, net jeigu sutiktume, kad bet koks reiškinys turi priežastis. Faktas lieka faktu: yra kažkas, kas Vakarų civilizacijos žmonėms kliudo poruotis; gal tai susiję su narcisizmu, su stipriu savo individualybės suvokimu, su sėkmės kultu – tai nesvarbu. Kad ir kaip būtų, po dvidešimt penkerių–trisdešimt metų žmogus labai sunkiai užmezga naujus seksualinius ryšius; ir vis dėlto jis tebejaučia poreikį mylėtis, šis poreikis gęsta labai lėtai. Likusius trisdešimt metų, beveik

visą brandaus gyvenimo tarpsnį, jis visą laiką jaučiasi nepatenkintas.

Visiškai girtas nuo didelio kiekio išgerto alkoholio ir atitrūkęs nuo aplinkos žmogus kartais praregi. Seksualumo sumažėjimas Vakarų pasaulyje, be abejo, socialinis, masinis reiškinys, veltui bando jame įžvelgti vienokių ar kitokių individualių psichologinių faktorių; be to, žiūrėdamas į Žaną Yvą, aš supratau, kad jis geriau nei bet kas kitas pagrindžia mano tezę. Kai taip pagalvojau, net nejauku pasidarė. Jis ne tik nesimylėdavo, jis netgi neturėjo laiko pabandyti mylėtis, dar daugiau, jis nebejuto poreikio mylėtis, o visų baisiausia, – jis jau pradėjo jausti, kaip gyvybė gęsta jo kūne, jis tarytum užuodė mirties kvapą.

– Bet kodėl... Aš esu girdėjęs, – šiek tiek padvejojęs pasakė Žanas Yvas, – kad svingerių klubai klesti.

– Taigi kad ne. Tokių klubų atidaroma labai daug, bet greitai jie nustoja veikti todėl, kad nėra klientų. Iš tikrųjų Paryžiuje pasisekimą turi tik du klubai: *Chris et Manu* ir *2 + 2*, bet ir jie perpildyti būna tik šeštadienio vakarais; dešimtmilijoniniam miestui tiek svingerių klubų tikrai per mažai, praėjusio dešimtmečio pradžioje viskas atrodė kitaip. Idėja keistis partneriais gana patraukli, bet ji pamažu išeina iš mados, nes žmonės nebenori keistis niekuo, tai neatitinka šiuolaikinio mentaliteto. Mano požiūriu, klubai, į kuriuos renkasi poros, turi šansų išgyventi tiek, kiek aštuntajame dešimtmetyje turėjo autostopininkai. Dabar laiko dvasią geriausiai perteikia sadomazochizmas...

Valeri žiūrėjo siaubo kupinomis akimis į mane ir įspyrė man į koją. Nustebęs pažvelgiau į ją ir ne iš karto supratau, kodėl ji taip reagavo. Na, žinoma, aš neketinau kalbėti apie Odri, todėl supratingai linktelėjau jai; Žanas Yvas nepastebėjo pauzės.

– Taigi, – kalbėjau aš toliau, – įsivaizduokite šimtus milijonų ekonomiškai stipriausių šalių gyventojų; jie turi visko, ko tik širdis geidžia, išskyrus viena – seksualinį pasitenkinimą; jie jo ieško, ieško ir neradę būna žiauriai nelaimingi. Bet yra milijardai žmonių, kurie neturi nieko; jie badmiriauja, miršta jauni, gyvena antisanitarinėmis sąlygomis, neturi ko parduoti, vien tik savo kūną ir dar neprarastą seksualumo jausmą. Ir ko čia nesuprasti, viskas aišku kaip dieną – idealios sąlygos dalytis gyvenimo patirtimi. Viską gerai suorganizavus iš to galima uždirbti labai daug pinigų, joks ekonomikos sektorius – nei informatika, nei biotechnologijos, nei žiniasklaida – negali prilygti šiam verslui.

Žanas Yvas nieko neatsakė; tą akimirką garsiai užgrojo muzika. Dailios šokėjos šypsojosi, klostyti jų sijonai gražuolėms sukantis pakilo ir apnuogino bronzines šlaunis; tai buvo puiki mano žodžių iliustracija. Maniau, kad Žanas Yvas taip nieko ir nepasakys, ramiai sėdės ir virškins mano pasakytas mintis. Tačiau maždaug po penkių minučių jis pasakė:

– Tavo teoriją sunku taikyti musulmoniškuose kraštuose...

– Na ir tegul, ten gali siūlyti projektą „*Eldorador*'as – Nauji atradimai". Gali jiems pasiūlyti ir ką nors ekstremalaus, pavyzdžiui, ką nors panašaus į kalnų turizmą, ekologinius eksperimentus, gyvenimą ekstremaliomis sąlygomis. Tokį projektą pavadink „*Eldorador*'as – Nuotykis". Kelialapiai gerai bus perkami ne tik Prancūzijoje, bet ir Anglijoje. O seksualinės pakraipos klubai bus populiaresni šalyse prie Viduržemio jūros ir Vokietijoje.

Šį kartą jis nusijuokė.

– Tu galėtum daryti verslininko karjerą, – pajuokavo Žanas Yvas. – Tavo galvoje kirba daug idėjų.

– Na, idėjos...

Man svaigo galva, priešais besisukančios šokėjos susiliejo į viena; vienu mauku baigiau gerti kokteilį.

– Idėjų aš gal ir turiu, bet negaliu jų įgyvendinti, nes nesugebėčiau tinkamai parengti projekto sąmatos, taigi idėjos ir lieka tik idėjos...

Kas vyko toliau, prisimenu tarytum pro rūką. Galbūt, kad aš užsnūdau. Atsibudau savo lovoje; Valeri gulėjo šalia manęs visiškai nuoga ir ramiai kvėpavo. Siekiau ranka cigarečių pakelio ir pažadinau ją.

– Per vakarienę tu kaip reikiant prisilupai...

– Taip, bet tai, ką sakiau Žanui Yvui, yra rimta.

– Man atrodo, jis rimtai ir reagavo... – ji perbraukė pirštu man per pilvą. – Be to, aš manau, kad tu teisus. Vakaruose sekso laisvės nebėra.

– Ar žinai kodėl?

– Ne... – Valeri susimąstė. – Ne, ko gero, nežinau.

Aš užsirūkiau, patogiau atsirėmiau į pagalves ir tariau:

– Pačiulpk man.

Nustebusi pašnairavo į mane, bet suspaudė ranka sėklides ir prisilietė lūpomis prie penio.

– Štai! – triumfuodamas sušukau aš.

Valeri pakėlė galvą ir sutrikusi įbedė žvilgsnį į mane.

– Matai, aš tau sakau „Pačiulpk man" ir tu čiulpi, nors galbūt dabar visai nenori to daryti.

– Žinoma, aš apie tai negalvojau, bet man malonu tai daryti.

– Šis tavo bruožas mane ir stebina – tu moki teikti malonumą. Dovanoti savo kūną, nesavanaudiškai teikti džiaugsmą kitam retas geba. Žmonės nebemoka to daryti. Be to, kad ir kaip jie stengiasi, nebemoka *natūraliai* mėgautis seksu. Gėdijasi savo kūno, nes, jų akimis, jis neatitinka pornografijos išpopuliarintų standartų, todėl nebejaučia stiprios kito kūno

traukos. Neįmanoma mėgautis meile bent trumpai neprisipažįstant sau, kad esi silpnas ir priklausomas nuo kito žmogaus. Meilės egzaltacija ir seksualinė trauka turi tas pačias šaknis, ir viena, ir kita teikia malonumą, kai gebama pasiaukoti; neatidavęs dalelės savęs nieko ir neįgysi. Mes tapome šalti, racionalūs, mums už viską svarbiau mūsų individualumas ir asmens teisės; mes norime būti nuo nieko nepriklausomi, nenorime turėti jokių įsipareigojimų; be to, mes perdėtai rūpinamės savo sveikata ir higiena – tai tikrai nestimuliuoja lytinės energijos. Taip susiklosčius situacijai Vakaruose, būtina tapti profesionalu. Teisybė, dar yra SM – sadomazo, bet tai proto karalija; čia visi paiso griežtų taisyklių, visi iš anksto paklūsta joms. Mazochistus domina tik jų pačių pojūčiai, jiems smalsu žinoti, kokio stiprumo skausmą jie gali ištverti – visa tai primena ekstremalų sportą. Sadistai – kitas dalykas, jie turi polinkį griauti ir jie linkę eiti iki galo: jeigu galėtų luošinti ir žudyti, jie tai ir darytų.

– Nenoriu net prisiminti, – Valeri krūptelėjo. – Mane vimdo.

– Tavo seksualumas yra toks kaip gyvulių, taigi normalus, todėl tu nepanaši į kitus. Organizuotas sadomazochizmas su visomis savo taisyklėmis gali traukti tik kultūros sferų žmones, intelektualus, praradusius bet kokį domėjimąsi seksu. Tokiems dar prieinama pornografijos produkcija ir profesionalūs atlikėjai; o tiems, kurie nori tikro sekso, jo galima rasti trečiojo pasaulio šalyse.

– Supratau... – tarė Valeri ir nusišypsojo. – O dabar ar galiu tęsti tai, ką buvau pradėjusi?

Aš atsiguliau ant pagalvių. Miglotai suvokiau, kad stoviu prie didžio išradimo ištakų; ekonominės tokio plano perspektyvos nekėlė jokių abejonių – potencialiais klientais aš laikiau 80 procentų suaugusių Vakarų Europos šalių gyventojų. Mane trikdė kas kita; aš gerai žinojau, kad žmonės labai sunkiai suvokia paprastas idėjas.

10

Mes pusryčiavome terasoje prie baseino. Kai aš baigiau gerti kavą, Žanas Yvas išėjo iš savo kambario su kekše, ir aš atpažinau vieną iš vakarykščių šokėjų. Tai buvo ne vyresnė kaip dvidešimties metų aukšto ūgio negrė ilgomis grakščiomis kojomis. Iš pradžių jis varžėsi, paskui priėjo prie mūsų staliuko ir, šypsodamas lūpų kampučiais, pristatė mums Andželiną.

– Aš apsvarstysiu tavo idėją, – pareiškė jis. – Mane šiek tiek gąsdina feminisčių reakcija.

– Tarp mūsų klientų bus ir moterų, – paprieštaravo Valeri.

– Tu įsitikinusi?

– Žinoma, bus, net neabejoju... – su nuoskauda balse atsakė ji. – Tu tik apsidairyk aplinkui.

Žanas Yvas nužvelgė prie baseino stovinčius staliukus; ir iš tiesų prie jų sėdėjo daug vienišų turisčių su kubiečiais. Jis kažko paklausė Andželinos ispaniškai, paskui išvertė mums jos atsakymą:

– Ji – *jinetera**, čia dirba jau treji metai, jos klientai dažniausiai būna italai ir ispanai. Jos nuomone, taip yra todėl, kad ji juodaodė, nes vokiečius, anglus, amerikiečius geriau patenkina Lotynų Amerikos moterys, jiems jos – egzotika. Ji turi daug

* raitelė (*isp.*). Čia: prostitutė.

draugų vyrų – *jineteros*, jie dažniausiai aptarnauja angles ir amerikietes, kartais vokietes.

Žanas Yvas gurkštelėjo kavos ir susimąstė. Paskui paklausė:

– O kaip mes pavadinsime tuos naujus klubus? Reikia, kad iš pavadinimo žmogus iš karto atskirtų šitą maršrutą nuo tokių kaip „Atradimai" ar „Nuotykiai"; be to, labai svarbu, kad pavadinimas perteiktų esmę, bet nebūtų pernelyg tiesmukas.

– O gal pavadinkime „*Eldorador*'as – Afroditė"? – pasiūlė Valeri.

– „Afroditė"... – susimąstęs pakartojo Žanas Yvas. – Ne taip vulgaru kaip „Venera", erotiška, kultūringa, egzotiška. Ką gi, man patinka.

Po valandos mes išvažiavome Gvardalavako link. Už kelių metrų nuo mūsų autobuso Žanas Yvas atsisveikino su Andželina; jis atrodė šiek tiek nusiminęs. Kai sėdo į autobusą, atkreipiau dėmesį į tai, kad studentai varsto jį priešiškais žvilgsniais, o vynininkas visiškai nereaguoja.

Laikas Gvardalavake slinko gana nuobodžiai. Žinoma, buvo maudymasis, karaokė, šaudymas iš lanko; raumenys įsitempia, paskui atsipalaiduoja, greitai užmiegi. Aš neišsaugojau jokių prisiminimų apie paskutiniąsias mūsų buvimo Kuboje dienas, išnyko iš atminties ir baigiamoji ekskursija, prisimenu tik tiek, kad išgirtasis langustas buvo kietas kaip kaučiukas, o kapinės nuvylė dar labiau. Ten buvo ir Chosė Marti – nacionalinio herojaus, poeto, politinio veikėjo, mąstytojo – kapas. Bareljefe mes matėme ūsuotą jo veidą. Karstas, išpuoštas gėlėmis, stovėjo centre apvalaus įgilinimo, kurio sienose buvo iškirsti šio didžio vyro posakiai apie nacionalinę nepriklausomybę, kovą su tironija, teisingumą. Bet pojūčio, kad jo dvasia sklando virš šios vietos, nebuvo; atvirkščiai, buvo justi, kad varg-

šelis numirė galutinai. Turiu pasakyti, kad velionis nebuvo antipatiškas; aš neatsisakyčiau su juo pasikalbėti, šiek tiek pasišaipyti iš jo riboto humanistinio rimtumo; deja, jokių galimybių tai padaryti nebuvo – jis visiems laikams liko praeityje. Nebent galėčiau įsivaizduoti, kad jis pakilo, įžiebė viltį širdyse ir veda liaudį į naujas žmogiškosios dvasios pergales. Ne, to įsivaizduoti neįmanoma. Trumpai tariant, ta pati liūdna pralaimėjimo nuotaika, kaip ir prie visų kovotojų už liaudies laimę kapų. Man labai nemalonu konstatuoti, kad, išskyrus katalikus, niekas nesugebėjo priimtinu būdu sutvarkyti gyvenimo užbaigos. Tiesa, kad padarytų mirtį nuostabią ir graudžią, jie tiesiog turėjo pasakyti, kad jos nėra. Štai jums ir visi argumentai. Na, o čia, kadangi nebuvo prisikėlusio Kristaus, mums reikėjo parodyti kokias nors nimfas ar piemenaites, žodžiu, truputėlį moteriško kūno. Kitaip sunku įsivaizduoti, kaip vargšelis Chosė šėlsta ano pasaulio pievose; veikiau atrodė, kad jį apklojo amžino nuobodulio dulkės.

Grįžę į Paryžių jau kitą dieną, net nespėję gerai išsimiegoti, susitikome Žano Yvo kabinete. Ta diena mano atmintyje išliko kaip džiaugsminga fejerija. Didžiulis pastatas buvo visiškai tuščias. Šiokiadieniais jame dirbdavo trys tūkstančiai žmonių, mes buvome tik trise, na, ir, žinoma, apsauginінkai. Tuo metu visai šalia, prie Ivri prekybos centro, muštynes sukėlė dvi banditų grupuotės; jie darbavosi peiliais, beisbolo lazdomis, balionėliais su sieros rūgštimi; vakare paaiškėjo, kad per šį susirėmimą žuvo septyni žmonės, tarp jų buvo du atsitiktiniai praeiviai ir žandaras. Tas įvykis paskui buvo plačiai aptartas per radiją ir televiziją, bet tada mes dar nieko nežinojome. Karštligiškai skubėdami, susijaudinę, mes kūrėme pasaulio padalijimo programos platformą. Mano idėjos galėjo pritraukti mi-

lijonus frankų, sukurti šimtus darbo vietų; man viskas buvo nauja, net galva ėmė suktis nuo įspūdžių. Aš paisčiau, kas tik tuo metu šaudavo man į galvą, o Žanas Yvas įdėmiai klausėsi mano paistalų, paskui pasakė Valeri, kad nusimetęs grandines aš praregėjau. Trumpai drūtai, aš buvau kūrybinis pradas, tai yra siūliau idėjas, o jis priimdavo sprendimus.

Greičiausiai pavyko apsvarstyti arabų šalių reikalus. Atsižvelgiant į jų religijos ypatumus, negalėjo būti nė kalbos apie projektus, susijusius su seksu. Turistams, nutarusiems keliauti į tas šalis, teks tenkintis abejotinais nuotykių džiaugsmais. Visiškai nuostolingus Agadyrą, Monastyrą ir Džerbą Žanas Yvas galutinai nusprendė parduoti. Kitas dvi kryptis buvo galima susieti rubrika „Nuotykis". Taigi tų, kurie nutarė poilsiauti Marakeše, laukė pasijodinėjimas kupranugariais, o Šarm el Šeiche turistai galės gėrėtis įvairiaspalvėmis žuvimis ir dalyvauti ekskursijoje į Sinajų, kur Mozė „privirė košės", kaip vaizdingai pasakė vienas egiptietis, su kuriuo prieš trejus metus susitikau keliaudamas burlaiviu į Karalių slėnį.

– O taip! – su patosu pasakė jis. – Ši akmenų sangrūda daro įspūdį. Bet teigti, kad egzistuoja tik *vienas vienintelis Dievas*!..

Šis sveikai mąstantis ir aštraus proto žmogus simpatiją man pajuto, matyt, todėl, kad grupėje aš buvau vienintelis prancūzas, bet dėl man nežinomų priežasčių, gal todėl, kad gerbė prancūzų kultūrą ar šiaip puoselėjo jiems šiltus jausmus, jautė aistrą, žinoma, platonišką viskam, kas prancūziška. Pasirinkęs mane savo pašnekovu jis praskaidrino mano atostogas. Šis penkiasdešimtmetis rudaodis, visada tvarkingai apsirengęs su ūsiukais vyras, pagal išsilavinimą buvo biochemikas. Baigęs mokslus jis iš karto emigravo į Angliją ir ten padarė puikią karjerą genų inžinerijos srityje. Dabar atvyko aplankyti gimtojo krašto, kuriam tebebuvo išsaugojęs meilę. Jis negailestingai kriti-

kavo islamą. Pirmiausia, tvirtino jis man, negalima painioti senųjų egiptiečių su arabais.

– Ar galite įsivaizduoti, viską išrado šioje šalyje! – sušuko jis ir plačiai mostelėjo ranka į Nilo slėnį. – Architektūrą, astronomiją, matematiką, žemdirbystę, mediciną... – Žinoma, jis šiek tiek perdėjo, bet, būdamas Rytų žmogus, troško kuo greičiau mane įtikinti: – Atėjus islamui viskas baigėsi. Visiška intelektualinė tuštuma. Mes tapome utėlėtais vargetomis. Vargetų šalis! Padugnės! Padugnės!.. – Jis pagrūmojo vaikiūkščiams, atbėgusiems kaulyti pinigų. – Žinokite, *cher monsieur**, – jis laisvai kalbėjo penkiomis užsienio kalbomis: prancūzų, vokiečių, anglų, ispanų ir rusų, – kad islamas atėjo iš dykumos, kur gyvena tik skorpionai, kupranugariai ir plėšrūs žvėrys. Ar žinote, kaip aš vadinu musulmonus? Sacharos menkystomis. Jie to nusipelnė. Argi galėjo šiame nuostabiame krašte rastis islamas? – Jis vėl susižavėjęs parodė į Nilo slėnį. – Ne, *monsieur*. Islamas galėjo atsirasti tik bekraštėje dykumoje, kur gyvena šlykštūs beduinai, kurie nieko kita nemoka, tik, prašyčiau man atleisti, krušti kupranugarius. *Cher monsieur*, malonėkite atkreipti dėmesį: kuo religija artimesnė monoteizmui, tuo ji nežmogiškesnė, o iš visų religijų būtent islamas perša patį radikaliausią monoteizmą. Vos jam atsiradus kilo grobikiškų karų ir žudynių; kol jis gyvuos, pasaulyje niekada nebus sutarimo. Musulmonų žemėje niekada neatsiras vietos protui ir talentui; taip, tarp arabų kadaise buvo poetų, matematikų ir kitų mokslininkų, bet jie buvo netikintys. Jau pačios pirmos Korano eilutės pribloškia apgailėtina tautologijos raiška. Sakykite, į ką tai veda? Perėjimas į monoteizmą – tai ne dar viena abstrakcijos suvokimo pakopa, kaip kartais teigiama, o krytis, grį-

* brangus pone (*pranc.*).

žimas į gyvulišką būvį. Subtili katalikų religija, beje, aš labai ją gerbiu, labai greitai atitrūko nuo pirminio monoteizmo, nes žinojo, kad žmogaus prigimčiai reikia ko kito. Per Trejybę, per Švenčiausiosios Mergelės ir šventųjų kultą, pripažindama pragaro ir dangaus jėgas (nuostabus atradimas – angelai!) katalikybė pamažu ėmė propaguoti tikrąjį politeizmą ir tik todėl galėjo išpuošti žemę nesuskaičiuojamais šedevrais. Viendievystė! Koks absurdas! Nežmogiškas, žudikiškas!.. *Cher monsieur*, tas Dievas bejausmis, susitepęs krauju, labai pavydus, jam nereikėjo išsiveržti iš už Sinajaus sienų. Kai įsigilini, egiptiečių religija buvo gilesnė, žmogiškesnė, išmintingesnė... O mūsų moterys? Prisiminkite Kleopatrą, pakerėjusią didįjį Cezarį. Pažiūrėkite, kokios jos tapo dabar... – jis parodė į dvi pro šalį einančias moteris. Jos buvo užsidengusios veidus, vos vilko kojas, slegiamos ryšulių, kuriuose nešė prekes, naštos. – Beformiai maišai, į skudurus įsisukę mėsos kalnai. Kai jos išteka, joms daugiau neberūpi niekas, tik maistas. Jos ryja, ryja ir ryja!.. – Ir jis išpūtė žandus pamėgdžiodamas komiką de Fiunesą. – Patikėkite manimi, *cher monsieur*, dykumoje gimsta tik praradę pusiausvyrą kretinai. Pasakykite man, kas iš Vakarų kultūros, kuria aš žaviuosi, kurią gerbiu, veržėsi į dykumą? Pederastai, avantiūristai ir valkatos. Pulkininkas Lourensas? Bet juk tai juokinga, jis – dekadentas, homoseksualas, patetiškas pamaiva. O tas jūsų niekingasis Anri de Monfredas – apgavikas, skrupulų neturintis vertelga. Ten nė su žiburiu nebūtum radęs kilmingų, kilniaširdžių, sveikų žmonių, tokių, kurie siekė pažangos ir žmonijos išaukštinimo.

– Viskas aišku, Egipte bus „Nuotykiai“, – niūriai pasakė Žanas Yvas. Jis atsiprašė, kad buvo priverstas nutraukti mano pasakojimą, nes pats laikas pereiti prie Kenijos. Šis atvejis nė-

ra toks paprastas. – Tikriausiai aš ir čia siūlyčiau „Nuotykius“, – pavartęs savo užrašus pareiškė jis.

– Gaila, – atsiduso Valeri. – Kenijos moterys puikios.

– Iš kur tu žinai?

– Ne tik Kenijos, visos Afrikos moterys puikios.

– Moterų visur pilna. O Kenijoje, be jų, dar yra raganosių, zebrų, antilopių gnu, dramblių ir buivolų. Aš siūlau Senegale ir Dramblio Kaulo Krante diegti „Afroditės“ programą, o Kenijoje palikti „Nuotykius“. Kaip žinote, Kenija – buvusi anglų kolonija, o tai sunkiai siejasi su erotika, taigi „Nuotykiai“ čia tikrai tiks.

– Dramblio Kaulo Kranto moterys skaniai kvepia, – svajingai pasakiau aš.

– Ką?

– Jos kvepia seksu.

– A... – jis prikando parkerį. – Tai idėja reklamai. „Dramblio Kaulo Krantas – svaigių aromatų krantas“ arba kas nors panašaus. Ir išpilta prakaito kekšė susitaršiusiais plaukais, su klubjuoste. Užsirašysime.

– O ant viešnamių užrašysime: *Et des esclaves nus tout imprégnés d'odeurs...** Tai Bodleras.

– To daryti mums neleis.

– Žinau.

Su kitomis Afrikos šalimis didelių sunkumų nebuvo.

– Su afrikietėmis visada viskas labai paprasta, – tarė Žanas Yvas, – jos pasirengusios dulkintis veltui, net būdamos nėščios. Tik reikia turėti prezervatyvų, nes jos dėl tokių smulkmenų nekvaršina sau galvos.

* Pažod.: „Ir nuogi vergai, prisigėrę kvapų“.

Žanas Yvas du kartus pabraukė savo užrašų knygutėje žodį PREZERVATYVAS.

Mes greitai sutvarkėme Tenerifės reikalus. Rezultatai čia nebuvo itin geri ir vis dėlto, anot Žano Yvo, ši sala buvo labai svarbi anglakalbėms šalims. Turistams tikrai turėtų pakakti nuotykių lipant į Teidės vulkaną ir keliaujant gliseriu į Lansarotės salą. Viešbučių infrastruktūra čia pakenčiama.

Pagaliau mums reikėjo nuspręsti dėl dviejų klubų, kurie buvo didieji mūsų koziriai: tai Boka Čika Santo Dominge ir Gvardalavakas Kuboje.

– Ten kambariuose reikėtų statyti karališkas lovas, – pasiūlė Valeri.

– Gerai, – pritarė Žanas Yvas.

– Ir džakuzi vonias, – įsisvajojau aš.

– Ne, – atšovė Žanas Yvas. – Ten laikysimės vidutinės kategorijos reikalavimų.

Darbas vyko tarytum savaime, be didelių dvejonių; mes nutarėme, kad reikės aptarti su kurortų miestelių valdytojais prostitucijos tarifus.

Paskui padarėme trumpą pietų pertrauką. Kaip tik tuo metu maždaug už kilometro nuo pastato, kuriame buvome, du paaugliai iš darbininkų priemiesčio Kurtiljero suknežino galvą šešiasdešimtmetei moteriai. Aš valgiau skumbrės užsigerdamas baltuoju vynu.

– O Tailande ar jūs ką nors planuojate? – pasidomėjau.

– Žinoma, ten mes statome viešbutį Krabyje. Dabar tai pati madingiausia vieta po Puketo. Reikia paspartinti statybą, kad visus darbus baigtume sausio pirmąją ir surengtume iškilmingą atidarymą.

Visą kitą pusdienį svarstėme, ką reikėtų pakeisti poilsio miestelių darbe. Be jokios abejonės, svarbiausia – leisti į kambarius

atsivesti prostitučių. Be abejonės, jokių vaikiškų programų; geriausia būtų uždrausti viešbučiuose gyventi vaikams iki šešiolikos metų. Valeri pasiūlė gudrų sprendimą: kaip pagrindą imti vienviečio kambario kainą, o poroms taikyti 10 procentų nuolaidą, taigi įvesti tvarką, priešingą visur dabar įsigalėjusiai tvarkai. Neprisimenu kam, ko gero, man, šovė į galvą mintis paskelbti šūkį „Gėjai – su mumis“ ir paleisti gandą, kad mūsų klubuose gyvena iki 20 procentų homoseksualų; tokio pobūdžio informacija paprastai patraukia gėjų dėmesį, o jie kaip niekas kitas geba sukurti erotinę aurą. Daugiausia laiko surijo reklaminės kampanijos aptarimas. Žanas Yvas pasiūlė taiklų ir efektingą šūkį: „Per atostogas tenkink visus savo norus!“, bet galų gale buvo nutarta, kad mano pasiūlytas šūkis geresnis: „*Eldorador'*as – Afroditė: žmogus turi teisę į malonumus!“

– Po OTAN'o* intervencijos į Kosovą teisės sąvoka vėl tapo labai svarbi, – su šiokia tokia ironija balse pridūrė Žanas Yvas.

Iš tikrųjų jis kalbėjo rimtai, nes ką tik šia tema buvo perskaitęs straipsnį žurnale *Stratégies*. Visos paskutiniojo meto kampanijos, kurios ypač pabrėžė teisės temą, turėjo pasisekimą, ir visai nesvarbu, apie kokią teisę būdavo kalbama: apie teisę būti novatoriumi ar teisę būti tobulybe.

– Teisė į malonumą – tai nauja, – liūdnai baigė Žanas Yvas.

Gerokai pavargę mes baigėme darbą ir Žanas Yvas užvežė mus su Valeri į klubą „2 + 2“. Šeštadienio vakarą žmonių ten prisirinko daug. Mes susipažinome su simpatiška negrų pora: ji buvo medicinos sesuo, jis grojo mušamaisiais džiazo ansamblyje; jam neblogai sekėsi, jis reguliariai įrašinėdavo plokšteles. Reikia pasakyti, kad jis daug dirbo tobulindamas grojimo techniką, tą darė nuolat.

* *Organization du Traité de L'Atlantque Nord* – Šiaurės Atlanto sutarties organizacija (*pranc.*) – NATO.

– Taigi jokios paslapties... – kvailai pasakiau aš, bet jis, kad ir kaip būtų keista, neprieštaravo; pats to nenorėdamas, aš paliečiau jautrias jo sielos stygas.

– Tai ir yra paslaptis, kad nėra jokios paslapties, – pasakė jis karštai.

Mes išgėrėme po taurelę ir patraukėme į kambarį. Žeromas pasiūlė išbarškinti Valeri dviese. Ji neprieštaravo, tik iškėlė sąlygą, kad iš užpakalio būčiau aš; jai atrodė, kad aš gebėsiu įsiskverbti į ją ne taip šiurkščiai kaip Žeromas. Jis linktelėjo ir atsigulė ant nugaros. Nikolė viena ranka pamaigė penį žadindama erekciją, kita užmovė jam prezervatyvą. Užvertęs Valeri sijoną iki pat juosmens, pamačiau, kad ji be apatinių drabužių. Vikriai apsižergusi Žeromą, ji prisispaudė jam prie krūtinės. Aš praskėčiau jai sėdmenis, šiek tiek sudrėkinau išangę ir atsargiai trūkčiojamais stumtelėjimais ėmiau skverbtis į ją. Kai įėjo galvutė, pajutau, kaip susitraukė Valeri raumenys. Aš įsitempiau ir giliai įkvėpiau, kad nebaigčiau per anksti. Paskui pamažu broviausi vis gilyn. Valeri slysčiojo pirmyn atgal, spausdamasi gakta prie Žeromo. Toliau viskas klostėsi tarytum savaime: visiškai atsipalaidavusi, Valeri suvaitojo, jos anga prasivėrė, ir aš nesunkiai įsiskverbiau vidun; Valeri tarytum apmirė, ji buvo išsekusi ir laiminga. Paskui ji man sakė, kad jautėsi taip, lyg būtų atsidūrusi tarp dviejų iš abiejų pusių ją užliejančių karštų bangų; jaučiau, kaip dega kūnas.

Stebėdama šią sceną, Nikolė glamonėjo save ranka. Kai užėmė Valeri vietą, ji buvo labai susijaudinusi. Aš vos spėjau pakeisti prezervatyvą.

– Su manim gali būti ne toks atsargus, – sušnibždėjo ji man į ausį. – Man patinka, kai elgiamasi drastiškiau.

Užmerkiau akis, kad be pašalinių trikdžių galėčiau mėgautis savo juslėmis. Viskas buvo nuostabu, pats stebėjausi, kad

esu toks ištvermingas. Nikolė orgazmą patyrė labai greitai, paskutinę akimirką ji sukliko kimiu balsu.

Paskui mudu su Žeromu kalbėjomės, o Nikolė ir Valeri, klūpodamos priešais mus, laižė mums pimpalus. Žeromas pasakojo apie savo gastroles, sakė, kad kelionės laikui bėgant jau pradeda pabosti. Dabar jį vis labiau traukia į namus, kur jis gali pasirūpinti vaikais (jie turėjo du vaikus) ir pasitreniruoti. Papasakojo man apie naujas ritmo sistemas: 4/3 ir 7/9, nors, tiesą sakant, aš nieko apie tai neišmaniau. Staiga jis nutilo sakinio viduryje, nustebęs sušuko, išvertė akis ir sušvirkštė Valeri į burną.

– Kaip ji mane sujaudino... – juokdamasis tarė jis. – Čia tai bent!

Aš irgi jaučiau, kad ilgai nebeištversiu. Nikolės liežuvis buvo ypatingas: platus, minkštas, tarsi išteptas aliejumi; ji čiulpė neskubėdama, malonumo banga atūžė tarsi nepastebimai, bet buvo labai galinga. Aš pamojau ranka Valeri, kad prieitų, ir pasiūliau, kad Nikolė apžiotų lūpomis mano varpos galvutę ir nejudėtų, o visa kita tegul daro Valeri. Valeri greitai ir vikriai ėmė glamonėti mano kotą rankomis ir liežuviu; ji buvo kupina jėgų. Plačiai pražergiau kojas, išskėčiau rankas ir užsimerkiau. Jutau džiaugsmo protrūkius, lyg būtų varstę žaibai, galiausiai viskas susiliejo į stiprią bangą, ir aš sušvirkščiau spermą Nikolei į burną. Tai buvo šokas, keletą mirksnių pro užmerktas blakstienas regėjau spalvotas dėmes, vėliau supratau, kad vos nepraradau sąmonės. Kai pagaliau praplėšiau akis, mano penio galvutė tebebuvo Nikolės burnoje. Valeri, apsikabinusi už kaklo, susijaudinusi paslaptingai žiūrėjo į mane; pasakė, kad aš klaikiai rėkiau.

Paskui jie vežė mus namo. Mašinoje Nikolė vėl susijaudino. Ji apsinuogino krūtinę, pasikėlė sijoną ir įsikniaubė man tarp šlaunų. Ryžtingai glamonėjau Nikolei klitorį, puikiai kontro-

liavau situaciją: jos speneliai standėjo, o mano ranka vis labiau drėko. Mašinoje galėjai užuosti sujaudrintų jos genitalijų kvapą. Žeromas vairavo atsargiai, lėtindavo greitį prieš įsižiebiant raudonai šviesoforo šviesai; pro langą tarytum pro miglą mačiau Santarvės aikštę, obeliską, Aleksandro III tiltą, Invalidų rūmų kupolą. Jaučiausi labai gerai, energija liejosi per kraštus. Orgazmą Nikolė patyrė Italijos aikštės rajone. Prieš atsisveikindami mes pasikeitėme telefonais.

Žanas Yvas, atsisveikinęs su savo draugais, truputį nuliūdo; privažiavęs prie savo namo Respublikos aveniu, jis neskubėjo lipti iš mašinos. Visą dieną persekiojęs jaudulys pamažu atslūgo; jis žinojo, kad Odri nėra namie, ir dėl to net apsidžiaugė. Kelias minutes matys ją tik rytoj rytą, iki tol, kol ji išvažiuos pasivažinėti riedučiais; grįžę iš atostogų jie miegodavo atskirai.

Kur skubėti? Žanas Yvas atsirėmė į sėdynę, norėjo įjungti radiją, bet apsigalvojo. Gatvėje slankiojo būriai vaikinų ir merginų; matyt, jiems buvo linksma, jie garsiai šūkavo. Kai kurie iš jų gėrė alų iš skardinių dėžučių. Jis galėjo išlipti iš mašinos, prisidėti prie jų arba sukelti muštynes; maža ką jis galėjo padaryti. Bet jis, žinoma, trauks namo. Žanas Yvas mylėjo savo dukrą, bent jam pačiam taip atrodė; jautė, koks stiprus jų kraujo ryšys, gal todėl ir mylėjo ypatingai. Sūnui tokių jausmų tikrai nejautė. Gali būti, kad jis visai ne jo sūnus, Žanas Yvas iki šiol nėra įsitikinęs, kad jis yra šio berniuko tėvas. Žmonai jis jautė tik panieką ir pasišlykštėjimą, pastarasis jausmas buvo itin stiprus; jam būtų buvę kur kas lengviau, jeigu jai nebūtų jautęs nieko. Gal todėl ir delsė su ja skirtis: laukė, kol stiprų norą keršyti pakeis visiškas abejingumas; dabar norėjo priversti ją *mokėti*. O iš tikrųjų mokėti reikės man, su apmaudu pagalvojo jis. Vaikai bus palikti jos globai, jis turės mokėti didelius

alimentus. O gal kovoti dėl jų, pabandyti juos prisiteisti? Bet ne, nusprendė jis, to daryti neverta. Teks skirtis su Andželika. Vienam gyventi jam bus geriau, labai pasistengus galima bandyti *iš naujo kurti savo gyvenimą,* tai yra, paprastais žodžiais tariant, susirasti kitą moterį. Odri, ištvirkėlei, su dviem vaikais ant rankų tai padaryti bus kur kas sunkiau. Tuo Žanas Yvas ir guodėsi: baisesnę nei Odri moterį vargu ar apskritai įmanoma sutikti, galų gale Odri po skyrybų nukentės labiau nei jis. Ji jau nebe tokia graži kaip pirmaisiais jų pažinties metais; ji gebėjo gerai atrodyti, madingai rengėsi, bet jos kūnas, jis tai žinojo, jau ėmė senti. Kaip advokatė, ji pasiekė ne tiek daug, nors mėgdavo girtis; kai jai reikės rūpintis vaikais, darbe tikriausiai kils problemų. Palikuonys – sunki našta, neleidžianti žmogui laisvai kvėpuoti, o galiausiai visiškai jį pribaigianti. Jis dar atsigriebs, bet vėliau, kai į viską galės žvelgti šaltakraujiškai. Sėdėdamas automobilyje ištuštėjusioje gatvėje, jis iš visų jėgų bandė suimti save į rankas.

Vos tik peržengė savo buto slenkstį, suvokė, kad nuo problemų nepavyks pabėgti. Žoana, ateinanti auklė, buvo išsitiesusi pusiaugulom ant sofos. Žiūrėjo MTV programą. Jis negalėjo pakęsti tos suglebusios, *groove** mergiotės; kaskart, kai ją pamatydavo, kildavo noras skelti jai antausį, kad iš jos bjaurios išdidžios fizionomijos dingtų savimi patenkintos panelės mina. Ji buvo Odri draugės duktė.

– Ar viskas gerai? – garsiai paklausė Žanas Yvas. Nieko neatsakiusi, ji tik linktelėjo galva. – Gal teiktumeis sumažinti garsą?

Ji ieškojo akimis pultelio. Įniršęs jis išjungė televizorių; įsižeidusi ji pasižiūrėjo į Žaną Yvą.

– Kaip vaikai? – rėkte išrėkė jis, nors kambaryje tvyrojo visiška tyla.

* čia: nuobodžios (*angl.*).

– Tikriausiai miega, – išsigandusi ji net susigūžė.

Žanas Yvas užlipo į antrą aukštą, užmetė žvilgsnį į sūnaus kambarį. Nikola dėbtelėjo į jį abejingu žvilgsniu ir toliau žaidė *Tomb Raider**. Andželika miegojo suspaudusi kumštelius. Nusiraminęs jis nulipo laiptais žemyn.

– Ar ją išmaudėte?

– Ne, pamiršau.

Žanas Yvas nuėjo į virtuvę ir įsipylė vandens. Jo rankos drebėjo. Jis pamatė ant darbo stalo gulintį plaktuką. Per maža Žoanai vožti antausį, būtų kur kas šauniau suskaldyti jai kiaušą. Kurį laiką apie tai galvojo, paskui jį užplūdo kitos padrikos mintys. Koridoriuje jis pakraupo pamatęs, kad tebelaiko rankoje plaktuką. Padėjo jį ant mažojo staliuko, atsisegė piniginę ir davė mergaitei pinigų susimokėti už taksi. Burbtelėjusi kažką panašaus į dėkingumo žodžius, ji paėmė pinigus. Palydėjęs ją prie išėjimo trenkė durimis su tokiu įniršiu, kad net sienos sudrebėjo. Taip, jo gyvenimas – tikras pragaras. Baras svetainėje buvo tuščias; Odri net juo negalėjo pasirūpinti. Prisiminęs žmoną krūptelėjo; nustebo, kaip siaubingai jos nekenčia. Virtuvėje rado pusiau nugertą romo butelį – tai geriau negu nieko. Užsidaręs savo kambaryje surinko numerius trijų kekšių, su kuriomis susipažino per internetą, ir visus tris kartus įsijungė atsakiklis. Matyt, visos trys išėjusios barškintis, pamanė. Tos paleistuvės, žinoma, buvo labai patrauklios, simpatingos šiuolaikinės merginos, bet už vakarą imdavo du tūkstančius frankų; galų gale tai paprasčiausiai žemindavo. Kaip jis iki to nusigyveno? Reikėtų susirasti draugų, buvoti draugijoje, mažiau dirbti. Jis prisiminė „Afroditės“ klubus ir pagalvojo, kad vadovybė gali nepritarti jų idėjai; Prancūzijos visuo-

* Kompiuterinis žaidimas, kurio pavadinimą būtų galima versti taip: „Kapų plėšikai“ (*angl.*).

menė nusiteikusi prieš sekso turizmą. Be jokios abejonės, Leganui projektą galima pristatyti neatskleidžiant visų kortų; bet Espitaljė tikrai nepavyks apgauti, jis labai įžvalgus žmogus. Jeigu taip atsitiktų, ko tada reikėtų griebtis? Orientuodamiesi į vidutinį klientą, jie nepajėgs konkuruoti su *Club Med*, ir Žanas Yvas buvo pasirengęs tai įrodyti. Pasirausęs rašomojo stalo stalčiuose jis surado *Aurore* chartiją, kurią prieš dešimt metų sudarė kompanijos steigėjai ir iškabino visuose viešbučiuose: *Svarbiausias* Aurore *uždavinys – tai menas rasti tradicijos ir šiuolaikiškumo dermę, tai humanizmo paieškos ir fantazijos polėkis nenuilstamai siekiant tobulybės.* Aurore *darbuotojai – vyrai ir moterys – turi puoselėti unikalią kultūros tradiciją – gebėti tinkamai priimti svečius. Jie privalo išmanyti tautų apeigas ir papročius, kuriais vadovaujantis gyvenimas tampa menu gyventi, o pačios paprasčiausios paslaugos virsta stebuklingomis akimirkomis. Tai jų profesija, menas ir talentas. Puoselėdama grožį ir dalydamasi juo su kitais, kurdama malonumų erdvę,* Aurore *skleidžia pasaulyje Prancūzijos aromatą.* Žanas Yvas suvokė, kad šitie koktūs paistalai labai tinka gerai organizuotam viešnamių tinklui; tuo galima pasinaudoti poruojantis su vokiečių kelionių agentūrų operatoriais. Daugumas vokiečių nežinia kodėl tebelaiko Prancūziją *galantiškumo ir meilės meno* šalimi. Jeigu kokia nors stambi vokiečių kelionių agentūra sutiks įtraukti „Afroditės“ klubą į savo katalogą, jie pakils dar vienu laipteliu aukštyn; to pasiekti dar nepavyko nė vienai prancūzų firmai. Žanas Yvas ir toliau palaikė kontaktus su Nekermanu, kuriam ketino parduoti keletą turizmo klubų; be to, dar buvo TUI kompanija, atmetusi ankstesnius jų pasiūlymus, nes buvo išsikovojusi geras pozicijas tarp pigesnius kelialapius perkančių klientų; gali būti, kad juos sudomins labiau specializuotas projektas.

11

Žanas Yvas pabandė susisiekti su jais pirmadienio rytą, čia jam nusišypsojo laimė – Gotfrydas Rembkė, TUI direktorių tarybos pirmininkas, kito mėnesio pradžioje ketino atvykti į Prancūziją; jie susitarė kartu papietauti Paryžiuje. Pasakė, kad, jeigu iki jų susitikimo gautų raštiškai išdėstyto projekto pavyzdį, mielai jį išstudijuotų. Žanas Yvas nuskubėjo pranešti šią naujieną Valeri, ji klausėsi jo net išsižiojusi. TUI metų apyvarta – dvidešimt penki milijardai frankų, tris kartus didesnė negu Nekermano ir šešis kartus nei *Nouvelles Frontières*; tai buvo pats stambiausias turizmo operatorius pasaulyje.

Visą savaitę buvo rengiama projekto sąmata. Didelių kapitalo įdėjimų projektas nereikalavo: tereikėjo atnaujinti kai kuriuos baldus, pakeisti patalpų apdailą, be jokios abejonės, sukurti erotiškesnį interjerą. Dokumentuose jie visi kaip vienas nutarė vartoti terminą „patrauklus turizmas“. Bet, svarbiausia, jie tikėjosi sumažinti išlaidas: juk nebereikės organizuoti sporto renginių ir pasilinksminimų vaikams; nebereikės mokėti algų diplomuotoms patronažinėms medicinos seserims, serfingo instruktoriams, ikebanos, tapymo ant šilko specialistams. Žanas Yvas parengė sąmatą ir nustebęs konstatavo, kad, net įskaičiuojant amortizacijos ir panašias išlaidas, metinė turizmo klubų savikaina turėtų sumažėti 25 procentais. Jis skai-

čiavo net tris sykius, ir visus kartus rezultatas buvo toks pat. Be to, jis ketino 25 procentais padidinti tarifus lyginant su tos pačios kategorijos norma, tai yra priartėti prie *Club Med* standartų. Taigi pelnas turėtų padidėti 50 procentų.

– Tavo draugas – genijus, – pasakė Žanas Yvas Valeri, kai toji užėjo pas jį į kabinetą.

Aurore paskutinėmis dienomis visi buvo labai nervingi. Šį savaitgalį Evri ir vėl kilo muštynės, bet visus pribloškė, kad šį kartą buvo nužudyti net aštuoni žmonės. *Aurore* darbuotojai, ypač tie, kurie dirbo šioje kelionių agentūroje nuo pat jos įkūrimo, gyveno šiose apylinkėse. Jiems visiems buvo pastatyti namai, ir jie apsigyveno daugiabučiuose netoli darbo; tik kai kurie iš darbuotojų pasiėmė paskolas ir pasistatė vilas.

– Man gaila tų žmonių, – pareiškė Valeri, – nuoširdžiai gaila. Jie visi svajoja senatvėje apsigyventi kokiame nors tyliame provincijos miestelyje, o dabar, jeigu norės išsikelti, turės daug problemų. Viena telefonininkė man pasipasakojo, kad iki pensijos jai liko treji metai; ji norėtų nusipirkti namą Dordoni, mat iš ten yra kilusi. Bet ten dabar kuriasi anglai, todėl kainos net už pačius varganiausius būstus siaubingai išaugo. O buto, kuriame ji gyvena dabar, kaina staiga smarkiai krito per vieną dieną. Visi žino, koks pavojingas šis priemiestis. Dabar butą teparduosi ne daugiau kaip už trečdalį buvusios jo vertės. Dar labiau mane pribloškė sekretorės, dirbančios trečiame aukšte. Užėjau pas jas apie pusę šešių išsispausdinti kažkokio popieriaus; radau jas tebenaršančias po internetą. Pasirodo, jos internetu užsisakinėjo maisto produktus. Vakarais eiti apsipirkti į parduotuvę jos bijo; po darbo eina į namus, užsirakina duris ir laukia, kol pristatys užsakytas prekes.

Kitas dvi savaites psichozė ne sumažėjo, tik dar labiau sustiprėjo. Žiniasklaida nuolatos pranešinėjo apie papjautus verslininkus, išprievartautas mokytojas, gaisrines, padegtas „Molotovo kokteiliais", invalidus, išmestus pro elektrinio traukinio langus tik todėl, kad jie neva šnairavo į gaujos vadą. *Le Figaro* džiūgaudamas visą laiką kaitino atmosferą; nuolatiniams šio laikraščio skaitytojams galėjo kilti įspūdis, kad mes atsidūrėme ant pilietinio karo slenksčio. O gal ir nereikėtų stebėtis, juk prasidėjo rinkimų kampanija; jeigu Lioneliui Žospenui ir buvo galima dėl ko nors priekaištauti, tai pirmiausia dėl to, kad Prancūzijoje nebuvo išspręstas saugumo klausimas. Beje, vargiai tikėtina, kad prancūzai ir vėl norėtų balsuoti už Žaką Širaką; jis atrodė toks kretinas – vien jo išvaizda kenkė šalies prestižui. Kai šis pusgalvis, sunėręs rankas už nugaros, lankydavosi kokio nors rajono žemdirbių susirinkime arba dalyvaudavo vyriausybių vadovų susitikimuose, į jį būdavo graudu žiūrėti; žvelgdami į jį, visi imdavo jaustis nejaukiai. Kairiųjų vyriausybė, akivaizdžiai negalėdama sustabdyti vis didėjančios prievartos, elgėsi santūriai: buvo kukli, pritarė nuomonei, kad statistika liūdna, netgi grėsminga, prašė nesiremti ja siekiant politinių tikslų, kaip argumentą pateikė nuomonę, kad ir dešinieji, būdami valdžioje, dideliais laimėjimais šioje srityje negalėjo pasigirti. Jie pratrūko tik vieną kartą: Žakas Atali išspausdino kvailą straipsnį, kuriame teigė, kad jaunuolių savivaliavimas darbininkų rajonuose iš tikrųjų tėra „pagalbos šauksmas"; sakė, kad prekybos centrų Halėse ir Eliziejaus laukuose vitrinos „varganai gyvenantiems žmonėms kelia daug niūrių minčių". Esą nereikėtų pamiršti ir to, kad priemiesčių gyventojai – tai „marga mozaika įvairių tautų ir rasių, atsivežusių į mūsų šalį savo tradicijas ir tikėjimą, manančių, kad įmanoma suvienyti visas kultūras ir išmokti meno gyventi drau-

ge". Valeri nustebusi pasižiūrėjo į mane – aš juokiausi skaitydamas žurnalą *L'Express*.

– Jeigu Žospenas nori, kad jį išrinktų, – tariau tiesdamas jai straipsnį, – jis turėtų užčiaupti tam rašeivai gerklę iki antrojo turo.

– Kaip matau, tu daraisi strategas...

Kad ir kaip būtų, visus apėmęs nerimas pradėjo veikti ir mane. Valeri ir vėl užsisėdėdavo darbe iki vėlumos, anksčiau kaip devintą ji negrįždavo; net ėmiau svarstyti, ar nevertėtų įsigyti ginklo. Prisiminiau vieną tipą – dailininko brolį; prieš dvejus metus rengiau to dailininko parodą. Negaliu tvirtinti, kad tas jaunuolis priklausė nusikalstamam pasauliui, bet kartais jis imdavosi abejotinų darbelių. Iš prigimties buvo išradingas, visų galų meistras. Neseniai, pavyzdžiui, jis papasakojo broliui, kad sumanė, kaip gaminti asmens dokumentų falsifikatus, o valdžia mums tvirtino, kad naujo tipo dokumentų neįmanoma suklastoti.

– Ir kodėl tu taip jaudiniesi, – pasakė Valeri, – man niekas negresia. Dieną aš nekeliu kojos iš įstaigos, o vakare visada grįžtu automobiliu.

– Maža kas gali atsitikti sustojus sankryžoje degant raudonai šviesoforo šviesai...

– Nuo *Aurore* pastato iki automagistralės – tik vienas šviesoforas. Iš automagistralės aš suku Italijos vartų link ir netrukus jau būnu namuose. Mūsų rajonas visiškai nepavojingas.

Ir iš tikrųjų Čainatauno rajone užpuolimų ir apiplėšimų pasitaikydavo labai retai. Kaip tvarkosi kinai, nežinau, gal jie turi kokią nors ypatingą stebėjimo sistemą? Šiaip ar taip, mus pastebėjo, kai tik mes atsikėlėme į šį rajoną; mažų mažiausiai su mumis visą laiką sveikinasi koks dvidešimt žmonių. Euro-

piečių šiame rajone gyveno nedaug, bent mūsų name jų tikrai buvo akivaizdi mažuma. Laiptinėse retkarčiais būdavo kabinami hieroglifais parašyti skelbimai, kviečiantys, mano galva, į susirinkimus arba šventes. Kokie susirinkimai, kokios šventės? Galima daugybę metų gyventi tarp kinų ir nieko apie juos nežinoti.

Vis dėlto aš susiradau to dailininko brolį, jis pažadėjo išsiaiškinti dėl ginklo ir po dviejų dienų man paskambino. Pasakė, kad yra visai neblogas revolveris su šoviniais; jį esą galima nusipirkti už du tūkstančius frankų. Tik reikia reguliariai jį valyti, kad reikiamą akimirką neužsikirstų. Aš viską perpasakojau Valeri, bet ji apie tai nenorėjo net girdėti.

– Aš vis tiek negalėčiau šauti, – atsakė ji.

– Net ir tada, jeigu tau grėstų mirtinas pavojus?

Ji palingavo galva ir pakartojo:

– Net ir tada.

Daugiau nebesispyriojau.

– Kai aš buvau maža, – kartą pasakė Valeri, – negalėdavau net vištai galvos nukirsti.

Tiesą sakant, aš irgi; bet maniau, kad žmogų nušauti lengviau.

Kad ir kaip būtų keista, dėl savo gyvybės nė kiek nesijaudinau. Turiu pasakyti, kad retai kada susidurdavau su *barbarų gaujomis*, nebent per pietų pertraukas, kai eidavau pasivaikščioti į Hales, bet ten tvarka rūpinosi labai daug įvairiausių tarnybų (žandarmerija, policija, apsaugininkai, prekybininkų asociacijos samdomi apsaugininkai). Aš vaikščiodavau tarp uniformas vilkinčių žmonių ir jaučiausi kaip žvėris Tuari zoologijos sode. Neabejojau, kad, jeigu nebūtų tų sargų, tapčiau lengvu, nors neįdomiu, grobiu: buvau eilinis pilietis, rengiausi kaip vidutiniškai apmokamas valdininkas, vargu ar kas nors atkreiptų į tokį dėmesį. Man tie jauni *pavojingų sluoksnių* atmatos

nekėlė simpatijų, aš jų nesupratau ir nesistengiau suprasti, jų darbeliai man nebuvo įdomūs, vertybės juo labiau. Aš nė pirštelio nepajudinčiau, kad įgyčiau *Rolex* laikrodį, sportinius *Nike* batus ar BMW Z3; niekada negebėjau atskirti, kuo skiriasi firminės prekės nuo paprastų. Žvelgiant visuomenės akimis, aš, žinoma, buvau neteisus. Suvokiau, kad esu iš mažumos būrio, taigi klystu. Suprantama, juk *turi* skirtis Yvo Sen Lorano marškiniai nuo kitų marškinių, turi būti bent koks skirtumas tarp *Gucci* ir *André* firmų batų. Skirtumo nemačiau tik aš vienas, matyt, dėl savo ribotumo, vadinasi, neturiu dėl ko didžiuotis ir juolab smerkti kitus. Juk negali aklas žmogus tapti postimpresionistų tapybos ekspertu. Būdamas aklas, aš atsidūriau gyvenimo užribyje, o juk iš tikrųjų visos tos realijos ir išprovokuoja aistras, kurios verčia daryti nusikaltimus. Tie puslaukiniai jaunikliai instinktyviai veržiasi į grožį; tai pagirtina savybė, ji neprieštarauja visų priimtoms socialinėms normoms; reikia tik rasti priimtinesnį jos raiškos būdą.

Valeri ir Mari Žana, vienintelės mano gyvenimo moterys, buvo abejingos *Kenzo* marškiniams ir *Prada* rankinėms; kiek žinau, jos pirkdavo daiktus nekreipdamos dėmesio į etiketę. Žanas Yvas, geriausiai iš visų mano pažįstamų apmokamas vadybininkas, pirmenybę teikė *Lacoste* firmai, bet tik todėl, kad buvo pripratęs; jis niekada nesidomėdavo, ar neaplenkė jo mėgstamos firmos koks nors madingesnis konkurentas. Kai kurios Kultūros ministerijos bendradarbės, kurias aš pažinojau iš veido (bet ir tai nelabai gerai, nes kitą kartą susitikęs neprisimindavau nei jų vardo, nei pavardės, nei pareigybės, nei galų gale paties veido), pirkdavo *dizainerių sukurtus* drabužius, bet tie dizaineriai tebuvo jauni niekam nežinomi drabužių modeliuotojai, pardavinėdavę drabužius vienoje vieninteléje Paryžiaus krautuvėlėje; jeigu tiems dizaineriams pa-

vyktų išgarsėti, ministerijos poniutės nedvejodamos atsisveikintų su jais.

Ir vis dėlto *Nike, Adidas, Armani, Vuitton* tapo labai galingos; nesunkiai galėjau tuo įsitikinti vartydamas rožinius *Le Figaro* puslapius. O kas, jei ne tie jaunikliai iš priemiesčių, padėjo toms firmoms susilaukti sėkmės? Juk turėjo būti dėl jų gaminių iš proto einančių žmonių grupės, bet aš apie jas nieko nenutuokiu; o gal tai turtuoliai iš trečiojo pasaulio šalių? Aš mažai keliavau, neilgai gyvenau, todėl visiškai aišku, kodėl taip blogai orientuojuosi šiuolaikiniame pasaulyje.

Rugsėjo 27-ąją Evri įvyko vienuolikos poilsio miestelių *Eldorador* vadovų susirinkimas. Tokie renginiai vykdavo beveik kasmet, juose būdavo aptariami vasaros sezono rezultatai ir kuriami ateities planai. Bet šį kartą susirinkusieji tikėjosi sulaukti esminių permainų. Trys miesteliai perėjo į kitas rankas – kontraktas su Nekermanu jau pasirašytas. O keturiuose klubuose – tuose, kurie buvo *Aphrodite*'s nuosavybė, – vadovai turės atleisti pusę personalo.

Valeri susirinkime nedalyvavo, ji buvo susitikime su *Italtrav*'o atstovu, pristatinėjo jam naują projektą. Palyginti su Šiaurės Europa, italų rinka labai suskaidyta – *Italtrav'o*, pagrindinės Italijos kelionių agentūros, kapitalas nesudaro nė dešimtosios TUI dalies; ir vis dėlto susitarus su ja būtų galima tikėtis šiokio tokio klientų antplūdžio.

Valeri iš susitikimo grįžo apie septintą valandą; Žanas Yvas sėdėjo vienas savo kabinete; susirinkimas ką tik pasibaigė.

– Na, ir kaip jie reagavo?

– Blogai. Aš juos suprantu – jie jaučia, kad ir patys kabo ant plauko.

– Tu ketini keisti vadovus?

– Geriau, kad naują projektą pradėtų nauja komanda.

Tai jis pasakė visiškai ramiu balsu. Valeri nustebusi pasižiūrėjo į jį; paskutiniuoju metu jis atrodė labiau pasitikintis savimi ir griežtesnis.

– Aš neabejoju, kad mes einame teisingu keliu. Per pietų pertrauką kalbėjausi su kurortinio miestelio Boka Čika Santo Dominge direktoriumi. Nusprendžiau pagaliau išsiaiškinti tiesą: kaip jam pavyksta bet kuriuo metų laiku pripildyti viešbutį 90 procentų. Jis sutriko, ėmė sukti uodegą, sakė, kad su juo dirba gera komanda. Galų gale aš tiesiai paklausiau jo, ar leidžiama poilsiautojams atsivesti į kambarius prostitučių; jis nenorėjo kalbėti šia tema, matyt, bijojo, kad gali būti nubaustas. Teko jam pasakyti, kad manęs tai nė trupučio nešokiruotų, atvirkščiai, aš netgi sveikinčiau tokią iniciatyvą. Tik tada prisipažino. „Kvaila, – pasakė jis, – kad poilsiautojai, rizikuodami įsivelti į kokią nors nemalonią istoriją, priversti nuomotis kambarį kaime, esančiame nuo kurortinio miestelio už kokių dviejų kilometrų. Tuose kambariuose nėra jokių patogumų, o viešbutyje komforto pakanka.“ Pagyriau jį ir pažadėjau, kad jis išsaugos savo vietą, galbūt vienintelis iš mūsų darbuotojų.

Artėjo naktis; Žanas Yvas uždegė lempą ant savo stalo ir kurį laiką tylėjo.

– Dėl kitų, – pasakė jis, – aš nesivarginsiu. Visi dirba senoviškai, visi iš GO*. Jie atvyko geru laiku, leido laiką su moterimis, nieko doro nenuveikė, paskui nusprendė, kad tapę poilsio miestelių direktoriais tinginiaus, kol išeis į pensiją. Jų traukinys jau nuvažiavo, dabar mums reikia profesionalų.

Valeri sėdėjo sukryžiavusi kojas ir tylėdama žiūrėjo į Žaną Yvą.

* *Groupe d'observation* – stebėtojų grupė (*pranc.*).

– O kaip ten su *Italtrav*'u?

– Viskas gerai. Jokių problemų. Jie iš karto suprato, ką aš vadinu „patraukliu turizmu“, ir netgi ėmė maivytis... Su italais nesunku spręsti reikalus, visada žinai, ko iš jų galima tikėtis... Trumpiau sakant, pažadėjo įtraukti mūsų klubus į savo katalogą, bet įspėjo, kad neturėtume daug iliuzijų. *Italtrav*'as, žinoma, stambi firma, jungianti daug įvairių turizmo agentūrų, bet jos prekinis ženklas nėra itin vertinamas. Į sąrašą jie mus įrašys, o visa kita turėsime padaryti patys.

– O kaip klostosi reikalai su Ispanija?

– Užmezgėme ryšius su *Marsans*'u. Situacija panaši, tik ispanai didesni garbėtroškos, paskutiniuoju metu bando užsikabinti Prancūzijoje. Bijojau, kad jie vertins mus kaip konkurentus, bet taip neatsitiko; pasak jų, mes tik papildysime vieni kitus. – Ji susimąstė, paskui paklausė: – O ką mes veikiame Prancūzijoje?

– Mes dar nenusprendėme... Gal ir kvaila, bet bijau, kad spauda pradės kampaniją už papročių tyrumą. Be jokios abejonės, reikia surengti apklausą, išanalizuoti koncepciją...

– Tu niekada tuo netikėjai.

– Taip, netikėjau... – akimirką jis dvejojo. – Iš tikrųjų aš ir dabar nelinkęs įsisukti Prancūzijoje. Reklamuotis reikėtų tik specializuotuose žurnaluose, tokiuose kaip *FHM* ir *L'Écho des Savanes*. Bet pirmiausia turime susidomėti Šiaurės Europos šalimis.

Kitą penktadienį buvo paskirtas susitikimas su Gotfrydu Rembke. Išvakarėse Valeri pasidarė atpalaiduojamąją kaukę ir atsigulė labai anksti. Aštuntą valandą, kai aš pabudau, ji jau buvo pasiruošusi. Atrodė įspūdingai. Vilkėjo juodu kostiumėliu – švarkeliu ir labai trumpu sijonėliu, glaudžiai aptempiančiu už-

pakalį; buvo apsirengusi nėriniais puoštą prie kūno prigludusią ir kai kur permatomą violetinę palaidinę, po ja – ryškios raudonos spalvos liemenėlę, kuri dengė tik pusę aukštos jos krūtinės. Kai Valeri atsisėdo šalia, pamačiau, kad ji apsimovusi juodomis kojinėmis su keliaraiščiais. Lūpas buvo pasidažiusi tamsiai raudonai su violetiniu atspalviu, plaukus susirišusi į kuodą.

– Įspūdinga? – sarkastiškai paklausė ji.

– Dar ir kaip! Ak, tos moterys... – atsidusau. – Jos žino, ko vertos.

– Tai mano oficiali gundytojos apranga. Taip, aš žinojau, kad šie drabužiai tau patiks.

– Reikėtų sugrąžinti erotiką į įmones ir įstaigas... – sumurmėjau.

Valeri padavė man puodelį kavos.

Sekiojau ją akimis, žiūrėjau, kaip juda, kaip sėdasi, kaip atsistoja. Regis, menkniekis, bet įspūdis – stulbinamas. Kai ji užsikeldavo koją ant kojos, ant šlaunies būdavo matyti tamsi juosta, pabrėžianti nailono švelnumą, o kai sukryžiuodavo kojas dar stipriau, – nėriniuotų juodų kelnaičių kraštelis. Ji pakeisdavo kojų padėtį, ir viskas dingdavo. Pasilenkdavo virš stalo, ir aš matydavau, kaip virpa jos krūtys. Būčiau galėjęs gėrėtis valandų valandas. Mane užplūdo nenusakomas džiaugsmas; buvau laimingas.

Susitikimas buvo paskirtas pirmą valandą restorane *Le Divellec,* Universiteto gatvėje. Žanas Yvas ir Valeri atvažiavo penkiomis minutėmis anksčiau.

– Nuo ko pradėsime pokalbį? – lipdama iš taksi, susijaudinusi paklausė Valeri.

– Sakysime, kad norime atidaryti viešnamių vokiečiams. –

Tai pasakęs, Žanas Yvas liūdnai nusišypsojo. – Bet tu nesijaudink, klausimus užduos jis.

Gotfrydas Rembkė atėjo lygiai pirmą. Jie iš karto jį atpažino, kai tik šis nuėjo į drabužinę ir padavė paltą rūbininkui. Kresna solidi figūra, plinkantis pakaušis, atviras žvilgsnis, tvirtas rankos paspaudimas. Rembkė buvo šiek tiek susikaustęs, bet kartu ir energingas, tipiškas stambus verslininkas, tokių daug gali sutikti tarp vokiečių. Ištisą dieną ant kojų, rytą iš lovos šoka vos tik pabudęs, pusvalandį mina treniruoklį, paskui nauju *Mercedes*'u važiuoja į darbą klausydamasis per radiją beriamų ekonomikos naujienų.

– Atrodo pritrenkiamai, – sumurmėjo Žanas Yvas ir, nušvitęs šypsena, nuėjo jo pasitikti.

Pirmas dešimt minučių Rembkė kalbėjo tik apie valgį. Pasirodo, jis puikiai pažįsta Prancūziją, prancūzų kultūrą, restoranus, turi nuosavą namą Provanse. „Nepriekaištinga“, – pamanė Žanas Yvas ir įbedė akis į langusto patiekalą. Valeri atrodė puikiai, ji įdėmiai klausėsi, jos akys blizgėjo. Paklausė, kur konkrečiai Provanse yra Rembkės namas, ar dažnai jis ten ilsisi ir t. t. Ji užsisakė salmi iš krabų su miško uogomis.

– Taigi, – mandagiai paklausė ji, – jus sudomino mūsų projektas?

– Matote, – pasakė jis, – mes žinome, kad „patraukliu turizmu“ labai domisi mūsų poilsiautojai, vykstantys ilsėtis į užsienį, ir *juos galima suprasti, nes vargu ar įmanoma tinkamiau pailsėti*. Turiu pasakyti, kad iki šiolei kompanijos nesidomėjo tokiu poilsiu, išskyrus kelias, kurios parengė porą projektų homoseksualams. Keista, kad, be jūsų, dar niekas tuo nesidomėjo.

– Ši problema sukėlė daug ginčų, visuomenė dar nesubrendusi rimtai jos svarstyti nei šiame, nei kitame Reino krante... – pareiškė Žanas Yvas, pats suprasdamas, kad kalba niekus.

Rembkė nutvilkė jį šaltu žvilgsniu, matyt, pagalvojo, kad Žanas Yvas sumanė pasišaipyti; o šis įbedė akis į savo lėkštę ir mintyse prisiekė nepratarti nė žodžio iki pat pietų pabaigos. Valeri ir be jo pagalbos puikiai tvarkė visus reikalus.

– Nereikia prancūzų problemų perkelti į Vokietiją, – tarė ji ir žaismingai užkėlė koją ant kojos.

Dabar Rembkė visą dėmesį sutelkė į ją.

– Mūsų tėvynainiai, – pareiškė jis, – dažnai tampa nepatikimų tarpininkų aukomis. Čia viskas daroma labai neprofesionaliai, mes turime ištaisyti klaidas.

Valeri jam pritarė. Padavėjas atnešė jūros ungurio su figomis. Rembkė žvilgtelėjo į patiekalą ir tarė:

– Jūsų projektas mus sudomino dar ir todėl, kad jame pateikiamas netradicinis požiūris į poilsio klubus. Tai, kas buvo itin vertinama aštuntajame dešimtmetyje, nebetenkina šiuolaikinio vartotojo poreikių. Vakaruose žmonių santykiai labai komplikuoti, tokios tendencijos kelia mums nerimą.

Tai pasakęs, dėbtelėjo į Valeri, toji nuleido abi kojas ant grindų ir nusišypsojo.

Kai penkiolika minučių po septynių grįžau iš darbo, Valeri jau buvo namuose. Nustebęs apmiriau. Tai, ką išvydau, dar niekada nebuvau matęs per visą mūsų bendravimo laiką: ji sėdėjo ant sofos nepersirengusi, šiek tiek praskėtusi kojas, įsmeigusi akis į tolį. Rodės, galvojo apie kažką labai malonaus. Tada dar nesupratau, kad regiu savotišką profesinį orgazmą.

– Na, kaip, viskas gerai?

– Daugiau nei gerai, – atsakė Valeri. – Po pietų važiavau namo, net neužsukau į darbą. Manau, šią savaitę mes pranokome patys save. Rembkė susidomėjo mūsų projektu, jis ketina įgyvendinti jį dar šią žiemą. Pasirengęs finansuoti katalogo

leidybą ir organizuoti specialią reklamos kampaniją, skirtą vokiečiams. Vienintelis dalykas, kurio jis reikalauja – įgyti išskirtines teises savo rinkoje: Vokietijoje, Austrijoje, Šveicarijoje, Beniliukso šalyse. Savaitgaliui nupirkau bilietus į Dinaro talasoterapijos centrą, – pridūrė Valeri. – Manau, man būtina šiek tiek atsikvėpti. Ta proga galėsime užsukti pas mano tėvus.

Po valandos mes jau važiavome greituoju traukiniu, kuris išvyko iš Monparnaso stoties. Įtampa pamažu atslūgo, Valeri ir vėl tapo normalia, taigi seksualia ir linksma moterim. Jau pravažiavome paskutiniuosius nesibaigiančių Paryžiaus priemiesčių namus. Vakaruose, virš elevatorių, blėso raudoni saulėlydžio gaisai. Mes sėdėjome pirmosios klasės vagone, ant staliukų degė geltonos lempos. Kitoje pusėje priešais mus sėdėjo apie keturiasdešimties metų moteris, elegantiška blondinė, susisukusi plaukus į kuodą. Ji vartė *Madame Figaro*. Aš irgi buvau nusipirkęs tokį pat žurnalą ir iš visų jėgų bandžiau susikaupti vartydamas rožinius jo puslapius. Jau keletą metų bandžiau įtikinti save, kad pasaulį ir jo raidą galima suvokti atsiribojant nuo politikos, visuomenės gyvenimo ir kultūros, kad istorinį procesą įmanoma perprasti vien gilinantis į ekonominę ir biržų informaciją. Kasdien prisiversdavau skaityti *Figaro*, retkarčiais pasklaidydavau vidurius sukančias *Les Échos* ir *La Tribune Desfossés* publikacijas. Iki šiol man nepavyko įsitikinti, ar aš teisus. Gali būti, kad nuobodžiose redakcijos skiltyse ir skaičių stulpeliuose slypi svarbūs istoriniai duomenys. Bet gali būti ir priešingai. Supratau tik viena: ekonomika – siaubingai nuobodus dalykas. Atplėšęs žvilgsnį nuo straipsnio, analizuojančio *Nikkei* indekso kritimą, pamačiau, kad Valeri užsikėlė koją ant kojos kaip šį rytą ir vylingai šypsosi. Perskaičiau antraštę „Milano biržos grimzdimas į pragarą“ ir padėjau laikraštį į šalį. Staiga pajutau, kaip kietėja mano pimpalas,

nes pamačiau, kad Valeri slapta nuo pašalinių akių maunasi kelnaites. Paskui prisiglaudė man prie šono, nusivilko švarką ir padėjo jį ant kelių. Pašnairavau į dešinę: blondinė tebeskaitė žurnalą, tiksliau, straipsnį apie žiemos sodus. Ji vilkėjo švarkeliu ir aptemptu sijonu, mūvėjo juodomis kojinėmis. Jaudinanti poniutė. Valeri ranka slydo po švarku, gulinčiu man ant kelių – tikslą pasiekė itin greitai. Plonas kelnių audinys ne silpnino, o stiprino pojūčius. Lauke jau buvo visiškai tamsu. Atsargiai įkišau ranką po palaidinuke, paskui ir po liemenėle. Sugniaužiau delnu dešinę krūtį ir ėmiau pirštais glamonėti spenelį. Kai pravažiavome Maną, Valeri atsegė kelnių praskiepą. Ranka darė nedviprasmius judesius, buvau įsitikinęs, kad kaimynė mato visus mūsų manevrus. Neįmanoma susivaldyti, kai glamonėja patyrusios moters ranka. Netoli Reno dusliai šūktelėjau ir baigiau.

– Švarką teks atiduoti į valyklą, – kuo ramiausiai pareiškė Valeri.

Kaimynė žiūrėjo į mus neslėpdama šypsenos.

Šiek tiek sutrikau, kai pamačiau, jog ji sėdasi į tą patį kaip ir mes autobusą, vykstantį į talasoterapijos centrą. Valeri, atvirkščiai, tai nė kiek netrikdė, jos netgi ėmė diskutuoti apie įvairias gydomąsias procedūras. Aš niekada nevertinau purvo vonių, liejimo vandeniu, vyniojimo į dumblius procedūrų, todėl kitą rytą nutariau tenkintis baseinu. Gulėjau ant nugaros masažuojamas povandeninių srovių, kai išgirdau Valeri balsą. Ji kvietė mane ateiti.

– Vakarykštė poniutė iš traukinio gundė mane džakuzi... – susijaudinusi pasakė ji.

Abejingai klausiausi.

– Ji dabar viena turkiškoje pirtyje, – pridūrė Valeri.

Aš užsisiaučiau chalatą ir nusekiau paskui ją. Prie įėjimo į pirtį nusimoviau glaudes, standus mano penis ryškėjo iš po kilpinio chalato skverno. Praleidau Valeri į priekį; mus apgaubė tokie tiršti garai, kad jau už dviejų metrų nieko nebuvo matyti. Ten tvyrantis eukaliptų kvapas svaigino. Aš stovėjau apmiręs kaitrioje baltoje tuštumoje, kai staiga pirties gilumoje išgirdau dejones. Užsirišau chalato diržą ir pasukau ten link, iš kur sklido garsai; mano oda išrasojo prakaito lašeliais. Pamačiau Valeri, klūpančią ant kelių priešais blondinę. Apkabinusi rankomis sėdmenis, ji laižė klitorį. Moteris buvo labai graži: tobula silikoninė krūtinė, taisyklingi veido bruožai, didelė gosli burna. Pamačiusi mane, ji nė kiek nenustebo ir ėmė čiuopti penį. Atsistojau blondinei už nugaros ir, glamonėdamas krūtinę, galvute ėmiau trintis į putlias jos genitalijas. Ji plačiau pražergė kojas, palinko į priekį ir atsirėmė rankomis į sieną. Valeri pasirausė chalato kišenėje ir ištraukė prezervatyvą; kita ranka visą laiką glamonėjo blondinę. Mano kotas sulindo lengvai, jos tarpukojis jau buvo sudrėkęs. Kai stūmiau varpą, blondinė šiek tiek pasilenkė. Tuo metu Valeri glostė man sėdmenis, paskui suspaudė ranka sėklides. Po akimirkos vėl prigludo lūpomis prie blondinės klitorio; kaskart, braudamasis gilyn, jutau jos liežuvio lyžčiojimus. Kai damą sukrėtė konvulsijos ir ji ėmė džiaugsmingai vaitoti, aš iš visų jėgų įtempiau raumenis ir lėtai ištraukiau falą. Prakaitas žliaugė upeliais, sunkiai gaudžiau orą, vos įstengiau išsilaikyti ant kojų; turėjau atsisėsti ant suoliuko. Patalpoje virto garų kamuoliai. Išgirdęs bučiuojantis pakėliau akis – Valeri ir blondinė buvo apsikabinusios ir stipriai spaudėsi krūtinėmis.

Mudu su Valeri mylėjomės po pietų, paskui dar kartą vakare. Rytą ir vėl. Tokį šėliojimą būtų galima paaiškinti labai paprastai: žinojome, kad grįžus į Paryžių mūsų laukia sunkus pe-

riodas. Valeri turės dirbti iki išsekimo, ją užgrius kalnai problemų, reikės rengti įvairiausias ataskaitas. Oras puikus, danguje nė debesėlio, vargu ar iki rudens dar turėsime tokių gražių dienų. Sekmadienio rytą, po meilės žaidimų, mes ilgai vaikštinėjome po paplūdimį. Nustebęs apžiūrinėjau neskoningus neoklasicizmo stiliaus viešbučių pastatus. Paplūdimio pakraštyje atsisėdome ant akmenų.

– Jūsų susitikimas su vokiečiu tikriausiai buvo labai svarbus, – pasakiau aš. – Manau, tai naujo etapo pradžia.

– Daugiau taip nebebus, Mišeli, – atsakė Valeri. – Jeigu mums pasiseks, gyvenimas bus kur kas ramesnis nei iki šiolei.

Dvejodamas liūdnai žiūrėjau į ją. Aš netikėjau tokiais patikinimais, jie man priminė politikų pareiškimus (apie tai esu skaitęs istorikų knygose). Kalbėdami apie karą, jie visi kaip vienas tikina, kad karas baigsis visuotine taika.

– Tu pati man aiškinai, – tyliai pasakiau, – kad kapitalizmas – tai nuolatinis karas, tai kova be pabaigos.

– Taip ir yra, – ryžtingai atsakė Valeri, – bet juk nebūtinai kovoja tie patys žmonės.

Žuvėdra pakilo, šovė aukštyn ir nuskrido vandenyno link. Čia, paplūdimio pakraštyje, mes buvome visiškai vieni. Dinaras – ramus kurortas, ypač tokiu metų laiku. Prie mūsų pribėgo labradoras; apuostė ir nubindzeno atgal, pas kažkur toli likusius savo šeimininkus.

– Suprask, – pasakė Valeri, – jeigu viskas klostysis taip, kaip tikimės, mes išplatinsime savo projektą daugelyje šalių. Vien tik Lotynų Amerikoje – Brazilijoje, Venesueloje, Kosta Rikoje. Nebus sunku atidaryti klubus Kamerūne, Mozambike, Madagaskare ir Seišelių salose. Azijoje jau dabar yra daug galimybių steigti klubus, turiu galvoje Kiniją, Vietnamą, Kambodžą. Per dvejus trejus metus mes tapsime neįveikiamais lyderiais; niekas nedrįs kėsintis į mūsų teritoriją, nes mes įgysime

neabejotiną konkurencinį pranašumą.

Aš nieko neatsakiau, o ir ką būčiau galėjęs sakyti, juk pats pasiūliau jiems šią idėją. Vandenyno bangos dužo mums prie kojų.

– Be to, – kalbėjo ji toliau, – šį kartą mes paprašysime daugiau akcijų. Jeigu mus lydės sėkmė, jie negalės atsisakyti. Akcininkai kovoje nedalyvauja, už juos kaunasi kiti.

Valeri nutilo ir susimąsčiusi pažvelgė į mane. Ji mąstė teisingai, logiškai. Pakilo vėjas, aš užsinorėjau valgyti. Viešbutyje mus maitino labai skaniai: šviežiomis jūros gėrybėmis, įvairiais žuvies patiekalais. Mes ėjome šlapiu smėliu.

– Aš turiu pinigų... – netikėtai pasakiau. – Nepamiršk, kad aš turiu pinigų.

Valeri sustojo ir nustebusi pasižiūrėjo į mane; sutrikau ir aš.

– Žinau, dabar nepriimta gyventi išlaikomai vyro, – sumišęs pasakiau, – bet mes nebūtinai turime elgtis taip kaip visi.

Ji ramiai pažiūrėjo man į akis.

– Kai gausi pinigus už namą, turėsi ne daugiau kaip tris milijonus frankų... – pasakė ji.

– Taip, gal šiek tiek mažiau.

– Bet šito per maža; na, tarkime, to nepakanka. Reikėtų dar truputį pridėti. – Kurį laiką ji ėjo tylėdama, paskui, mudviem sukant į restorano terasą, pridūrė: – Gali pasikliauti manimi.

Po pietų, prieš pat išvykdami į stotį, užsukome pas Valeri tėvus. Ji jiems paaiškino, kad reikės daug dirbti ir vargu ar iki Kalėdų atsiras proga juos aplankyti. Tėvas supratingai nusišypsojo, o aš pagalvojau: ji gera duktė ir dėmesinga, jausminga, švelni, drąsi meilužė; bus mylinti ir išmintinga motina, žinoma, jeigu ja taps. *Jos pėdos auksinės, o kojos kaip Jeruzalės šventovės*. Vis dar negalėjau suprasti, ką gera esu nuveikęs, kad nusipelniau tokios moters dėmesio. Aš konstatuoju pasaulio sandarą mąstydamas empiriškai; daugiau man nieko neskirta.

12

Spalio pabaigoje mirė Žano Yvo tėvas. Odri atsisakė vykti į jo laidotuves. Žanas Yvas ir nesitikėjo, kad ji važiuos, tiesiog pasakė, kad derėtų. Laidotuvės turėjo būti kuklios; Žanas Yvas buvo vienturtis vaikas, giminių susirinks nedaug, draugų dar mažiau. Aukštosios Žemės ūkio tropinių kultūrų mokyklos absolventų žinyne bus išspausdintas jo tėvui skirtas nekrologas; tuo viskas ir baigsis, pėdsakas nutrūks; paskutiniu metu jis su niekuo nesusitikinėjo. Žanas Yvas negalėjo suprasti, kas į pensiją išėjusį tėvą privertė apsigyventi šiame nykiame ir jam svetimame užkampyje. Galbūt įgimtas polinkis į mazochizmą, daugiau ar mažiau paveikęs visą jo gyvenimą. Puikiai baigęs mokslus, jis pasirinko nuobodų gamyklos inžinieriaus darbą ir įklimpo. Visada svajojo turėti dukterį, tačiau sąmoningai apsiribojo vienu vaiku – sūnumi, tariamai norėdamas duoti jam geresnį išsilavinimą; abejotinas argumentas, nes uždirbdavo gana neblogai. Panašu, kad su žmona jį siejo ne tiek meilė, kiek įpratimas; sūnaus laimėjimais tėvas tikriausiai didžiavosi, bet apie tai niekada nekalbėdavo. Jokio pomėgio neturėjo, niekuo nesidomėjo, tik augino triušius ir sprendė laikraščio *La République du Centre-Ouest* kryžiažodžius. Mes bergždžiai linkę įtarinėti, kad kiekviename žmoguje tūno slapta aistra, paslaptis, palūžusi dvasia; jeigu Žano Yvo tėvui būtų tekę pasidalyti

slapčiausiais savo išgyvenimais, pasakyti, kas yra gyvenimo prasmė, jis, ko gero, būtų prisipažinęs, kad apie tai nieko neišmano ir yra tik truputį nusivylęs. Mėgstamiausias tėvo pasakymas, geriausiai apibūdinantis jo gyvenimo patirtį, mintis, kurias Žanas Yvas girdėdavo dažniausiai, tilpo į vieną žodį: „Senstame“.

Motina, kaip ir dera našlei, vyro mirtį apraudojo – vis dėlto šitiek metų gyventa kartu, bet nebūtum galėjęs sakyti, kad nelaimė ją sugniuždė.

– Jis labai susmuko... – dūsavo ji.

Mirties priežastis taip ir liko neaiški, panašu, kad senis pavargo gyventi, nusivylė.

Anot motinos, „jis jau nieko nebenorėjo“... Tai buvo jos atsisveikinimo žodžiai prie kapo.

Kad laidotuvėse nėra Odri, žinoma, buvo pastebėta, tačiau per ceremoniją motina nieko neklausinėjo. Vakarienė buvo neįmantri, Žano Yvo motina niekada nebuvo gera šeimininkė. Žanas Yvas suprato, kad ji būtinai pasidomės, kaip jam sekasi šeimos gyvenimas. Tokioje situacijoje išvengti pokalbio nepavyks, juk televizoriaus neįjungsi, kaip tokiais atvejais mėgdavo daryti. Nurinkusi indus, motina atsisėdo priešais ir pasidėjo rankas ant stalo.

– Kaip gyveni, kaip žmona?

– Šiaip sau...

Žanas Yvas pradėjo pasakoti apie jųdviejų santykius, bet gana greitai jam tai pabodo; pagaliau pareiškė, kad ketina skirtis su Odri. Motina nekentė Odri, manė, kad ji sąmoningai neprileidžia prie jos vaikaičių; iš dalies buvo teisi, bet, kita vertus, ir vaikaičiai ne itin veržėsi pas močiutę. Jeigu gyvenimas būtų susiklostęs kitaip, be jokios abejonės, vaikai būtų prie jo pripratę. O gal dar nevėlu, juk Andželikai – tik treji.

Bet taip galėjo būti, jeigu jų gyvenimas būtų susiklostęs kitaip. Žanas Yvas pažvelgė į motiną: pražilusi sruoga, rūstūs veido bruožai; įkvėpti švelnumo ir meilės ši moteris tikrai negalėjo; kiek atsimena, ir ji pati nebuvo linkusi *meilintis*; dar sunkiau buvo ją įsivaizduoti atliekančią jausmingos meilužės ar *kekšės* vaidmenį. Žanui Yvui šovė į galvą mintis, kad tėvas, ko gero, visą gyvenimą siaubingai nuobodžiavo. Nuo šios minties jis net krūptelėjo ir įsikibo į stalo kraštą: dabar jau nieko nebepakeisi, per vėlu. Žanas Yvas įsitempė bandydamas prisiminti tėvą linksmą, laimingą, nuoširdžiai besidžiaugiantį gyvenimu. Kažkas panašaus kartą jau buvo nutikę; tuomet tėvas jam, penkerių metų berniukui, aiškino, kaip naudotis mechaniniu konstruktoriumi. Jis mėgo techniką, iš tikrųjų labai ją mėgo, ir Žanas Yvas nepamiršo, kaip tėvas nusiminė sužinojęs, kad sūnus rengiasi atsidėti prekybai; nejau iš tiesų vien technikos pomėgiu gali pripildyti ištisą gyvenimą?

Kitą rytą Žanas Yvas išėjo pasivaikščioti po visiškai jam svetimą sodą, su kuriuo jo nesiejo jokie vaikystės atsiminimai. Narveliuose striksėjo sudirgę, tądien dar nešerti triušiai; žinoma, motina nesiterlios su jais, iš karto parduos. Pasirodo, labiausiai dėl tėvo mirties nukentėjo triušiai. Žanas Yvas paėmė pakelį ėdalo ir, pagerbdamas tėvo atminimą, iškratė kelias saujas į šėryklas.

Žanas Yvas išvažiavo anksti, dar prieš Mišelio Driukerio laidą, bet tai jo nuo nesibaigiančių kamščių, kuriuose įstrigo netoli Fontenblo, neišgelbėjo. Įjungė radijo imtuvą, pasiklausė vienos stoties, kitos, paskui išjungė. Kartkartėmis mašinų srautas pavažiuodavo kelis metrus į priekį; buvo girdėti tik mašinų burzgimas ir lietaus lašų barbenimas į priekinį stiklą. Toks melancholiškas nieko neveikimas atitiko jo nuotaiką. Malonu viena: per tas savaitgalio dienas vis dėlto patyrė ir teigia-

mų emocijų – vakare nepamatys auklės Žoanos; pagaliau jis ryžosi ją išvyti. Naująją auklę Eucharistiją rekomendavo kaimynė; mergina buvo gimusi Dahomėjoje; rimta, gera mokinė, būdama penkiolikos, jau mokėsi priešpaskutinėje vadinamųjų gamtamoksliukų klasėje. Ji norėjo tapti gydytoja, galbūt pediatre; su vaikais tvarkėsi puikiai. Mokėjo atplėšti Nikola nuo kompiuterinių žaidimų ir paguldyti miegoti prieš dešimtą – jam ir žmonai šito padaryti niekada nepavykdavo. Andželikai ji buvo švelni, paduodavo priešpiečius, išmaudydavo, pažaisdavo su ja; mažylė ją dievino.

Po varginančios kelionės namo parsigavo pusę vienuoliktos; Odri, kiek atsiminė, leido savaitgalį Milane ir žadėjo rytą tiesiai iš oro uosto vykti į darbą. „Po skyrybų ji jau nebegalės taip smagiai gyventi“, – piktdžiugiškai pamanė jis; suprantama, kodėl ji vengia lemiamo pokalbio. Apsimestinės meilės ir švelnių jausmų Odri nedemonstruos, ir tai bus jos privalumas.

Eucharistija sėdėjo ant sofos ir skaitė kišeninį Žoržo Pereko knygos „Kaip naudotis gyvenimu“ variantą; namie buvo tvarka. Jis pasiūlė merginai apelsinų sulčių, sau įsipylė konjako. Dažniausiai jam sugrįžus Eucharistija pasakodavo, kaip praėjo diena, ką ji veikė su vaikais; tai trukdavo kelias minutes, paskui auklė išeidavo. Šį sykį, pildamasis antrą taurę konjako, Žanas Yvas pagalvojo, kad visiškai nesiklauso, ką ji kalba.

– Mirė mano tėvas... – pasakė, ir prieš akis jam vėl iškilo paskutinių dienų įvykiai. Eucharistija kaipmat nutilo ir sutrikusi pažvelgė į Žaną Yvą; ji nežinojo, kaip elgtis toliau, bet buvo akivaizdu, kad Žanas Yvas prikaustė jos dėmesį.

– Mano tėvai nebuvo laimingi... – pridūrė Žanas Yvas.

Ši mintis jį pritrenkė, sakytum perbraukė visą jo, Žano Yvo, egzistenciją, tam tikra prasme atėmė iš jo teisę gyventi. Jis – nevykusios, nelaimingos, nežinia kodėl sudarytos sąjungos vaisius.

Žanas Yvas neramiai apsižvalgė: labai greitai, po kelių mėnesių, jis visiems laikams paliks šį butą, daugiau niekada nematys nei šių užuolaidų, nei baldų – nieko. Nuo tos minties daiktai tarytum ėmė skaidytis, išnyko jų materialumas.

Žanas Yvas žiūrėjo į baldus, lyg jie būtų eksponuojami parduotuvės vitrinoje arba žvelgtų į jį iš kokio nors katalogo, žodžiu, kaip į realiai neegzistuojančius daiktus. Paskui atsistojo, šiek tiek svirduliuodamas priėjo prie Eucharistijos ir stipriai suspaudė ją glėbyje. Įkišo ranką jai po megztuku: kūnas buvo gyvas, realus. Tik tada Žanas Yvas atsipeikėjo, sutriko, apmirė. Apmirė ir ji, nustojo priešintis. Jis pažvelgė jai tiesiai į akis ir pabučiavo į lūpas. Eucharistija atsiliepė į bučinį liežuviu užgriebdama jam liežuvį. Žano Yvo ranka kilo po megztuku aukštyn, iki krūtų.

Jie tylėdami mylėjosi miegamajame; Eucharistija paskubomis nusirengė ir atsiklaupė ant lovos. Baigę kelias minutes nepratarė nė žodžio. Paskui ji papasakojo Žanui Yvui, kaip praleido dieną; pasakė, kad čia nakvoti neliks.

Jie mylėjosi dar kelias savaites, kiekvienąkart, kai tik ji ateidavo. Žanas Yvas laukė, kada Eucharistija prabils apie jų santykių *neteisėtumą*, – juk jai tik penkiolika, o jam – trisdešimt penkeri; jis galėjo būti jai tėvas. Bet Eucharistija, atrodo, situaciją vertino kitaip. Tačiau kaip? Ogi paprasčiausiai: ji *patirdavo malonumą*; šitai suvokus užplūdo jaudulys ir dėkingumo jausmas. Po vedybų Žanas Yvas pamiršo, kad kai kurios moterys *mylisi tik todėl, kad patirtų malonumą*. Eucharistijai Žanas Yvas nebuvo pirmas vyras, prieš metus ji kartą pergulėjo su abiturientu, bet po to jiedu daugiau nebesusitikinėjo; didelės patirties mergina neturėjo, beje, ji nieko nenutuokė apie oralinį seksą. Šitokiu būdu santykiaudamas pirmą kartą, Žanas Yvas susilaikė, į burną jai nesušvirkštė, bet labai greitai

įsitikino, kad jai patinka taip mylėtis. Kad Eucharistija patirtų orgazmą, didelių pastangų nereikėjo. Žanui Yvui buvo labai malonu laikyti glėbyje jos liauną ir stangrų kūną. Eucharistija buvo protinga, smalsi, domėjosi jo darbu, užduodavo daugybę klausimų, žodžiu, darė tai, ko nedarydavo Odri. Apie didelės firmos gyvenimą nieko neišmanė, bet norėjo žinoti, kas ten vyksta; viso šito ji galėjo paklausti savo tėvo, bet jis vargu ar būtų galėjęs atsakyti, nes dirbo ligoninėje. Trumpai tariant, Žanas Yvas buvo sutrikęs: jo santykiai su Eucharistija, palyginti su tuo, ką išgyveno su žmona, buvo gana *darnūs*. Dar gerai, kad vyresnysis jo vaikas – sūnus, kitaip, žiūrėk, neišvengtum incesto; bet *kodėl* būtina jo vengti?

Po trijų savaičių Eucharistija pareiškė, kad vėl turi vaikiną, todėl nutarė santykius su Žanu Yvu nutraukti. Matydama, kaip jis nusiminė, pasakė, kad retkarčiais galėtų santykiauti su juo oraliniu būdu. Tiesą sakant, Žanas Yvas nesuvokė, kodėl jai *taip geriau*, bet jis jau seniai pamiršo, ką jautė būdamas penkiolikos. Vakare, kai grįždavo iš darbo, jiedu ilgai kalbėdavosi; kada pradėti, spręsdavo Eucharistija; ji nusirengdavo iki pusės, jis glostydavo jai krūtis, paskui priglusdavo prie sienos, o ji atsiklaupdavo priešais jį ant kelių. Artėjančią kulminaciją Eucharistija nujausdavo iš jo dejonių. Tada pasukdavo galvą ir vikriais judesiais nukreipdavo čiurkšlę arba sau į krūtinę, arba į burną. Jos veidą nutvieksdavo vaikiškas džiugesys. Prisiminus tai, Žaną Yvą apimdavo liūdesys: seksualinis jos gyvenimas tik prasideda, ji suteiks malonumą dar daugeliui vyrų; jis pasipainiojo jos kelyje atsitiktinai, ką gi, galima sakyti, jam pasisekė.

Po savaitės, šeštadienį, kai Eucharistija, užsimerkusi ir prasižiojusi, įniko jį glamonėti, netikėtai į kambarį įėjo Nikola. Žanas Yvas krūptelėjo, nusuko akis, o kai vėl žvilgtelėjo į du-

ris, sūnaus jau nebebuvo. Eucharistija šito nematė; įbrukusi ranką jam į tarpukojį, švelniai suspaudė sėklides. Žanas Yvas sustingo, laikas sakytum sustojo. Staiga praregėjęs jis vėl atsidūrė aklagatvyje. Kartos susimaišė, giminystė neteko prasmės. Žanas Yvas suėmė rankomis Eucharistijos galvą ir prisitraukė prie savęs; nujausdamas, kad mylisi su ja paskutinį kartą, godžiai puolė prie burnos. Kai ji susičiaupė, giliai suvarė penį į gerklę ir per kelis kartus, krūpčiodamas visu kūnu, išsvirkštė sėklą. Eucharistija pakėlė į jį akis; Žanas Yvas tebelaikė suėmęs rankomis jos galvą. Dar porą minučių ji buvo apžiojusi penį, paskui užsimerkusi ėmė lyžčioti galvutę. Prieš atsisveikinant Žanas Yvas pasakė, kad daugiau nieko panašaus nebebus. Kodėl, nebūtų galėjęs paaiškinti. Žinoma, jeigu sūnus prasitars, skyrybų procese ryšys su aukle Žanui Yvui pakenks; nerimą kėlė ne tik tai; kodėl taip jaudinosi, nesuvokė nė pats. Po savaitės jis man viską pasipasakojo; kaltino save ir prašė nieko nesakyti Valeri; buvo sunku klausytis. Turiu jums pasakyti, kad jaučiausi nepatogiai, nesupratau, kodėl taip jaudinasi; iš mandagumo pritariamai linkčiojau, pasvėriau visus „už“ ir „prieš“, bet manęs Žano Yvo išpažintis nesujaudino; manęs nejaudina ir Mirėj Diuma pokalbių laidos.

Darbe Žanui Yvui sekėsi, ir jis dėl to džiaugėsi. Prieš kurį laiką kilo problemų naujajame klube Tailande – klientams pageidaujant reikėjo atidaryti sekso barą ir masažo saloną, bet įtraukti jų į viešbučio biudžetą nebuvo galimybių. Žanas Yvas paskambino Gotfrydui Rembkei. TUI vadovas iš karto rado sprendimą: jo partneris Tailande, Pukete įsitvirtinęs kinų verslininkas, sutiko šalia viešbučio pastatyti tokios paskirties pramogų kompleksą. Vokietis buvo puikiai nusiteikęs, matyt, jo reikalai klostėsi gerai. Lapkričio pradžioje Žanas Yvas gavo

vokišką katalogą. Buvo visiškai aišku, kad jo sudarytojai šauniai padirbėjo. Nuotraukose pozuojančios apnuogintomis krūtimis vokietės mūvėjo plonytėmis kelnaitėmis, vilkėjo permatomais sijonėliais; nufotografuotos paplūdimyje arba kambariuose, jos vylingai šypsojo papūtusios lūputes; jokių dviprasmybių.

– Prancūzijoje tokio dalykėlio neišleisi, – pareiškė Žanas Yvas Valeri. – Įdomu, – kalbėjo jis toliau, – artėjame prie vieningos Europos, Europos valstybių vienijimosi idėjos vis labiau užvaldo protus, bet papročių įstatymai neunifikuoja. Olandijoje ir Vokietijoje prostitucija įteisinta ir egzistuoja legaliai, bet Prancūzijoje daug kas reikalauja ją uždrausti, o klientus bausti kaip Švedijoje.

Valeri nustebusi pažvelgė į Žaną Yvą. Jis atrodė keistai ir apskritai paskutiniu metu vis dažniau leisdavosi į tuščias nekonstruktyvias kalbas. O Valeri sunkiai dirbo – metodiškai, šaltakraujiškai, tikslingai; dažnai jai tekdavo priimti sprendimus net nepasitarus. Valeri tai buvo neįprasta, jaučiau, kad jai sunku, kad ją drasko abejonės. Generalinė direkcija nesikišo, suteikė visišką veikimo laisvę.

– Jie laukia, žiūri, ar mums pavyks, ar nenusisuksime sprando, – kartą, tramdydama įtūžį, pasiguodė man Valeri.

Ji buvo teisi, prieštarauti jai negalėjau; tokios žaidimo taisyklės.

Aš pats nesupratau, kodėl seksas negali būti rinkos ekonomikos objektas. Yra daugybė būdų prasimanyti pinigų, dorų ir nedorų, reikalaujančių pasukti galvą arba pamiklinti raumenis. Žmogus gauna pinigų už savo protą, talentą, jėgą, drąsą ir netgi grožį; kartais paprasčiausiai pasiseka. Dažniausiai pinigai paveldimi, kaip paveldėjau aš; taigi šiuo atveju problemą sprendė ankstesnė karta. Šioje žemėje pavyko praturtėti daugybei žmonių: aukštos klasės sportininkams, gangsteriams,

dailininkams, manekenėms, aktoriams, verslininkams ir apsukriems finansininkams, rečiau – inžinieriams, išradėjams. Vienų turtai buvo sukaupti sunkiai triūsiant, kitų nuožmiai kovojant. Jokios logikos čia neįžvelgsi. Tačiau sekso sferoje pasirinkimo kriterijai pasižymi paprastumu; visus traukia jaunystė ir fizinis grožis. Žinoma, ir viena, ir kita turi savo vertę, tik ji nėra *begalinė*. Ankstesniais amžiais viskas buvo kitaip, tuomet seksas turėjo atlikti tik reprodukcijos funkciją. Žmonių giminei išsaugoti reikėjo parinkti sveikus, jaunus, fiziškai stiprius individus, grožis vertintas tik kaip materiali anksčiau minėtų savybių išraiška. Šiandien mąstoma kitaip; grožis ir toliau tebelaikomas vertybe, tik dabar jis įgijo piniginę išraišką. Iš tikrųjų, jeigu seksui lemta tapti preke, jo vertę reikėtų išreikšti universaliu piniginiu ekvivalentu, leidžiančiu tiksliai nustatyti proto, talento, kompetencijos kainą; taip dabar nustatomi nuomonių, skonio, gyvenimo būdo standartai. Skirtingai nuo aristokratų, piniguočiai netvirtina, kad jie iš prigimties nepanašūs į kitus žmones, tik sako, kad jie turtingesni už kitus. Iš esmės pinigai abstraktūs, pinigų sąvoka nesusijusi nei su žmonių rase, nei su amžiumi, nei su protu, nei su kilnumu, apskritai su niekuo, išskyrus pačius pinigus. Mano pirmtakai europiečiai daug amžių sunkiai dirbo, stengėsi užkariauti pasaulį ir jį pakeisti; iš dalies jiems tai pavyko. Jie tai darė genami ekonominio intereso, noro dirbti, bet didžiausia paskata buvo tai, jog jie tikėjo, kad jų kultūra – pranašesnė. Tai jie išrado svajonę, pažangą, utopiją, ateitį. Per visą dvidešimtąjį amžių kultūrinės misijos suvokimas pamažu išblėso. Europiečiai ar bent dalis jų ir toliau dirbo, apsipylę prakaitu plušo, bet darė tai siekdami naudos arba todėl, kad buvo darbštūs kaip nevispročiai; jie pamiršo prigimtinę savo teisę viešpatauti pasaulyje ir valdyti jo istorijos eigą. Sutelkus dideles pastangas

Europa tapo turtinga pasaulio dalimi, tačiau pasigirti tuo, kad mano pirmtakai buvo protingi ir atkaklūs, negaliu. Būdamas pasiturintis europietis, už mažesnius pinigus galėjau įsigyti kitose šalyse maisto, paslaugų ir moterų; kaip žlugimo epochos europietis, suvokiantis artėjantį galą, būdamas baisus egoistas, nemačiau priežasčių, dėl kurių turėčiau atsisakyti tokios galimybės. Bet aš suprantu, kad tokia padėtis neleistina, kad su tokiais, kaip aš, visuomenė neišgyvens, kad tokie, kaip aš, apskritai nenusipelno gyventi. Permainų įvyks, jos jau vyksta, bet aš, kad ir kaip stengiausi, jų nejutau; nuoširdžiai troškau tik vieno – išbristi iš šito mėšlo, ir kuo greičiau. Lapkritis buvo šaltas, niūrus; Ogiustą Kontą beveik užmečiau skaityti. Kai Valeri nebūdavo namie, dažniausiai laiką leisdavau prie lango – spoksodavau į dangumi skriejančius debesis. Vakarop didžiuliai varnėnų pulkai sukdavo virš Žantiji ratus, spirales; man atrodė, kad tose figūrose slypi kažkokia paslaptinga prasmė, pranašiški apokalipsės ženklai.

13

Kartą vakare, eidamas iš darbo, sutikau Lionelį; buvome nesimatę beveik metus nuo to laiko, kai kartu keliavome po Tailandą. Keista, bet pažinau jį iš karto. Stebėtina ir tai, kad aš jį labai gerai įsidėmėjau, nors Tailande persimetėme tik keliais žodžiais.

Pasakė, kad gyvena gerai. Dešinę jo akį dengė standus juodas medvilninis skridinėlis. Gamybinė trauma, kažkoks sprogimas, bet viskas baigėsi gerai; laiku pradėjo gydyti, 50 procentų regėjimo išliks. Pakviečiau jį į kavinę šalia Palė Ruajal išgerti kavos. Įdomu, ar susitikęs pažinčiau Roberą, Žozianą, kitus? Tikriausiai taip. Ši mintis mane prislėgė; pasirodo, mano atmintį nuolat griozdina visiškai nereikalinga informacija. Aš žmogus, todėl geriausiai galiu įsiminti savo gentainius. *Žmogui naudingiausia būtybė – žmogus.* Kodėl pasikviečiau Lionelį į kavinę, nesuprantu; nežinojau apie ką su juo kalbėtis. Bet reikėjo, todėl paklausiau, ar nebuvo dar kartą nuvykęs į Tailandą. Nebuvo, ir ne todėl, kad nenorėjo, o todėl, kad per brangu. Ar buvo sutikęs kurį nors iš grupės? Ne, nebuvo. Tada pasakiau, kad sutikau Valeri, kurią jis galbūt dar prisimena, taip pat pasakiau, kad mudu dabar gyvename kartu. Jis apsidžiaugė, pasakė, kad mes per kelionę į Tailandą patraukėme jo dėmesį. Pats keliauja mažai, atostogos Tailande – vienas geriau-

sių atsiminimų jo gyvenime. Lionelio paprastumas ir naivus noras būti laimingam mane sukrėtė. Tuomet jaučiau dvasinį pakilimą, kurį ir šiandien galėčiau pavadinti *gerumu*. Šiaip nesu geras, gerumas – ne mano savybė. Apskritai žmonijos nekenčiu, paprastai kitų žmonių likimai man nerūpi, nepamenu, kad nors sykį būčiau patyręs *solidarumo jausmą*. Tą vakarą pasakiau Lioneliui, kad Valeri dirba kelionių organizavimo kompanijoje, kuri ketina atidaryti naują klubą Krabyje; jei norėtų, galiu gauti savaitės kelialapį su 50 procentų nuolaida. Ši mintis šovė į galvą staiga, nusprendžiau primokėti pats. Ko gero, norėjau šiek tiek pasipuikuoti, nors iš tikrųjų nuoširdžiai troškau, kad jis dar kartą visiškai atsipalaidavęs bent savaitę praleistų patyrusių prostitučių glėbyje.

Kai papasakojau Valeri, ką buvau susitikęs, ji suglumo ir nustebusi pažvelgė į mane; Lionelio Valeri neprisiminė. Būtent tai buvo jo bėda: neblogas vaikinas, bet ne asmenybė, pernelyg santūrus, kuklus, nėra ką prisiminti.

– Gerai, sutvarkysime, jeigu taip nori, – nusprendė Valeri. – Jam nereikės mokėti nė tų penkiasdešimties procentų. Kaip tik norėjau tau pasakyti, kad turiu nemokamų savaitės kvietimų klubo atidarymo proga. Ceremonija vyks sausio pirmąją.

Kitą dieną paskambinau Lioneliui ir pasakiau, kad jis gaus nemokamą kelialapį; šito buvo per daug, Lionelis niekaip negalėjo patikėti, vos įkalbėjau.

Kaip tik tą dieną viena jauna dailininkė atnešė į ministeriją parodyti savo kūrinius. Ji buvo vardu Sandra Eksžtovojan ar panašiai, tokios pavardės vis tiek neįsiminsi; jeigu būčiau jos agentas, patarčiau pasivadinti Sandra Holidėj. Dar visai jaunutė mergina, apsirengusi paprastai – kelnėmis, marškinėliais; kiek platoko veido, trumpais kirptais garbanotais plaukais, Kanų dailės mokyklos absolventė. Pasakiusi, kad tapo tik ant sa-

vo kūno, ėmė raustis portfelyje; stebėjau ją šiek tiek baimindamasis, – kad tik nepradėtų rodyti kojų pirštų ar kokio kito organo plastinės operacijos nuotraukų; buvau prisižiūrėjęs į valias. Bet ne; išsitraukė viso labo atvirukus su spalvotais savo Veneros kauburėlio atspaudais. Išsirinkau turkio spalvos ir alyvinį; gailėjausi, kad neturiu savo pimpalo nuotraukų, – būtume galėję apsikeisti. Mieli paveikslėliai, bet, kiek žinau, daugiau kaip prieš keturiasdešimt metų tokius dalykėlius demonstravo Yvas Kleinas, tad sakyti ginamosios kalbos jos projektui nesirengiau.

– Taip, taip, – pareiškė Sandra, – čia – *stilingi pratimai*.

Paskui iš kartoninio aplanko ištraukė sudėtingesnę kompoziciją, susidedančią iš dviejų skirtingo skersmens ratukų, sujungtų siaura gumele; šiam mechanizmui paleisti buvo pritaisyta rankenėlė. Juostos paviršiuje buvo maži piramidės formos dantukai. Pasukęs rankenėlę ir palietęs pirštu juostą pajutau švelnų, gana malonų kutenimą.

– Tai mano klitorio muliažas, – paaiškino menininkė; atitraukiau pirštą. – Fotografavau jį erekcijos metu naudodamasi endoskopu, paskui duomenis įvedžiau į kompiuterį. Pagal 3D programą pateikiau erdvinius matmenis ir išsiunčiau į gamyklą.

Pamaniau, kad Sandra pernelyg žavisi technine puse. Vėl pasukau rankenėlę – padariau tai mašinaliai.

– Taip ir traukia paliesti, ar ne? – džiaugėsi mergina. – Norėjau pritaisyti bateriją, kad įsižiebtų lemputė. Ar pritariate mano sumanymui?

Aš nepritariau – nukentėtų projekto paprastumas. Kaip šiuolaikinė menininkė, ji buvo gana simpatinga; net pamaniau, ar nepakvietus Sandros pažaisti trise; neabejojau, jos su Valeri sutartų. Tačiau laiku susigriebiau; mano kvietimas gali būti pa-

laikytas *seksualiniu priekabiavimu*; liūdnai pažvelgiau į Sandros kūrinį.

– Žinote, aš dažniausiai tvarkau finansinę projektų pusę, dėl estetikos siūlau kreiptis į panelę Diuri.

Užrašiau ant kortelės Mari Žanos vardą ir telefoną; ji apie klitorius tikriausiai turėtų nusimanyti.

Mergina atrodė šiek tiek sutrikusi, bet paketėlį su muliažais vis dėlto ištiesė.

– Dovanoju, – pasakė, – gamykla jų pagamino daug.

Padėkojęs palydėjau ją iki durų. Prieš atsisveikindamas dar paklausiau, ar muliažai natūralaus dydžio.

– Žinoma, – atsakė ji, – toks buvo sumanymas.

Tą patį vakarą atidžiai išstudijavau Valeri klitorį. Anksčiau jo specialiai neapžiūrinėdavau; kai ją glamonėdavau, laižydavau, mąstydavau platesnėmis kategorijomis; įsiminiau pozas, judesių ritmą; o dabar apžiūrinėjau mažytį man prieš akis virpantį organą.

– Ką ten darai? – nustebo ji, gal penkias minutes išgulėjusi prasižergusi.

– Kuriu estetinę koncepciją, – atsakęs lyžtelėjau, kad nusiramintų.

Žinoma, muliažai buvo beskoniai ir bekvapiai, visa kita atitiko.

Baigęs apžiūrą, ėmiau laižyti klitorį. Gal dėl to, kad per ilgai laukė, o gal dėl to, kad mano judesiai buvo tikslesni, Valeri labai greitai patyrė orgazmą. Tiesą sakant, toji Sandra visai nebloga menininkė; jos kūryba padeda *naujai pažvelgti į pasaulį*.

14

Jau gruodžio pradžioje neabejojome, kad mūsiškiai „Afroditės“ klubai bus įvykis, galbūt net *istorinis*. Paprastai turizmo industrijai gruodis – sunkiausias mėnuo. Spalį vėlyvieji turistai dar bando pasimėgauti paskutinėmis kurortinio sezono atrakcijomis; gruodis perima estafetę artėjant Kalėdų šventėms, o lapkritį atostogautojų labai sumažėja; poilsiauja nebent pensininkai – patys apdairiausi, patys nereikliausi. O dabar staiga iš visų klubų ėmė plaukti stulbinantys duomenys: naujas projektas buvo itin populiarus, kėlė visuotinį susižavėjimą. Vakarieniavau drauge su Valeri ir Žanu Yvu tą dieną, kai jiedu sužinojo pirmuosius skaičius; abudu kažkaip keistai pažvelgė į mane – rezultatai pranoko visus lūkesčius; per mėnesį įvairių šalių kurortuose mūsų viešbučiuose vidutiniškai buvo užimta daugiau kaip 95 procentai vietų.

– Ką gi, seksas... – numykiau nedrąsiai. – Žmonėms būtinas seksas, atrodo, šitiek nedaug, tačiau jie nedrįsta prisipažinti.

Buvo apie ką pagalvoti; padavėjas atnešė užkandžių.

– Žinia apie Krabio komplekso atidarymą sukėlė neregėtą ažiotažą... – kalbėjo toliau Žanas Yvas. – Skambino Rembkė, sako, jau prieš tris savaites iš anksto užsakytos visos vietos. Įdomu, kad žiniasklaidoje apie tai – nė žodžio, nė vienos eilutės. Slaptas populiarumas – masinis, bet konfidencialus; būtent tai, ko siekėme.

Žanas Yvas pagaliau nusprendė palikti žmoną ir išsinuomoti butą; raktus turėjo gauti tik sausio pirmą dieną, bet jau buvo pralinksmėjęs, atsipalaidavęs. Žanas Yvas buvo gana jaunas, gražus ir turtingas; pasirodo, visa tai gyventi nepadeda, tačiau kitų dėmesį patraukia. Ko jis siekia, kodėl šitaip aukojasi dėl karjeros, ir toliau negalėjau suprasti. Nemanau, kad dėl pinigų; vis tiek didelę jų dalį surydavo mokesčiai, be to, prabangos Žanas Yvas nemėgo. Juolab ne iš atsidavimo kokiam nors reikalui ir ne iš altruistinių paskatų, nes vargu ar pasaulinio turizmo plėtrą galima laikyti kilnia misija. Jį buvo užvaldžiusi ambicija, virtusi vidiniu poreikiu; tai greičiau buvo noras kurti, o ne valdžios troškimas, noras rungtyniauti; apie Prekybos mokyklos bendrakursius iš Žano Yvo lūpų nieko nesu girdėjęs ir nemanau, kad jis būtų jais domėjęsis. Žodžiu, motyvacija labai garbinga, ar ne ji daugelį amžių vedė žmoniją civilizacijos progreso keliu? Už tai visuomenė jam atsilygina mokėdama didelę algą; esant kitokiai visuomeninei santvarkai, būtų atsilyginama titulais arba privilegijomis, panašiomis į tas, kuriomis naudojasi *nomenklatūra*; nemanau, kad tai būtų pakenkę jo veiklai. Iš tikrųjų Žanas Yvas dirbo todėl, kad jam patiko dirbti; taip paslaptinga ir taip paprasta.

Gruodžio 15 dieną, likus dviem savaitėms iki naujojo komplekso atidarymo, iš TUI kompanijos atėjo grėsmingas signalas: Chat Jai, pačiuose Tailando pietuose, pagrobtas vokiečių turistas ir jo draugė jaunutė tajė. Vietos policija gavo sunkiai suprantamą laišką, parašytą anglų kalba; pagrobėjai nekėlė jokių reikalavimų, tik pranešė, kad jaunuoliai bus nužudyti už elgesį, prieštaraujantį islamo įstatymams. Malaizijos pasienyje paskutiniaisiais mėnesiais iš tikrųjų labai suaktyvėjo Sirijos remiami islamistai; bet anksčiau žmonių jie negrobdavo.

Gruodžio 18-ąją centrinėje miesto aikštėje pagrobėjai išmetė iš važiuojančio sunkvežimio du nuogus žiauriai sudarkytus jaunuolių – vokiečio ir tailandietės – lavonus. Mergina buvo mirtinai užmėtyta akmenimis; kūnas sutinęs taip, kad jos nebegalima atpažinti, oda sutrūkinėjusi. Vokiečiui perpjovė gerklę, iškastruotas genitalijas sugrūdo į burną. Informacija pateko į vokiečių spaudą, tragedijos atgarsiai pasiekė Prancūziją. Laikraščiai aukų nuotraukų nespausdino, bet netrukus jos pasirodė interneto svetainėse. Žanas Yvas kasdien skambindavo į TUI, naujienos buvo gana geros: kelialapių atsisakė nedaug žmonių, dauguma poilsiautojų atostogų planų nepakeitė. Tailando premjeras kiek įmanydamas ramino, esą tai buvęs atsitiktinis epizodas. Visi žinomi teroristų judėjimai bei grupuotės ir pagrobimą, ir nužudymą vieningai pasmerkė.

Tačiau atvykęs į Bankoką iškart pajutau įtampą, ypač Sukumvito gatvės rajone, kur apsistodavo Artimųjų Rytų, dažniausiai Turkijos ir Egipto, turistai. Buvo jų ir iš griežtesnio režimo kraštų – Saudo Arabijos, Pakistano. Pastebėjau, kaip praeiviai juos palydi priešiškais žvilgsniais. Virš daugelio sekso barų įėjimų kabojo užrašai: MUSULMONAMS ĮEITI DRAUDŽIAMA; Patpongo gatvėje baro šeimininkas nepašykštėjo ilgesnių paaiškinimų; ranka parašyto teksto turinys buvo maždaug toks: *We respect your Muslim faith: we don't want you to drink whisky and enjoy Thai girls**. Beje, vargšai musulmonai turistai buvo visai nekalti, bet įvykus teroristiniam išpuoliui jie tikrai būtų buvę apkaltinti. Kai lankiausi Tailande pirmą kartą, mane nustebino arabų turistų gausa; iš tikrųjų jie atvykdavo į Tailandą to paties kaip ir europiečiai, skirtumas

* Mes gerbiame jūsiškį – musulmonų – tikėjimą: nenorime, kad jūs gertumėte viskį ir linksmintumėtės su tajų mergaitėmis (*angl.*).

tik tas, kad ištvirkaudavo su dar didesniu entuziazmu nei kiti. Dešimtą valandą ryto jie jau sėdėdavo viešbučio bare su viskio taure rankose, į masažo saloną ateidavo prieš pat atidarymą. Pažeidinėdami islamo įstatymus, jie tikriausiai jautėsi kalti, todėl buvo labai malonūs, mandagūs.

Bankokas – toks pat tvankus, purvinas ir triukšmingas, bet buvo smagu pamatyti jį dar kartą. Žanas Yvas bendravo su kažkokiais bankininkais, ministerijų klerkais – per daug į tai nesigilinau. Po dviejų dienų jis mums pranešė, kad tie jo susitikimai buvo sėkmingi: vietos valdžia sukalbama, viskam pritarė, kad tik pritrauktų investicijų iš Vakarų. Jau keletą metų Tailandas niekaip negalėjo išsikapstyti iš krizės, nacionalinė valiuta nuvertėjo, valstybės skola sudarė 70 procentų bendrojo vidaus produkto.

– Jų reikalai tokie prasti, kad į korupciją numojo ranka, – paaiškino Žanas Yvas. – Daviau kyšį, bet labai nedidelį, palyginti su tuo, ką tekdavo duoti prieš penkerius metus.

Gruodžio 31 dienos rytą išskridome į Krabį. Išlipęs iš mikroautobuso kone kaktomuša susidūriau su Lioneliu, atvykusiu išvakarėse. Buvo baisiausiai sužavėtas. Bandžiau sustabdyti padėkų srautą. Bet kai atsikapsčiau iki savo bungalo, išvydau tokį reginį, kad net apmiriau. Milžiniškas laukinis paplūdimys, smulkutis smėliukas. Keliasdešimt metrų nuo kranto vandenynas žydras, tolėliau žalsvai mėlynas, tolumoje – smaragdinis. Iš vandenyno kyšančios milžiniškos klinties uolos buvo apaugusios vešlia žaluma, jos driekėsi iki pat horizonto ir blanko ryškioje šviesoje, suteikdamos įlankai nerealaus kosminio peizažo įspūdį.

– Ar čia filmavo „Paplūdimį“? – paklausė Valeri.

– Kiek žinau, ne, atrodo, filmavimas vyko prie Ko Pi Pi. Bet aš nemačiau to filmo.

Manau, nieko nepraradau; be peizažų, ten daugiau nieko nėra. Prisiminiau, kad kažkada skaičiau knygą apie turistus, ieškančius civilizacijos nepaliestos salos; turėjo tik žemėlapį, kurį jiems buvo nupiešęs senas keliautojas; paskui tas keliautojas nusižudė varganame Kau Sen viešbutyje. Pirmiausia jie atvyko į Samujo salą, žinoma, turistų jau nuniokotą, paskui nuplaukė į gretimą salą; tas pats ir ten – minios turistų. Galų gale papirko valtininką ir tas nuplukdė juos į draustinį, į turistams uždraustą salą. Čia prasidėjo bėdos. Pirmuosiuose skyriuose puikiai pavaizduota, kokios beviltiškos turistų pastangos rasti dar „nelankomų vietų", kurios po to, kai pirmeiviai įkeldavo ten koją, prarasdavo laukinį žavesį; vargšai turistai, vaikydamiesi svajonę, braunasi vis toliau ir toliau; siekiant tikslo sunaikinamas pats siekinys. Bėgimas nuo savo šešėlio – bergždžias darbas. Anot Valeri, šis paradoksas turizmo verslo pasaulyje gerai žinomas, sociologai tai vadina *double bind**.

Atrodo, „*Eldorador*'o–Afroditės" poilsiautojams *double bind* paradoksas negrėsė: paplūdimys didžiulis, bet visi susispietę vienoje vietoje. Iš pirmo žvilgsnio poilsiautojų kontingentas pateisino lūkesčius – daug vokiečių; iš pažiūros tai gerai apmokami valdininkai ir laisvųjų profesijų žmonės. Valeri žinojo ir tikslų skaičių: 80 procentų vokiečių, 10 – italų, po 5 – prancūzų ir ispanų. Atvyko netikėtai daug vedusių *liberalios gyvensenos porų*; daugiausia tokių porų galima sutikti Agdo kyšulyje. Daug moterų su silikono krūtimis, joms ant liemens arba kulkšnių – grandinėlės. Apsižvalgęs pamačiau, kad beveik visi maudosi nuogi. Ką gi, tuo geriau, jokių problemų. Priešingai nei laukinių turistų pamėgtose vietose, svingerių lankomuose kurortuose, kur masiškumas – būtina sąlyga, jokių

* Čia: ydingas ratas (*angl.*).

paradoksų nebūna. Pasaulyje, kur didžiausia prabanga laikoma galimybė pabūti toliau nuo žmonių, nuoširdų vokiečių porų bendravimą galima traktuoti kaip užmaskuotą ardomosios veiklos atmainą. Kol aš kalbėjau, Valeri spėjo nusisegti liemenėlę ir nusimauti kelnaites. Nusirengęs truputį sutrikau, pajutau, kad stojasi varpa. Tuo metu Valeri išsižergė ir atgręžė į saulę intymiąsias savo kūno dalis. Už kelių metrų į dešinę nuo mūsų būrelis vokiškai kalbančių moterų aptarinėjo kažkokį straipsnį, kiek supratau, iš *Spiegel*. Vienos iš jų gaktos plaukai nuskusti, aiškiai matyti tiesus ryškus plyšelis.

– Pažiūrėk, kaip nuostabu, – sušnibždėjo Valeri, – taip ir maga įkišti pirštelį.

Iš tikrųjų nuostabu; bet kitoje pusėje, kairėje, pamačiau ispanų porą; moters gakta juoda, garbanota. Ji man irgi patiko. Kai moteris gulėsi, mačiau, kokios mėsingos ir putlios jos genitalijų lūpos. Nors nebuvo jauna, daugiau kaip dvidešimt penkerių nebūčiau jai davęs. Jos krūtys su pūpsančiais speneliais – didelės, sunkios.

– Apsiversk ant nugaros, – sušnibždėjo į ausį Valeri.

Nuolankiai paklusau ir užsimerkiau, tarsi dėl to būtų kas nors pasikeitę. Sujaudintas mano penis tiesėsi į saulę. Po minutės apie nieką kita nebegalėjau galvoti ir visą dėmesį sutelkiau į savo pojūčius; gleivine jausti saulės šilumą be galo malonu. Gulėjau užsimerkęs, jaučiau, kaip įdegio aliejaus srovelė teka krūtine ir pilvu. Jaučiau švelniai bėginėjančius mano kūnu Valeri pirštus. Ore pasklido kokoso aliejaus kvapas. Kai ji ėmė tepti kirkšnį, iškart atsimerkiau: Valeri klūpojo prie manęs pasisukusi veidu į ispanę, o ši, kad geriau mus matytų, žiūrėjo parėmusi galvą ranka. Užverčiau galvą ir įsmeigiau žvilgsnį į žydrą dangų. Valeri, viena ranka sugriebusi man už sėklidžių, įkišusi pirštą į išangę, kita ranka masažavo varpą.

Pasukęs galvą į kairę, pamačiau, kad tą patį savo vyrukui daro ispanė, ir vėl įsmeigiau akis į dangų. Visai šalia po kažkieno kojomis sugurgždėjo smėlis, aš užsimerkiau; paskui išgirdau lūpų pakštelėjimą, šnabždesius. Kiek rankų ir pirštų mane glamonėjo, nežinau. Jūra tyliai pliuškeno į krantą.

Iš paplūdimio nuėjome apžiūrėti poilsio komplekso; ėmė temti, viena po kitos žiebėsi spalvingos *go go* barų iškabos. Apvalioje aikštelėje jų buvo apie dešimt, viduryje – didžiulis masažo salonas. Prie įėjimo sutikome Žaną Yvą, lydimą krūtingos merginos, vilkinčios ilgą suknelę; ji buvo šviesiaodė, bet panaši į kinę.

– Kaip ten viduje? – paklausė Valeri.

– Nuostabu. Kičas, bet prabangus. Fontanai, tropikų augalai, kriokliai, net graikų deivių pristatė.

Išsidrėbę ant minkštos sofos rinkomės merginas. Masažas mums patiko; šiltas vanduo ir skystas muilas ištirpino kokoso aliejaus likučius. Lanksčios panelės muilavo mus krūtimis, sėdmenimis, šlaunimis; Valeri iškart suvaitojo, ir aš dar kartą žavėdamasis įsitikinau, koks erotiškas moters kūnas.

Apdžiūvę mudu atsigulėme ant apvalios lovos, kurią supo veidrodžiai. Viena mergina įsisiurbė į Valeri, ir ši greitai patyrė orgazmą; aš klūpojau prie jos galvos, kita mergina masažavo sėklides, laižė penį. Pajutusi, kad galiu greitai išsvirkšti, Valeri pasikvietė merginas arčiau savęs. Kol pirmoji laižė sėklides, antroji bučiavosi su Valeri; tada paleidau čiurkšlę ir vienai, ir kitai ant lūpų.

Naujametiniame pokylyje daugiausia buvo tailandiečių, vienaip ar kitaip susijusių su turizmo verslu. Iš *Aurore* niekas neatvyko, TUI vadovo irgi nebuvo, bet vietoj savęs jis atsiuntė

darbuotoją, kuris, iš visko sprendžiant, neturėjo jokių įgaliojimų, tik džiaugėsi gavęs progą pailsėti. Maitino mus ištaigiais tajų ir kinų valgiais: traškučiais su baziliku ir melisa, batatų sklindžiais, krevetėmis su kariu kokoso piene, ryžių pudingu su kešju ir migdolais, glajumi apipilta antimi. Vynas iškilmėms užsakytas Prancūzijoje. Pasišnekėjome porą minučių su Lioneliu, jis alpėjo iš laimės. Su juo buvo žavi kekšė iš Čiangmajaus Kim. Jis susipažino su šia mergina patį pirmą vakarą *topless** bare ir nuo to laiko nesiskyrė su ja. Žiūrėjo susižavėjusiomis akimis. Puikiai supratau, kodėl mūsų stūmtraukis – devintam danguje: tokios žavios būtybės su vapsvos liemeniu tėvynėje jis tikrai neras. „Tajų prostitutės nuostabios“, – pamaniau. Tai ne kas kita kaip dangaus dovana. Kim šiek tiek kalbėjo prancūziškai.

– Ji buvo Paryžiuje, – guviai pasakė Lionelis. – Jos sesuo ištekėjusi už prancūzo.

– Štai kaip! O kuo jis dirba? – paklausiau.

– Jis gydytojas, – Lionelis šiek tiek paniuro. – Su manimi ji taip nepagyventų.

– Užtat tau negresia nedarbas, – padrąsinau. – Visi tailandiečiai svajoja gauti valstybinę tarnybą.

Jis žvilgtelėjo į mane nepasitikėdamas. Nors sakiau tikrą tiesą: žodžiai „valstybinė tarnyba“ tailandiečius tiesiog hipnotizuodavo. Tiesa, Tailande visi valdininkai korumpuoti; turi ne tik garantuotą darbą, bet ir turtų. Jie turi viską.

– Ką gi, geros nakties, – palinkėjau jam ir nuėjau į barą.

– Ačiū, – padėkojo rausdamas.

Pats nežinau, kodėl sumaniau vaidinti *gerai gyvenimą išmanantį žmogų*, matyt, pajutau, kad senstu. Tailandietės šiek tiek

* aptarnaujamame pusnuogių padavėjų (*angl.*).

prisibijojau; tos merginos iš šalies šiaurės dažnai labai gražios, tik, deja, pernelyg gerai supranta šitai ir pačios. Ištisas dienas leidžia prie veidrodžio suvokdamos, kad vien jų grožis – materiali vertybė; dėl to jos būna kaprizingos, taigi niekam tikusios. Kita vertus, priešingai nei europiečių pamaivos, Kim negalėjo žinoti, kad Lionelis irgi ne supermenas. Pagrindiniai grožio kriterijai universalūs: jaunumas, negalių nesubjaurotas kūnas. Kiti kriterijai nekonkretūs, sąlyginiai; kitos kultūros merginai sunku susigaudyti. Egzotiška mergina Lioneliui – tinkamiausia partnerė. Trumpai tariant, padariau viską, ką galėjau.

Su *Saint-Estèphe* bokalu rankoje atsisėdau ant suolo paganyti akių į žvaigždes. 2002 metai Prancūzijai svarbūs tuo, kad ji taps Europos valiutų sąjungos subjekte, be to, vyks futbolo pasaulio čempionatas, prezidento rinkimai ir daugybė kitų žiniasklaidos reklamuojamų akcijų. Virš įlanką juosiančių uolų kybojo mėnulis; žinojau, kad vidurnaktį bus fejerverkas. Po kelių minučių priėjo Valeri ir atsisėdo šalia. Apkabinau ją ir padėjau galvą jai ant peties; beveik nemačiau veido, bet užuodžiau jos kvapą, liečiau odą. Kai sutvisko pirmosios ugnys, pamačiau, kad ji vilki žalia permatoma suknele, kurią prieš metus dėvėjo Ko Pi Pi; Valeri pabučiavo mane į lūpas; atrodė, žemė slysta man iš po kojų. Puiki proga, kurios tikrai nenusipelniau, pradėti gyvenimą iš naujo. Retai kam pasitaiko galimybė ištaisyti savo praeities klaidas; tai prieštarauja visiems dėsniams. Aš spaudžiau Valeri glėbyje, ir man norėjosi verkti.

15

Jeigu meilė negali valdyti,
tai kaip gali valdyti protas?
Iš tikrųjų svarbiausia yra veiksmas.
AUGUSTE COMTE

Valtis slydo melsvomis erdvėmis, ir man nereikėjo rūpintis tuo, ką aš netrukus padarysiu. Mes labai anksti išvykome į Majos salą, o dabar laviravome tarp kyšančių iš vandens koralų rifų ir klintinių uolų. Kai kurios iš jų buvo žiedo formos su lagūna viduryje; į lagūną buvo galima įplaukti siauručiu uolienoje išgremžtu kanalu. Lagūnose tyvuliavo skaisčiai žalias vanduo. Valtininkas užgesino variklį. Valeri žiūrėjo į mane, mes sėdėjome tylėdami, tarytum sustingę; minutės slinko visiškoje tyloje.

Majos saloje valtininkas išlaipino mus įlankėlėje, ją supo aukšta akmenų siena. Uolų papėdėje kokį šimtą metrų driekėsi siaura pjautuvo formos smėlio juosta. Saulė kybojo aukštai, buvo vienuolika valandų. Valtininkas įjungė variklį ir nuplaukė į Krabio pusę; mes susitarėme, kad vakare jis atplauks mūsų pasiimti. Netrukus variklio triukšmas nutilo.

Gyvenime yra tiek nedaug akimirkų, išskyrus lytinį aktą, kai kūnas patiria palaimą, kai jį užplūsta džiaugsmas vien nuo jutimo, kad egzistuoji šiame pasaulyje. Tą dieną, sausio pirmą-

ją, tokių akimirkų buvo labai daug. Niekaip negaliu pamiršti tąsyk patirto būties visatvės jausmo. Tikriausiai mes maudėmės, džiūvome saulėje, mylėjomės. Neatsimenu, kad būtume apie ką nors kalbėję arba tyrę salą. Bet kuo puikiausiai atsimenu Valeri kvapą, druskos, džiūstančios jai ant gaktos, skonį; dar atsimenu, kad užmigau būdamas joje ir pabudau nuo jos krūpčiojimų.

Valtis mūsų paimti atplaukė penktą valandą. Grįžę į viešbutį sėdėjome terasoje, iš kurios buvo gerai matyti jūra; aš išgėriau *Campari*'o, Valeri – *Maï Taï*. Oranžiniuose saulėlydžio spinduliuose klinties uolų dantys atrodė beveik juodi. Iš paplūdimio į viešbutį grįžo paskutiniai mauduoliai su rankšluosčiais rankose. Kažkokia porelė mylėjosi vandenyje už kelių metrų nuo kranto. Besileidžianti saulė švytėjo ant auksinio pagodos stogo. Tyloje nuskambėjo keletas varpo dūžių. Budistai įpratę šventovės varpų skambesiu pažymėti gerus darbus ir pagirtinus poelgius; kokia džiaugsminga religija, jeigu varpų skambėjimu visai apylinkei pranešama apie gerus darbus!

– Mišeli, – žiūrėdama man tiesiai į akis, pasakė ilgai tylėjusi Valeri, – aš noriu čia pasilikti.

– Ką tu pasakei?

– Noriu apsigyventi čia visam laikui. Kol mes plaukėme atgal, aš viską apgalvojau: patikėk, tai įmanoma. Tik reikia, kad mane paskirtų poilsio komplekso direktore. Aš turiu diplomą, turiu žinių ir patirties.

Tylėdamas žvelgiau į Valeri; ji paėmė mane už rankos.

– Bet ar tu sutiksi mesti darbą?

– Taip.

Aš apsisprendžiau iškart, nedvejodamas; tai buvo pats pa-

prasčiausias sprendimas iš visų, kuriuos man kada nors yra tekę priimti.

Mes pamatėme Žaną Yvą, išeinantį iš masažo salono. Valeri pamojo jam ranka, ir jis prisėdo prie mūsų; ji išdėstė jam savo planą.

– Ką gi, – pasakė jis susimąstęs, – manau, kad tai galima sutvarkyti. *Aurore* vadovybė, žinoma, nustebs, jog prašai, kad tau leistų užimti žemesnes pareigas. Tavo alga sumažės bent dvigubai, bet kitaip negalima, būtų neteisinga kitų atžvilgiu.

– Žinau, į algą man nusispjauti, – atsakė ji.

Žanas Yvas žiūrėjo į ją nustebęs ir kraipė galvą.

– Jeigu taip nusprendei... jeigu tu taip nori... Galų gale *Eldorador*'ui vadovauju aš, – pasakė jis tokiu tonu, tarsi tik dabar būtų tai supratęs. – Aš turiu teisę skirti kompleksų vadovus savo nuožiūra.

– Vadinasi, tu sutinki?

– Taip. Aš negaliu tau uždrausti.

Keista jausti, kad tavo gyvenimas staiga visiškai keičiasi; sėdi, nieko ypatinga nedarai, ir jauti, kad viskas virsta aukštyn kojomis. Vakarieniaujant, skendėdamas apmąstymuose, tylėjau; Valeri ėmė nerimauti.

– Ar esi įsitikinęs, kad nori čia gyventi? Ar nesigailėsi, kad išvažiavai iš Prancūzijos?

– Ne, aš dėl nieko nesigailėsiu.

– Čia nėra jokių pramogų, nėra kultūrinio gyvenimo.

Aš tai supratau; apskritai daug galvojau apie kultūrą; juk tai logiška kompensacija už nelaimingą mūsų būtį. Teoriškai galima įsivaizduoti visiškai kitokio tipo kultūrą, šventišką ir lyrišką, užgimusią laimės pasaulyje; beje, tai tik prielaida, be to, abstrakti ir man jau nebesvarbi.

– Čia transliuojama TV5, – atsakiau abejingai.

Ji nusišypsojo; TV5 kanalas, kaip žinoma, vienas iš blogiausių pasaulyje.

– Tu įsitikinęs, kad nenuobodžiausi? – kamantinėjo ji.

Gyvenime man yra tekę patirti kančių, nusivylimo, baimės, bet niekada nėra tekę nuobodžiauti. Man niekada nenusibosdavo kvailai kartoti vieną ir tą patį. Žinoma, aš neturėjau iliuzijų, žinojau, kad nelaimė galinga, kibi, išradinga; bet monotonija manęs negąsdino. Vaikystėje aš valandų valandas galėdavau lankoje ieškoti keturlapio dobilo; per daugelį metų taip ir nepavyko tokio rasti; bet nenuliūdau ir nenusiminiau; aš lygiai taip pat galėjau perrinkinėti žolių stiebelius; visi trilapiai atrodė visiškai vienodi ir be galo gražūs. Kartą, kai man buvo dvylika metų, užsikoriau į aukštos įtampos linijos stulpą, esantį kalnuose. Kopdamas į viršų nežiūrėjau po kojomis. Stovėdamas aikštelėje, suvokiau, kad leistis žemyn bus labai sunku ir pavojinga. Aplinkui, kiek tik akys rėpė, driekėsi kalnų grandinės, pasipuošusios amžinaisiais sniegynais. Kur kas paprasčiau būtų buvę pasilikti viršuje arba šokti žemyn. Mane *sulaikė* tik viena: aš aiškiai įsivaizdavau, kaip atrodysiu susiplojęs į blyną; tikriausiai nuostabu mėgautis skrydžiu.

Kitą dieną susipažinau su Andreasu, vokiečiu, gyvenančiu Krabyje jau dešimt metų. Jis buvo vertėjas, todėl galėjo dirbti ir čia; kartą per metus vykdavo į Vokietiją, į Frankfurto knygų mugę; kai jam kildavo klausimų, užduodavo juos internetu. Jam nusišypsojo laimė – pavyko išversti keletą amerikiečių bestselerių, tarp jų ir „Firmą“. Tai garantavo jam neblogas pajamas, o gyventi Krabyje nebrangu. Anksčiau jis čia beveik nesutikdavo turistų ir jį labai nustebino netikėtas tėvynainių antplūdis; tai jo nedžiugino, bet ir nepiktino. Ryšys su Vokietija

seniai susilpnėjo, nors dirbdamas jis nuolat susidurdavo su vokiečių kalba. Andreasas buvo vedęs tajęe; su ja susipažino masažo salone, jiedu turėjo du vaikus.

– Ar sunku čia... ehe... turėti vaikų? – paklausiau.

Klausimas man pačiam nuskambėjo kvailai, tarsi būčiau paklausęs, ar sunku čia turėti šunį. Atvirai kalbant, aš visada šiek tiek bjaurėjausi vaikais; jie atrodė man kaip maži siaubūnai, kurie tik dergia ir klaikiai rėkia; mintis turėti vaiką man niekada nebuvo atėjusi į galvą. Kita vertus, dauguma sutuoktinių porų, kaip žinoma, *daro vaikus*; net nežinau, džiaugiasi jie ar ne, bet garsiai skųstis nedrįsta. Apskritai, pamaniau, apžvelgdamas turistų kompleksą, tokioje teritorijoje kaip tik, ko gero, ir galima auginti vaikus: jie vaikštinėtų tarp bungalų, žaistų su kokiomis nors lazdelėmis ar galas žino su kuo.

Andreasas pasakė, kad čia auginti vaikus labai paprasta; Krabyje yra mokykla, į ją galima vaikščioti pėsčiomis. Tajų vaikai nepanašūs į europiečių, jie nedirglūs, nekaprizingi. Tėvus gerbia, vos ne dievina, nors to niekas nemoko – jie tai gauna su motinos pienu. Kai jis buvo nuvažiavęs pas savo seserį į Diuseldorfą, sūnėnų elgesys jį šiurpino.

Palankus kultūrinės tradicijos poveikis jaunajai kartai tik iš dalies išsklaidė mano abejones; guodžiausi tuo, kad Valeri tik dvidešimt aštuoneri, o norą turėti vaikų moterys patiria sulaukusios maždaug trisdešimt penkerių metų; beje, jeigu reikia, aš buvau pasirengęs turėti su ja vaiką; žinojau, kad tokia mintis būtinai kada nors šaus jai į galvą. Galų gale vaikas tėra mažas gyvūnas, tiesa, turintis bjaurių polinkių, sakykime, kaip beždžionė. Jis gali būti netgi šiek tiek naudingas, pavyzdžiui, aš galėčiau išmokyti jį žaisti *Mille Bornes*. *Mille Bornes* – mano aistra, nepatenkinta aistra. Ir su kuo būčiau galėjęs žaisti? Žinoma, ne su bendradarbiais ir ne su menininkais, atnešančiais

savo projektus. Su Andreasu? Aš įvertinau jį žvilgsniu: ne, netiks. Bet apskritai jis atrodė rimtas ir protingas žmogus; su juo vertėjo palaikyti santykius.

– Jūs norite pasilikti čia... visam laikui? – paklausė jis.

– Visam.

– Taip geriau, – linktelėjo jis atsakydamas. – Su Tailandu labai sunku išsiskirti. Jeigu man tektų iš čia išvažiuoti, nežinau, kaip tai ištverčiau.

16

Dienos bėgo bauginamai greitai; sausio 5-ąją vakarieniavome su Žanu Yvu viešbučio restorane. Pakvietėme ir Lionelį, bet jis vakarieniauti atsisakė, nes ėjo žiūrėti Kim pasirodymo.

– Man malonu matyti, kaip ji šoka beveik nuoga vyrams, ir žinoti, kad po to bus mano, – pasakė Lionelis.

Žanas Yvas pasižiūrėjo jam įkandin.

– Mūsų dujininkas padarė pažangą... Jis jau pradeda mėgautis iškrypimais.

– Nesityčiok iš jo, – gynė Lionelį Valeri. – Aš pradedu suprasti, kodėl jis tau patinka, – ji pasisuko į mane. – Lionelis šaunus vaikinas. Bent jau atostogas jis leidžia puikiai.

Temo, namuose įsižiebė šviesos. Paskutiniai saulėlydžio spinduliai žėravo ant auksuoto pagodos stogo. Nuo tada, kai Valeri pranešė Žanui Yvui savo sprendimą, jis ta tema daugiau nebekalbėjo – iki pat atsisveikinimo vakarienės; dabar užsakė butelį vyno.

– Man tavęs trūks, – pasakė jis. – Viską reikės daryti kitaip. Mes dirbome kartu daugiau kaip penkerius metus. Gerai sutarėme, nė karto rimtai nesusibarėme. Aš tau už daug ką dėkingas.

Sutemo, jis kalbėjo vis tyliau ir tyliau, tarsi pats sau:

– Dabar mes išplėsime tinklą. Brazilija siūlosi pati. Aš dar galvojau apie Keniją: būtų idealu sukurti šalies gilumoje kitą

kompleksą, skirtą safariui, o pakrantėje esantį kompleksą atiduoti „Afroditei“. Yra galimybių įsikurti ir Vietname.

– Ar tu nebijai konkurencijos? – paklausiau aš.

– Nė kiek. Amerikiečiai į šį verslą nesikiš, Valstijose pernelyg įsigalėjusios puritoniškos pažiūros. Jeigu aš ko ir bijojau, tai prancūzų spaudos reakcijos, bet kol kas viskas ramu. Tiesa, mūsų klientai daugiausia užsieniečiai, o Vokietijoje ir Italijoje į tokius reikalus žiūrima ramiau.

– Tu tapsi iškiliausiu suteneriu pasaulyje.

– Kodėl suteneriu? – paprieštaravo jis. – Mes juk neimame procentų nuo merginų uždarbio; mes tiesiog netrukdome joms dirbti.

– Be to, – įsiterpė Valeri, – merginos dirba savarankiškai, jos ne viešbučio personalas.

– Apskritai taip, – neryžtingai pritarė Žanas Yvas, – bent jau čia. Nors aš girdėjau, kad Santo Dominge padavėjos mielai kyla į numerius.

– Jų niekas neverčia.

– Taip.

– Trumpai sakant, – Valeri, ramindama aistras, mostelėjo ranka, – neklausyk, ką kalba veidmainiai. Tau tik reikia sutvarkyti struktūrą ir įdiegti *unikalų* Aurore *stilių*, štai ir viskas.

Padavėjas atnešė sriubos su melisa. Prie gretimų staliukų sėdėjo vokiečiai ir italai su tajėmis, taip pat vokiečių poros su tajėmis ir be jų. Kaip matyti, įvairūs žmonės kuo puikiausiai sutarė čia tvyrančioje visuotinio mėgavimosi atmosferoje; komplekso direktoriaus darbas neatrodė varginantis.

– Taigi jūs liekate čia... – vėl prabilo Žanas Yvas; atrodo, jam buvo sunku su tuo susitaikyti. – Aš, žinoma, apstulbęs, iš dalies jus suprantu, bet mane stebina, kad žmonės atsisako didelių pinigų.

– O kam man reikalingi dideli pinigai? – pabrėždama kiekvieną skiemenį, paklausė Valeri. – Kad pirkčiau *Prada* firmos rankines? Savaitgaliais važinėčiau į Budapeštą? Valgyčiau šviežius triufelius? Aš uždirbau daug pinigų, bet neatsimenu, kur juos išleidau: tikriausiai panašiems niekams. O tu ar žinai, kur išleidi pinigus?

– Mm... – Žanas Yvas susimąstė. – Ko gero, daugiausia juos leido Odri.

– Odri – idiotė, – negailestingai atkirto jam Valeri. – Laimė, tu skiriesi. Tai pats išmintingiausias tavo sprendimas.

– Tu teisi, ji tikrai idiotė, – atsakė nė truputėlio nesutrikęs Žakas Yvas; jis nusišypsojo, pasirąžė, paskui pridūrė: – Tu vis dėlto keista, Valeri.

– Ne aš keista, keistas mus supantis pasaulis. Tu tikrai nori nusipirkti kabrioletą *Ferrari*? Arba namelį Dovilyje, kurį vis tiek apvogs? Arba iki šešiasdešimties metų plušti po devyniasdešimt valandų per savaitę? Pusę uždarbio atiduoti karinei operacijai Kosove finansuoti arba priemiesčių gelbėjimo programai? Mums čia patinka; čia yra visko, ko žmogui reikia. Vienintelis dalykas, kuo skiriasi Vakarai nuo šių kraštų, – tai *firminės prekės*. Jeigu tau būtinai reikia firminių prekių, lik Vakaruose; jeigu ne, Tailande rasi puikios kokybės jų kopijų.

– Tavo pozicija man atrodo keista. Tu tiek metų triūsei Vakarų pasaulio labui ir netikėjai jo vertybėmis.

– Aš grobuonė, – ramiai atsakė Valeri. – Maža ir romi grobuonė; man mažai reikia. Iki šiol dirbau tik dėl pinigų; dabar pradėsiu gyventi. O štai kitų žmonių aš nesuprantu; pavyzdžiui, kas tau trukdo apsigyventi čia? Vestum tają: jos gražios, meilios ir puikiai mylisi. Kai kurios netgi šiek tiek kalba prancūziškai.

– Na... – jis vėl sutriko. – Kol kas man smagiau kas vakarą keisti merginas.

– Tai praeis. Be to, niekas tau netrukdo lankytis masažo salonuose ir po vestuvių, tam jie ir egzistuoja.

– Aš žinau. Matai... iš tikrųjų man visada būdavo sunku priimti itin svarbius sprendimus. – Sumišęs dėl savo prisipažinimo, Žanas Yvas kreipėsi į mane: – Mišeli, o ką tu čia veiksi?

Panašiausias į tiesą būtų buvęs atsakymas „nieko“, bet aktyvus žmogus vargu ar įstengtų tai suprasti.

– Jis ruoš pietus, – už mane atsakė Valeri. Aš nustebęs pažvelgiau į ją. – Taip, taip, – patvirtino ji. – Aš pastebėjau, kad tau patinka gaminti valgį, kartais gamindamas tu tiesiog pajunti įkvėpimą. Tai labai gerai, aš nepakenčiu prastai pagaminto valgio; neabejoju, kad su malonumu pasinersi į kulinariją.

Aš paragavau vištos su kariu ir saldžiaisiais pipirais; ko gero, būtų įdomu paruošti ją su mango. Žanas Yvas susimąstęs lingavo galva. Žvilgtelėjau į Valeri – ji buvo gudri ir atkakli grobuonė: išsirinko mane, panoro dalytis su manimi guoliu. Priimta manyti, kad žmonių bendrijos grindžiamos jeigu ne visų jų narių vieninga valia, tai bent jau konsensusu, kurį kai kurie Vakarų žurnalistai, turintys aiškias politines pozicijas, vadina *susitaikėliškumu*. Aš pats iš prigimties esu konservatyvus ir niekada nebandžiau pažeisti konsensuso; *vieningos valios* egzistavimas man atrodė abejotinas. Pasak Imanuelio Kanto, žmogaus orumo esmę sudaro tai, kad paklusti įstatymams reikia tik tiek, kiek žmogus pats jaučiasi esąs įstatymų leidėjas; pats taip niekada nebūčiau sumąstęs. Aš ne tik neidavau balsuoti, bet ir neįžvelgiau rinkimuose nieko, išskyrus puikų televizijos šou, kuriame mano mėgstamiausi aktoriai, tiesą sakant, buvo politologai; ypač mane džiugino Žeromas Žafrė. Politikų darbas man atrodė sunkus, reikalaujantis specialių įgūdžių, sekinantis; aš mielai deleguodavau savo įgaliojimus. Jaunystėje esu

sutikęs įvairių *aktyvistų*, maniusių, kad reikia priversti visuomenę plėtotis ta ar kita linkme; aš nejaučiau jiems nei simpatijos, nei pagarbos. Vėliau pradėjau jų vengti: jų aistra globalioms problemoms ir įsitikinimas, kad visuomenė neva esanti jiems kažką skolinga, išdavė neabejotiną gudravimą. Ką aš asmeniškai galėčiau prikišti Vakarų visuomenei? Nieko. Labai prisirišęs prie jos nebuvau (aš apskritai vis mažiau ir mažiau supratau, kaip galima prisirišti prie idėjos, prie šalies, dar prie ko nors, išskyrus konkretų žmogų). Vakaruose brangus gyvenimas, šaltas bendravimas ir prastos prostitutės. Vakaruose neleidžiama rūkyti viešosiose vietose ir beveik neįmanoma nusipirkti narkotikų; ten daug dirbama, daug mašinų ir triukšmo, o saugumo niekas negarantuoja. Apskritai trūkumų nemažai. Staiga pasijutau nesmagiai dėl to, kad žiūriu į visuomenę kaip į natūralią aplinką – savanas arba džiungles, – prie kurių esu priverstas prisitaikyti. O mintis, kad aš pats esu tos aplinkos produktas, man niekada nebuvo atėjusi į galvą, tarsi kažkas būtų atrofavęsi. Su tokiais individais, kaip aš, visuomenė vargu ar išgyvens; o aš galėjau išgyventi su moterimi, kurią myliu, ir pasistengti padaryti ją laimingą. Aš vėl su dėkingumu pasižiūrėjau į Valeri ir tą pačią minutę dešinėje išgirdau kažkokį spragsėjimą. Įsiklausęs atpažinau variklio keliamą triukšmą, kuris sklido iš jūros pusės, paskui triukšmas staiga nutilo. Terasos pakraštyje aukšta blondinė atsistojo visu ūgiu ir garsiai suriko. Pasigirdo duslus automato tratėjimas. Blondinė pasisuko į mus ir griebėsi rankomis už galvos: kulka pataikė jai tiesiai į veidą, akiduobėje žiojėjo kruvina skylė; moteris tyliai nugriuvo ant grindų. Paskui pamačiau tris vyrus su turbanais, jie artinosi atstatę automatus. Sutratėjo antroji salvė, ilgesnė už pirmąją; riksmus nustelbė dūžtančių indų žvangėjimas. Keletą sekundžių mes sėdėjome paralyžiuoti, mažai kas susipra-

to pasislėpti po stalu. Staiga sušuko Žanas Yvas, jį sužeidė į ranką. Tą akimirką pamačiau, kaip Valeri lėtai slysta nuo kėdės ir krinta ant grindų. Prišokau prie jos ir apglėbiau. Nuo tos akimirkos jau nieko nebemačiau. Tyloje, kurią sudrumsdavo tik dūžtančio stiklo žvangėjimas, automatų šūvių serijos pasigirsdavo viena po kitos; man atrodė, kad tai trunka be galo ilgai. Stipriai dvokė paraku. Paskui vėl viskas nutilo. Tada pamačiau, kad kairioji mano ranka kruvina; tikriausiai kulka pataikė Valeri į krūtinę arba į kaklą. Arčiausiai mūsų esantis žibintas sudaužytas, lauke beveik visiškai tamsu. Žanas Yvas gulėjo už metro nuo manęs. Jis pabandė atsikelti, sudejavo. Tą pačią akimirką toje pusėje, kur buvo sporto ir pramogų kompleksas, nugriaudėjo labai galingas sprogimas, stipriai sudrebinęs orą. Sprogimo sukelta oro banga nusirito per visą įlanką. Pamaniau, kad sprogo ausų būgneliai; mane apkurtino, bet, nepaisant to, po kelių sekundžių išgirdau kraupius, tiesiog pragariškus riksmus.

Gelbėtojai iš Krabio atvyko po dešimties minučių; pirmiausia jie puolė į sporto ir pramogų kompleksą. Bomba sprogo pačiame didžiausiame bare *Crazy Lips* tada, kai jame buvo ypač daug lankytojų; bomba į barą buvo įnešta sportiniame krepšyje ir palikta prie podiumo. Galingas savos gamybos sprogstamasis įtaisas, prigrūstas dinamito, varžtų ir vinių, buvo valdomas žadintuvo. Sprogimo banga nušlavė plonas plytines pertvaras, skyrusias barą nuo gretimų patalpų; kai kur griuvo metalinės sijos, stogas vos laikėsi. Pamatę katastrofos mastą, gelbėtojai pirmiausia išsikvietė pagalbą. Prie įėjimo į barą ant žemės raitėsi šokėja su baltu bikiniu, jai iki alkūnių buvo nutrauktos rankos. Netoliese ant nuolaužų krūvos sėdėjo vokietis ir rankomis laikė iš pilvo virstančias žarnas; greta gulėjo

žmona, jai buvo nutraukta pusė krūties. Pastato viduje tvyrojo juodi dūmai; grindys buvo slidžios nuo kraujo, plūdusio iš kūnų ir besimėtančių kūnų dalių. Agonijos tampomi žmonės, nors jų rankos arba kojos buvo nutrauktos, bandė šliaužti išėjimo link, paskui juos vilkosi kruvini pėdsakai. Kai kuriems varžtai ir vinys išmušė akis, sutrupino kaulus, išplėšė mėsos gabalus. Buvo ir tokių, kuriuos tiesiog sudraskė iš vidaus; jų vidaus organai ir galūnės mėtėsi ant grindų už kelių metrų nuo kūnų.

Kai gelbėtojai įbėgo į restorano terasą, aš vis dar spaudžiau Valeri glėbyje; jos kūnas buvo šiltas. Už dviejų metrų nuo manęs gulėjo moteris. Į kruviną jos veidą buvo prismigę stiklo šukių. Žmonės prie staliukų sėdėjo prasižioję – mirtis užklupo juos netikėtai. Aš sušukau, prie manęs pripuolė du sanitarai. Jie paėmė iš mano rankų Valeri ir atsargiai paguldė ant neštuvų. Pabandžiau atsistoti, bet tuoj pat griuvau aukštielninkas ir trenkiausi pakaušiu į grindis. Tada aiškiai išgirdau, kaip kažkas prancūziškai pasakė:

– Ji mirė.

TREČIA DALIS

PATAJOS PAPLŪDIMYS

1

Pirmą kartą per ilgą laiką aš pabudau būdamas vienas. Krabio ligoninė nedidelė, šviesi; tą patį rytą mane aplankė prancūzas, organizacijos „Gydytojai be sienų“ daktaras; jie atvyko čia kitą dieną po sprogimo. Apie trisdešimties metų, kiek pakumpęs, susirūpinusio veido daktaras pasakė, kad aš miegojau tris paras.

– To net negaliu pavadinti miegu, – paaiškino jis. – Atrodė, kad jūs būdraujate. Mes bandėme su jumis kalbėtis, bet tik dabar mums pavyko užmegzti kontaktą.

„Užmegzti kontaktą“, – pakartojau mintyse. Jis pasakė man, kad sprogimo padariniai siaubingi: žuvusiųjų skaičius pasiekė šimtą septyniolika; tokio masto teroro aktų Azijoje dar nėra buvę. Kai kurių nukentėjusiųjų būklė buvo kritiška, nuspręsta, kad jų negalima transportuoti; tarp jų buvo ir Lionelis. Jam buvo nutrauktos abi kojos, metalo skeveldra pataikė į pilvą; šansų išlikti gyvam buvo labai nedaug. Kitus sunkiai sužeistus žmones pervežė į Bumrungrado ligoninę Bankoke. Žanas Yvas pigiai atsipirko, kulka kliudė tik raktikaulį; pagalbą jam suteikė vietoje. Aš nebuvau sužeistas, jokio įbrėžimo.

– O jūsų draugės kūnas... – baigdamas pokalbį pasakė daktaras, – jau nugabentas į Prancūziją. Telefonu kalbėjausi su jos tėvais; ją palaidos Bretanėje.

Daktaras nutilo, tikriausiai laukė, kol aš ką nors pasakysiu. Stebėjo mane iš padilbų, ir jo žvilgsnis darėsi vis labiau susirūpinęs.

Apie pusiaudienį pasirodė sanitarė – atnešė pusryčius; po valandos ji juos išnešė. Pasakė, kad aš turiu pradėti valgyti, tai būtina.

Antroje dienos pusėje mane aplankė Žanas Yvas. Kažkaip keistai į mane šnairavo. Daugiausia kalbėjomės apie Lionelį; vargšelis merdėjo – jam liko gyventi kelios valandos. Lionelis daug kartų šaukė Kim. Ji per stebuklą liko sveika ir nė kiek nenukentėjo. Kim, atrodo, greitai rado paguodą. Vakar vakare Žanas Yvas matė ją Krabyje įsikabinusią į parankę anglui. Žanas Yvas nė žodeliu neužsiminė apie tai Lioneliui, bet šis, matyt, neturėjo jokių iliuzijų. „Man pasisekė, kad aš ją sutikau“, – kartojo.

– Keista, – pridūrė Žanas Yvas, – atrodo, jis laimingas.

Kai jau ketino išeiti, aš suvokiau, kad pats per visą Žano Yvo lankymosi laiką neišspaudžiau nė garso; nežinojau, ką sakyti. Jaučiau, kad kažkas čia ne taip, bet šis jausmas buvo sunkiai nusakomas. Man atrodė, kad visų geriausia tylėti ir laukti, kol visi mane supantys žmonės supras, kad klydo; tiesiog kurį laiką reikia pakentėti.

Atsisveikindamas Žanas Yvas dar kartą pažvelgė į mane ir susikrimtęs palingavo galva. Kaip vėliau paaiškėjo, aš, likęs palatoje vienas, kalbėjau nesustodamas ir nutildavau tik tada, kai kas nors įeidavo.

Dar po kelių dienų sanitariniu lėktuvu mus pergabeno į Bumrungrado ligoninę. Aš nelabai supratau kodėl; tikriausiai, kad

apklaustų policija. Lionelis mirė vakar; eidamas koridoriumi, mačiau užklotą jo kūną.

Tailando policininkai atėjo lydimi ambasados darbuotojo; jis atliko ir vertėjo pareigas; deja, aš nedaug ką galėjau papasakoti. Atrodo, labiausiai jiems rūpėjo sužinoti, ar užpuolikai buvo arabai ar azijiečiai. Aš suprantu, kodėl jiems tai rūpi: buvo svarbu nustatyti, ar jau ir į Tailandą prasismelkė tarptautinis terorizmas, ar tai buvo malajiečių separatistų išpuolis; bet aš galėjau tik pakartoti, kad viskas įvyko labai greitai ir aš net nespėjau į juos įsižiūrėti; ten galėjo būti ir malajiečiai.

Paskui atėjo amerikiečiai, manau, iš CŽV. Kalbėjo šiurkščiai, nedraugiškai, bendraudamas su jais jaučiausi kaip įtariamasis. Jie nesiteikė pakviesti vertėjo, todėl daugelio klausimų aš nesupratau. Baigiantis apklausai parodė man kažkokių žmonių, tikriausiai tarptautinių teroristų, nuotraukas; aš neatpažinau nė vieno iš jų.

Žanas Yvas užsukdavo pas mane dažnai, atsisėsdavo kojūgalyje ir ilgai sėdėdavo. Kol būdavo šalia, jausdavau šiokią tokią įtampą. Kartą rytą, kai jau trečią dieną buvome Bankoke, jis ištiesė man pluoštą popierių – laikraščių straipsnių kopijų.

– *Aurore* vadovybė atsiuntė vakar faksu be jokių komentarų, – paaiškino jis.

Pirmasis straipsnis buvo iš *Nouvel Observateur* – LABAI SPECIFINIS KLUBAS. Jis buvo ilgas, dviejų puslapių, labai išsamus ir iliustruotas nuotrauka iš reklaminio vokiečių katalogo. Žurnalistas atvirai kaltino grupę *Aurore* sekso turizmo į trečiojo pasaulio šalis skatinimu ir pridūrė, kad šiuo atveju musulmonų reakciją galima suprasti. Tą pačią mintį redakcijos skiltyje rutuliojo ir Žanas Klodas Gijbo. Žanas Liukas Espitaljė, rašė jis, pareiškė žurnalistams telefonu: „*Aurore* gru-

pė, pasirašiusi Pasaulio etinio turizmo chartiją, kategoriškai nepritaria tokiam moralės normų nepaisymui; už tai atsakingi asmenys bus nubausti".

Paskui jis paėmė kupiną pasipiktinimo, bet nepagrįstą faktais, Izabelės Alonso straipsnį iš *Journal du dimanche*, pavadintą GRĮŽIMAS Į VERGIJĄ. Savo skiltyje apie tai rašė ir Fransuaza Žiru: „Kad ir kaip būtų liūdna apie tai kalbėti, kelių turčių mirtis yra niekis, palyginti su žeminančia ir vergiška šimtų tūkstančių moterų padėtimi pasaulyje". Sprogimas Krabyje, žinoma, atkreipė į šią temą visų dėmesį. *Libération* pirmame puslapyje išspausdino nuotrauką tų, kurie liko gyvi. Joje šie žmonės buvo užfiksuoti grįžimo į tėvynę momentu, Ruasi oro uoste. Buvo išspausdintas ir straipsnis DVIPRASMIŠKOS AUKOS. Žeromas Diuponas savo straipsnyje priekaištavo Tailando vyriausybei dėl taikstymosi su prostitucija, dėl prekybos narkotikais ir daugkartinių demokratijos principų pažeidimų. *Paris-Match* straipsnyje SKERDYNĖS KRABYJE *siaubo naktis* buvo aprašyta su visomis smulkmenomis. Laikraščio redakcijai pavyko gauti nuotraukų, tiesa, labai prastos kokybės – nespalvotų, perduotų faksu; jose galėjo būti pavaizduota bet kas, žmonių kūnus buvo sunku įžiūrėti. Greta buvo išspausdinta „sekso turisto" išpažintis, neturinti nieko bendra su aprašomais įvykiais, mat tas turistas keliaudavo individualiai ir dažniausiai į Filipinus. Žakas Širakas nedelsdamas padarė pareiškimą, kuriame, piktindamasis teroristiniu aktu, smerkė „nepriimtiną kai kurių mūsų tėvynainių elgesį užsienio valstybėse". Jam antrino Lionelis Žospenas, primindamas, kad sekso turizmas, net jeigu jame dalyvauja tik pilnamečiai, yra uždraustas įstatymų. Dviejų straipsnių, išspausdintų *Le Figaro* ir *Le Monde*, autoriai kėlė klausimą, kaip kovoti su šia nelaime ir kokią poziciją turi užimti pasaulio visuomenė.

Rytojaus dieną Žanas Yvas bandė prisiskambinti Gotfrydui Rembkei; galų gale jam tai pavyko. TUI vadovas apgailestavo, nuoširdžiai apgailestavo, kad taip atsitiko, bet pasakė padėti negalįs. Tailandas, kad ir kaip liūdna, pasitraukė iš turizmo verslo ne vienai dešimčiai metų. Prasidėjusios Prancūzijoje polemikos atgarsių atsirito ir iki Vokietijos; tiesa, ten buvo pareikšta įvairesnių nuomonių, bet dauguma vis dėlto pasmerkė sekso turizmą; susiklosčius tokiai situacijai Rembkė nusprendė geriau pasitraukti iš žaidimo.

2

Aš nesupratau, kodėl buvau pergabentas į Bankoką, lygiai taip pat nesuvokiau, kodėl mane nuskraidino į Paryžių. Ligoninės personalas manęs nemėgo, tikriausiai todėl, kad buvau pasyvus; net gulėdamas ligoninės lovoje, net tysodamas mirties guolyje žmogus verčiamas visą laiką vaidinti komediją. Medikai mėgsta, kai pacientas priešinasi, elgiasi nedisciplinuotai, kai jam, medikui, reikia įsigudrinti tokį pasipriešinimą įveikti, žinoma, ligonio labui. O aš taip nesielgiau. Buvo galima paversti mane ant šono, suleisti vaistų, o atėjus po trijų valandų rasti tebegulintį ta pačia poza. Naktį prieš išvykstant ligoninės koridoriuje ieškodamas tualeto atsitrenkiau į duris. Iš ryto mano veidas buvo kruvinas – aš prasikirtau antakį; teko plauti, tvarstyti. Man pačiam ir į galvą neatėjo mintis pasikviesti medicinos sesers; būsiu atviras iki galo – aš tiesiog nieko nejutau.

Skridimas nebuvo kuo nors ypatingas; buvau atpratęs netgi rūkyti. Prie bagažą atvežusio konvejerio paspaudžiau ranką Žanui Yvui; paskui nusisamdžiau taksi ir nuvažiavau į de Šuazi gatvę.

Įžengęs į butą iškart supratau, kad jame būti negaliu ir negalėsiu. Net nepradėjau traukti daiktų iš lagamino. Paėmiau polietileninį maišelį ir pradėjau grūsti į jį visas, kurias tik ge-

bėjau rasti, Valeri nuotraukas. Daugiausia jų buvo iš to laiko, kai ji gyveno su tėvais Bretanėje, fotografuotų paplūdimyje arba sode. Radau ir keletą erotinių jos nuotraukų – Valeri fotografavau namie; man patikdavo žiūrėti, kaip ji glostinėjasi; tai darydavo labai gražiai.

Paskui aš atsisėdau ant sofos ir surinkau telefono numerį, kuris man buvo duotas, jeigu blogai pasijusčiau; skambinti buvo galima bet kuriuo paros metu. Tai psichologinės pagalbos punkto, sukurto specialiai teikti pagalbą nukentėjusiesiems nuo teroro aktų, telefonas. Punktas buvo įsikūręs viename iš Šventos Onos ligoninės korpusų.

Daugelio iš tų, kurie ten kreipdavosi, būklė iš tikrųjų buvo apverktina: nepaisant didelių trankviliantų dozių, naktimis žmones kamuodavo košmarai, jie staugdavo, rėkdavo iš siaubo, verkdavo. Susitikęs koridoriuje, su nuostaba žvelgdavau į perkreiptus tarsi bepročių jų veidus; baimė graužė nukentėjusiuosius iš vidaus tiesiogine prasme. Man atrodė, kad jie iš šios baimės neišsivaduos iki pat gyvenimo pabaigos.

Aš ir pats visą laiką jaučiau siaubingą mane kaustantį nuovargį. Iš lovos keldavausi tik tam, kad išgerčiau puodelį tirpios kavos ar pagraužčiau džiūvėsio; valgyti čia nevertė, gydytis taip pat. Man buvo atlikta daug įvairiausių tyrimų, o po trijų dienų įvyko pokalbis su psichiatru; po tyrimų paaiškėjo, kad mano „reakcija itin vangi". Niekuo nesiskundžiau, bet iš tiesų jaučiausi labai atbukęs. Daktaras paklausė, ką ketinu daryti. Aš atsakiau:

– Laukti.

Demonstravau protingą optimizmą, pasakiau, kad liūdesys praeis ir aš vėl būsiu laimingas, reikia tik palūkėti. Atrodo, aš jo neįtikinau. Gydytojas buvo kokių penkiasdešimties metų, žvalaus, neišraiškingo veido vyriškis.

Po savaitės mane perkėlė į kitą psichiatrijos kliniką, tik dabar ilgesniam laikui. Man reikės ten praleisti daugiau kaip tris mėnesius. Aš labai nustebau, kai pamačiau ten tą patį psichiatrą. Jis man paaiškino, kad čia nėra nieko keista, nes jis etatinis šios klinikos darbuotojas. Pagalbą teroro akto aukoms teikė laikinai, jis – šios srities specialistas; jam jau yra tekę dirbti analogiškame punkte, įkurtame po sprogimo Sen Mišelio greitojo metro stotyje.

Jis nebuvo toks plepus kaip dauguma psichiatrų, taigi pakenčiamas. Prisimenu, kaip kalė man į galvą, kad reikia „išsivaduoti iš priklausomybės“ – tai kvepėjo budizmu. Kaip išsivaduoti? Aš pats esu priklausomybė. Būdamas efemeriška būtybė, paisiau savo prigimties ir prisirišdavau prie to, kas efemeriška, – tezė, nereikalaujanti komentarų. O jeigu aš būčiau amžinas, pridūriau stengdamasis tęsti pokalbį, būtinai susisiečiau su tuo, kas amžina. Tiems nukentėjusiesiems, kuriuos persekiodavo košmarai ir mirties baimė, jo metodas esą labai padėdavo. „Tai ne kančios, iš tikrųjų jūs ne kenčiate, o išgyvenate tariamą skausmą, kuris egzistuoja tik jūsų vaizduotėje“, – įtikinėdavo jis juos, ir žmonės galų gale tuo patikėdavo.

Sunku pasakyti, kada aš pradėjau suprasti, kas įvyko, mano sąmonė prašviesėdavo tik trumpai. O paskui ateidavo ilgas laiko tarpsnis – tokių laikotarpių būna ir dabar, – kai Valeri aš suvokdavau kaip gyvą. Vienu metu be didelių pastangų galėdavau ištęsti tokius laiko intervalus iki begalybės. Atsimenu, kada pirmą kartą aš tikrai pajutau realybės naštą: tai atsitiko iš karto po Žano Yvo vizito. Susitikimą su juo ištvėriau sunkiai, jis atgaivino atsiminimus, nuo kurių man buvo sunku išsisukti; atsisveikindamas nepaprašiau, kad ir vėl užeitų.

Mari Žanos apsilankymas, priešingai, atnešė palengvėjimą. Ji kalbėjo mažai, papasakojo, kas vyksta darbe; iškart pasa-

kiau jai, kad nesiruošiu grįžti, nes persikelsiu į Krabį. Ji tylėdama linktelėjo.

– Nesijaudink, – pasakiau jai, – viskas bus gerai.

Ji pažvelgė į mane su užuojauta; keista, bet, atrodo, manimi patikėjo.

Aišku, visų sunkiausia buvo susitikti su Valeri tėvais; psichiatras jiems tikriausiai paaiškino, kad būna laiko atkarpų, kai aš *nesuvokiu tikrovės*. Valeri motina raudojo beveik be pertraukos, jos tėvas irgi jautėsi nejaukiai. Be viso kito, jie turėjo sutvarkyti kai kuriuos buitinius reikalus. Atnešė lagaminą su mano daiktais. Jie manė, kad aš neketinu grįžti į butą 13-oje apygardoje.

– Žinoma, žinoma, – pasakiau, – dar pažiūrėsime.

Valeri motina vėl pravirko.

Ligoninėje gyvenimas teka lyg ir savaime, ten tenkinami visi svarbiausi žmogaus poreikiai. Aš vėl pradėjau žiūrėti „Klausimus čempionui“; tai buvo vienintelė laida, kurią žiūrėdavau. Žinios manęs dabar visiškai nebedomino. Kiti leido prie televizoriaus ištisas dienas. Manęs tai neviliojo. Aš maniau, kad, jeigu išliksiu ramus ir galvosiu kaip galėdamas mažiau, galų gale viskas susitvarkys.

Vieną balandžio rytą sužinojau, kad, pasirodo, iš tiesų susitvarkė ir kad mane greitai išrašys iš klinikos. Tai suvokiau veikiau kaip keblumą: teks ieškotis kambario viešbutyje, neutralioje aplinkoje. Gerai buvo bent tai, kad turėjau pinigų.

– Visada reikia matyti tik gerąsias reikalo puses, – pasakiau medicinos seseriai.

Ši nustebo – aš užkalbinau ją pirmąkart.

– Nėra vaistų gydyti tuos, kurie nesuvokia tikrovės, – paaiškino man psichiatras per paskutinį mūsų susitikimą. – Šiuo

atveju sutrikusi ne psichika, žmogus tiesiog neadekvačiai suvokia pasaulį.

Visą šį laiką jis laikė mane klinikoje tik todėl, kad bijojo, jog aš galiu bandyti nusižudyti; pasak jo, dažnai žudomasi tada, kai pacientas staiga atsitokėja ir pradeda suvokti realybę; bet dabar toks pavojus man nebegresia.

– Ak, štai kaip, – pasakiau aš.

3

Išėjęs iš klinikos po savaitės išskridau į Bankoką. Konkrečių planų neturėjau. Jeigu mes būtume nematerialūs, pakaktų tenkintis saule danguje. Paryžiuje metų laikų kaita išreikšta pernelyg aiškiai, ji – nuolatinės sumaišties ir neramumo šaltinis. Bankoke saulė teka šeštą ir leidžiasi šeštą, o šviesiuoju paros metu juda pastovia trajektorija. Sako, kad čia būna ir musonų sezonas, bet aš tokiu metu Tailande nesu buvęs. Mieste daug sumaišties, kodėl taip yra, nežinau, man tai *natūralus būvis*. Čia gyvenantys žmonės, be abejo, turi savo likimus, savo gyvenimus, jie naudojasi jais tiek, kiek leidžia kišenė; bet aš apie jų gyvenimus nutuokiau ne daugiau nei apie lemingų būrio gyvenimą.

Apsistojau *l'Amari Boulevard*; šiame viešbutyje gyveno daugiausia japonų verslininkai. Čia mes paskutinį kartą buvome apsistoję su Valeri ir Žanu Yvu; prastas pasirinkimas. Po dviejų dienų aš persikėliau į *Grace Hôtel.* Šis viešbutis stovėjo tik už keliasdešimties metrų nuo pirmojo, bet aplinka jame buvo visiškai kitokia. Ko gero, tai paskutinė vieta Bankoke, kur dar gyvena sekso turistai arabai. Jie stengdavosi likti nepastebėti ir kuo mažiau kaišioti nosį iš viešbučio, kuriame buvo diskoteka ir masažo salonas. Retkarčiais juos galėdavai sutikti netoli viešbučio esančiose gatvelėse, kur prekeiviai pardavinėdavo

kebabus ir kur buvo įrengta tarptautinių telefono pokalbių punktų, toliau jie nežengdavo nė žingsnio. Beje, pats to nenorėdamas, aš priartėjau prie Bumrungrado ligoninės.

Galima palaikyti gyvybę vien kurstant neapykantos jausmą; daugelis žmonių taip ir daro. Islamas sugriovė mano gyvenimą, islamas – tinkamas objektas, kurio galima neapkęsti; keletą dienų kaupiau neapykantą musulmonams. Man tai neblogai sekėsi, netgi pradėjau domėtis tarptautine politika. Kiekvieną kartą, kai sužinodavau, kad palestiniečių teroristas, vaikas, nėščia palestinietė nušauti Gazos sektoriuje, džiaugdavausi, kad vienu musulmonu pasaulyje liko mažiau. Ką gi, išties dėl to verta gyventi.

Kartą vakare *coffee-shop** mane užkalbino bankininkas jordanietis. Tas malonus ponas būtinai norėjo pavaišinti mane alumi; ko gero, jį slėgė prievartinis atsiskyrimas nuo žmonių viešbutyje.

– Aš suprantu vietos gyventojus, nepykstu ant jų, – pasakė jis man. – Mes patys kalti. Čia ne islamo žemė, ir nesuprantama, kodėl reikia leisti šimtus milijonų mečetėms statyti. Ką jau kalbėti apie tą sprogimą... – Pastebėjęs, kad aš įdėmiai klausausi, jis dar užsakė alaus ir padrąsėjo. – Musulmonų nelaimei, – kalbėjo jis toliau, – pranašo pažadėtasis rojus jau egzistuoja žemėje: yra vietų, kur merginos, viliodamos vyrus, gašliai šoka, kur, klausantis dangiškos muzikos, galima svaigintis nektarais; penkių šimtų metrų spinduliu aplink viešbutį tokių vietų yra apie dvidešimt. Jos atviros visiems; kad į jas patektum, nereikia atlikti septynių musulmono pareigų ir kariauti šventojo karo, pakanka sumokėti keletą dolerių. O kad pama-

* viešbučio kavinėje (*angl.*).

tytum jas, visai nebūtina vykti į tolimą kelionę, – reikia tiesiog įsigyti parabolinę anteną.

Jis nė kiek neabejojo, kad islamo pasaulis pasmerktas; kapitalizmas triumfuos. Jauniems arabams rūpi tik vartojimas ir seksas. Slapta svajonė, kurią jie puoselėja – amerikietiškas gyvenimo būdas, nors jie tai ir neigia; jų agresyvumas – tik bejėgiško pavydo apraiška; laimė, jaunimas vis labiau nusigręžia nuo islamo. Bet jis pats jau per senas, jam nepasisekė, jis visą gyvenimą buvo priverstas taikytis prie religijos, kurią niekino.

O aš mąstau maždaug taip: ateis diena, kai žmonija išsivaduos iš islamo, bet man tai neberūpi. Tiesą sakant, aš jau nebegyvenu; tikrai gyvenau tik keletą mėnesių; tai, žinoma, irgi neblogai, ne kiekvienas gali ir tuo pasigirti. Deja, nenoras gyventi dar nesukelia noro mirti.

Pamačiau jordanietį rytojaus dieną prieš jam išskrendant į Amaną; dabar ištisus metus turės laukti kitų atostogų. Tikriausiai buvau patenkintas, kad jis išvažiuoja, nenorėjau, kad pradėtų naują diskusiją, vien nuo tokios minties man darėsi bloga – dabar aš sunkiai ištverdavau intelektualius pokalbius; daugiau nebesistengiau suprasti pasaulio, net nebesiekiau jo pažinti. Nepaisant to, mūsų pokalbis paliko stiprų įspūdį; jordanietis visiškai mane įtikino, kad islamas pasmerktas; apskritai, jeigu įsigilintume, tai akivaizdu. Kai šitai suvokiau, neapykantos nebeliko. Ir aš vėl lioviausi domėtis tarptautine politika.

4

Bankokas vis dėlto pernelyg panašus į paprastą miestą, jame šmirinėja pernelyg daug verslininkų, slampinėja būriai turistų. Po dviejų savaičių aš sėdau į autobusą ir išvažiavau į Patają. „Taip viskas ir turėjo baigtis, – pasakiau sau, bet paskui pagalvojau: – Ne, aš neteisus, determinizmas čia niekuo dėtas. Galėjau man likusias dienas leisti kartu su Valeri Tailande, Bretanėje, bet kur. Senti nėra malonu; senti būnant vienišam – kas gali būti blogiau?"

Vos tik dulkinoje autobusų stoties aikštelėje spėjau pastatyti lagaminą, supratau, kad tai ir yra galinė mano maršruto stotis. Senas sudžiūvęs ilgaplaukis, žilas narkomanas prašė išmaldos prie turniketo, jam ant peties tupėjo didelis driežas. Daviau šimtą batų ir užėjau į priešais stotį esantį *Heidelberg Hof* išgerti alaus. Gatvėse šlaunis kraipė pilvoti ir ūsuoti vokiečiai pederastai, vilkintys gėlėtais marškiniais. Greta jų trys ištvirkusios rusaitės, trys apgailėtinos čiulpikės, raitėsi, vos ne žeme raičiojosi plyšaujant *ghetto-blaster**. Ir ko tik nesutikau per keletą minučių gatvėje: reperių su beisbolo marškinėliais, marginalų iš Olandijos, raudonplaukių kiberpankų, austrių lesbiečių, prisivarsčiusių auskarų. Toliau Patajos važiuoti nėra kur,

* nešiojama labai didelio galingumo magnetola (*angl.*).

tai kloaka, nutekamasis kanalas, kur sunešamos visos Vakarų neurozės atliekos. Būk kuo tik nori, kad ir homoseksualus, kad ir heteroseksualus, kad ir viena, ir kita kartu, Pataja – paskutinis tavo šansas; paskui telieka vienintelė išeitis – atsisakyti visų norų. Žinoma, skiriasi viešbučių komforto lygis ir kainos, taip pat tautinė gyventojų sudėtis. Dvi pačios didžiausios bendruomenės – vokiečių ir amerikiečių (juose yra ištirpusių australų ir netgi Naujosios Zelandijos gyventojų). Pasitaiko nemažai rusų, juos nesunku atpažinti iš neestetiškos išvaizdos ir gangsterių manierų. Yra įstaiga ir prancūzams – *Ma maison**; viešbutyje tik koks dešimt kambarių, bet restoranas labai populiarus. Aš gyvenau šiame viešbutyje visą savaitę, kol suvokiau, kad nejaučiu ypatingo potraukio prancūziškoms *dešrelėms* ir *varlių šlaunelėms*, galiu apsieiti be per palydovus transliuojamų Prancūzijos futbolo čempionato rungtynių, galiu gyventi neskaitydamas laikraščio *Monde* kultūros skyriaus. Man vis tiek reikėjo ieškotis ilgalaikio prieglobsčio. Paprasta turistinė viza Tailande išduodama mėnesiui; kad ją pratęstų, tereikia vėl kirsti valstybės sieną. Patajoje daugybė kelionių agentūrų siūlo vienadienes keliones iki Kambodžos sienos ir atgal: trys valandos mikroautobusu, valanda arba dvi eilėje prie muitinės, pietūs Kambodžos teritorijoje (pietų kaina ir arbatpinigiai muitininkams įtraukiami į kelialapio kainą) – ir atgal. Dauguma nuolat čia gyvenančių užsieniečių į tokią kelionę leidžiasi kas mėnesį; gauti ilgalaikę vizą kur kas sudėtingiau.

Į Patają žmonės važiuoja ne todėl, kad yra nutarę pradėti gyvenimą iš naujo, o todėl, kad priimtinu būdu jį užbaigtų. Jeigu norite švelnesnės formuluotės – tam, kad padarytų pau-

* Mano namai (*pranc.*).

zę, ilgą pauzę; ši pauzė gali būti paskutinė. Būtent taip pasakė vienas kokių penkiasdešimties metų homoseksualas, su kuriuo susipažinau airių alaus bare; visą gyvenimą jis dirbo *populiarių* laikraščių maketuotoju ir sukaupė šiek tiek pinigų. To žmogaus problemos prasidėjo prieš kokius dešimt metų; jis vakarais tebevaikščiojo į tuos pačius barus, kaip ir paprastai, bet vis dažniau grįždavo nieko nepešęs. Žinoma, tai, ko norėjo, galėjo gauti už pinigus, bet jeigu jau taip tekdavo daryti, mieliau mokėdavo azijiečiams. Šioje savo pasakojimo vietoje jis atsiprašė ir išreiškė viltį, kad aš neįžvelgiu jo žodžiuose rasistinio atspalvio. Ne, jokiu būdu, aš jį supratau – žema mokėti žmogui ir manyti, kad, jeigu būtum jaunesnis, jis mylėtų tave nemokamai; kur kas paprasčiau turėti reikalą su žmonėmis, kurie tau nesukelia jokių atsiminimų ir asociacijų. Jeigu seksas mokamas, geriau, kad jis būtų tam tikra prasme nediferencijuotas. Visiems žinoma, kad pirmas įspūdis, kuris patiriamas susitikus su kitos rasės žmonėmis, – tai nesugebėjimas jų diferencijuoti, jausmas, kad visi kitos rasės atstovų veidai panašūs vienas į kitą. Kai tame regione gyvenama keletą mėnesių, toks įspūdis išnyksta, o gaila, nes iš tikrųjų visi žmonės yra labai panašūs vieni į kitus. Aišku, galima juos suskirstyti į vyrus ir moteris; norint galima dalyti į amžiaus grupes, bet dar smulkesnis skirstymas tėra pedantizmas, tikriausiai atsirandantis iš nuobodulio. Nuobodžiaujantis individas mėgsta knaisiotis niuansuose ir sudarinėti hierarchijas. Pasak Hatčinsono ir Roulinzo, hierarchinių sistemų plėtrą gyvūnų bendrijoje sąlygoja ne praktinis būtinumas ar natūrali atranka; anot jų, ji yra ne kas kita, kaip kovos su slegiančiu gamtinio gyvenimo nuoboduliu būdas.

Taigi buvęs laikraščių maketuotojas itin maloniai gyveno, už pinigus tenkindamas savo geidulius su gerai nuaugusiais,

raumeningais, įrudusiais jaunuoliais. Kartą per metus skrisdavo į Prancūziją aplankyti giminių ir kai kurių draugų. Seksualinis jo gyvenimas buvo ne toks audringas, kaip buvo galima įsivaizduoti; į medžioklę jis išeidavo kartą ar du per savaitę, ne dažniau. Patajoje įsikūrė prieš šešerius metus; bet ir pigių, ir rafinuotų paslaugų gausa, kad ir kaip būtų keista, slopina geismą. Jis buvo įsitikinęs, kad gebės pačiulpti gražuolius berniukus, o tie palepins jį jausmingai ir meistriškai. Kadangi galimybių buvo daugiau negu pakankamai, jis naudojosi jomis saikingai ir kruopščiai pasirengdavo kiekvienam susitikimui. Iš jo kalbos supratau, kad manyje mato heteroseksualų savo analogą, tai yra žmogų, apimtą seksualinio pirmųjų savaičių Patajoje šėlsmo. Aš nebandžiau to neigti. Jis buvo labai malonus, būtinai pats norėjo mokėti už alų, davė man nemažai adresų, kur galima įsikurti ilgam laikui. Sakė, kad jam malonu pabendrauti su kraštiečiu; čia gyvenantys žydriukai daugiausia buvo anglai, jis palaikė su jais gerus santykius, bet retkarčiais norėdavo šnektelėti gimtąja kalba. Su prancūzų bendruomene, besilankančia restorane *Ma maison*, jis mažai bendravo; ją daugiausia sudarė pasiturintys heteroseksualai, buvę kolonijų valdininkai ir karininkai. Jeigu aš apsigyvensiu Patajoje, retkarčiais mes galėtume susitikti vakarais: suprantama, viskas vyks korektiškai; jis paliko man savo mobiliojo telefono numerį. Aš jį užsirašiau žinodamas, kad niekada nepaskambinsiu. Maketuotojas buvo simpatingas, mandagus, netgi įdomus; bet aš nebenorėjau bendrauti su žmonėmis.

Išsinuomojau kambarį *Naklua Road*, toli nuo miesto sumaišties. Čia buvo kondicionierius, šaldytuvas, dušas, lova ir keletas baldų; visa tai kainavo tris tūkstančius batų per mėnesį, tai yra šiek tiek daugiau negu penkis šimtus frankų. Aš pranešiau

adresą savo bankui, o Kultūros ministerijai nusiunčiau prašymą atleisti mane iš darbo.

Šiame gyvenime man liko tvarkyti nebedaug reikalų. Aš nusipirkau keletą 21x29,7 cm formato popieriaus pakų, nes nusprendžiau užrašyti kai kuriuos atsiminimus. Apskritai žmonėms prieš mirtį tai reikėtų daryti dažniau. Keista, žmonės nugyvena ištisą gyvenimą ir nepalieka jokių samprotavimų, jokių komentarų – nė žodelio. Juk visai nebūtina tuos komentarus ir samprotavimus kam nors adresuoti, tikintis, kad jie turės kokią nors prasmę; kad ir kaip būtų, aš esu įsitikinęs, kad juos turėtų rašyti visi.

5

Praslinko pusmetis, aš vis dar gyvenu ten pat – *Naklua Road*; atrodo, greitai baigsiu savo darbą. Ilgiuosi Valeri. Prieš pradėdamas rašyti šiuos puslapius, tikėjausi, kad praradimo skausmas bent šiek tiek atlėgs, o dabar galiu tvirtai pasakyti, kad taip neatsitiko. Aš tik dar labiau kenčiu dėl to, kad Valeri nebėra su manimi.

Trečią mano buvimo čia mėnesį nusprendžiau pradėti vaikščioti į masažo salonus ir sekso barus. Nesakau, jog jie mane labai traukė, aš būgštavau, kad galiu patirti visišką fiasko. Bet ne, nepatyriau jokių erekcijos sutrikimų, tiesiog daugiau nė karto nepajutau malonumo. Merginos, žinoma, netapo mažiau meilios ar menkiau įgudusios – tai aš tapau bejausmis. Iš pradžių į masažo saloną eidavau kartą per savaitę, paskui lioviausi. Žmogiškų kontaktų geriau vengti. Aš jau nebetikėjau, jog galiu pasitenkinti, užtat tikrai žinojau, kad galiu patenkinti merginą – bejausmis mano smaigas galėdavo smygsoti valandų valandas, kol pats nutraukdavau pratimus. Mano gyvenimas visiškai tuščias ir būtų geriau, jeigu toks ir liktų, nes, jeigu į jį įsilies bent lašelis aistros, skausmas netruks atsėlinti.

Mano knyga artėja prie pabaigos. Dabar didesniąją dienos dalį aš guliu lovoje. Kartais rytais įjungiu kondicionierių, o vakare išjungiu. Prie kondicionieriaus ūžimo pripratau, nors iš pradžių jis mane erzindavo; bet pripratau ir prie karščio, taigi man visai nesvarbu, įjungtas kondicionierius ar ne.

Aš seniai nustojau pirkti prancūziškus laikraščius; tikriausiai prezidento rinkimai jau įvyko. Kultūros ministerija, ko gero, irgi tvarkosi kaip visada. Galbūt Mari Žana kartkartėmis prisimena mane, kai reikia skaičiuoti kokios nors parodos biudžetą; aš nebandžiau su ja susisiekti. Taip pat nežinau, kaip sekasi Žanui Yvui; po to, kai jį atleido iš *Aurore*, jo veikla greičiausiai nesusijusi su turizmu.

Gyvenimas, iš kurio pasitraukia meilė, – sąlyginis ir nenatūralus. Žmogaus pavidalas ir įpročiai gal ir išsaugomi, bet tai tėra išorė; vis tiek širdies niekas nebedžiugina.

Žemyn *Naklua Road*, keldami debesis dulkių, lekia motoroleriai. Jau vidurdienis. Prostitutės traukia į miesto centre esančius barus. Vargu ar šiandien eisiu iš namų. Nebent vakare sumanyčiau suvalgyti sriubos lėkštę užeigoje prie gatvės kampo.

Kai nuo visko užsisklendi, vieninteliai kontaktai, kurie dar lieka, – tai kontaktai su prekybininkais. Mano bendravimas su jais apsiriboja tik keliais angliškais žodžiais. Aš nekalbu tajų kalba, todėl aplink mane savaime susidaro vakuumas. Gali būti, kad aš niekada iki galo neperprasiu Azijos; bet tai nesvarbu. Pasaulyje galima gyventi ir be to, tik reikia gebėti gauti maisto, glamonių ir meilės. Patajoje maistas ir glamonės pagal europiečių ir netgi azijiečių mastelius kainuoja pigiai. O apie ją – meilę – man išties sunku kalbėti. Aš tvirtai žinau – Valeri buvo laiminga išimtis. Ji buvo iš tų žmonių, kurie paskiria gyvenimą, kad padarytų laimingą kitą. Tai – fenomenas, kuriame glūdi

laimės, paprastumo, džiaugsmo paslaptis; bet aš ligi šiol nesuprantu, kaip ir kodėl tai vyksta. O jeigu nesuvokiu meilės, nėra jokio reikalo stengtis suvokti visa kita.

Aš iki savo dienų pabaigos liksiu Europos sūnus – nerimo ir gėdos sąveikos vaisius; negalėsiu pasakyti nieko viltinga. Vakarams aš nejaučiu neapykantos, tik panieką. Aš žinau viena: tokie, kokie esame, mes dvokiame, nes mes persisunkę egoizmo, mazochizmo ir mirties dvoko. Mes sukūrėme sistemą, kurioje nebeįmanoma gyventi; ir dar blogiau – mes norime paskleisti ją visame pasaulyje.

Ateina vakaras, virš *beer bars** durų įsižiebia įvairiaspalvės girliandos. Pagyvenę vokiečiai sėdasi prie staliukų, deda storas letenas palydovėms ant šlaunų. Vokiečius turbūt labiau nei kitų tautų žmones kamuoja nerimas ir gėda, nes jiems labiau nei kitiems taip reikia meilių kūnų ir švelnios gaivios odos. Geriau nei kitoms tautoms jiems pažįstamas troškimas susinaikinti. Vokiečiuose retai įžvelgsi anglų ir amerikiečių turistams būdingą sotų vulgarų pragmatizmą ir įprotį nuolat gretinti paslaugą ir kainą. Jie retai mankštinasi, nesistengia palaikyti geros kūno formos. Jie daug valgo, geria daug alaus, tunka; daugelis iš jų greitai mirs. Jie malonūs, mėgsta juokauti, vaišinti, pasakoti anekdotus; bendravimas su jais ramina nervus ir kelia liūdesį.

Žinau, ką reiškia mirti; nemanau, kad kentėsiu. Patyriau, kas yra neapykanta, panieka, liūdesys; aš netgi patyriau trumpų meilės akimirkų. Iš manęs neliks nieko, bet aš ir nenusipelniau, kad bent kas liktų; gyvenau visais požiūriais nykų gyvenimą.

Kažkodėl įsivaizduoju, kad mirsiu vidurnaktį, ir vis dėlto šiek tiek jaudinuosi galvodamas apie skausmą, kuris lydi sie-

* alaus barų (*angl.*).

los atsiskyrimą nuo kūno. Man sunku įsivaizduoti, kad gyvenimas gali baigtis neskausmingai ir nepastebimai; žinau, kad esu neteisus, bet man sunku įtikinti save, kad yra priešingai.

Po kelių dienų mane aptiks aborigenai; šiose platumose lavonai pradeda dvokti greitai. Jie nežinos, ką su manimi daryti; galbūt kreipsis į Prancūzijos ambasadą. Aš ne skurdžius, ne valkata, išsiaiškinti nebus sunku. Mano sąskaitoje liks nemažai pinigų; nežinau, kam jie atiteks, tikriausiai valstybei, o gal kokiems nors tolimiems giminaičiams.

Skirtingai nei kitos Azijos tautos, tajai netiki vaiduokliais ir beveik nesirūpina negyvėliais; mirusieji dažniausiai laidojami bendrame kape. Aš nepaliksiu specialių nurodymų, todėl taip bus pasielgta ir su manimi. Parašys mirties liudijimą, ir toli nuo čia, Prancūzijoje, civilinės būklės aktų knygoje brūkštelės varnelę. Kai kurie gatvės prekiautojai, pažinoję mane, palinguos galvomis. Mano butą išnuomos kitam užsieniečiui. Ir mane užmirš. Užmirš labai greitai.

TURINYS

Houellebecq, Michel
Ho-328 Platforma : romanas / Michel Houellebecq ; iš prancūzų kalbos vertė Vita Malinauskienė. – Vilnius : Tyto alba, 2004. – 308[4] p.

ISBN 9986-16-381-1

Kultinio prancūzų rašytojo Michelio Houellebecqo (g. 1958) romanas „Platforma“ (2001) – Prancūzijos ir Anglijos bestselerių lyderis. Jo herojus Mišelis Reno – keturiasdešimtmetis viengungis, Kultūros ministerijos tarnautojas. Paveldėjęs nužudyto tėvo pinigus, su turistų grupe išvyksta atostogauti į Tailandą. Kelionės draugai siutina – jie paviršutiniški, vidutinybės ir veidmainiai. Jį sudomina tik keistuolė Valeri, tačiau užuot jos siekęs, Mišelis leidžia laiką masažo salonuose su tajų prostitutėmis. Tačiau, grįžus į Paryžių, užsimezga aistringas jų romanas, kurio metu išbandoma meilė trise, svingerių klubai ir seksas viešose vietose. Mišelis mėgina padėti Valeri bei jos bosui gaivinti merdintį turizmo verslą – nusprendžiama specializuotis rengiant sekso keliones į trečiojo pasaulio šalis...

UDK 840-3

MICHEL HOUELLEBECQ

PLATFORMA

Romanas

Iš prancūzų kalbos vertė *Vita Malinauskienė*
Viršelio dailininkė *Ilona Kukenytė*

SL 1686. 2004 10 28. 11,90 apsk. l. l. Užsakymas 149
Išleido „Tyto alba“, J. Jasinskio 10, LT-01112 Vilnius, tel./faks. 2497453, tytoalba@taide.lt
Spausdino UAB „Vilniaus spauda“, Viršuliškių skg. 80, LT-05131 Vilnius

„Aš iki savo dienų pabaigos liksiu Europos sūnus – nerimo ir gėdos sąveikos vaisius; negalėsiu pasakyti nieko viltinga.“

Michelis Houellebecqas (g. 1958) – kultinis rašytojas, poetas, esė ir repo dainų autorius. Pripažįstama, kad tai pirmasis prancūzų rašytojas nuo Albert'o Camus laikų, radęs ypač plačią skaitytojų auditoriją už savo šalies ribų, – jo kūriniai išversti į daugiau nei 25 kalbas. Michelis Houellebecqas – ne tik perkamiausias (pasirodžius romanui „Platforma“, per tris mėnesius buvo parduota net 300 000 egzempliorių), bet ir kontroversiškiausias prancūzų rašytojas, nagrinėjantis tamsiąją XX a. pabaigos pusę: Vakarų pasaulio nuopuolį, vartotojišką gyvenimo būdą, destruktyvius septintojo dešimtmečio svaigulio padarinius. Su negailestinga panieka jis žvelgia į labiausiai Vakarų puoselėjamas vertybes: individualizmą, laisvą valią, monogamiją. Prieštaringai – nuo susižavėjimo iki neapykantos – vertinama jo kūryba nepalieka abejingų. Kaip sako pats rašytojas, „tiesa šokiruoja. Bet be jos viskas netenka vertės. Sąžiningas ir naivus pasaulio atspindys jau pats savaime yra šedevras...“

Žvelgiant paviršutiniškai, pagrindinė „Platformos“ tema – sekso turizmas. Veiksmas vyksta Paryžiuje, Tailande, Kuboje... Tačiau autorius gilinasi į tai, „apie ką niekas nenori girdėti“, į tai, „kas slypi anapus dekoracijų“, šiuo atveju – spalvingų turistinių katalogų, masažo salonų, svingerių klubų. Rašytojas konstatuoja mūsų epochos priešiškumą meilei, jos nuvertinimą iki beasmenių santykių; jo žmones kamuoja neviltis, vienatvė ir nepasotinamas meilės ilgesys, nes meilės idealas, M. Houellebecqo įsitikinimu, neišnyko: „nepavaldi laikui, kaip ir visi idealai, meilė negali nei sumenkti, nei išnykti“.

ISBN 9986-16-381-1

www.tytoalba.lt